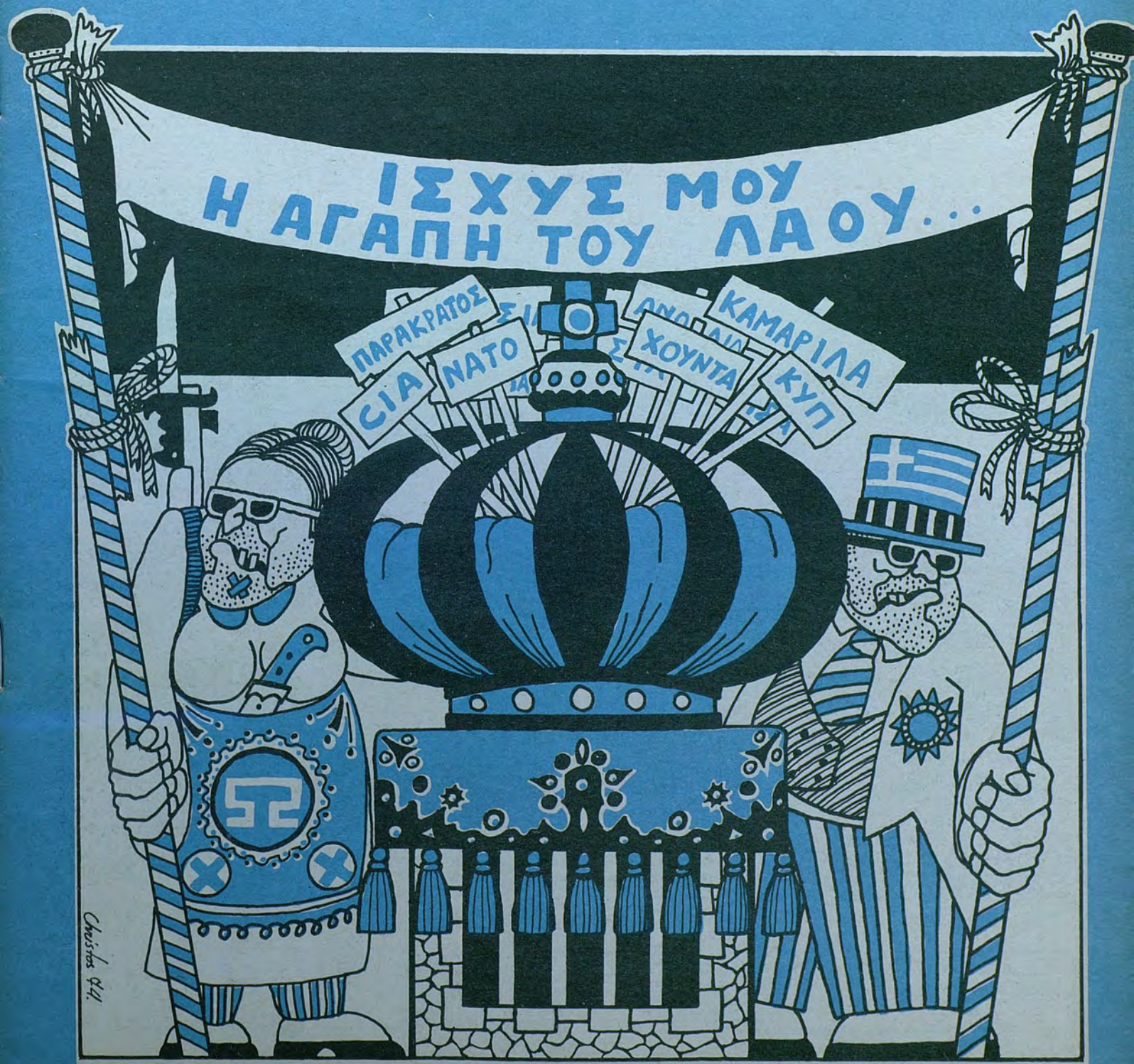

Περίοδος Β', Τεύχος 7, Σάββατο 30 Νοεμβρίου 1974 - Δρχ. 20

αντι

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.		Σελ.
Πολιτικό σχόλιο	4 - 5	Πολυτεχνείο	24 - 28
Τί στοιχίζει ή μοναρχία	6 - 7	Μπόστ	29 - 30
"Αλλάξε το πνεύμα του θρόνου;	8	Τεχνικό Έπιμελητήριο	31 - 32
Ντεγκωλισμός και Καραμανλής	9 - 10	Ίσπανία	33 - 35
Κυπριακό	11 - 14	Για τους πνευματικούς ηγέτες	36 - 37
Το τάμα του Έθνους	15 - 16	Βάσεις του ΝΑΤΟ	38 - 39
Αδίστακτη μοναρχία	17	Αμερικανικό μοντέλο Δημοκρατίας	40 - 43
Το τελευταίο έρεισμα της μοναρχίας	18	Ίστορία της Μοναρχίας	43 - 44
Τέλος έρευνας	19 - 21	Πολιτικός κινηματογράφος	45 - 46
Απεργία	22 - 23		

Η ΑΥΓΗ

ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

- Ζωντανή ενημέρωση στην
σε όλα τα πολιτικά, οικονομικά
και κοινωνικά προβλήματα
- Τα προβλήματα της ελληνικής
Αριστεράς και του παγκόσμιου
προοδευτικού κινήματος
- Πνευματική και
καλλιτεχνική ζωή
- Οι πιο έγκυρες απόψεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΡΜΕΙΑΣ»

Οι φωτογραφίες από τα άσθρα για το Πολυτεχνείο του περασμένου βουν τεύχους ANTI, ήταν παρμένες απ' αυτό το βιβλίο.

Κεντρική διάθεση για τα βιβλιοπωλεία Βορείου Ελλάδος :
Βιβλιοπωλείο «ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ» Ν. Κοτζιάς και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720, Θεσσαλονίκη

Κεντρική διάθεση του ANTI, για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΑΔΕΡΙΚΗΣ
Βιβλιοπωλείο ΧΝΑΡΙ, Κιάφας 5, τηλ. 605-493

Ο χαρακτήρας της μεταβολής της 23ης Ιουλίου προ-καθόρισε, βασικά, και το τελικό αποτέλεσμα των εκλογών της 17ης Νοεμβρίου.

Όταν, μετά από μια εφτάχρονη τυραννία, ανοίγεται ή προοπτική κάποιας όμαλης δημοκρατικής ζωής με μια κρίση των παλαιών μηχανισμών εξουσίας και όχι με τη συμμετοχή και παρεμβολή του λαϊκού παράγοντα, τότε ή πορεία των πραγμάτων είναι σχεδόν προδιαγραμμένη: ή δυνατότητα για πραγματοποίηση των βασικών επιλογών μένει στα χέρια αυτών που διαθέτουν την υλική δύναμη και ο λαός, παρατηρητής απλώς τόσο των «θετικών» όσο και των «άρνητικών» εξελίξεων που ακολουθούν την «από τα πάνω» μεταβολή, υποχρεώνεται να διαλέξει (δηλ. να αποδεχθεί) από το μύ χειρόν το «βέλτιστον».

Έτσι, κατ' αρχήν, ή υπερψήφηση της «Νέας Δημοκρατίας» δέν σημαίνει, με καμιά έννοια, υπερψήφηση της Δεξιός. Σημαίνει απλώς την αναγκαστική υπερψήφηση μιας «έγγυημένης από τα πάνω» πολιτικής, που αφορά το μεταβατικό στάδιο από τη δικτατορία στη δημοκρατία, ανεξάρτητα από το φανερό για τον λαό γεγονός ότι ή πολιτική αυτή είναι ανεπαρκής και κάθε άλλο παρά ή επιθυμητή: Δέν υπήρχε καμιά έγγυηση ότι ή υπερψήφηση μιας διαφορετικής πολιτικής θα έβρισκε σύμφωνες τις δυνάμεις εκείνες που διαδραμάτισαν τον αποφασιστικό ρόλο στην πραγματοποίηση του γεγονότος «πτώση της δικτατορίας».

Πέρα από την αλήθεια αυτή, πρέπει να επισημανθεί και μια άλλη πραγματικότητα που αποκάλυψαν οι εκλογές της 17ης Νοεμβρίου. Πρόκειται εδώ για τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των υπάρχοντων πολιτικών σχηματισμών της άριστερας.

Η άριστερά εμφανίστηκε σημαντικά αδύναμη. Τα αίτια είναι πολλά και ποικίλα. Το βασικότερο ίσως είναι ότι ή παραδοσιακή και ή νέα κοινωνικοπολιτική βάση της άριστερας έχει συνειδητοποιήσει σε μεγάλο ποσοστό ότι ήταν όλα τα προηγούμενα χρόνια απλώς παρατηρητής και αντικείμενο των εξελίξεων που συντελούνταν στον στεγανοποιημένο χώρο των παραδοσιακών σχημάτων, ακόμα και όταν όρισμένα από αυτά παρουσίασαν μια τάση για «άνανέωση» και εκσυγχρονισμό. Η ανανεωτική τάση (που επίσημα εκφράστηκε από την ΕΔΑ και το ΚΚΕ έσωτερικού) δέν έπεισε γιατί, βασικά, στη διαμόρφωση και αποκρυστάλλωσή της ή παραδοσιακή βάση της άριστερας έμεινε τελείως άποδα. Η σχετικά ένισχυμένη παρουσία του «όρθοδόξου» Κόμματος έρμηνεύεται κυρίως από το γεγονός ότι το κενό που δημιουργείται από την απουσία διαλεχτικής σχέσης μεταξύ ήγεσίας και βάσης στην ανανεωτική διαδικασία, αποβαίνει αναγκαστικά προς όφελος αυτού που εκφράζει τη σιγουριά της «παράδοσης». Ακόμα, στη μειωμένη παρουσία της άριστερας, μέτρησε αποφασιστικά και το γεγονός της «ένότητας» των κομματικών της σχηματισμών — ένότητας που λίγο μπόρεσε να κρύψει το χαρακτήρα της και τους στενούς της σκοπούς.

Και το ΠΑΣΟΚ παρουσίασε, από το ξεκίνημα κιόλας, ανάλογα αρνητικά στοιχεία. Είσηγαγε — χωρίς να προηγηθεί μια διαλεχτική διαδικασία διαμόρφωσης της συγκεκριμένης του πολιτικής και ιδεολογικής κατεύθυνσης, χωρίς να υπάρχει μια σταθερή, γόνιμη και δημοκρατική σχέση της ήγετικής ομάδας με την κοινωνικοπολιτική του βάση — ένα κίνημα, που συγκέντρωνε αρκετές θετικές προοπτικές, στην αρχή μιας μακρόχρονης πορείας, φορτωμένο με το βάρος μιας ήττας. Μιας ήττας που θα πρέπει να

όδηγήσει την ήγεςία του στη συναγωγή των αναγκαίων συμπερασμάτων: και τα συμπεράσματα αυτά δεν μπορεί να είναι άλλα από την αναγνώριση της ανάγκης για διαμόρφωση ενός ανοιχτού, δημοκρατικού και ρεαλιστικά προσανατολισμένου πολιτικού σχήματος, όπου ο ρόλος και η σημασία του «άρχηγού» θα αποτελούν τα δευτερεύοντα στοιχεία και πού θα στέκεται, τόσο από την άποψη των σχέσεων και του τύπου επικοινωνίας του με την κοινωνικοπολιτική βάση, όσο και από την άποψη των διαδικασιών λήψης των βασικών αποφάσεων, πραγματικά στους αντίποδες των κομμάτων εκλογικής πελατείας.

Πιστεύουμε απόλυτα ότι η υπόθεση της σωστής, ισχυρής και αποτελεσματικής παρουσίας των πολιτικών σχημάτων της άριστεράς στον ελληνικό χώρο είναι αρκετά δύσκολη και περίπλοκη. Για την επίτευξη του σκοπού

αυτού είναι αναγκαία η υποκίνηση μιās πραγματικά αναγεωτικής διαδικασίας. Στη διαδικασία αυτή πρέπει να παραμεριστούν όριστικά ή δογματική σκέψη και νοοτροπία, ή απαγωγική χάραξη της πολιτικοϊδεολογικής κατεύθυνσης, οι αντιδημοκρατικές και ούσιαστικά αυταρχικές διαδικασίες λήψης των αποφάσεων, ή εξουσιαστική αντίληψη της ήγεςίας για την κοινωνικοπολιτική βάση, ο άνεδαφικός και σύμφωνος μόνο με άοριστες υποκειμενικές επιθυμίες καθορισμός των άμεσων στόχων, ανεξάρτητα από τις αντικειμενικές δυνατότητες που περικλείει κάθε φορά ή συγκεκριμένη κατάσταση.

Ο προσανατολισμός αυτός και ή διαδικασία αυτή άπαιτούν την καταβολή τεράστιων προσπαθειών. Όμως είναι και ο μόνος δρόμος.

Ο εκδότης

Μια εϋθραυστη πλειοψηφία

Τα αποτελέσματα των εκλογών ήταν μια ακόμα διάψευση της θεωρίας «όσο το χειρότερο τόσο το καλύτερο». Ασφαλώς, ή Δικτατορία, χωρίς να το θέλει, άφησε, εκτός από τις καταστροφές, τις έθνικές συμφορές, τον κλονισμό της οικονομίας, και μια «θετική» κληρονομιά: την ένωση του λαού έναντιον της, τη ριζοσπαστικοποίηση κυρίως της σπουδάζουσας νεολαίας και των νέων επιστημόνων, τη συνειδητοποίηση από μεγάλο τμήμα της Δεξιάς της ανάγκης να διαχωριστεί από τη φασιστική της πτέρυγα και να ξευρωπαϊστεί, το ξεπέρασμα των ψυχώσεων του εμφυλίου πολέμου. Όλα αυτά όμως δεν φτάνουν για να κάνουν, όπως πιστεύουν οι όπαδοι της θεωρίας που αναφέραμε, θετικό τον άπολογισμό, ούτε στον καθαρά πολιτικό τομέα: ή καθυστέρηση στην πολιτική ζωή και την οργάνωση και ανανέωσή της, ή όπισθοδρόμηση που έφερε ή εφτάχρονη τυραννία πληρώνεται και βλ πληρώνεται για άρκετον καιρό.

Τό 54,5 % του κ. Καραμανλή, που αϊφνιδίασε φίλους και αντιπάλους του, δεν είναι βέβαια στροφή του Έλληνικού λαού πρὸς τὰ Δεξιά. Δεν είναι επιλογή και προτίμηση στην άκνησία του συντηρητισμού, του στείρου αντικομμουνισμού και της αντίδρασης. Ο ίδιος ό κ. Καραμανλής, παρ' όλο ότι στη διάρκεια του εκλογικού άγώνα προσπάθησε να δικαιολογήσει όλόκληρη την πολιτεία του της όκταετίας, παρ' όλο ότι διόρισε ύπουργούς στα άποφασιστικά ύπουργεία πρόσωπα με διφορούμενη, τουλάχιστο, στάση στη διάρκεια της Δικτατορίας, παρ' όλο ότι δεν πήρε δραστικά μέτρα κατά των πρωταίων της τυραννίας και της έθνικής τραγωδίας της Κύπρου, γενικά έμφανίστηκε σαν φιλελεύθερος, έντονα αντιδικτατορικός και διασώτης της δυτικοευρωπαϊκού τύπου Δημοκρατίας. Και τις νέες αυτές έπιλογές του τις επιβεβαίωσε με όρισμένα μέτρα, που δεν ήταν δυνατό να μην

έντυπωσιάσουν ένα λαό, που μόλις είχε βγει, κάπως αναπάντεχα μάλιστα, από το σκοτάδι και τη βαρβαρότητα της στρατιωτικής δικτατορίας: διόρισε ύπουργούς γνωστούς αντίστασιακούς, άκόμα και σοσιαλιστές, άφησε έλεύθερα όλα τα κόμματα, νομιμοποίησε, για πρώτη φορά από τον εμφύλιο πόλεμο, το Κ. Κ. Ε., έστειλε σε έξορία — έστω και πολυτελείας — τον άρχηγό και μερικούς από τους πρωτεργάτες του άπριλιανού πραξικοπήματος, ανακοίνωσε την άποχώρηση από τη στρατιωτική οργάνωση του ΝΑΤΟ, άποκάστησε την έλευθεροτυπία, προχώρησε σε όρισμένα μέτρα για τον εκδημοκρατισμό της Παίδειας.

Αυτή την εικόνα του Καραμανλή, ενός πολιτικού προσηγμένου σε θέσεις πιο φιλελεύθερες, από όρισμένες άποψεις, και από εκείνες του Γ. Παπανδρέου του 1963-64, πήφισε το τμήμα εκείνο των ψηφοφόρων, που μετακινήθηκε κι έδωσε τελικά τη μεγάλη πλειοψηφία στη «Νέα Δημοκρατία». Ο ίδιος και το κόμμα του, στους συνδυασμούς του όποιον είχαν περιληφθεί και άρκετοι αντίστασιακοί, έδωσαν ύποσχέσεις για τιμωρία των ένόχων της εφτάχρονης τυραννίας, για αύξηση του άγροτικού και γενικά του λαϊκού εισοδήματος και των συντάξεων, για κάποιες, έστω και μικρές, μεταρρυθμίσεις. Ένα άλλο τμήμα των ψηφοφόρων, που άνηκει στην παραδοσιακή Δεξιά, ψήφισε τον συντηρητικό πολιτικό, που εξασφαλίζει τη συνέχεια του καθεστώτος της «έλευθρας» οικονομίας, τα κατεστημένα συμφέροντα, την άποφυγή σοβαρών θεσμικών άλλαγών και «σοσιαλιστικών πειραμάτων». Η μεγαλύτερη τάξη στην πλειοψηφία της, προτίμησε τον Καραμανλή από τον πολιτικά άνυπόληπτο Γαρουφαλιά, που έγινε ό έκφραστής της άπριλιανής τυραννίας, άπομονώθηκε και γελοιοποιήθηκε.

Όλοι μαζί, τό 54,5 % των ψηφοφόρων, προτίμησαν τη «Νέα Δημοκρατία», έπηρεασμένοι και από το σύνθημα «ή Καραμανλής ή τὰ τάνκς» — που το υιοθέτησε ό Μίκης Θεοδωράκης και τό εκμεταλλεύθηκε με μαεστρία, τις τελευταίες ιδιαίτερα μέρες, ό πρώην άρχηγός της ΕΡΕ — γιατί θεωρούν πρωταρχικό αγαθό την όμαλότητα και την ήσυχία. Ο κ. Καραμανλής, δεν δίστασε να μās επαναλάβει πολλές φορές, ότι αυτός μās έσωσε από τη Δικτατορία (στις συγκεντρώσεις του ακούστηκε και τό σύνθημα: «όταν ήλθε ό άρχηγός, πέθανε ό φασισμός»), ενώ τό σωστό είναι ότι ήρθε ό «άρχηγός», μόνο όταν ή

Χούντα, άποσυντεθεμένη και τρομαγμένη από τὰ ίδια τὰ έγκλήματά της, είχε παραδώσει ήδη την Κυβέρνηση στους Κανελλόπουλο-Μαύρο.

Όπωςόποτε ό κ. Καραμανλής κατόρθωσε να δημιουργήσει στην πλειοψηφία του λαού την πεποίθηση ότι μόνο αυτός και τό κόμμα του θά μπορούσαν να εξασφαλίσουν και την όμαλότητα και την ήσυχία, και την πολιτική και την οικονομική σταθερότητα και την ανάπτυξη της οικονομίας και την άποτελεσματική αντιμετώπιση των έθνικών κινδύνων από την Τουρκία και τους «συμμάχους» μας.

Η ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ - Ν. Α.

Φυσικά στο εκλογικό αποτέλεσμα έπείδρασαν και πολλοί άλλοι παράγοντες: Πρὸτ' άπ' όλα ό εκλογικός νόμος της ύπερενίσχυμένης. Ο κ. Μαύρος — πού, σε όλα σχεδόν, με την τακτική που ακολούθησε, δέχτηκε να εισπράξει ό κ. Καραμανλής τις θετικές πλευρές της κυβερνητικής δραστηριότητας και ή Ε. Κ. τις εϋθνες για τις παραλείψεις — προσπέγραψε τον αντιδημοκρατικό νόμο, που και ψυχολογικά έπείδρασε στους ψήφους και τελικά έδωσε στη «Νέα Δημοκρατία» τις 220 έδρες (άπέναντι στις 165-70, που θά έπαιρνε με την ενίσχυμένη του 1961-64). Ο κ. Μαύρος έκρινε ότι, για έθνικούς λόγους (;) δεν θά έπρεπε να διαστείλει τις εϋθνες του, να παραιτηθεί έγκαιρα, χωρίς να δεχτεί τον εκλογικό νόμο, και να καταγγείλει ότι ό κ. Καραμανλής τον είχε βάλει μπροστά στο δίλημμα ή ύπερενίσχυμένη ή πλειοψηφικό.

Σοβαρή έπίδραση στο εκλογικό αποτέλεσμα είχε και τό γεγονός ότι άπέναντι στην ήγετική προσωπικότητα του κ. Καραμανλή και την ένότητα της Δεξιάς, τό Κέντρο και ή Άριστερά παρουσίαζαν εικόνα κατακερματισμού και άλληλοφαγώματος. Η διάσπαση της Ε. Κ., που είχε χάσει και τον γενικά άναγνωρισμένο ήγέτη της, τον Γ. Παπανδρέου, ένισχυσε την έντύπωση στο εκλογικό σώμα, ότι τό κόμμα αυτό δεν είχε πολλές έλπίδες να πάρει πλειοψηφία. Η δήλωση του κ. Μαύρου, που έγινε κάτω από την πίεση των επιθέσεων του κ. Α. Παπανδρέου, ότι ή Ε. Κ. - Ν. Α. δεν πρόκειται μετεκλογικά να συμπράξει σε Κυβέρνηση με τη «Νέα Δημοκρατία», ένισχυσε σε πλατιά στρώματα του λαού τό φόβο για ένδεχόμενη πολιτική και οικονομική αστάθεια και άναταραχή. Γιατί ταυτόχρονα ό κ. Α. Παπανδρέου

δεν είχε μόνο διαχωριστεί από την Ε. Κ., αλλά είχε, με τη νέα τοποθέτησή του και τα άκραία συνθήματά του, κόψει τις γέφυρες για μετεκλογική συνεργασία με άλλα κόμματα.

Ο Κ. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ο κ. Α. Παπανδρέου, είτε γιατί δεν τον ενδιαφέρει το άμεσο εκλογικό αποτέλεσμα, αλλά οι μακροπρόθεσμοι στόχοι του κινήματός του, είτε γιατί έντυπωσιάστηκε από τον ριζοσπαστισμό μιάς μερίδας της νεολαίας, είτε γιατί δεν κατάλαβε την πρωταρχική σημασία που δίνει η πλειοψηφία του λαού στην όμαλότητα, έστειλε, χωρίς άσφαλως να το θέλει, μεγάλο αριθμό ψηφοφόρων στον κ. Καραμανλή και τη «Νέα Δημοκρατία». Ο κ. Α. Παπανδρέου δεν έβγαλε τα αναγκαία συμπεράσματα από το γεγονός, ότι στη διάρκεια της δικτατορίας, το σύνθημα του για ένοπλη πάλη κατά της τυραννίας δεν είχε καμιά σοβαρή απήχηση στην Ελλάδα. Άρχισε να μιλά και πάλι για επερχόμενη αναμέτρηση και, σε μια εκλογική έκστρατεία γεμάτη αντιφάσεις, διαβεβαίωσε από τη μια το λαό, ότι η Χούντα υπάρχει και το πραξικόπημα συνεχίζεται, και από την άλλη, ότι τα τάνκς δεν ξαναγορίζουν και μπορούμε στις 18 Νοεμβρίου να έχουμε σοσιαλισμό με άμεση κοινωνικοποίηση των βασικών μονάδων της παραγωγής, το εξωτερικό εμπόριο, της ύψειας, κ.λ., κ.λ. Περισσότερο και από τα ανεδαφικά του συνθήματα, το «στίλ» της προεκλογικής του έκστρατείας, άπώθησε, τρόμαξε και ζήμωσε και το κόμμα του και τις άλλες δυνάμεις του Κέντρου και της Άριστερας.

Η ΕΝΩΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Η κομμουνιστική Άριστερά και οι συνεργαζόμενοι μαζί της πληρώνει και παλαιότερα και πρόσφατα λάθη της. Το ότι η μείωση της εκλογικής της δύναμης είναι, ως ένα βαθμό, αποτέλεσμα της φοβίας, του ρεύματος υπέρ του Καραμανλή και της επιβλητικής παρουσίας του ΠΑΣΟΚ στο χώρο της Άριστερας, είναι η μία πλευρά του προβλήματος. Η άλλη είναι ότι και η κομμουνιστική Άριστερά δεν έχει, στην πραγματικότητα, αντιληφθεί ότι η όμαλότητα, η σταθερότητα, σ' ένα κλίμα εθνικής ενότητας για την αντιμετώπιση των εξωτερικών κινδύνων, αποτελεί το πρωταρχικό αίτημα του λαού, που δεν το θυσιάζει ούτε για χάρη οποιωνδήποτε και όσοδήποτε σπουδαίων διαρθρωτικών αλλαγών. Ιδιαίτερα το Κ.Κ.Ε. εξωτερικού δεν έχει αντιληφθεί, ότι, σε μια χώρα που έχει τόσο ταλαιπωρηθεί από τους έμφυλους πολέμους, τις ξενικές κατοχές και τις δικτατορίες

και πού, από τη δεκαετία του Έξήντα, έχει μπει, με όλες τις διαστρεβλώσεις της εξαρτημένης οικονομίας, στην καταναλωτική κοινωνία, χρειάζεται μια ριζική αναπροσαρμογή της πολιτικής των προοδευτικών και επαναστατικών κομμάτων. Άλλα και το Κ.Κ.Ε. εσωτερικού, παρά τις ρεαλιστικές θέσεις του, με τη συμβολή του στην ουσιαστική διάλυση της ΕΔΑ, ενός κόμματος που εξασφάλιζε μια ευρύτερη συμπαράταξη της Άριστερας και το ξεπέρασμα των πλεγμάτων του εμφυλίου πολέμου, με τη δογματική έμμονή του στην «προβολή του προσώπου του μαρξιστικού - λενινιστικού κόμματος», αποδείχτηκε άνικανο για μια τολμηρή αναπροσαρμογή στις νέες συνθήκες.

Όλα αυτά — οι άκαμψιες, τα συνθήματα «κάτω το κεφάλαιο», τα πολλά σφυροδρέπανα, που τρομάζουν αρκετόν κόσμο — γίνονται στο όνομα της έμμονης στις άρχες. Άλλα ο άριστερός κόσμος — και όχι μόνο αυτός — έζησε στη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα το θλιβερό θέαμα της διαμάχης για τους σταυρούς ανάμεσα στα δύο Κ.Κ.Ε. που δεν ξέρουμε με ποιά θεωρητική ακροβασία μπορεί να συμβιβαστεί με οποιοσδήποτε άρχες. Αύτη η διαμάχη, συνέβαλε όχι μόνο στη μείωση της εκλογικής δύναμης της Ένωμένης Άριστερας, αλλά και στην εκλογική μιάς κοινοβουλευτικής ομάδας όχι ικανής να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτήσεις. Ακόμα και ο Πρόεδρος της ΕΔΑ, Ηλίας Ηλιού, μία γενικά αναγνωρισμένη από τον πολιτικό κόσμο κοινοβουλευτική προσωπικότητα, βγήκε βουλευτής παρά την έπιμονη και κακόβουλη έκστρατεία έναντιον του από μέρους του Κ.Κ.Ε. έξ.

Το 9,5 % είναι το μικρότερο ποσοστό που πήρε ποτέ η Άριστερά στις μεταπολεμικές εκλογές. Καί, αν δεχτούμε την άξίωση του ΚΚΕ Έξωτ. να εκπροσωπεί αυτό και μόνο την κομμουνιστική Άριστερά, τότε ξαναγορίζουμε για το ΚΚΕ στα προπολεμικά ποσοστά. Καί όμως, αυτό το θεωρεί ο Χ. Φλωράκης «πρώτη αντιχουντική νίκη».

Αύτη η αυτοϊκανοποίηση, που έκδηλώνεται ως ένα σημείο και από την πλευρά του Κ.Κ.Ε. έσωτ. (όπως δείχνει και το άρθρο του «Σχολιαστή» στην «Αύγη» της Κυριακής) είναι το πιο θλιβερό σύμπτωμα ύστερα από τις εκλογές. Γιατί εκείνο που ενδιαφέρει κυρίως είναι το μέλλον της Άριστερας. Καί οι έντονες ζυμώσεις στην ΕΔΑ και στις οργανώσεις του Κ.Κ.Ε. έσωτ., καθώς και στην αδέσμευτη Άριστερά, δείχνουν ότι η έλπίδα για μια ανανέωση πρέπει να στηρίζεται σ' ένα μέρος των ένταγμένων και στους μη ένταγμένους άριστερούς.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Όπως είπαμε εκείνο που ενδιαφέρει είναι κυρίως το μέλλον. Δυστυχώς, στη νέα Βουλή, οι βουλευτές που μπορεί να συμβάλουν στον καταρτισμό ενός Συντάγματος δημοκρατικού, όχι αυταρχικού, που θα δημιουργεί τα πλαίσια για να διευρυνθεί η Δημοκρατία, για να ενισχυθεί η παρουσία του λαού σε όλα τα στάδια της διαδικασίας των αποφάσεων για την τύχη του, δεν είναι πολλοί. Τα προοδευτικά κόμματα οφείλουν να αναπληρώσουν αύτη την έλλειψη με συστηματική δουλειά, κοινοβουλευτική και έξωκοινοβουλευτική.

Γενικότερα, η διασφάλιση των δημοκρατικών εξελίξεων, η προώθηση των μεταρρυθμίσεων και αλλαγών που χρειάζεται η χώρα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την όργανωση των κομμάτων σε δημοκρατική βάση, από τη συσπείρωση του λαού σε κλαδικές, επαγγελματικές και άλλες οργανώσεις.

Εκείνο που προέχει αύτη τη στιγμή είναι να ματαιωθεί η επαναφορά της Βασιλείας και της Δυναστείας, του κέντρου αυτού των ξένων επιρροών και των κατεστημένων συμφερόντων. Πέρα όμως από τον αντιμοναρχικό αγώνα, και ύστερα από το Δημοψήφισμα, θα παραμείνουν τα προβλήματα — εθνικό, οικονομικό, Παιδείας, κ.λ.π. — που οφείλει να αντιμετωπίσει η Κυβέρνηση. Όπως έδειξε και η πρόσφατη πορεία για την επέτειο της σφαγής του Πολυτεχνείου, υπάρχει στη χώρα μας ένα ισχυρό προοδευτικό - ριζοσπαστικό κίνημα, που δεν μπορεί να το άγνοήσει οποιοσδήποτε πολιτικός. Καί πού, αν δεν το ώθήσουν και αν δεν πέσει σε παγίδες, μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην ανανέωση της χώρας.

Η σημερινή ετερόκλητη πλειοψηφία του κ. Καραμανλή δεν εκφράζει τις ιδεολογικές και πολιτικές προτιμήσεις του εκλογικού σώματος. Είναι πολύ εδαίσθητη και εύθραυστη και η διάρκειά της θα εξαρτηθεί από τις λύσεις που θα δώσει η Κυβέρνηση στα πιο σοβαρά και επείγοντα προβλήματα της χώρας, άλλα και από τη διαπάλη που θα γίνει και στους κόλπους της «Νέας Δημοκρατίας» ανάμεσα στα συντηρητικότερα και τα προοδευτικότερα στοιχεία. Χρέος των αντιπολιτευομένων κομμάτων (και η ΕΚ. - ΝΑ διαθέτει αξιόλογες κοινοβουλευτικές και έξωκοινοβουλευτικές δυνάμεις της Άλλαγής) είναι να αναεωθοούν, να οργανωθοούν, να προτείνουν και να προωθήσουν λύσεις στα προβλήματα και να βοηθήσουν να ακούγεται όσο το δυνατό περισσότερο ή φωνή των εργαζομένων στη Βουλή και σ' όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής.

ΣΠΥΡΟΣ ΛΙΝΑΡΑΤΟΣ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ

Μηνιαία έφημερίδα πνευματικού και καλλιτεχνικού προβληματισμού

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΘΟΥΡΙΟΣ Νο 8

Δημοκρατική έφημερίδα της Νεολαίας

Η φωνή της εργαζόμενης και σπουδάζουσας νεολαίας

Αφιέρωμα στα 56 χρόνια του ΚΚ

Η πολιτική μας στρατηγική και ο ειρηνικός δρόμος, του Στ. Καρά

Με άρθρα για το πολιτειακό

Διαβάξετε

ΑΓΩΝΙΣΤΗ

Δεκαπενθήμερο

όργανο της Νεολαίας

του ΠΑΣΟΚ

ΓΚΛΥΞΜΠΟΥΡΓΚ

Μοναρχία: 111 χρόνια

μισθός: 20 εκατομμύρια

περιουσία: 9 δισεκατομμύρια

Του Κ. Παπαϊωάννου

«Νά χαμ' ένα βασιλιά, γιά νά μās θαμπώνει, με λειρί στο κούτερο, με φωνή τρομπόνι! Νά χαμ' ένα βασιλιά, δράκο με χοντρόλαιο, σέρτικο κι άράθυμο, γιά νά κάνει πόλεμο!».

(Κ. Βάρναλη «Σκλάβοι Πολιορκημένοι»).

ΘΑ τόν φέρουμε, λοιπόν, τόν βασιλιά;

ΩΣ τήν στιγμή πού γράφονται αυτές οι γραμμές, (πρίν, δηλαδή, κλείσει εβδομάδα από τις εκλογές της 17ης Νοεμβρίου) δέν έχει άκουστεί ακόμα ή «φωνή του "Ανακτα», αλλά και δέν έχει σβήσει ό άπόηχος από τήν «φωνή του λαού» πού με τήν ψήφο του έδωσε στήν Καραμανλική Δεξιά 54,37% — τή μεγαλύτερη, σε ποσοστά, δύναμη πού πέτυχε, μεταπολεμικά, στή χώρα! (Τό ρεκόρ, μέχρι τώρα, κατείχε ό Καραμανλής, πάλι, όταν στις εκλογές του 1961, με βία και νοθεία έπιασε (σάν ΕΡΕ) 50,81% και 176 έδρες. Τό (άπιστο) ρεκόρ σε

έδρες έχει ό Παπάγος, πού με τόν «Έλληνικό Συναγερμό» τó 1952, έβγαλε — χάρις στόν εκλογικό νόμο — 247 βουλευτές με . . . 49, 22% !).

ΔΕΞΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΤΙ

ΔΕΞΙΑ και Παλάτι, είχαν πάντα σχέσεις αντιστρόφως ανάλογες με τις σχέσεις λαού και Παλατιού: σχέσεις άριστες. "Ε, λοιπόν, και τις δυό φορές πού — τά τελευταία 40 χρόνια — άπαλλαγίκαμε από τόν βασιλιά, είχε προηγηθεί ή ύπρχε μιá δικτατορία της Δεξιάς. Γιά τήν άκριβεία:

● Τό 1946, ό λαός καλείται με Δημοψήφισμα νά αποφασίσει γιά τήν έπιστροφή του βασιλιά. "Η άπελευθέρωση από τή γερμανική κατοχή, μās βοήκε χωρίς βασιλιά — χωρίς δηλαδή τόν πρωταγωνιστή της Μεταξικής δικτατορίας πού είχε προηγηθεί τών Ναζί.

● Τό 1973, μιá έσωτερική κατοχή, ή δικτατορία τών συνταγ-

ματαρχών, στάθηκε άφορμή του Κυριακάτικου δημοψηφίσματος: με τήν μοναδική, ίσως, άπόφασή της, πού δέν μπορεί νά χαρακτηριστεί σαν . . . αντιδημοκρατική, έδιωξε και τυπικά τόν άυτοεξόριστο από τό τέλος του 1967 βασιλιά Κωνσταντίνο, και έπανεφερε τήν Δημοκρατία, ένα χρόνο πρίν από τό τέλος της.

ΕΝΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΤΕ, πρίν κλείσουν δυό χρόνια από τήν άπελευθέρωση και τό άποτυχημένο Δεκεμβριανό κίνημα του ΕΑΜ, ό λαός, μέσα σ' ένα άπερίγραπτο κλίμα τρόμου κλήθηκε, σε λίγους μήνες (καλή ώρα) νά εκλέξει και τήν Κυβέρνηση και τό Πολίτευμά του.

● Γιά Κυβέρνηση διάλεξε τήν «'Ηνωμένη» Παράταξη "Εθνικοφρόνων» στήν όποία «έδωσε» 55,12% και 206 έδρες!

● Γιά πολίτευμα ξαναδιάλεξε τήν Μοναρχία, όσο κι άν φαίνεται περίεργο κάτι τέτοιο. Περίεργο, λίγο, είναι και τό ίδιο τό δημοψήφισμα: σ' ένα «νόμιμο» πληθυσμό 7.232.543 άτόμων, βρέθηκαν έγγεγραμμένοι στούς εκλογικούς καταλόγους 1.921.725 και ψήφισαν 1.664.920! Τά έγκυρα ψηφοδέλτια ήταν 1.661.060, τά ΝΑΙ στόν βασιλιά 1.136.289 και τά ΟΧΙ 524.771. Δηλαδή, έφεραν πίσω τόν βασιλιά τό 60% αυτών πού ήταν γραμμένοι στούς εκλογικούς καταλόγους (Σ.Σ. πού είχαν άναθεωρηθεί από τις "Αρχές με τήν συνδρομή . . . άγγλων και άμερικανών «παρατηρητών») και 68% αυτών πού ψήφισαν. . .

(Ήταν ή έποχή πού μερικοί "Έλληνες, ζητούσαν, τραγουδιστά, (στόν ρυθμό του «γιούπι γιάγαν»), «λαοκρατία και όχι βασιλιά» κι ήθελαν —λέει— τόν τότε βασιλιά

«... νά τόν έχουν στο παλάτι νά πουλάει «Ριζοσπάστη» και νά κάνει ό,τι θέλει ό λαός»!

"Άλλοι, όμως, είχαν τήν φωτογραφία του πλάι στα εικονίσματα και τήν προσκυνούσαν. (Μερικές φορές ή φωτογραφία άπεικόνιζε τόν . . . προηγούμενο βασιλιά, μά αυτό ήταν λεπτομέρεια. "Η ουσία ήταν, ότι βρίσκονταν εκεί, πλάι στις εικόνες. . .). "Υπήρχε, φυσικά, κι ό μεγάλος άριθμός πού —φαινομενικά τουλάχιστον— άδιαφορούσε γιά τόν θεσμό, αλλά. . .

Ο ΘΕΣΜΟΣ - ΓΕΝΙΚΑ. . .

ΤΩΡΑ, τρεις εβδομάδες και κάτι μετά τις εκλογές, γίνεται (Σ.Σ άν τελικά γίνει) τό Δημοψήφισμα, με τήν Δεξιά, πανίσχυρη στήν έξουσία. "Ακριβώς 111 χρόνια μετά τήν εγκατάσταση τών Γκλύξμπουργκ στόν ελληνικό θρόνο, και 142 χρόνια μετά τήν επικύρωση από τήν «κατ' έπανάληψιν Δ' "Εθνικήν τών "Ελλήνων Συνέλευσιν» της «ύπό τών Προστάτιδων Δυνάμεων εκλογής του "Οθωνος ως βασιλέως τών "Ελλήνων», μās ρωτάνε άν έξακολουθούμε νά θέλουμε τήν «'Ελέω Θεού» Μοναρχία. . .

ΘΑ τόν φέρουμε, λοιπόν, τόν βασιλιά;

ΤΟ έρώτημα, έχει δυό σκέλη. "Ας τά δούμε πολύ σύντομα:

1. Τό γενικό θέμα —του θεσμού. Σε μιá έποχή, όπου ή βασιλεία άρχίζει νά εκλείπει από τόν πλανήτη μας, είναι δυνατόν, έμείς νά τήν διατηρήσουμε και νά έναποθέτουμε τις τύχες μας στούς εκάστοτε «κατ' εϋθείαν γραμμήν γνησίους και νομίμους άπογόνους του βασιλέως Γεωργίου του Α'», όπως λέει τό Σύνταγμα του 1952; "Υπάρχουν τόσα άλλα «σπάνια είδη» πού μπορούν νά διατηρηθούν. . .

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ — ΕΙΔΙΚΑ. . .

2. Τό ειδικό —του συγκεκριμένου βασιλιά. "Ο Κωνσταντίνος άνέβηκε στόν θρόνο μετά τόν θά-

Ὅλιν περνᾷ βασιλεὺς, μετ' ἡμεῖς, λαοφίλως
 καὶ γὰρ δὲ ναι ἀνυπερβόλως ἀξίως «τῶν»,
 οὐδ' ἀνὰ β' ἀνυπερβόλως καλὸν ἀνὰ
 Σία πᾶντορχει μεσσηνία περ, ὅς ἐστιν ὁδός.

Κώστας Βάρναλης
 16 ὁκτωβρίου 1961

Ἀνέκδοτοι στίχοι τοῦ Κώστα Βάρναλη γραμμένοι τὸ 1961 (ιδιόχειροι) μετὰ ἀπὸ πολιτικὲς ἱντριγκες τοῦ Παλατιοῦ.

νατο τοῦ πατέρα του Παύλου (6-3-64) σὲ ἡλικία 24 ἐτῶν καὶ τὰ σχετικὰ λίγα χρόνια βασιλείας του χωρίζονται σὲ τρεῖς περιόδους:

Α) Τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ: Ἡ

ἀνάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο, ἦρθε μὲν ἓνα μήνα μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ ἐκλογικὴ νίκη τῆς Ε.Κ. (52,77 % καὶ 171 ἔδρες) πού προεξοφλοῦσε μιὰ μακρὰ διακυβέρνηση τῆς χώρας

ἀπὸ δημοκρατικὲς δυνάμεις (ὕστερα ἀπὸ τὴν πολὺχρονη καταδυνάστευση τῆς Δεξιᾶς) καὶ ἰδανικὸ ξεκίνημα γιὰ ἓναν νέο Ἀνάτατο Ἀρχοντα—ἔστω καὶ γιὰ βασιλιά τῶν Ἑλλήνων. Κι ὅμως, αὐτὸς ὁ πρωταθλητὴς τῶν θαλασσίων σπῶν καὶ ἄσος τοῦ καράτε, τὰ ἔκανε θάλασσα μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ κατάφερε καίρια κτυπήματα στὴ Δημοκρατία πού εἶχε ἀρχίσει ἀνὰ παίρνει ἐπάνω της.

● Ἦρθε σὲ ἀνοικτὴ ρήξη μὲ τὸν νόμιμο πρωθυπουργὸ τῆς χώρας, «σαλαμοποίησε» τὸ Κόμμα τῆς πλειοψηφίας μ' ἐκείνη τὴν τριπλὴ «ἀποστασία», καὶ μὲ τὴν γενικότερη στάση του (ἐπιστολὲς κλπ.) συνετέλεσε στὸν καταξεντελισμὸ θεσμῶν, ιδεῶν, προσώπων...

● Δημιούργησε τὸ κατάλληλο κλίμα μέσα στὸ ὁποῖο κινήθηκαν οἱ πραξικοπηματίες συνταγματάχες μετὰ — ἄσχετα ἂν εἶναι, πιά, «κοινὸ μυστικόν» ὅτι τὸ Παλάτι προετοίμαζε μὲ τοὺς στρατηγούς τὴν δική του «μικρὴ ἐκτροπὴ» καί, ἁπλῶς πρόλαβαν οἱ ἄλλοι: τὰ «τρεῖς ἀδελφία» καὶ ἡ παρέα τους.

● «Αὐγάτισε» τὴν βασιλικὴν περιουσία, πού, ὅπως γράφτηκε, ὑπολογίζεται (ἔξη ἀνάκτορα, 27 σκάφη, 30 ὀχήματα, ἔργα τέχνης κλπ.) σὲ 9 δισ. δραχμὲς σήμερ!

ΒΑΣΙΛΙΑΣ
 ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Β) Τῆς δικτατορίας: ἔχει δύο φάσεις: στὴν πρώτη, δέχτηκε νὰ

καλύψει τὴν χούντα στὸ πραξικόπημα τῆς 21ης Ἀπριλίου '67 — μ' ὅλα τὰ γνωστὰ ἐπακόλουθα. Στὴν δευτέρη, προετοίμασε καὶ «ἐξετέλεσε» ἓνα «ιδιόρρυθμον» πραξικόπημα, στὶς 13 Δεκεμβρίου '67, ἓνα πραξικόπημα πού, πέρα ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, συζητιόταν πολὺ καὶ ἀπὸ πολλούς, ἀνοικτὰ, ἀρκετὸ καιρὸ πρὶν γίней!.. Μετὰ, βρέθηκε αὐτοεξόριστος στὴν Ρώμη, ὅπου ὕστερα ἀπὸ μιὰ στάση «σχεδὸν ἀναμονῆς» γιὰ καιρό, ἀγωνίστηκε ἐνεργῶς κατὰ τῆς χούντας πού τὸν ἐδιώξε (1973) καὶ τυπικά. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, εἰσέπραττε τὴν χορηγία του — δηλαδὴ τὸ ὄχι εὐκαταφρόνητο ποσὸ τῶν 19 1/2 ἐκ. δρχ. τὸν χρόνο! (Τώρα, θεωρητικὰ, τοῦ χρωστᾶμε 31 ἐκ. σὲ μισθοῦς, χωρὶς τοὺς τόκους, ἀπὸ τὸν Μάιο τοῦ '73 καὶ μετὰ).

● Μὲ δυὸ λόγια, θὰ μπορούσε νὰ λεχθεῖ ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος μὲ τὴν ὅλη του συμπεριφορὰ ἐπιβεβαίωσε ἀπὸ τὴν... ἀνάποδη, (ὅπως, ἄλλωστε, κατὰ κανόνα ἔκαναν καὶ οἱ προκατόχοι του στὸν θρόνο, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸν Ὁθωνα) τὸ θαυμάσιο ἐκεῖνο «ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ ὁ λαὸς κυβερνᾷ», κέρδισε ἐπάξια, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῶν (οἰκογενειακῶν καὶ μὴ) συμβούλων του, πολλὲς φορὲς τὸν τίτλο τοῦ κομματάρχη, καὶ ἔκανε ὅ,τι μπορούσε γιὰ νὰ ἀποδείξει πόσο λάθος εἶχαν ὅσοι πίστευαν στὸ αἶσχύς μου ἢ ἀγάπη τοῦ λαοῦ»...

Κ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Η ΑΔΙΟΡΘΩΤΗ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ

μᾶς
ἔκανε
νὰ
πιστεύουμε
ὅτι
ὁ θρόνος
ἄλλαξε
πνεῦμα

τοῦ Φ. Θ. Βεγλερῆ

Στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἡ ἀμφισβήτηση τοῦ μοναρχικοῦ στοιχείου τοῦ πολιτευ-
ματός μας προκλήθηκε πάντα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ βασιλεῖα, δηλαδὴ ἀπὸ πρωτοβουλίες καὶ ἐπεμβάσεις τοῦ
ϊκανῆς νὰ ἐπισύρουν δύο εἰδῶν ἐπικρίσεις :

— ὅτι μαρτυροῦν θέληση ἐπιβολῆς μιᾶς ἰδιαίτης, προσωπικῆς πολιτικῆς τοῦ Θρόνου, ἀντίθετης
πρὸς αὐτὴν πὺν ἐγκρίνει μιὰ μερίδα τῆς κοινῆς γνώμης·

— ὅτι ὑπερβαίνουν τὶς ἐξουσίες καὶ παραβαίνουν τὰ καθήκοντα πὺν ἀπονέμει καὶ ἐπιβάλλει τὸ Σύν-
ταγμα στὸ βασιλεῖα.

Μέσα σὲ πενήντα χρόνια, τρεῖς
τουλάχιστο ἀπὸ τοὺς τέσσερες
βασιλεῖς πὺν ἀνέβηκαν καὶ ξα-
νανέβηκαν στὸν ἑλληνικὸ Θρό-
νο — ἂν παραλείψουμε τὴν πο-
λὺ σύντομη διάβαση τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου — ἔρριξαν σὲ δεινὴ
κρίση τὸν θεσμὸ τοῦ ὁποῦο ἦ-
ταν ἡ ἐνσάρκωση καὶ ἡ παρα-
φυλακὴ. Πρῶτος ὁ Κωνσταντί-
νος, τὸν ὁποῦο οἱ νίκες τῶν βαλ-
κανικῶν πολέμων καὶ οἱ εὐστο-
χεῖς ὁδηγίες τοῦ Ἐλευθερίου Βε-
νιζέλου, εἶχαν κάνει «στρατηλά-
τη» καὶ «Κωνσταντῖνο τὸν IB»,
θέλησε μὲ πείσμα νὰ ἐπιβάλλει ἐν-
τελῶς δικὴ του πολιτικὴ οὐδε-
τερότητας ἀρχικὰ καὶ ἀπροκάλυ-
πτης γερμανοφιλίας ἔπειτα στὸν
πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο, ἀ-
διάφορα καὶ ἀντίθετα πρὸς τὴ
γνώμη τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ἐ-
λευθερίου Βενιζέλου καὶ τῆς Βου-
λῆς ὅπου πλειοψηφοῦσε τὸ κόμ-
μα του. Ἡ διπλὴ διάλυση τῆς
Βουλῆς πὺν ἐπιχειρήσε τὸ 1915,
διορίζοντας κυβερνήσεις τῆς αὐ-
θαίρετης ἐκλογῆς του, καὶ ἡ μὴ
σύγκληση τῆς δευτέρας, ὅπου
τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἦρ-
θε πάλι μὲ ὁγκώδῃ πλειοψηφία,
πρόσθεσαν τὸ στοιχεῖο τῆς πα-
ραβιάσεως τοῦ Συντάγματος, κα-
τὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κοινοβουλευ-
τικοῦ τοῦ στοιχείου, στὴν ἐκδή-

λωση προτιμήσεως γιὰ μιὰ προ-
σωπικὴ πολιτικὴ σὲ προβλήματα
μάλιστα πρώτης ἐθνικῆς σημα-
σίας.

Δεύτερος ὁ Γεώργιος, ὅταν γύ-
ρισε στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὰ δέκα
χρόνια τῆς δύσκολης καὶ ὑπονο-
μευμένης ἀπὸ πολιτικούς καὶ
στρατιωτικούς, ἡμέτερους καὶ
ξένους, δημοκρατίας μας, μὲ μό-
νο τυπικὸ τίτλο ἑνα πραξικόπη-
μα δύο βασιλοφρόνων ἀξιωμα-
τικῶν κ' ἐνὸς δημοκρατικοῦ ἐξω-
μότου, ἀλλὰ καὶ μὲ μιὰ ex post
facto ἐπιδοκιμασία τοῦ ἐξόρι-
στου Ε. Βενιζέλου, ἐκήρυξε μέ-
σα σὲ ὀχτῶ μήνες ἀπὸ τὴν ἀφι-
ξή του, δικτατορία φασιστικοῦ
τύπου καὶ οὐσίας μαζί μὲ τὸ σύμ-
βουλο τῆς προσωπικῆς ἐκείνης
πολιτικῆς τοῦ πατέρα του Ἰω.
Μεταξά. Τὴν ἐκράτησε μάλιστα
μὲ λυσσαλέα ἐπιμονή, σύμφωνη
μὲ τὴ φυσιογνωμία του, πὺν τὴ
συνγνότητά της ὑπογράμμισε ὁ
μορφασμὸς τοῦ μονύελου, ὅλα
τὰ χρόνια πὺν, μονάρχης χωρὶς
ἐθνικὸ ἑδαφος καὶ μὲ τὸ ἑδαφος
αὐτὸ καταπατημένο ἀπὸ τοὺς
διδασκάλους τῆς δικτατορίας
του, κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του,
ἔμενε στὸ Λονδίνο, ὡς τὴ στιγ-
μὴ ὅπου θεώρησε ἡ τὸν ἐπεισαν
νὰ θεωρήσει σκόπιμη μιὰ συμ-
βολικὴ «ἀνάκληση» τοῦ βασ. δια-

τάγματος τῆς 4 Αὐγούστου 1936
— μετὰ δέκα περίπου χρόνια ! —
ἐν ὧσε κάποιου δημοψηφίσμα-
τος πὺν θὰ ἔκρινε τὴν τύχη του.

Τρίτος ἔρχεται ὁ Κωνσταντί-
νος, ἀνεπιὸς τοῦ προηγούμενου
ὅταν, λίγους μήνες μετὰ τὴν ἀνο-
δό του στὸ θρόνο ἐπιχειρεῖ μιὰ
ἀπὸ τὶς αὐθαδέστερες ἐπεμβάσεις
στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας,
ἴσως τὴν αὐθαδέστερη κατὰ τὰ
μέσα, προσπαθώντας (καὶ ἐπι-
τυγχάνοντας γρήγορα ἀλλοίμο-
νο !) νὰ καταργήσει ἑναν πρω-
θυπουργὸ κόμματος ἐκλεγέντος
μὲ τὴ πλειοψηφία περίπου ὅση
τὶς προάλλες ὁ κ. Καραμανλῆς,
καὶ αὐτὸ μὲ μιὰ συνδυασμένη
σκηνοθεσία δημοσιεύσεως ὕβρι-
στικῶν ἐπιστολῶν τοῦ πρὸς αὐ-
τόν, προφορικῆς ἐκτιμήσεως μέ-
σα στ' ἀνάκτορα κ' αἰφνιδια-
στικοῦ διορισμοῦ κυβερνήσεως
στηριγμένης σὲ διάσπαση τῆς
πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς χάρι
σὲ μεθόδους ἐξαγορᾶς βουλευ-
τῶν ἢ ἐξαχρεώσεως τῶν πολι-
τικῶν ἡθῶν. Ὁ ἴδιος, συνήργησε
ἀργότερα πρῶτα μὲ ἀναγνώριση
καὶ περιβολὴ τοῦ βασιλικοῦ κύ-
ρους σὲ μιὰ δικτατορία σκληρό-
τερη καὶ ληστρικότερη ἀπὸ
ἐκείνη τοῦ θείου του τριάντα
χρόνια πρὶν κ' ἔπειτα μὲ εὐμε-

διαίρετον Τριάδα» νὰ τηροῦν τὸ
Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους ;
Εἶναι ζήτημα χαρακτήρων πὺν
ἔτυχε, μὲ περιεργὴ ὁμοιογένεια,
νὰ ἔχουν ἀπὸ τὴ φύση κατ' εὐ-
θεῖαν ὅσο καὶ πλαγίᾳ γραμμή,
ζήτημα πὺν περιλαμβάνει καὶ
τὴν ἀντοχή τους σ' ἐπιδράσεις
τοῦ ἀμέσου οἰκογενειακοῦ πε-
ριβάλλοντός τους (Βασίλισσα
Σοφία, βασίλισσα κ' ἔπειτα βα-
σιλομήτωρ Φρειδερίκη) ἢ καὶ
ἄλλων προσώπων καὶ παραγόν-
των, δικῶν μας καὶ περισσότερο
ἀκόμα ξένων ; Εἶναι ζήτημα ἀθε-
ράπευτης ἀδυναμίας, ἀλλὰ καὶ
ἐξίμωσης ἀπροθυμίας, νὰ συν-
δεθοῦν μὲ τὸ λαὸ πάνω στὸν
ὁποῦο ἡ δυναστεία τους ἐβασί-
λευσε μὲ δυσανάλογη ἀνεση καὶ
χλιδῇ, πάνω ἀπὸ ἑνα αἰῶνα, καὶ
κρυφῆς ἀπέχθειας καὶ περιφρό-
νησης πὺν ἔχουν ἀπέναντί του ;
(τὸ ἐπίπεδο πάνω στὸ ὁποῦο ἐκ-
τυλίσσεται τώρα, ὅπως καὶ ἄλ-
λοτε, ἡ προπαγάνδα τῆς παλιν-
νοστήσεως δὲν μαρτυρεῖ τὴ χα-
μηλότερη ἀντίληψη γιὰ τὴ νοο-
τροπία τοῦ λαοῦ ;) Ἡ εἶναι ἀπο-
τέλεσμα κάποιας βαθύτερης καὶ
πιο ἀφηρημένης αἰτίας, μιᾶς
προσηλωσεως πὺν δὲν εἶναι
ἀνοιχτὰ δεδηλωμένη ἀλλὰ ἔχει
ρίζες ἀκλόνητες μέσα στὸ θρόνο
καὶ τὴν Αὐλή, στὸ μοναρχικὸ
δόγμα, δηλαδὴ στὴν ἀρχὴ κατὰ
τὴν ὁποῦο κυρίαρχη εἶναι ἡ
θέληση τοῦ βασιλιᾶ
καὶ τελικὰ ἀποφασιστικὴ πάνω
στὰ μεγάλα — ἢ καὶ τὰ μικρά —
θέματα πὺν τὸν ἐνδιαφέρουν ἢ
ἐνδιαφέρουν τὸν περιβάλλον του
ἢ δικὴ του θέληση καὶ ὄχι ἡ θέ-
ληση τὴν ὁποῦο τὸ Σύνταγμα
ἀναγνωρίζει σὰν πηγὴ κάθε πο-
λιτικῆς ἐξουσίας — δηλαδὴ τοῦ
λαοῦ ;

Ὅπως ὁποτε, μὲ τὰ δεδομένα
αὐτά, ἄλλῃ μιᾷ ὑποβολῇ σὲ δη-
μοψηφισμα τοῦ ζήτηματος ἂν
τὸ ἑλληνικὸ Κράτος πρέπει ν'
ἀποκαταστήσει τὴν δυναστεία τοῦ
Γκλύκσμπουργκ, δηλαδὴ τὸν τε-
λευταῖο ζῶντα κ' ἐνῆλικο ἀπό-
γονό της καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτόν
τοὺς διαδόχους του κατὰ τῆς
πρωτοτοκίας σὲ θέση μονάρχη,
στηρίξει αὐτὴν ἐν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ
Θρόνος μας ὄχι μόνο μπορεῖ ν'
ἀλλάξει ψυχὴ καὶ πνεῦμα, ἀλλὰ
καὶ ἔχει κιόλας ἀλλάξει.

Αὐτὴ τὴν ἀπάντη ἀισιδο-
ξία τὴν ἐδείξαμε ἀρκετὲς φορὲς
σὰν ἄτομα καὶ σὰν ἐθνικὴ κοι-
νότητα, σὰν ἐκλογικὸ σῶμα καὶ
σὰν πὺν ἐλευθέρη ομάδα. Ὑπάρ-
χει ἀκόμα περιθώριο νὰ τὴν ἐ-
πιδειξοῦμε καὶ στὸ βασιλικὸ θέ-
μα ; Σ' ἐκεῖνο δηλαδὴ πὺν θὰ
παραδώσει μιὰ καὶ καλὴ τὴν
ἐλευθερία κ' ἑνα μεγάλο μέρος
τῶν προσόδων μας στὴ μοναρ-
χία καὶ τὴν ἀπόλυτὴ ὑστεροβου-
λία της ;

Ἡ ἀπορία αὐτὴ, καταδικάζει
ὄχι μόνο τὸ «ναί» ἀλλὰ καὶ τὸ
ἴδιο τὸ δημοψηφισμα.

Φ. Θ. Βεγλερῆς

Τὸ θεσμικὸ «πτῶμα» τοῦ ντεγκωλισμοῦ — παλαιοντολογικὸ εὔρημα τῶν Γάλλων —

Τὰ περισσότερα συνθήματα καὶ εὔρηματα τῶν ντεγκωλικῶν ἐγκαταλείφθηκαν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ντὲ Γκὼλ ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν καί, μετὰ τὸν θάνατό του, ἀπόχτησαν καθαρὰ παλαιοντολογικὴ ἀξία. Εἰδικὰ ἡ περίφημη ἐκείνη «συμμετοχή — Participation — τῶν ἐργαζόμενων στὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεων» (τελευταῖο εὔρημα τῆς γαλλικῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας πὺν τὸ εἶχε λανσάρει σὰν ἀντίδοτο τῆς αὐξάνουσας δυσαρέσκειας τῆς γαλλικῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ ἐθνικοποιήσεις πὺν εἶχε σχεδιάσει ὁ ἴδιος ὁ Ντὲ Γκὼλ λίγους μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποχώρησίν του ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν) καταχωριάσθηκε γρήγορα στὰ ντουλάπια τῶν οἰκονομικῶν «καινοτομιῶν» τῆς δεξιᾶς.

Γι' αὐτὸ καὶ μὲ ἀρκετὸ σκεπτικισμό — γιὰ νὰ μὴν ποῦμε θυμηδία — οἱ προοδευτικοὶ παρατηρητὲς στὸ Παρίσι ὑποδέχθηκαν τὴ νεκρανάστασιν τῆς «συμμετοχῆς» στὴν Ἑλλάδα, καί, πῶς συγκεκριμένα, στὰ πλαίσια τοῦ προγράμματος τῆς Νέας Δημοκρατίας τοῦ κ. Καραμανλῆ. Σὲ μιὰν ἐποχὴ πὺν οἱ γάλλοι ντεγκωλικοὶ εἶχαν ξεχάσει ἀκόμα καὶ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ τοῦ θεσμικοῦ «πτῶ-

θὰ ἐκτεθεῖ τώρα στὴ Νέα Δημοκρατία τῆς Ἑλλάδας τοῦ Καραμανλῆ ;

Τοῦ Ἀρη Φακίνου

Μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τῶν φοιτητῶν καὶ τὰ γεγονότα τοῦ γαλλικοῦ Μάη τοῦ 1968 ὁ γαλλικὸς συντηρητισμός, καὶ μαζί του τὸ πῶς δυναμικὸ τμήμα τῆς νεοκαπιταλιστικῆς δεξιᾶς, διαπίστωσαν ὅτι τὸ κλασικὸν δημαγωγικὸν λεξιλόγιόν τους εἶχε παραπαλιώσει καὶ πῶς ὑπῆρχε ἐπείγουσα ἀνάγκη ἀνανέωσης τοῦ ρεπερτορίου, τόσο στὸν τομέα τῶν συνθημάτων, ὅσο καὶ σὲ κείνους τῶν θεσμικῶν εὑρημάτων ἢ νομοθετημάτων πὺν θὰ ἐπέτρεπαν στὸ κλονισμένον ἀπὸ τὴν μαζικὴ λαϊκὴ ἀντίδρασιν ντεγκωλικὸν στρατόπεδον ν' ἀποκτήσῃ τὴν περιπόθητὴν ἐκείνη «μάσκα ὁμορφιάς», πὺν καὶ σήμερον ἀκόμα ἐξακολουθεῖ ν' ἀναζητεῖ ὁ πρόεδρος Ζισκάρ ντ' Ἑσταίν. Πότε ἀνεβοκατεβαίνοντας . . . ποδαρόδρομον τὴν λεωφόρον τῶν Ἡλυσίων, μὲ συνοδείαν φωτογράφων καὶ δημοσιογράφων, καὶ πότε ἀναγγέλλοντας ὅτι θὰ ἐπιχειρήσῃ . . . κατάδυσιν μὲ ἀτομικὸν ὑποβρύχιον, ὅπως ἀναγγέλλθηκε πρόσφατα ἀπὸ τὸν γαλλικὸν τύπον.

ματος» στὰ ὑπόγεια τῶν ἀποτυχημένων οἰκονομικῶν τους μεταρρυθμίσεων, ἤρθε νὰ τοὺς τὸ θυμίσει ἡ Νέα Δημοκρατία ἀπὸ τὴν μακρινὴν Ἑλλάδα. Ἐντελῶς ἀντικειμενικά, εἶναι δύσκολον νὰ θεωρήσῃ κανένας σὰν ἐνδειξὴν ριζοσπαστισμοῦ τὴν κάλυψιν τῆς γυναικείας τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας μὲ τὰ ἐναπομένοντα καὶ ἀχρησιμοποίητα «ρετάλια» τῆς ἀποτυχημένης ντεγκωλικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς — κυρίως μετὰ τὸ 1970 — πὺν ἀνέβασε τὴ Γαλλίαν στὸ σημερινὸν ψηλὸν βᾶθος τοῦ πληθωρισμοῦ.

ΕΠΙ ΤΩΝ «ΠΤΕΡΥΓΩΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ»

Ἡ πρώτη γαλλικὴ ἐφημερίδα πὺν ἐσχολίασε τίς «ντεγκωλικές» τάσεις τοῦ κ. Καραμανλῆ, ἦταν ἡ γνωστὴ σατιρικὴ καὶ πολιτικὴ ἐφημερίδα (στὴν κυριολογίαν σεβάσμιος θεομῶν τοῦ γαλλικοῦ τύπου καὶ πὺν διαβάσεται ἀπὸ ἀναγνώστες, περίπου 300 χιλιάδες, ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀποχρώσεων) «Ἀλυσσοδεμένο Παπὶν, Canard Enchaîné. Ἀναφερόμενη

στὶς «ντεγκωλικές» πρωτοβουλίες τοῦ κ. Καραμανλῆ, ἡ ἐφημερίδα αὕτη ἐγράφε πῶς ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργὸς «διέβασε κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του στὸ Παρίσι τὸν Ἑθνικὸν μας Ὁδηγό». Περιττὸ νὰ ὑπογραμμισθεῖ ἡ εἰρωνεία τῆς ἐκφράσεως.

Ἀλλὰ γιὰ τὴν μεταδικτατορικὴ Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει καιρὸς γιὰ χιούμορ, οὔτε καὶ γιὰ κακεντρέχειες. Ὁ «ντεγκωλισμός» τοῦ κ. Καραμανλῆ ἐμφανίζεται ἀρκετὰ συχνὰ σὲ δημοσιεύματα τόσο τοῦ ἐλληνικοῦ ὅσο καὶ τοῦ ξένου τύπου, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργοῦνται ψευδαισθήσεις, ἐντυπώσεις πὺν, σὲ συνδυασμὸ μὲ κείνα τὰ «Ἑλλάς - Γαλλία - Συμμαχία», κινδυνεύουν νὰ προκαλέσουν ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνον γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τύπου μας ἀδιαιδέως.

Εἰπώθηκε καὶ γράφτηκε, ὅτι ὁ στρατηγὸς Ντὲ Σπινόλα κοιμήθηκε ἕνα βράδυ σὰν πιστὸς καὶ ἀποδεδειγμένος Σαλαζαρογκαετανικὸς καὶ ξύπνησε . . . δημοκράτης. Τὰ θαύματα βέβαια δὲν ἀποκλείον-

ται, οὔτε καὶ στὴν τόσο πεζὴ ἐποχὴ μας. Ὅμως, τὴ «μεταμόρφωσιν» τοῦ Ντὲ Σπινόλα, ἡ Πορτογαλία παρὰ λίγο νὰ τὴν πληρώσῃ μὲ ἐπιστροφὴν, ἀπὸ τὸ «παράθυρον», τῆς δικτατορίας. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ σημασία τῶν λέξεων πὺν χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν πολιτικὸν μας κόσμον σήμερον, ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Οἱ λαθρολεξιθρησίες πὺν γίνονται τώρα τελευταῖα ἀπὸ τὴν δεξιάν, δὲν κάνουν τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἀποπροσανατολίζουν τὸν λαὸν μας. Γιατὶ τί ἄλλο ἀπὸ ἀποπροσανατολισμὸν μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ ἡ ἀνάγνωσιν ἑνὸς ὁλοσέλιδου ἄρθρου, ἀφιερωμένου στὸν κ. Καραμανλῆ καὶ πὺν δημοσιεύθηκε στὴν Monde ὑπὸ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ντεγκωλικοῦ, ἀλλὰ δεξιότατου ἀκαδημαϊκοῦ Μωρίς Ντρυόν, ὅπου ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργὸς ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα «ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς Γαλλίας» καὶ ὅπου ἐμφανίζεται σὰν ὁ Ἕλληνας Ντὲ Γκὼλ;

«ΑΠΟΦΕΥΓΕΤΕ ΤΑΣ ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ»

Ἄν ἤθελε κανεὶς νὰ ἀπομονώσει τὴν πῶς χαρακτηριστικὴν, σὲ σχέση μὲ τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα, πρωτοβουλίαν τοῦ στρατηγοῦ Ντὲ Γκὼλ, θὰ ἔπρεπε νὰ δια-

λέξει ἀσφαλῶς τὴν μέθοδον πὺν εἶχε χρησιμοποιεῖ γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴ Γαλλίαν ἀπὸ τὸν τοῦδε συνεργᾶτες τῶν Ναζι, ἀμέσως μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἐλευθέρων γαλλικῶν δυνάμεων στὸ Παρίσι — ἀναψε τὸ πρᾶσινον φῶς τῆς Γαλλικῆς Ἀντίστασιν γιὰ ἕνα 48ωρον. Δὲν θ' ἀπαιτοῦσε, φυσικά, κανεὶς παρόμοιους ἢ ἀνάλογους πρωτοβουλίας ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν Καραμανλῆ, ἀλλὰ οὔτε καὶ οἱ συνθήκες πὺν ἐπικρατοῦσαν τότε στὴ Γαλλίαν ἦσαν ἴδιες μὲ τίς σημερινὰς στὴν Ἑλλάδα. Κεῖνον πὺν ἔχει σημασίαν εἶναι ἡ πραγματικὴ θέλησιν γιὰ βαθιὰ καὶ ἀποτελεσματικὴ ἐκκαθάρισιν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τὴ φασιστικὴν λέπρα.

Μιὰ ἀπὸ τίς πρώτες πολιτικὰς ἐνέργειες τοῦ στρατηγοῦ Ντὲ Γκὼλ — καὶ μὲ σημαντικὴν ἐπίδρασιν στὶς μετεξελίξεις τῆς ἐθνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας του — ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτην μεταπολεμικὴν ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας, ἦταν ἡ πρόσκλησιν στὴν ἐθνικὴν κυβέρνησιν στελεχῶν

του Κομμουνιστικού Κόμματος Γαλλίας. Για τον Ντε Γκώλ, που έδινε στο άληθινό περιεχόμενο των λέξεων μια ουσιαστική σημασία, ήταν αδιανόητο να μη λάβει ενεργό μέρος στην πρώτη μετακατοχική γαλλική κυβέρνηση, ή πολιτική εκείνη δύναμη που είχε προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στην 'Αντίσταση και πού, επιπλέον, είχε πληρώσει τον πιο βαρύ φόρο αίματος για την απελευθέρωση της πατρίδας. 'Ο στρατηγός Ντε Γκώλ είχε δικαίωμα, τότε, να μιλάει για κυβέρνηση λαϊκής ενότητας, που δεν θα μπορούσε ποτέ κανένας να κατηγορήσει, ούτε και κατηγορήσει ποτέ, για μονοπώληση της εξουσίας, και για αμφίβολες προθέσεις αναφορικά με τον εκδημοκρατισμό της χώρας. 'Ο «ντεγκωλισμός» του κ. Καραμανλή, τουλάχιστο στο σημείο αυτό, δεν άντεχει ούτε τα πρώτα δευτερόλεπτα της σύγκρισης με κείνον του γάλλου έμπνευστή του.

Δεν μπορεί κανείς ν' αφαιρέσει από την ελληνική δεξιά το δικαίωμα να κρίνει ένα από τα πιο σημαίνοντα ήγετικά της στελέχη με το ειδικό εκείνο ιδεολογικό εγχέλαιο που μετατρέπει τους εκ γενετής φίλους των «ίσχυρων και έμπειρων κυβερνήσεων» σε γνήσιους δημοκράτες και «έθνικούς ήγέτες». Μπορεί όμως να της υπενθυμίσει, ότι τα πράγματα αρχίζουν να μπλέκουν από τη στιγμή που αρχίζουν οι συγκρίσεις με προσωπικότητες — ακόμα άνεξερεύνητες, άλλωστε, από την 'Ιστορία — όπως εκείνη του Ντε Γκώλ. Για να μη σταθούμε στις αναλύσεις της ιδεολογικής προσωπικότητας του Ντε Γκώλ, θα πρέπει να προσέξουμε μιαν ένδειξη που αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό ανθρώπων που περνούν στην 'Ιστορία σαν έθνικοί ήγέτες. Σε κρίσιμες για το έθνος τους περιόδους, οι άνθρωποι αυτοί όχι μονάχα δεν έχασαν ποτέ την άμεση και στενή

έπαφή με τον λαό τους, αλλά στον λαό, και μόνο σ' αυτόν, απευθύνθηκαν κάθε φορά που το απαιτησαν οι περιστάσεις. Είναι πάμπολλα τα μηνύ-

ματα του Ντε Γκώλ προς τον γαλλικό λαό, μηνύματα καρτερίας και αντίστασης, κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Είναι επίσης πασίγνωστες οι εκκλήσεις του, πάντα προς τον λαό, (έστω και αν, όπως αποδείχνουν σήμερα οι δημοσιεύσεις και οι αποκαλύψεις στοιχείων που αφορούν ιδιαίτερα την τελευταία ντεγκωλική περίοδο, ο γάλλος πρόεδρος έτρεφε, κατά βάθος, περιφρόνηση προς τη λαϊκή μάζα — αλλά αυτό είναι άλλου παπᾶ ευαγγέλιο) που μερικές φορές, όπως στην περίπτωση του πραξικοπήματος των στρατηγών της 'Αλγερίας, έσωσαν στην κυριολεξία τη δημοκρατία στη Γαλλία.

Όσο και αν αναδιφήσει κανείς την ιστορία της δικτατορικής έπταετίας, δεν θα βρεί ούτε μία δήλωση του κ. Καραμανλή όπου να γίνεται εκκλήση προς τον λαό. 'Αντίθετα, υπάρχουν εκκλήσεις προς τον στρατό — τον ίδιο αυτόν στρατό που είχε καταργήσει τη δημοκρατία — προς τους Έλληνες αξιωματικούς και προς τους ίδιους τους δικτάτορες. Αυτό μπορεί ο αναγνώστης να το διαπιστώσει εύκολα: από το υπεράνετο διαμέρισμα του άριστοκρατικού βουλευτάρτου Μο'μορανσύ, στο Παρίσι, δεν άκούστηκαν στο διάστημα της εφτάχρονης τυραννίας παρά τρεις διαμαρτυρίες. 'Όπως και να το κάνουμε, είναι κάπως λίγες για έναν «έθνικό ήγέτη».

Αυτά τα λίγα στοιχεία είναι υπεραρκετά για να μάς βάλουν σε σκέψεις σχετικά με τις επιδόσεις λαθρολεξιθηρίας της δεξιάς στον τόπο μας, ειδικά σε μία περίοδο όπου η 'Ελλάδα δεν έχει ανάγκη από χακερτικές απομιμήσεις ξένων πολιτικών συνθημάτων και εισαγωγές άζηττων υπολειμμάτων «ντεγκωλισμού» από τους έπιτελικούς έγκεφάλους της δεξιάς μας.

ΑΡΗΣ ΦΑΚΙΝΟΣ

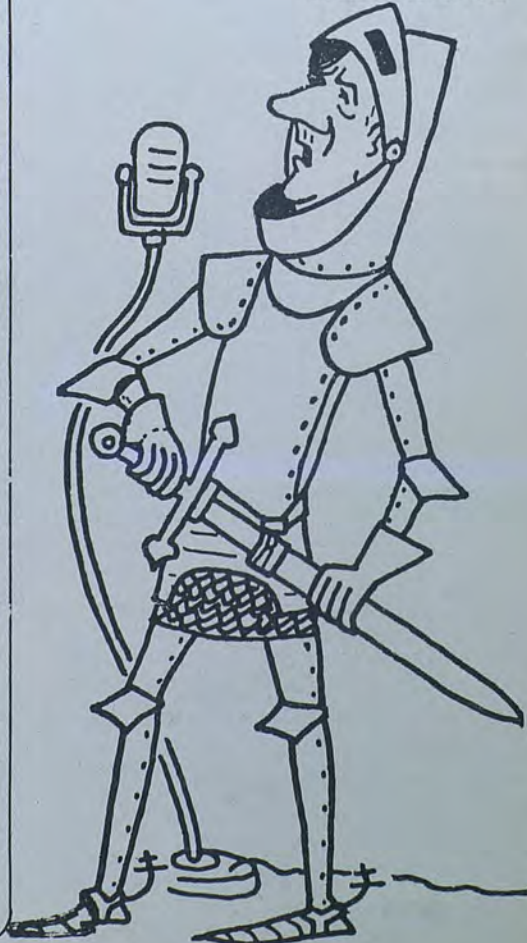
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΝΑΤΟ ΠΡΟΣ ΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ

Παρίσι 16 - 11 - 1974

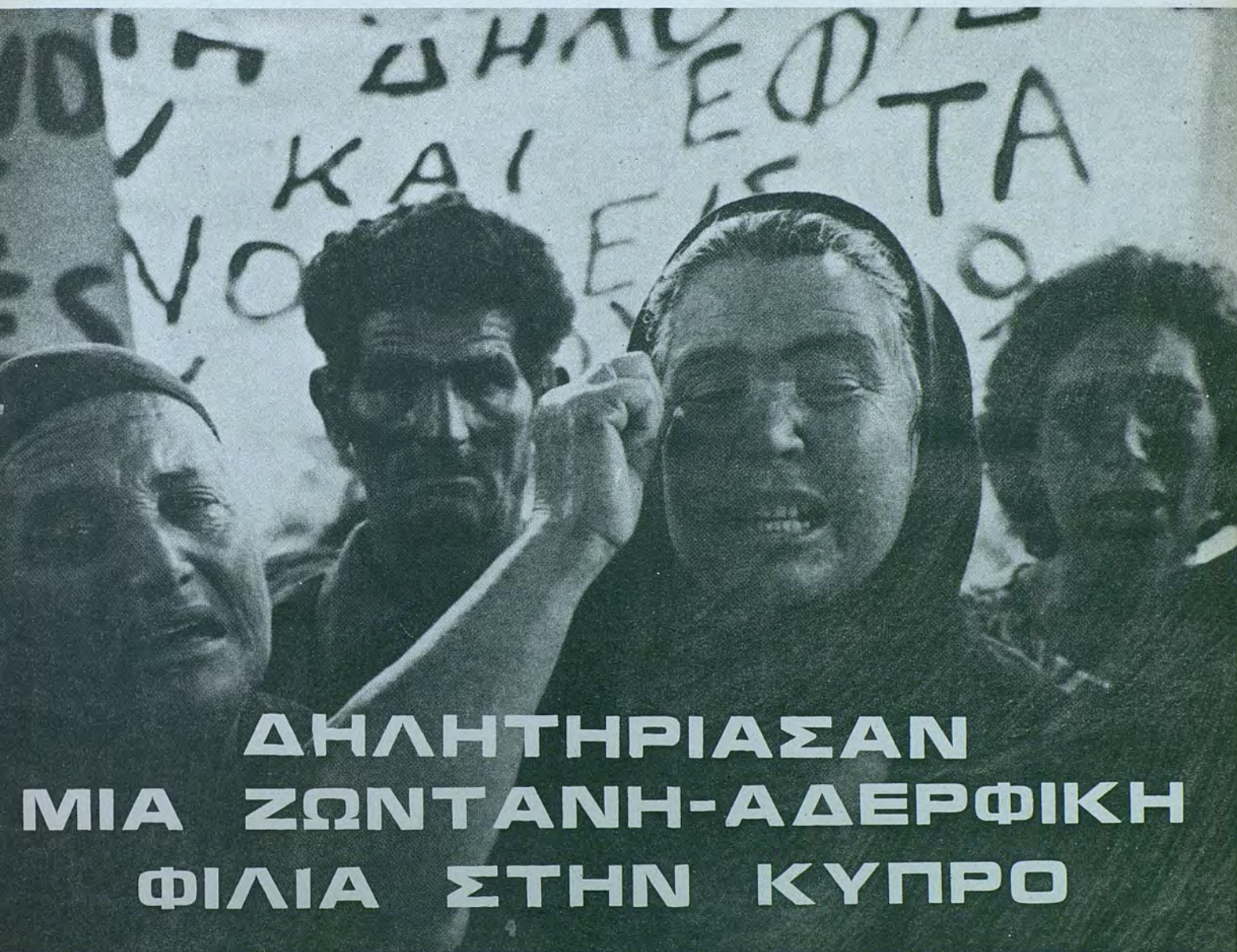
Οι ένδειξεις για την τελική διαμόρφωση ενός ειδικού (modus viventi) ανάμεσα στην 'Ελλάδα και το ΝΑΤΟ μέσα στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων που θ' αρχίσουν για το θέμα αυτό προσεχώς, αξιήθηκαν μετά την ανάγνωση ειδικού υπομνήματος στην έπιτροπή άμυνας και εξοπλισμών στην 'Ενωση Δυτικής Ευρώπης που συνεδρίασε στο Λονδίνο. Τίτλος του υπομνήματος αυτού που θα συζητηθεί στη Γεν. Συνέλευση 'Ενωσης Δυτικής Ευρώπης στο Παρίσι, 2 και 6 Δεκεμβρίου: «'Η Ευρωπαϊκή 'Ασφάλεια και η κατάσταση στην 'Ανατολική Μεσόγειο». Σχετικά με την 'Ελλάδα, το υπόμνημα υπογραμμίζει ότι: η 'Ατλαντική συμμαχία στηρίζεται σε κοινές πολυμερείς συμφωνίες και κανένα μέλος της δεν μπορεί να αποχωρήσει δίχως τη συγκατάθεση των υπολοίπων. Στη συνέχεια τονίζεται ότι το προηγούμενο της Γαλλίας δε μπορεί να συγκριθεί με την ελληνική περίπτωση. 'Η έόμενη παράγραφος του υπομνήματος έχει τεράστια σημασία για την 'Ελλάδα, εφ' όσον εκφράζει την εύχή όπως: οι διαπραγματεύσεις που θ' αρχίσουν ανάμεσα στην 'Ελλάδα και το ΝΑΤΟ μετά τις εκλογές της 17ης Νοεμβρίου καταλήξουν σε λογικό συμβιβασμό που να περιλαμβάνει τη διατήρηση μιας όρισμένης άμεσης ή έμμεσης ελληνικής συμμετοχής στους στρατιωτικούς μηχανισμούς του Ν.Α.Τ.Ο.

Πολλοί παρατηρητές εκφράζουν την άποψη ότι αυτή η όρισμένη «άμεση ή έμμεση συμμετοχή της 'Ελλάδας» στους στρατιωτικούς μηχανισμούς του ΝΑΤΟ θα πραγματοποιηθεί με αντίλλαγμα το χαλάρωμα της τουρκικής στάσης στο θέμα της Κύπρου. 'Απομένει να διαπιστωθεί ποιές θα είναι οι αντιπαραχωρήσεις της 'Ελληνικής Κυβέρνησης.

ΑΡΗΣ ΦΑΚΙΝΟΣ

**Ήταν αδέρφια έλληνοκύπριοι καί τουρκοκύπριοι
Τὰ ξένα συμφέροντα, οἱ σκοτεινές δυνάμεις
κι ὁ κούφιος σωβινισμός**

ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΑΝ ΜΙΑ ΖΩΝΤΑΝΗ-ΑΔΕΡΦΙΚΗ ΦΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Του Πλούτη Σέρβα

Τὸ μοιραῖο πρωῒνὸ τῆς 14ης Αὐγούστου, κάπου διακόσιες χιλιάδες ἔλληνο - κύπριοι, γίναμε οἱ κυνηγημένοι τῶν τουρκικῶν ἀεροπορικῶν βομβαρδισμῶν. Μόνον ἐλάχιστοι λεβέντες μάχιμοι, μὲ φτωχότατο, γελοῖο ὄπλισμό, ἀντίκρισαν τὰ βαρέα τῶν ἐκ Τουρκίας «θριαμβευτῶν» ποὺ σ' ἐλάχιστες ὥρες συμπλήρωσαν τὸ στρατιωτικὸ τους περίπατο πρὸς τὶς δυὸ κατευθύνσεις.

Κανένας δὲν περίμενε τὸ σίφουνα, παρόλο ποὺ προηγήθηκε ἡ πρώτη εἰσβολή, τῆς 20ῆς Ἰούλη, ποὺ μέσα σὲ λιγότερο ἀπὸ τριάντα ὥρες εἶχε τσακίσει τὴν Κερύνεια κι ἀνοίξε τὸ διάδρομο ὡς τὴν «Πράσινη γραμμή» τῆς τουρκικῆς συνοικίας τῆς Λευκωσίας.

Ὅλοι πίστευαν πὼς τὸ κακὸ θὰ σταματοῦσε, μὲ τὴν κήρυξη τῆς ἐκεχειρίας, ποὺ τὴ ζήτησε ἡ ὁμόφωνη ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν. Γιατί, τὰ γεγονότα ποὺ ἐξελίσσονταν ἀπὸ τὶς 22 τοῦ Ἰούλη ὡς τὶς 13 τ' Αὐγούστου ἔπεισαν τὸ λαό, πὼς δεύτερη εἰσβολὴ δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐπακολουθήσει, μιὰ καὶ αὐτὸς τίποτα δὲ γνώριζε ἀπὸ τὰ παρασκήνια τοῦ ἄξονα Οὐάσιγκτον - Ἀγκυρα. Ὁ λαός, εἶχε στὸ μυαλό του τὸ κείμενο τῆς νικητήριας διακήρυξης τοῦ Ἐτζεβίτ, ποὺ διάταζε «τὸ σταμάτημα τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐφ' ὅσον ὁ ἀντικειμενικὸς στρατιωτικὸς σκοπὸς εἶχε πλήρως συντελεστεῖ». Οἱ διαπραγματευτικὲς ἀντιπροσωπεῖες εἶχαν τάχιστα ἀναχωρήσει γιὰ τὴ Γενεύη. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου γιὰ βδομάδες συνεχιζόταν ἡ διάσκεψη, μὲ παρατηρητὲς τὶς δυὸ ὑπερδυνάμεις, καμιὰ κακὴ προειδοποίηση δὲν ἔφτανε στὸ λαό. Ὅλοι, φυσικά, εἶχαμε προσηλωθεῖ στὸ σκληρὸ παιχνίδι καὶ ὅπωςδῆποτε ἓνα συμβιβασμὸ περιμέναμε, ἔστω καὶ μὲ ἑλληνικὲς ὑποχωρήσεις, πάνω στὴ βάση τῆς Ὁμοσπονδίας.

Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Κι ακόμη. Οι τελευταίες ειδήσεις μās επέτρεπαν να πιστεύουμε ότι ο Γκιουνές, όπωςσδήποτε θα παραχωρούσε την 24ωρη προθεσμία στον Κληρίδη για να κάμει την επίσκεψη-άστραπή στην Κύπρο και να θέσει τις τουρκικές προτάσεις μπροστά στα υπεύθυνα κυπριακά όργανα — την Κυβέρνηση και τη Βουλή.

Έτσι, στα καφενεία, τη νύχτα της 13ης Αυγούστου, πολίτες και χωρικοί, συζητούσαμε κι αναμέναμε: Ποιές νά 'ναι άραγε οι τουρκικές προτάσεις και ποιές οι ελληνικές αντιπροτάσεις; Και οι πιδ άπαισιόδοξοι, ακόμη, δέν πρόβλεπαν στίς τουρκικές θέσεις πέραν από την έμμενη για ένα μεγάλο θύλακα στην κατακτημένη ήδη περιοχή και άλλους μικρότερους σε εκείνες τις περιοχές όπου το τουρκικό στοιχείο υπερισχύει.

Παρ' όλα αυτά στίς πέντε παρά τέταρτο μās ξυπνήσαν από το κρεβάτι οι καταγι-στικοί βομβαρδισμοί. Όλοι αφνιδιαστήκαμε. Και διακόσιες χιλιάδες άνθρωποι τρομαγμένοι παίρναμε τους δρόμους, μ' όλων τών ειδών τά μεταφορικά μέσα (και με τά γαιδούρια ακόμη) με κατεύθυνση τις βρετανικές βάσεις, το μέρος που πρόσφερε τη μοναδική ασφάλεια. Η τραγική προσφυγιά, άρχιζε την ιστορία της, κυρίως μέσα στο «δασοσίδι» της Άχνας και κάτω από τον έναστρο ουράνο.

Σκοπύ δέν έχω να δώσω μια — κοντά στίς άλλες — περιγραφή της συνεχιζόμενης Κυπριακής τραγωδίας. Πολύ μελάνι έχει ήδη χυθεί στίς στήλες τών έφημερίδων και αναρίθμητα ντοκουμανταίρ έχουν προβληθεί στην παγκόσμια, μικρή και μεγάλη, όθνη. Όλος ο κόσμος ξέρει καλά την τραγωδία.

Άλλ' ούτε θά 'θελα να σταματήσω, σήμερα, στίς εϋθύνες. Τί έπρεπε στο διάστημα τών τετάρτου του αιώνα (χρόνο με το χρόνο) να είχε γίνει; Τί έγινετο και τί δέν έγινε; Πριν ειπωθεί αυτό, ή πένα θεωρεί σκόπιμο να δώσει μια άλλη, ίσως άγνωστη στον Έλληνα αναγνώστη, εικόνα. Νά σταχυολογήσει από τη μνήμη ενός γεροπρόσφυγα (δυστυχώς τά ντοκουμέντα-πηγές βρίσκονται μακριά στην Κύπρο) μερικά στιγμιότυπα του παλιού καλού καιρού της Έλληνο-τουρκικής συμβίωσης στην Κυπριακή γή.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΥΝΤΗΠΑΡΕΗ

Άντεγκλήσεις βασικές, ποτέ δέν υπήρχαν ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους της Κύπρου, στο πρώτο μισό του είκοστου αιώνα. Τις άντεγκλήσεις και συγκρούσεις ανάμεσα στα δυο σύννοια στοιχεία είναι που διέγειρε ο σατανικός έγυλέςικος ιμπεριαλισμός ύστερα από τό δεσθήκαμα για λευτεριά του 1955. Όλη ή προηγούμενη ζωή από την εποχή της άγγλοκρατίας (1878) κυλούσε μέσα σε συνθήκες όμαλότητας και ειρηνικής άρμονικής συμβίωσης Έλλήνων και Τούρκων.

Ο Έλληνο-τουρκικός πόλεμος του 1912-13 δέ βρήκε την έντονη άντανάκισή του στην Κύπρο. Παλιότερος από μένα Κύπριος, μου διηγήθηκε ότι τά τοτινά τηλεγραφήματα του Ρέο ύτερ που άνάγγελλαν τις έξελίξεις στο πολεμικό μέτωπο και που οι πωλητές διαλαλούσαν περίληψη του περιεχομένου, διαβάζονταν από τους άγοραστές και

εις έπήκοον πάντων, Έλλήνων και Τούρκων.

Θυμήθηκε, μάλιστα, ο διηγητής, το πιδ κάτω χαρακτηριστικό έπεισόδιο: Ήταν κάποιον δειλινό του ραμαζανιού που ο άναγνώστης διάβαζε φωναχτά το τηλεγράφημα για την κατάληψη της Έλασσώνας από τά ελληνικά στρατεύματα. Έκεί που σχολιαζόταν ή εύχάριστη για τους Έλληνες είδηση άκούστηκε ή κανονιά — σινάλο που επέτρεπε στους Τούρκους ν' άρχίσουν το φαγοπότη. Τότες ένας Τούρκος από την όμηγυρη φώναξε στους πάντες: άφήστε τον κουνουσιμά (κουβέντα) κι έλάτε να φάμε. Συνηθισμένο φαινόμενο ήταν να τρώνε μαζί Έλληνες και Τούρκοι στα έστιατήρια τών τουρκομαχαλάδων.

Αθήνα 2.11.1974

Σ.Σ. Εϋχάριστα νέα έφτασαν μια βδομάδα ύστερα από τη σύνταξη του πιδ πάνω κειμένου. Είναι ή όμόφωνη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, της 1ης του Νοέμβρη.

Αδιαφιλονίκητα — κι αυτό πρέπει να γίνει πεποίθηση σ' όλους. Κι όσοι άντιπαχθούν πρέπει να παταχθούν — στη βάση τών νέων διαπραγματεύσεων να πρυτανεύσει το πνεύμα της άρμονικής συμβίωσης τών συνοίκων, που χωρίς αυτό άνεξάρτητο άκέραιο και κυρίαρχο Κυπριακό κράτος δέν οικοδομείται.

Ο πρώτος παγκόσμιος Πόλεμος 1914 -18, πέρασε χωρίς άναταρχές, παρόλο που οι μητέρες πατρίδες (προσφυλές έκφραση του Ραούφ Ντενκτάς) βρέθηκαν σ' άντίθετα στρατόπεδα.

Η «ΕΝΩΣΗ» ΤΟΥ 1931

Στο διαβόητο Νομοθετικό — «Βουλή» (που τό άποτελούσαν 9 αίρετοί Έλληνες «Βουλευτές», 3 Τούρκοι, πάλιν αίρετοί, και 6 έπίσημοι, Βρετανοί, διορισμένοι φυσικά, με βέτο την ψήφο του Άρμοστή — Κυβερνήτη), εύκολα τά κατάφεραν οι Βρετανοί κυρίαρχοι να έξασφαλίσουν τις τουρκικές ψήφους όταν έπρόκειτο να ψηφιστεί ο έπίσιος προϋπολογισμός, ή άλλα ούσιώδη νομοσχέδια. Έδω δημιουργούνταν, κάποτε, διαφορές και άντεγκλήσεις μεταξύ τών «βουλευτών». Όμως, έξω από τη «Βουλή» οι διαφορές δέν έπεκτείνονταν.

Όταν άπ' άφορμή την έπιβολή μιάς άφορητης φορολογίας, σ' εποχή που το Νησί τό 'δερνε μια συνεχιζόμενη άνομβρία, οι Έλληνες «βουλευτές» πήραν το δρόμο έξω από τη «Βουλή» κι όργανώσαν το Ένωτικό Κίνημα του 1931, πάλιν οι Τούρκοι δέν άντιτάχτηκαν. Σχετικά, ο γνωστός όδοντίατρος Θεόδωρος Καλοκαίδης (που πήρε μέρος στο κίνημα και που μαζί μ' άλλους πατριώτες έξορίστηκε από την Πατρίδα, ζώντας από τά τότες στην Αθήνα) μου άφηγήθηκε τά πιδ κάτω: «Όταν οι Έλληνες διαδηλωτές κάψανε τότε (στα 1931) το Κυβερνείο, ο Τούρκος «Βουλευτής» Μισιρλή Ζαατέ έβγαλε προκήρυξη και καλούσε τους όμόφυλους του «να μην άναμειχθούν. Νά παραμείνουν ήρεμοι και να μην άνησυχούν, γιατί οι Έλληνες σύννοιοι ζητούσαν το δικίο τους».

Οι Βρετανοί δέ χρειάστηκαν τότε τη βοήθεια τών Τούρκων. Μπορούσαν και μόνοι τους να πνίξουν το κίνημα. Άλλοστε ή Έλληνική Κυβέρνηση, με το στόμα του Έλευθερίου Βενιζέλου είχε καταδικάσει την έγερση και καλούσε τους Κύπριους να κάτσουν ήσυχοι, άνεξάρτητα από τις προσαγές της καρδιάς.

Πνίγοντας την έγερση, οι Βρετανοί, διαλύσαν τη «Βουλή» και έφάρμοσαν καθεστώς άπόλυτης τυραννίας, με δρακόντιους νόμους. Όλες, άνεξαίρετα, οι όργανώσεις τέθηκαν εκτός νόμου. Κάθε συνάθροιση με πιότερα από πέντε άτομα άπαγορευόταν.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ανάμεσα στίς δυο θρησκείες (Όρθόδοξη και Μωαμεθανική) πάντα επικρατούσε άμοιβαίος σεβασμός. Ο καθένας άπερίσπαστος στη θρησκεία του, τά ήθη, τά έθιμα και την παιδεία του. Όμως, στίς έπαρχιακές πόλεις τουρκικά σχολεία μέσης έκπαίδευσης δέν υπήρχαν και οι Τούρκοι δέ δίσταζαν να στέλνουν τά παιδιά τους σ' ελληνικά γυμνάσια. Στο Τουρκικό Λύκειο της Άμμοχώστου, Έλληνας καθηγητής δίδασκε Έλληνική Φιλολογία και Ιστορία. Η άνώτερη Άγγλική Σχολή, που λειτουργούσε στην Πρωτεύουσα, ήταν μεικτή. Ίσαμε σήμερα Τούρκοι μαθητές έξακολουθούν να φοιτούν σ' αυτή. Στα μεικτά χωριά, τις περισσότερες φορές, δέν συναντούσε τουρκικά καφενεία. Σ' αυτά και σ' όλους τους άλλους ψυχαγωγικούς χώρους ήταν μεικτές οι συνθροίσεις. Κοινή γλώσσα, σ' αυτές, πάντα ή ελληνική. Σ' όρισμένα χωριά της Άμμοχώστου, οι Τούρκοι, στίς μεταξύ τους σχέσεις, χρησιμοποιούσαν την ελληνική, που τη γνώριζαν καλύτερα από την τουρκική. Και, κάποτε, τούχαινε να συναντήσεις Τούρκους που καθόλου δέν γνώριζαν την τουρκική.

Τά όργανα της δημόσιας ύπηρεσίας και της τάξεως, οι Βρετανοί τά διάλεγαν κι από τις δυο κοινότητες. Και ποτέ δέν δημιουργόταν πρόβλημα, άν στη μια πόλη ή το ένα χωριό υπερίσχυαν οι Έλληνες ή οι Τούρκοι διοικητικοί λειτουργοί και άστυνομοί. Η, πούδς ήταν ο άνώτερος και ποιός ο κατώτερος.

Ο Τούρκος άρχιδικαστής (Φουάτ Μπέη) που οι Βρετανοί τον προτίμησαν (παραμερίζοντας τον Άγγλο) για πολλά χρόνια στη μεταπολεμική περίοδο, ήταν πρόσωπο, που τύγγανε της έμπιστοσύνης και του σεβασμού όχι μόνο του νομικού κόσμου, αλλά και τών λαϊκών στρωμάτων.

Έλληνες και Τούρκοι (έργάτες, άγρότες) ήταν όργανωμένοι στίς ίδιες συντεχνίες, άγροτικές ένώσεις και συνεργατικά παντοπωλεία. Στίς πόλεις δέν υπήρχαν ξεχωριστές άγορές. Κοινή ήταν ή δημοτική άγορά, μόνο που τά δημοτικά συμβούλια τοποθετούσαν παράμερα τά πρατήρια που πωλούσαν χοιρινό κρέας. Κι αυτό, από σεβασμό προς τους Τούρκους, που ή θρησκεία τους άπαγορεύει τη βρώση του χοιρινού.

Στά ελληνικά έστιατήρια σύχναζαν οι Τούρκοι. Και στα τουρκικά, που φημίζονταν για την άνατολική τους κουζίνα, πλθθαιναν οι Έλληνες καλοφαγάδες. Στη Λευκωσία, όπου ή είσοδος τών Έλλήνων άπαγορευόταν στον τουρκικό τομέα, ένας Τούρκος σοφίστηκε κι έγκατάστησε ένα πρώτης τάξεως έστιατόριο στον οδότερο χώρο της «πράσινης γραμμής» που τον προστάτευαν οι Όηέδες

ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ. Γεννήθηκε στη Λεμεσό τό 1907. Σπούδασε Πολιτική Οικονομία στη Διεθνή Λεωνιστική Σχολή Μόσχας. Έξέδιδε (1931 - 34) ελληνική έφημερίδα στη Μαρσιούπολη της Ουκρανίας και μετά δούλεψε παράνομα στην Έλλάδα, όπου και συνέληφθη τό 1935 και έξορίστηκε στην Κύπρο. Υπήρξε πρωτεργάτης του άγώνα για τη νομιμοποίηση του Κ. Κ. Κύπρου, που όνομάστηκε ΑΚΕΛ (1941). Διετέλεσε Γ. Γραμματέας του ΑΚΕΛ μέχρι τό 1945. Στην περίοδο 1943 - 49 διετέλεσε δήμαρχος της Λεμεσού. Τό 1948 οι Άγγλοι τον καταδίκασαν σε φυλάκιση. Διαφώνησας με τό ΑΚΕΛ άποχώρησε άπ' αυτό και έπιδόθηκε στη δημοσιογραφία. Τελευταία εξέδωσε την «Άνοιξη της Πράγας», όπου κάνει κριτική της σοβιετικής εισβολής και άνάλυση του οικονομικού προγράμματος του Ντοϋμπσεκ. Σήμερα είναι πρόσφυγας στην Έλλάδα.

Τώρα ή ελληνοκυπριακή - τουρκοκυπριακή «φιλία» περιφρουρείται από τους ΟΗΕδες και τὰ αισθήματα έχουν εξοπλιστεί με άρματα κι ελληνικές έλλπίδες

(στρατιώτες των 'Ηνωμένων Έθνών). Έκει συνεσιάζονταν Έλληνες και Τούρκοι. Συχνά έπαιρναν τὸ δείπνο τους οί Κληρίδης και Ντενκτάς, άλλοι έπίσημοι Έλληνες και πλούσιοι καλοφαγάδες.

Στὰ Κυπριακά πανηγύρια οί Τούρκοι προσέρχονταν με τὸν ίδιο τρόπο πὸν συνέρρεαν οί Έλληνες. Πουλούσαν κι αγοράζαν στὸν ίδιο χῶρο. Καί μαζί χόρευαν και τραγουδοῦσαν πολλές φορές. Τούρκοι παρευρίσκονταν σὲ ελληνικοὺς γάμους. Τὸ ίδιο και οί Έλληνες. Τὴν ελληνική γλώσσα ὅλοι, ἀνεξάριετα, οί Τούρκοι τὴ μιλοῦσαν. Καί πλείστοι πὸν συναλλάσσονται με τοὺς Τούρκους μιᾶνε ἔξοχα τὰ τουρκικά. Ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ τῆς Λευκωσίας, πὸν τὴ διαπερνᾷ ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη ἄκρη ἡ «Πράσινη γραμμὴ» (καί πὸν ἡ τελευταία εἰσβολὴ τὴν ἔκανε ἐρείπιο καταρμαχμένο) ἦταν τὸ κοινὸ παζάρι τῆς πρωτεύουσας, ὅπου κανέναν μαγαζάτορας δὲν μπορούσε νὰ προκόψει ἂν δὲ μιλοῦσε και τὶς δυὸ κοινότητες ἦταν μόνο ἡ οικογενειακὴ στέγη και οί ἐνδο-εκκλησιαστικὲς ἱεροτελεστείες.

ΔΙΑΙΠΕΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΥΕ

Ὁ Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος φέρανε ἀκόμη πὸν κοντὰ τοὺς Έλληνες και τοὺς Τούρκους. Στὸν ἀγγλικὸ στρατὸ, ὅπου ἔθελοντικά εἶχαν καταταγεῖ οί Κύπριοι, πλάι-πλάι ὑπηρετοῦσαν, Έλληνες και Τούρκοι, στὰ ἴδια τάγματα, κάτω ἀπὸ ἀξιοματικοὺς πὸν μπο-

ρούσαν νὰ ναι, εἴτε Ἀγγλοί, εἴτε Έλληνες, εἴτε Τούρκοι. Οί ἐμπορικὲς δοσοληψίες δέθηκαν ἀκόμη πὸν στενά. Στὰ ἐμπορο-βιομηχανικά ἐπιμελητήρια γίνονταν μέλη και οί Τούρκοι ἐμποροί, ὅπως και σὲ διάφορες ἄλλες οικονομικὲς και πολιτιστικὲς ὁργανώσεις.

Ἀν τὸ ἀποικιακὸ σύστημα δὲν ἦταν αὐτὸ πὸν ἦταν, στενόκαρδο, ὑποῦλο, καταπιεστικό, κι ἂν οί Βρετανοί δὲν χρησιμοποιοῦσαν τὸ «διαίρει και βασίλευε» σὸν τὸ κύριό τους ὅπλο, τότες θὰ ἔταν δυνατό οί Κύπριοι νὰ προχωρήσουν σὲ τέτοιο βαθμὸ συναντίληψης, ὥστε ἀπὸ κοινὲς κάλπες νὰ ἀνάδειχναν τὶς δημοτικὲς και πολιτικὲς ἀρχές με τὴν προϋπόθεση ὅτι τὸ ἐκλογικὸ σύστημα θὰ ἐξασφάλιζε πληθυσμιακὴ ἀναλογία ἐδρῶν και ἀξιοματιῶν στὰ σύνοικα στοιχεῖα.

Πάνω σ' αὐτό, τὸ οὐσιῶδες θέμα, θὰ ἔχα πολλὰ νὰ διηγηθῶ ἀπὸ τὴν πείρα μου σὸν Δήμαρχος Λεμεσοῦ. (Στὰ 1943 οί Βρετανοί ἀναγκάστηκαν νὰ μᾶς δώσουν τὶς πρῶτες ἐλευθερίες, γιὰ τὴν ἀνάδειξη δημοτικῶν ἀρχῶν στὶς 6 πόλεις και τὶς 8 κομποπόλεις). Θυμᾶμαι, ὅταν, τὰ ξημερώματα τῆς 22ης τοῦ Μάρτη 1943, κάναμε τὴ νικητήρια παρέλαση στὶς συνοικίες τῆς Λεμεσοῦ, περνώντας ἀπὸ τὸν τουρκομαχαλά, δεκάδες φτωχὲς τουρκάλες μᾶς περιέμεναν ἀνάμεσα στὸς ἄλλους ἐργαζόμενους, γιὰ νὰ μᾶς ραντίσουν με ροδόσταγμα. Πανηγύριζαν κι αὐτές, μαζί με τοὺς Έλληνες ἀρκατᾶσχ (ἀδελφούς) τὴ νίκη τῆς φτωχολογιάς. Οί δυὸ Τούρκοι νικητὲς δημοτικοὶ σύμβουλοι, με τοὺς ὁπαδούς τους, συνενώθηκαν τότε μαζί μας στὴν ἴδια παρέλαση.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΟΙ ΔΗΜΟΙ

Μπαίνοντας ἐπίσημα στὸ δημοτικὸ μέγαρο ὑψώσαμε στὸν ἐξώστη τὴν ελληνική σημαία, δίπλα στὴν ἀγγλική (πὸν μιὰ και ἡμασταν ἀποικία δὲν μπορούσαμε νὰ τὴν κατεβάσουμε). Ἦταν μεγάλη ἡ συγκίνηση τοῦ λαοῦ. Ὅλοι οί Έλληνες χαϊρόντουσαν τὸ κυματίζον ἐθνικὸ σύμβολο στὴ δημοχρία τους. Ὅμως, ἤθελαν και οί Τούρκοι μερίδιο παρόμοιας χαρᾶς. Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες μ' ἐπισκέφτηκαν οί Τούρκοι δημοτικοὶ σύμβουλοι γιὰ νὰ μοῦ ὑποβάλουν με δειλία, τὴ θερμὴ παράκληση τῆς κοινότητάς τους. Θὰ ἔταν ἄραγε, δύσκολο, μοῦ ἔπαν, ν' ἀναρτήσουμε, πλάι στὶς ἄλλες δυὸ σημαίες και τὴ δική τους σημαία; Κι αὐτὸ — τὸ ζητοῦσαν — μόνο γιὰ κάθε Παρασκευή, πὸν ἔταν ἡ γιορτινὴ τους μέρα (ἡ Κυριακή τους). Τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο, ἀμέσως τὴν ἄλλη μέρα, ἀποφάσισε καθημερινὰ και οί τρεῖς σημαίες νὰ κυματίζουν στὸν ἐξώστη τῆς Δημοχρίας. Ἐξάλλοι, Έλληνες σωβινιστές, χαλάσανε τὸν κόσμο με τὶς φωνές τους γιὰ τὴ «βεβήλωση». Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμπόδισε τὴν τουρκικὴ σημαία, σ' ὅλα τὰ χρόνια τῆς μακρᾶς ΑΚΕΛικής δημοχριακῆς θητείας, νὰ παραμένει ἐκεῖ, πλάι στὴν ελληνική, σὸν ἀγαπημένο ἐθνικὸ σύμβολο τῶν συνοίκων, γιὰ νὰ σφυρηλατεῖ, καθημερινὰ και πὸν πολύ τοὺς δεσμούς τῆς ἀδελφικῆς συμβίωσης.

Ἡ δεξιά, πὸν δὲν μπορούσε νὰ χωνέψει τὴ λαϊκὴ νίκη και τὴ νέα δημοτικὴ πολιτική, τὰ κατάφερε, τότε, ν' ἀκυρώσει με δικαστικὴ ἀπόφαση τὶς ἐκλογές, γιὰτὶ μιὰ κάλπη, ἀπὸ τὶς ἑφτά, βρέθηκε χαλασμένη. Ἔτσι, μιὰ νέα ἐκλογικὴ ἀναμέτρηση, καθορίστηκε γιὰ τὶς 3 τ' Ὀχτώβρη τοῦ 1943.

ΕΛΛΗΝΕΣ - ΤΟΥΡΚΟΙ ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΤΟΙ

Λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὶς νέες ἐκλογές εἶχα μιὰ ἐπίσκεψη ἀναπάντεχη ἀπὸ τουρκικὴ ἀντιπροσωπεία, με τὴ θερμὴ παράκληση νὰ τοὺς μιλήσω στὸ κέντρο τους, συμβουλευόντάς τους, ποιοὺς θὰ θεωροῦσαμε σὸν τοὺς πὸν καλοὺς συνεργάτες τοῦ ΑΚΕΛικοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου γιὰ νὰ τοὺς ψηφίσουν. Ἀρχικά βόηκα τὴν ἐσήγηση ἀπαράδεκτη, με βάση τὴν ἀρχὴ ὅτι δὲν ἔπρεπε ν' ἀναμειχτοῦμε στὶς δικές τους ἐκλογικὲς ἀντεγκλήσεις. Ὅμως, οί ἀντιπρόσωποι ἐπέμεναν, με τὴ διαβεβαίωση ὅτι στὴ συνάθροιση θὰ παρευρίσκονταν και οί τέσσερις ἀνθυποψήφιοι, πὸν θὰ ἔκουαν τὶς συμβουλές με μεγάλο σεβασμό.

Ὅσο παράξενα κι ἂν πρόβαλλε τὸ ζήτημα, τελικά ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνδυασμοῦ ἀποφασίσαμε νὰ πᾶμε. Ἡ ὑποδοχὴ ἦταν ἐγκάρδια. Καί οί τέσσερις Τούρκοι ὑποψήφιοι μᾶς χαϊρέτησαν ἀπὸ τὸ βήμα. Ἀνταπόδωσα τὸ χαίρετισμό. Ἐδῶσα πλάτος πάνω στὰ προβλήματα τῆς ἑλληνο-τουρκικῆς συνεργασίας. Ἡ προσοχὴ τοῦ πλήθους πὸν παρακολουθοῦσε ἦταν μεγάλη. Δὲν ὑπῆρχε κανένας πὸν νὰ μὴ χειροκροτοῦσε με μεγάλη θερμότητα, ἐνῶ οί Τούρκοι ὑποψήφιοι κάθονταν στὰ πρῶτα καθίσματα συμμετέχοντας στὶς λαϊκὲς ἐκδηλώσεις. Κεῖνο πὸν ἀπόμεινε νὰ κάμω, φτάνοντας στὸ τέλος τῆς ὁμιλίας μου, ἦταν νὰ πῶ :

— Βλέπω μπροστὰ μου τέσσερις ἀξίότιμους και διαλεχτοὺς συμπολίτες πὸν ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς ἐκπροσωπήσουν στὴ Δημοτικὴ Ἀρχή. Ἀπ' αὐτοὺς πρέπει νὰ ἐκλέξετε τοὺς δυὸ. Ποιοὺς; Αὐτὸ εἶναι δικό σας δημοκρατικὸ δικαίωμα. Ἐμεῖς ἐδῶ, σὸν Έλληνες ὑποψήφιοι, σᾶς λέμε πὸς ἂν πετύχουμε μ' ὅλη μας τὴν καρδιά θὰ συνεργαστοῦμε μ' αὐτοὺς πὸν ἐσεῖς θὰ προτιμήσετε.

Σὲ μιὰ βδομάδα, με τοὺς νέους συναδέλφους μας κάναμε τὴν πρώτη συνεδρίαση τῆς νέας περιόδου τοῦ ξανα-ἐκλεγμένου Δημοτικοῦ Συμβουλίου.

Μοιάζουν οί τέτοιες σχέσεις μας με τοὺς

Τούρκους σάν παραμύθι. "Όμως δέν ήταν πα-
ραμύθι. Ήταν μιὰ πραγματικότητα πού θά
μπορούσε νά συνεχίσει νά 'ναι πραγματικό-
τητα.

Ακολούθησαν τὰ μεταπολεμικά χρό-
νια. Στά 1946-47 τὸ ἐθνικολαϊκὸ κίνη-
μα φουσκώνει ἀκόμη πιά πολὺ. Ἀπαιτεῖ
κεῖνο πού δικαιοῦται ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ πο-
λέμου, πού, ὅπως διακηρύχθηκε, ἔγινε ἐνάν-
τια στὸ φασισμό, γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν
λαῶν, γιὰ τὴ λευτεριά. Τὸ αἷμα γιὰ τὴν
«Ἐνωσὴν» (κακή, ἀπαρχῆς, διατύπωση. Τὸ
σωστὸ ἔπρεπε νά 'ταν καὶ νά 'ναι : Αὐτοδιά-
θεση) βροντᾷ παντοῦ. Κι ἀπὸ τ' ἀριστερὰ
καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ, μὲ καθολικὰ ἀναγνωριμέ-
νη ἡγεσία τὴν Ἱερατικὴ Ἐθναρχία. Καὶ χτυ-
πᾷ σ' ὅλες τὶς πόρτες. Ἀποστολὲς καὶ Πρεσ-
βεῖτες πορεύονται πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις.
Τὶς προπέμπουν καὶ τὶς υποδέχονται τὰ
παλλαϊκὰ συλλαλητήρια. Τοὺς σύνοικους,
οὔτε ἡ ἐνωτικὴ συνθηματολογία ἐνοχλοῦ-
σε, ἄλλωστε τοὺς ἀπασχολοῦσαν σκέψεις
γιὰ δικές τους Πρεσβεῖες.

Στριμωγμένοι, οἱ ἀποικιοκράτες, κάλεσαν
στὰ 1948 τὴ Διασκεπτικὴ, γιὰ νὰ συζητή-
σῃ ἕνα προσωρινὸ Σύνταγμα, πού προνοοῦσε
γιὰ δημοψήφισμα αὐτοδιάθεσης, ὕστερα ἀπὸ
μιὰ δεκαετία συνταγματικῆς ζωῆς.

Ήταν μιὰ χρυσὴ εὐκαιρία γιὰ νὰ μπουῦ-
με στὸ σωστὸ δρόμο, ἂν ὑπῆρχε προοπτικὴ.
Καὶ μυαλό. "Όμως ἔλειψαν καὶ τὰ δύο.
Ἡ Δεξιὰ, ἀπὸ μόνον λόγο τὴν αὐξανόμενη
δύναμη τῆς Ἀριστερᾶς, μποῦκόταρε τὴ
Διασκεπτικὴ. Καὶ ὁ τοτινὸς Ἐθναρχῆς,
Λεόντιος ὁ Πρῶτος, παρασύρθηκε ἀπὸ τὴ
Δεξιὰ.

Πήγαμε στὴ Διασκεπτικὴ οἱ ἑπτὰ Δῆ-
μαρχοὶ τῶν πύδ βασικῶν πόλεων καὶ κωμο-
πόλεων (τῆς Λευκωσίας, τῆς Λάρνακας,
τοῦ Μόρφου, τοῦ Καραβᾶ, τῆς Αἰπλήθου-
ποῦ συνεργαζόταν μὲ τὴν Ἀριστερὰ καὶ οἱ
ἀριστεροὶ τῆς Λεμεσοῦ καὶ τῆς Ἀμμοχώ-
στου), οἱ δύο συνδικαλιστὲς τῆς δυναμικῆς
ΠΣΟ (ἀργότερα ΠΕΟ), τρεῖς τοῦ συνεργα-
τικοῦ κινήματος, δύο δικηγόροι, χωρὶς ἀντι-
προσωπευτικὴ ιδιότητα, καὶ τρεῖς Τούρκοι,
πού σ' αὐτοὺς συμπεριλαμβανόταν ὁ νεαρὸς
τότε Ραούφ Ντενκτάς. Τὸ ὅλο 17, μὲ 180
τὸν Πρόεδρο καὶ εισηγητὴ, τὸν Ἀρχιδικα-
στὴ Sir Edward Jackson.

Ήταν συμφορὰ πού ναυάγησε ἡ Διασκε-
πτικὴ. Καὶ δὲν ναυάγησε ἀπὸ ἀντίδραση τῶν
Τούρκων στοὺς δεδηλωμένους ἀπώτερους
ἐθνικοὺς σκοποὺς, πού ἀνοιχτὰ τοὺς εἶχα-
με ἐκθέσει στὴ Διασκεπτικὴ σὰν προοπτι-
κή. Ναυάγησε, χάρις στὴ σκληροτράχηλη
στάση πού ἐπέδειξε ὁ Δῆμαρχος Λευκωσίας
καὶ τὴν ἀντίδραση τῶν ἀδιλλάχτων δογμα-
τιστῶν τῆς ἐκκλησιᾶς ἡγεσίας, πού βρῆκαν
ἀποκομὴ στὸ Νίκο Ζαχαριάδη, μὲ τὴν
ἀξιοθρήνητη παρέμβασή του : «Δὲν ἐπιτρέ-
πεται σὲ σὰς τοὺς Κυπρίους συντρόφους νὰ
διαπραγματεύεστε μὲ τὸν ἐγγλέζικο ἱμπερια-
λισμὸ γιὰ συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις,
τὴ στιγμὴ πού ἐμεῖς στὴν Ἑλλάδα, μὲ τὸ
ντουφέκι στὸ χέρι, ἀπάνω στὰ βουνά, πολε-
μαῖμε τὸν ἴδιο ἱμπεριαλισμὸ».

(Τὸ στοιχεῖο τοῦ ναυαγίου τῆς Διασκε-
πτικῆς, οὐσιώδες στὴ βάση του, τὸ παραθέ-
τω ἐδῶ μόνον συμπυκνωτικὰ, γιὰ νὰ φωτίσω
τὴ στάση τῶν Τούρκων. Τὴν πλήρη τοπο-
θέτηση καὶ ἀνάλυση τῆς Διασκεπτικῆς, πρέ-
πει νὰ τὴν ἀφήσουμε γιὰ εὐθετώτερο χρόνο,
ὅταν ἡ Κυπριακὴ ἱστορία τῆς τελευταίας
πεντηκονταετίας θά πρέπει νὰ θεθεῖ σ' ὅλο
τὸ πλάτος τῆς).

ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ ΚΑΙ ΕΝΩΣΗ

Στις 15 τοῦ Γενάρη τοῦ 1950 ἔγινε τὸ
Ἐνωτικὸ Δημοψήφισμα, μὲ πρωτοβουλία
τῆς Ἐθναρχίας. Ήταν γραπτὸ. Στις ἐκκλη-
σίες εἶχαν ἀπλωθεῖ τέσσερις Βίβλοι μὲ μιὰ

φράση-αἷτημα : «Διεκδικοῦμεν τὴν Ἐνω-
σιν τῆς Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος».

Οἱ προσερχόμενοι θάπρεπε νὰ θέσουν τὴν
ὕπογραφὴ τους καὶ στίς τέσσερις Βίβλους.

Ήταν μιὰ ἐκδήλωση πού πρόσλαβε μορ-
φὴ καθολικοῦ ἐθνικοῦ προσκυνήματος. Ἐλά-
χιστοι Ἑλληνες κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι φο-
βήθηκαν καὶ δὲν ὑπόγραψαν. Ἰτάρχουν μαρ-
τυρίες ὅτι ἀρκετοὶ Τούρκοι ἐργαζόμενοι
προσῆλθαν καὶ ἔθεσαν τὴν ὑπογραφή τους.
Μπροστὰ μου, στὴν κωμόπολιν τοῦ Καραβᾶ
ὑπόγραψαν τέσσερις ἡλικιωμένοι Τούρκοι.
Στὴν σχετικὴ ἐρώτηση ἦταν ἀπλὴ καὶ λακω-
νικὴ ἡ ἀπάντησις : «Ἀφοῦ ἐσεῖς, τ' ἀδέλ-
φια μας, θέλετε Ἐνωσὴν, γιατί ἐμεῖς νὰ μὴν
θέλουμε;»

Οὔτε ἐπίσημα, οὔτε ἀνεπίσημα τάχτηκαν
οἱ σύνοικοι ἐνάντια στὸ δημοψήφισμα. Ἀ-
πλῶς ἀπόσχον. Τὸ θεωροῦσαν λογικὸ καὶ
καθόλου δὲν τοὺς ἐνοχλοῦσε νὰ ὑποβάλουμε
ἕνα δικαίωμα αἷτημά μας.

Τὸ δημοψήφισμα τ' ἀκολούθησαν νέες
κινήτοποιήσεις πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις,
χωρὶς νὰ σημειωθεῖ καμιά προστριβὴ μὲ
τοὺς σύνοικους, ὡς τὸν καιρὸ πού εἶχε ἀρ-
χίσει ὁ ἐνοπλος ἀγὼνας ἐνάντια στοὺς ἀποικιο-
κράτες. Μὰ καὶ πάλιν, οἱ Τούρκοι στὰ
πρῶτα χρόνια, παρέμειναν ἥρεμοι, συνεχί-
ζοντας δίπλα στοὺς Ἑλληνες τὶς δουλειές
τους ὡς τὴ στιγμὴ πού οἱ Βρετανοί, ἀντι-
λαμβανόμενοι ὅτι τοὺς ἦταν ἀδύνατο νὰ καθυ-
ποτάξουν μὲ τὶς δικές τους δυνάμεις τὸ κί-
νημα, ἀποφάσισαν νὰ βάλουν μπροστὰ τὴν
προσφιλεῖ τους μηχανὴ τοῦ «διαίρει καὶ βα-
σίλευε». Ἀρχικὰ τὰ κατὰφεραν νὰ κινήτο-
ποιήσουν νεαροὺς Τούρκους γιὰ νυχτερινούς
ἐμπρησμούς. Ἀργότερα στρατολόγησαν Τούρ-
κους μισθωτοὺς ἐπικουρικοὺς στρατιῶτες,
ἐνῶ ἀρχίσε ἡ προπαγάνδα στὰ τουρκικὰ
σκολεὰ ξεσηκώνοντάς τα σὲ διαδηλώσεις
καὶ δίνοντάς πλάτος στὸ νεο-φαιμπρικορι-
σμένο σύνθημα : Taxim (διχοτόμηση). Ή-
ταν φανερό πὼς τὸ σύνθημα υἱοθετήθηκε
ἀπὸ τὴν Ἀγκυρὰ, πού ἤδη εἶχε ἀρχίσει νὰ
κινεῖται στὰ παρασκήνια. Παρόλα αὐτὰ
ἐχθρικά αἰσθήματα πρὸς τοὺς Ἑλληνες ἦταν
δύσκολο νὰ διαθερμανθοῦν. Ὁ ἀξιοσέβαστος
καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας κ. Γιάννης Ἀ-
ναγνωστόπουλος, πού γιὰ πολλὰ χρόνια δι-
δασκε στὰ Γυμνάσια τῆς Κύπρου, διηγεῖται
τὰ πύδ κάτω χαρακτηριστικὰ : Μὲ τὴν κή-
ρυξη ἀπὸ τοὺς Βρετανούς τοῦ διωγμοῦ ἐ-
νάντια στοὺς ἐξ Ἑλλάδος καθηγητὲς, Ἀγ-
γλος ἀξιοματικὸς μὲ Τούρκο ἐπικουρικὸ ἐπέ-
δραμον στὸ σπίτι του καὶ τὸν συνέλαβαν.
Τὴν ἐπομένη ὁ Τούρκος ἐπικουρικὸς βρῆκε
τὸν τρόπο νὰ μπεῖ στὸ κελλί του, νὰ ξεσπάσει
σὲ κλάματα, γιατί αὐτός, παλιὸς μαθητὴς
τοῦ στὴ Σχολὴ Σαμουήλ, βρέθηκε στὴν ἀ-
νάγκη νὰ συλλάβει τὸν καθηγητὴ του. Ταυ-
τόχρονα, διαβίβασε τὴ συνγνώμη τοῦ ἀνω-
τέρου του — ἦταν κι αὐτὸς Τούρκος — πού
πληροφοροῦσε τὸν καθηγητὴ ὅτι οἱ Τούρκοι
δὲν φταῖνε γιὰ ὅ,τι κάνουν.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΥΡΙΧΗ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Τελικὰ, κάμνοντας στροφή πρὸς τὴ Ζυρί-
χη (ἄλλο θέμα ἡ Ζυρίχη πού ὅπωςδῆποτε
ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάλυσή της) ἐπιτρέψαμε ἀδια-
νόητα στὴν Ἀγκυρὰ νὰ πάρει ἐπίσημη θέση
στὴ λύση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς εὐθύνες καὶ τὴν
ὁποιαδήποτε κριτικὴ ἀντίθεση πρὸς τὴ
Ζυρίχη, ἡ συμφωνία ἀντιτοῦσε σεβασμὸ
ἀπὸ κείνους πού τὴν ὑπόγραψαν καὶ τὴ δέ-
χτηκαν. Ἀλλιώτικα, προδιάγραφαν τὸ δρό-
μο πρὸς τὴν ἀσυνέπεια καὶ τὸ βάραθρο.
"Όπως καὶ ἔγινε.

Δὲν πέρασαν παρὰ δύο μονάχα χρόνια
ἀπὸ τὴ σύνταξη τοῦ Ζυριχικοῦ Συντάγμα-
τος (τὸ χαρακτηριστικὸν τότε σὰν τὴν Ἐνά-
τη Συμφωνία τοῦ Μπετόβεν) καὶ τὴν ἐγκα-

θίδρυση ὧλων τῶν προνοουμένων νομοθε-
τικῶν καὶ διοικητικῶν ὀργάνων καὶ προβάλ-
μα (πάλιν ἀπὸ πονηρία τῶν Ἀγγλῶν) τὰ
13 σημεῖα γιὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Συντάγ-
ματος. Τώρα, ἡ ἔντασις ἀνάμεσα στὶς ἡγε-
σίες τῶν συνολικῶν προχωροῦσε πρὸς ἀπρο-
σμέτρητὴν ὀξύτητα. Σὲ λίγο ἀναφεῖ τὸ ντου-
φεκίδι γιὰ νὰ ἐπακολουθήσουν οἱ πρῶτες
ἐπισκέψεις τῶν βομβαρδιστικῶν ἀεροπλά-
νων τῆς Ἀγκυρας, ἡ παρέμβασις τῶν Ἡνω-
μένων Ἐθνῶν, ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν διεθνῶν
δυνάμεων Ἀσφαλείας (Ὁθῆδων), ἡ χάραξις
τῆς «πράσινης γραμμῆς», ἡ ἀποχώρησις τῶν
Τούρκων ἀπὸ τὴ Βουλὴ, τὴν Κυβέρνησις καὶ
τὶς δημοσίας ὑπηρεσίες κτλ. κτλ.

Ὅμως, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ ματοκύλισμα
τοῦ 1963 (πού ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος διερωτᾷ-
ται : γιατί ἔγινε ;) ὕστερα ἀπὸ τὶς πράσινες
γραμμές, τὸν ἐγκλωλισμὸ πού ἡ ἴδια ἡ
τουρκικὴ ἡγεσία ἐπέβαλε στοὺς σύνοικους
τῆς Λευκωσίας καὶ τῆς Ἀμμοχώστου, τὴν
ἀπαγόρευσις τῶν Ἑλλήνων νὰ εἰσέρχονται
στὶς τουρκικὲς συνοικίες καὶ νὰ διέρχονται
ἀπὸ τοὺς δρόμους πού ἐλέγχονται ἀπὸ τὰ
τουρκικὰ στρατεύματα, οἱ Τούρκοι ἐργαζόμε-
νοι καὶ ἐμπορευόμενοι ἐξακολουθοῦν νὰ αἰσθάν-
ονται τὴν ἀνάγκη νὰ διαπερνοῦν τὰ τεχνητὰ
ἐμπόδια καὶ νὰ ῥχονται γιὰ δουλειὰ, δόσολη-
ψίες καὶ ἀναψυχὴ στὶς ἑλληνικὲς περιοχές.

Τὰ τουρκικὰ λεωφορεῖα καὶ φορτηγὰ αὐ-
τοκίνητα ἐλεύθερα κυκλοφοροῦσαν σ' ὅλους
τοὺς δρόμους. Καὶ οἱ Τούρκοι πάντα ἀγῶ-
ραζαν τ' αὐτοκίνητά τους (δημοσίας καὶ ἰ-
διωτικῆς χρήσεως) ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες εἰσα-
γωγεῖς, καὶ μάλιστα μὲ τὸ σύστημα τῆς
ἐνοικιαγοράς.

Ἀλλὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν τελευταία λαί-
λαπα, πού τόσα πολλὰ ἔχει συντρίψει καὶ πού
θὰ ἀνάμενε κανεὶς τὸ μῖσος νὰ ἔχει θρονα-
στεῖ παντοῦ, ἔτσι πού οἱ παλιές σχέσεις
συμβίωσης νὰ σπάσουν γιὰ πάντα, συναντᾷ
κανεὶς τέτοια φωτεινὰ φαινόμενα πού σὲ
κάνουν νὰ πιστεύεις ὅτι τὸ πᾶν δὲν ἔχει χαθεῖ,
καὶ νὰ ἐλπίζεις σὲ μιὰ ἐπ'ἀνδο στὰ πατρο-
παράδοτα, ἐφόσον ὁ ἔξνος παράγοντας καὶ οἱ
δυνάμεις εἰσβολῆς δὲν θὰ ἐπιδράσουν κατα-
λυτικὰ.

ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ

Νὰ μερικές εἰκόνας.

Λίγες μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ δευτέρη εἰσβο-
λὴ καὶ τὴν τουρκικὴν κατάχρησιν τοῦ ἐνὸς
τρίτου τῆς Κυπριακῆς γῆς, ἐπισκέφτηκα τὸ
μοναστήρι τῶν καλόγηραιων στὸν Ἀγ Γιώρ-
γη τοῦ Σαλαμάνου, δέκα μίλια μακριὰ ἀπὸ
τὴ Λεμεσό. Ἐκεῖ εἶχαν καταφύγει ὡς τε-
τρακόσιοι πρόσφυγες καὶ ὁ συνωστισμὸς
ἦταν ἀφόρητος. Κατὰ τύχη συνάντησα τὸν
Ἑλληνα κοινοτάρχην τοῦ γειτονικοῦ μυχτοῦ
χωριοῦ, τοῦ Πεντάκωμου, ὅπου ζοῦν ὀκτα-
κόσιοι, περίπου, κάτοικοι μὲ περισσότερους
τοὺς Τούρκους. Μιλοῦσε μπροστὰ σὲ μιὰ
συνάθροιση προσφύγων καὶ τοὺς ἔλεγε :
«Γιατί τόσοι πολλοὶ συνωστίζεστε σ' αὐτὸ
τὸ μοναστήρι ; Ἐλάτε καὶ μερικοὶ στὸ
χωριὸ μας. Εἶναι δίπλα. Κι ἂν δὲ σὰς χωρέ-
σουν τὰ δικά μας τὰ σπίτια, ὑπάρχουν καὶ
τὰ σπίτια τῶν Τούρκων, πού 'ναι πρόθυμοι
νὰ σὰς φιλοξενήσουν καὶ πού μὲ παρεκάλε-
σαν νὰ διαβιβάσω τὴν πρόσκλησή τους».

Λίγο πρὶν φύγω ἀπὸ τὴν Κύπρο (τέλη
τοῦ Σεπτεμβρίου) συνάντησα ἕναν Τούρκο,
ἀπ' ἄλλο χωριό. Ήταν παλιὰ γνωστός μου,
κι ὅταν ἐξέφρασα τὴν κατὰπληξή μου πὼς
τὰ κατὰφερε μὲ τέτοιο καιρὸ νὰ βρεθεῖ στὴ
Λευκωσία καὶ μάλιστα ὅταν γίνεται τόσο
αὐστηρὸς ἔλεγχος, μ' ἀπάντησε : «Ἔτο,
νεκατόρθωσα μέσα στοὺς Ἑλληνες φίλους
μας, τ' ἔζητα μιὰ χαρά». Καὶ τί ἤρθε νὰ
κάμεις ; Ἀπάντησα : «Νὰ γράψω αὐτοκί-
νητο. Βρῆκα καλὴ τιμὴ τ' αἰ πούλησα τὴ
παλιό μου».

"Ακουσα επίσης για περιπτώσεις που Τούρκοι χρεώστες εξακολουθούν να στέλνουν στους Έλληνες εμπόρους τραπεζιτικές επιταγές για τα χρέη τους και μηνύματα για την αποστολή προς αυτούς εμπορευμάτων.

Νά και μιὰ άλλη συγκινητική εικόνα, δείγμα, από τη μιὰ του τρόμου που διακατέχει τους συνοίκους μπροστά στους εισβολείς όμοφύλους τους και από την άλλη της εμπιστοσύνης που περιβάλλουν τους Έλληνες παλιόφιλους τους: Ήταν ένα προσεχτικό τηλεφώνημα από έναν Τούρκο που λέγε βιαστικά στον Έλληνα φίλο του: «Σε παρακαλώ παράλαβε το αυτοκίνητό μου από το σημείο της φρουράς. Θέλει επισκευή. Δεν μπορεί να διορθωθεί εδώ. Θα το φέρει κάποιος γνωστός μου. Φρόντισε να 'σαι ακριβής στη συνάντησή». Έτσι κι έγινε. Παραδίνοντας τ' αυτοκίνητο ο Τούρκος οδηγός ψιθύρισε στον παραλήπτη: «Μόλις φτάσεις σπι-

τι σου άνοιξε άμέσως το πισινό καπώ». Τι άποκαλύφθηκε; Στο πίσω καπώ ήταν κρυμμένες ή γυναίκα και ή κόρη του φίλου Τούρκου. Τις εμπιστευόταν στον Έλληνα φίλο του γιατί δεν μπορούσε να τις εμπιστευθεί στους «άπελευθερωτές αδελφούς του».

* Πολλά άλλα στοιχεία άμοιβαίας αγάπης και εμπιστοσύνης θα μπορούσε να σταχυολογήσει κείνος που θα 'θελε να δει το κυριακό πρόβλημα απ' αυτή την πλευρά, που οι πολλοί στο παρελθόν δε θέλησαν να την προσέξουν και που ή σημερινή πραγματικότητα την κάνει τόσο βασική, τόσο ουσιαστική.

Κείνοι που πριν από δεκαπέντε χρόνια είχαν την τόλμη να υπογράψουν και να δεχτούν τη Ζυρίχη σαν μιὰ εξελικτική πορεία, έστω άναγκαστική (όπως άργότερα ισχυρίστηκαν) θα 'ταν άσφαλώς επιτυχέστεροι και θα 'καμναν το λαό εύτυχέστερο, αν,

άπαρχής, επέδειχναν συνέπεια, με γνώμονα τὰ θεμελιακά στοιχεία που συνέθεταν και θεμελιώναν την έλληνο - τουρκική συμβίωση. Στην τιμήση της υπογραφής κι όχι στην πανουργία βρισκόταν ή πορεία. Μιὰ και την Ένωσή την είχαν εγκαταλείψει, ή άνοικοδόμηση μιὰς έντιμης έλληνο - τουρκικής συνεργασίας, αποτελούσε τη μόνη ρεαλιστική πορεία που δε θα επέτρεπε στις δυνάμεις του σκότους να μās οδηγήσουν εκεί που, σήμερα, καταντήσαμε.

Μπορεί αυτό το ύπόβαθρο των πατροπαράδοτων έλληνο - τουρκικών σχέσεων στην Κύπρο, με ελκικρίνεια και τόλμη να έχτιμηθεί για ν' αρχίσει ή άνοικοδόμηση; Θέλω να το πιστεύω, παρόλο που το τείχος των δυσκολιών έχει τόσο ψηλά όρθωθεί. Άλλωστε, μέσα στη σύγχρονη πραγματικότητα, αυτό είναι ο μόνος δρόμος.

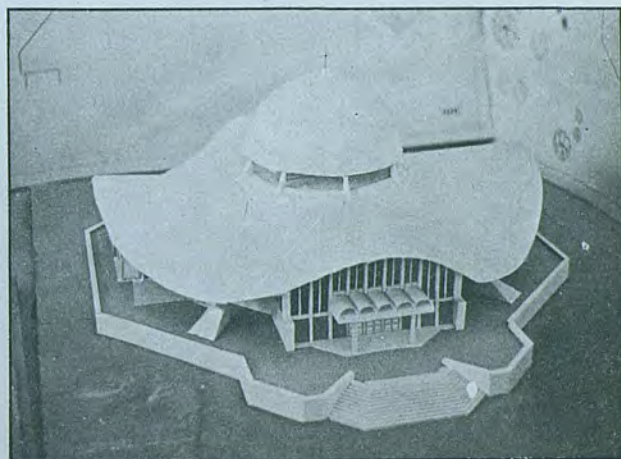
Αθήνα, 24.10.1974

Τὸ "τάμα" καὶ τὸ θάμα!

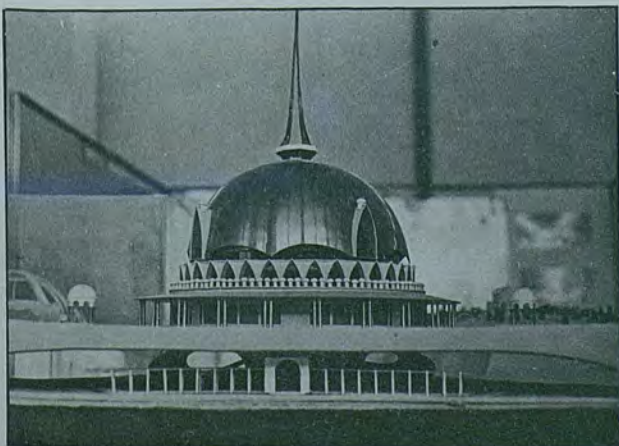
Φίλος ἀναγνώστης πὸν διάβασε τὸ ἄρθρο τοῦ ANTI γιὰ τὸ «Τάμα» τοῦ ἔθνους καὶ τὸν ἀρχιτεκτονικὸ διαγωνισμό, μᾶς ἔστειλε φωτογραφίες ἀπὸ τὶς μακέτες πὸν εἶχαν ἐκτεθεῖ κατὰ τὴν Παπαδοπουλικὴ ἐποχὴ. Δημοσιεύουμε παρακάτω τὴν ἐπιστολὴ καὶ τὶς φωτογραφίες:

Στὸ 4ο τεῦχος σου, στὸ ἄρθρο γιὰ τὸ «TAMA» διάβασα πὸς δὲν μπόρεσες νὰ φωτογραφίσεις τὶς μακέτες τῶν συμμετοχῶν. Ἀτυχία γιὰ σένα. Τὸν καιρὸ πὸν ἔγινε ἡ ἔκθεση τῶν «ἀριστουργημάτων» αὐτῶν εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἀποθανάτισω γιὰ λογαριασμό μου μερικὰ ἀπ' αὐτὰ μὲ μιὰ σειρά φωτογραφιῶν. Σὰς τὶς στέλνω ἂν νομίζετε πὸς θ' ἀξίζουν τὸν κόπο νὰ φιλοξενηθοῦν, ἔτσι γιὰ παράδειγμα τοῦ τί μπόρεσε νὰ «ἐμπνεύσει» σὲ μερικὸς Ἑλλήνες ἀρχιτέκτονες τὸ ἰδεώδες τοῦ Παπαδόπουλου - Παττακοῦ. Κοιτάζοντάς τες, σκέφτηκα μερικὰ σχόλια σ' αὐτές: Μόνο φοβᾶμαι πὸς ἡ ἐμπνευσή μου στάθηκε κατώτερη ἀπ' τὸ περιβόλι αὐτῶν τῶν ἀριστουργημάτων:

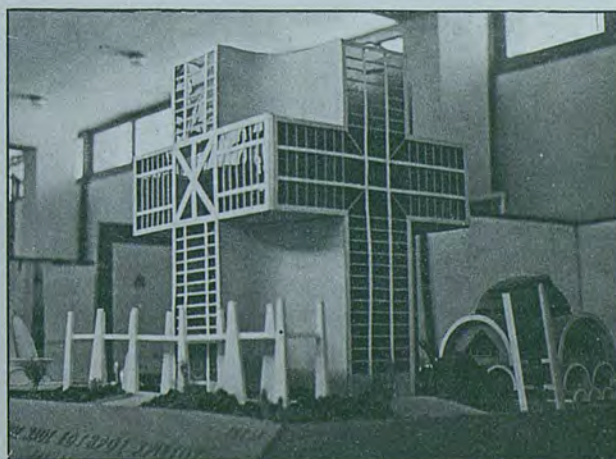
Καὶ πρῶτα - πρῶτα, ἴσως νὰ πέφτω ἔξω, μὰ νομίζω πὸς ἡ τεχνικὴ περιγραφή πὸν δημοσιεύσατε συμπίπτει μ' αὐτὸ τὸ «γραφικὸ» κλασσικολαϊκότερο συσώρεμα:

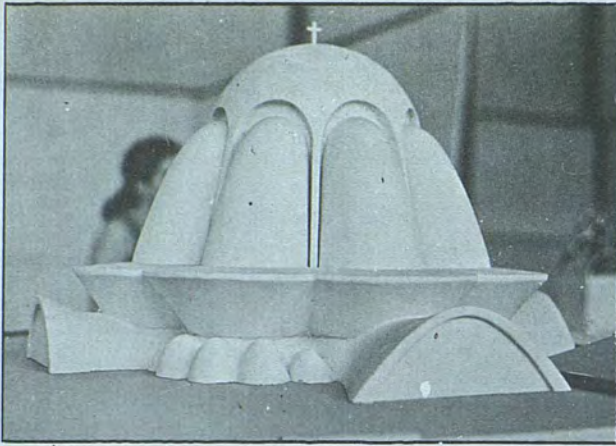
Καὶ μὴ νομίζετε πὸς τὸ ἀκόλουθο εἶναι τὸ τελευταῖο μοντελάκι γιὰ τὰ ἀνοιξιὰτικα καπέλα. Εἶναι ἀπλὰ μιὰ ἀνάληψη στιγμῇ στὴ μόδα τῶν καπέλων.

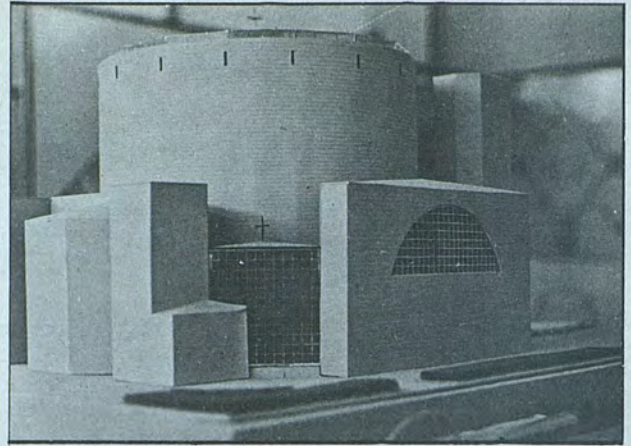
ῬΥάρχει κι ἄλλο καπέλο. Ὅπως αὐτὸ τὸ προσωπικὸ (κάτι τέτοιο δὲν μᾶς φόρεσαν 7,5 χρόνια;) Καὶ μιὰ λεπτομέρεια εἰδικὰ γι' αὐτὸ: Λεπτομέρεια - σύμπτωση: Ἡ «Ἡχώ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων» εἶχε δημοσιεύσει μιὰ τέτοια φωτογραφία τονίζοντας τὶς ἰδιαίτερες αἰσθητικὲς ἀξίες του! Πὸς σὰς φαίνεται αὐτὴ;

ῬΥλλά νὰ πὸν ὁ συμβολισμὸς εἶναι ἄμεσος: ῬΥνας τεράστιος σταυρὸς! Ἡ ἀπλοϊκότητα τῆς σύλληψης, δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ τί χώρους διαμόρφωσε στὸ ἐσωτερικὸ. (Μήπως ὁ διαγωνιζόμενος σκέφτηκε τὸ σύμβολο γιὰ γουρλίδικο; «Ἐν τούτῳ νίκα» τὸ πρῶτο βραβεῖο)

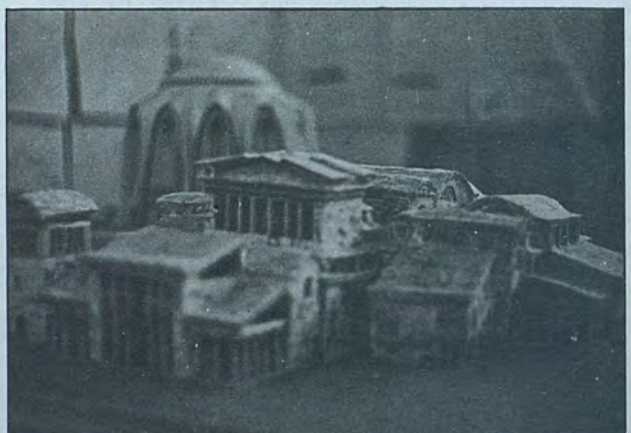
Δέν πρόκειται γιά κρέμ - καραμελέ, ἀλλὰ γιά ἓναν ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τοῦ διαγωνισμοῦ.

"Ἐνα μοντέλο ἐμπνευσμένο ἴσως ἀπὸ τὴν ἐνεργειακή κρίση σὰν τὶς δεξαμενὲς πετρελαίου.

Καὶ ἰδοὺ ἓνα συσσωρεύμα μὲ πλαστικὲς μοντερνίζουσες ἀξιώσεις καὶ σύγχυση ἀνάλογη — σὲ ἄλλο στυλ — τοῦ προηγούμενου.

Καὶ ἡ 'Ακρόπολις' σ' ὅλο της τὸ μεγαλεῖο. Φίλος ποὺ ἀτύχησε στὰ φωτογραφικὰ τοῦ θέματος.

Ἑκδόσεις gutenber

1. ΚΩΣΤΑ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Στὸ βιβλίο ἀναλύεται ἰδιαίτερα ὁ ρόλος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόσμου στὴν προοδευτικὴ ἀναμέτρηση Ἱμπεριαλισμοῦ καὶ Τρίτου Κόσμου, καὶ γίνεται μιὰ τοποθέτηση τοῦ Ἑλληνικοῦ προβλήματος, μὲ βάση τὴν ἐρμηνεία τῆς Ἑλλάδας σὰ μέλους μιᾶς εἰδικῆς, τῆς ἀνώτερης ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις, κατηγορίας τοῦ κόσμου τῆς ὑπανάπτυξης. Στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, ὁ συγγραφέας παρουσιάζει σὲ παράρτημα δυὸ ἄρθρα του στὴν «Αὔγη» γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης Ἑλλάδας καὶ ΕΟΚ.

Δρχ. 130

2. Γ. ΜΑΤΖΟΥΡΑΝΗ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἐνα βιβλίο μὲ παγκόσμια ἀπήχηση... ἓνα βιβλίο σταθμὸς γιὰ τὸ σοβαρὸ βιβλίο ἔρευνας.

Δρχ. 200

3. ΜΑΡΞ - ΕΓΚΕΛΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ (τόμος Α')

Μετάφραση - ἐπιμέλεια : Κ. ΦΙΛΙΝΗ

Περιέχεται ὁλόκληρο τὸ κείμενο καὶ οἱ ὑποσημειώσεις.

Δρχ. 200

4. Η. ΗΛΙΟΥ - Κ. ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ - Ν. ΠΑΝΟΥΣΗ - Γ. ΓΙΑΝΑΡΟΥ

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΑ ΥΠΕΡΜΟΝΟΠΩΛΙΑ

ἀποσύνθεση τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ

Β' ΕΚΔΟΣΗ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ

Δρχ. 250

5. Ρ. ΒΑΡΑΝ - Ρ. ΣΒΕΕΖΥ

ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ

Δεύτερη ἔκδοση μὲ εἰσαγωγή ΣΒΕΕΖΥ γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ἔκδοση.

Μετάφραση Σωκρ. Στεφανίδη

Δρχ. 240

6. ΞΥΔΗ - ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ - ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ ΤΟΥ

Τρίτη ἔκδοση

Δρχ. 180

7. ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΦΩΝΗ ΕΠΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

Πρόλογος Π. Κανελλόπουλου

Δρχ. 180

Ζητήστε μας τὸν πλήρη τιμοκατάλογο τῆς σειρᾶς. Ἑκπτώσεις στοὺς φοιτητὲς καὶ ἐργάτες.

Τί υποστήριζε πάντα ἡ Μοναρχία: ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΗ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΠΑΡΑ Ο ΚΛΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Τοῦ Γιάννη Κάτρη

Γιὰ τὸ δημοκρατικὸ λαὸ μας τὸ διαλεκτικὸ πρόβλημα ποὺ θέτει τὸ δημοψήφισμα τῆς 8ης Δεκεμβρίου (καὶ ποὺ πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἀπονήρευτο ἀβασίλευτη ἢ βασιλευμένη δημοκρατία), δὲν πρόκειται νὰ προκαλέσει κανενὸς εἶδους ἀμηχανία. Ἡ κατ'ἑμπερίαν ἀπὸ τὴν τελευταία δεκαετία καὶ ἡ ἱστορικὴ γνώση γιὰ τὰ ἑκατὸν πενήντα χρόνια τοῦ νεώτερου ἐθνικοῦ βίου ἔχουν σφραγίσαι ἀνεξίτηλα τὸ αἶσθημα ἀποστρέψεως πρὸς τὴν ξενογένητη καὶ ξενολήνη ξένη δυναστεία καὶ τὴν ἔχουν τελεσίδικα καταδικάσει στὴ λαϊκὴ συνείδηση. Καὶ θὰ ἦταν περιττολογία νὰ θυμίσουμε ὅτι ὅλες οἱ «συνταγματικὲς παρεκτροπές», ὅπως χαϊδευτικὰ ἀποκαλοῦνται οἱ στραγγαλισμοὶ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, εἶχαν ἐκπορευεῖ κατ' ἐθελίαν ἀπὸ τὸ ἐν Ἀθήναις μεσιτικὸ γραφεῖο τῆς ἐναλλασσόμενης ξένης κηδεμονίας, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ θρόνο (ἀποπομπὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο, δικτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου ἀπὸ τὸν Γεώργιο, Μακρόνησος, Γνώρος καὶ ἐκλογικὸ πραξικόπημα '61 ἀπὸ τὸ ζεῦγος Παύλου-Φρειδερίκης, Ἰουλιανὰ καὶ ἀνοχὴ ἀπριλίου ἀπὸ τὸν σημερινὸ Κωνσταντῖνο...).

Ἐπομένως, γιὰ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς «ἀβασίλευσης» (ἀριστοτέρους, κεντρώους καὶ μεγάλου μέρους ἀπὸ τοὺς ψηφοφόρους τοῦ κ. Καραμανλῆ), δὲν θὰ ὑπάρξει οὔτε καν σκέψη στὶς 8 Δεκεμβρίου, καθὼς θὰ ρίχνουν τὸ ψηφοδέλτιο, ποὺ θὰ ξεριζώνει ἀπὸ τὸ μαρτυρικὸ τόπο μας τὸ καρκίνωμα τοῦ μοναρχικοῦ θεσμοῦ.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἓνα τμήμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ποὺ ἡ πολιτικὴ συλλογιστικὴ του ἀπὸ παράδοση, ἱστορικὲς διαστρώσεις καὶ ἀπωθημένες πλῆψεις ἐγκεφάλου, λειτουργεῖ διαφορετικὰ, μὲ μειωμένη καὶ καὶ ἀνύπαρκτη εὐαισθησία σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν περιφρούρηση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Ὁ ἀγνὸς ἀνιδιοτελής «βασιλόφρων» ἔχει ἐμποτιστεῖ μὲ τὸ κληρονομημένο βίωμα δυο-τριῶν γενεῶν ὅτι ὁ κάθε ἐστεμμένος μεγαλειότατος εἶδος ἀδέκαστου ὑπερδυναστείας τῶν πολιτικῶν ἐκτραχηλισμῶν καὶ ὑπερχωροφύλακα τῶν κοινωνικῶν ἀνταραχῶν. Ἐκεῖ δὲ ποὺ οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ μονάρχη παίρνουν ὑπερφυσικὲς διαστάσεις εἶναι ἡ ἀγρυπνὴ περιφρούρηση τοῦ λεγομένου «ἐθνικοῦ συμφέροντος», ὅταν αὐτὸ ἀπειλεῖται ἀπὸ ἐξωτερικοὺς ἢ ἐσωτερικοὺς ἐχθρούς... Ὡστε κι ἂν ἀκόμη ὁ βασιλιάς κάνει μερικὲς συνταγματικὲς «ἀνορθοδοξίες», καλὰ τίς κάνει, μιὰ καὶ τίς ὑπαγορεύει ἡ ἀγωνία του γιὰ τὴν υπεράσπιση καὶ τὴ σωτηρία τοῦ ἔθνους...

Αὕτῃ τὴν εἰδικὴ κατηγορία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν (ποὺ οἱ περισσότεροι, ἂν καὶ ἰδεολογικὰ ἐξωγῆνοι, εἶναι ἄλλοι ἄνθρωποι τοῦ μόχθου, στενάζοντας κάτω ἀπὸ τὸ ἄγχος τῶν ἰδίων μὲ μᾶς προβλημάτων), ὑποχρέωση τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου εἶναι νὰ τὴν περιβάλλει ὄχι μὲ χλευασμὸ, ἀλλὰ μὲ τὴν στοργικὴ κατανόηση καὶ τὴν τεκμηριωμένη διαφωτιστικὴ ποῦ χρειάζονται οἱ κλονισμένης ὑγείας ἀλλὰ θεραπεύσιμοι συνάνθρωποι.

Κατὰ τὴν ἀποψη τῆς στήλης αὐτῆς, τὰ ἱστορικὰ δεδομένα γιὰ τὸ ρόλο τῆς βασιλείας καὶ τῶν φορέων τῆς, θὰ εἶναι ἀποτελεσματικότερα ἂν ἐπιλέγονται ἀπὸ τίς «ἐθνικὲς» — ἢ ἀντεθνικὲς — προσφορὲς τῶν βασιλιάδων μας κατὰ τίς κρίσιμες περιόδους τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἴσως μιὰ τέτοια θεραπευτικὴ μεθοδολογία θὰ μπορούσε νὰ ἔχει ἀποτελέσματα ἡλεκτροσκόπου.

Βέβαια, στὴν ἀρχὴ ἓνας θαυμαστής τῆς «βασιλευμένης» θὰ καταληφθεῖ ἀπὸ ἱερὴ φρίκη ἂν ἀκούσει π.χ. ὅτι ὁ συνώνυμος πάππος τῆς σημερινοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἡ γιαγιά του βασιλίσσα Σοφία ἔχουν διαπράξει κατ' ἐξακολούθηση σὲ βάρος τῆς πατρίδας μας τὸ ἀδίκημα ἐκείνου ποὺ λέγεται καὶ εἶναι «ἐσχάτη προδοσία πρὸς ὄφελος ξένης ἐχθρικής δυνάμεως».

Θὰ κλονιστεῖ ὅμως ἡ βασιλοφρονικὴ πίστη του καὶ ἴσως γιὰ τρεφεῖ ἂν τοῦ προσκομίσουν ἀδιάβλητα τεκμήρια ποὺ νὰ θεμελιώνουν ἀκράντα τὴν κατηγορία.

Καὶ αὐτὸ θὰ ἐπιχειρήσουμε σήμερα, γυρίζοντας τὸ ρολοὶ τῆς ἱστορίας ἐξήντα χρόνια πίσω...

Τεκμήριο πρῶτο: Σεπτέμβριος 1915. Πρώτος παγκόσμιος πόλεμος. Ἡ Βουλγαρία («προαιώνιος») προσχωρεῖ στὸ μπλόκ τῶν κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν Γερμανίας-Αὐστρίας καὶ κηρύσσει γενικὴ ἐπιστράτευση, ποὺ στρέφεται εὐθὺς κατὰ τῆς Σερβίας, ἔμμεσα δὲ κατὰ τῆς Ἑλλάδας. Στὴ χώρα μας βασιλεῦει ὁ Κωνσταντῖνος μὲ πρωθυπουργὸ τὸν Ἐλευθ. Βενιζέλο, ὁ ὁποῖος ἀποφασίζει νὰ κηρύξει ἐπίσης ἐπιστράτευση γιὰ νὰ βοηθήσει τὴ Σερβία (σύμφωνα μὲ ρητὴ ὑποχρέωση τῆς ἑλληνοσερβικῆς συνθήκης συμμαχίας) καὶ νὰ υπερασπίσει τὸ ἐθνικὸ ἔδαφος ἀπὸ βουλγαρικὴ ἐπίθεση.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως, μὲ ἐντολὴ τοῦ γυναικαδέλφου του Κάιζερ, ἀποφασίζει νὰ μὴν ὑπο-

γράψει τὸ διάταγμα ἐπιστράτευσης. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Ἀλλὰ καλεῖ τὸν πρεσβευτὴ τῆς Βουλγαρίας καὶ τὸν βεβαιώνει ὅτι ἡ Ἑλλάδα (ὅς λείει ὁ Βενιζέλος, ὅ,τι θέλει) δὲν θὰ ἐπιστρατευθεῖ. Καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ (ἐχθρική) Βουλγαρία μπορεῖ νὰ ἐπιτεθεῖ ἀνενόχλητη κατὰ τῆς (συμμάχου) Σερβίας (καὶ ἀργότερα ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας...).

Ἡ ἀνατριχιαστικὴ αὕτη προδοσία τοῦ Κωνσταντίνου περιέχεται μὲ λεπτομέρειες στὸ κρυπτογραφικὸ τηλεγράφημα ποὺ ἔστειλε ὁ Βούλγαρος πρεσβευτὴς στὸν αὐτοκράτορά του Φερδινάνδο. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχει οὔτε σκιά ἀμφιβολίας γιὰ τὴν ἀπόφασή του «βασιλέως τῶν Ἑλλήνων» νὰ βοηθήσει τὸ ἐχθρικό (πρὸς τὴν Ἑλλάδα) στρατόπεδο, ὁ Κωνσταντῖνος καλεῖ καὶ τὸν πρεσβευτὴ τῆς Γερμανίας, ὁ ὁποῖος τηλεγραφεῖ στὸν Κάιζερ:

«Ὁ Βασιλεὺς (Κωνσταντῖνος) μοῦ εἶπε: τὸ ἀπόγευμα περιμένα τὸν Βενιζέλο. Θὰ μοῦ φέρει τὸ διάταγμα ἐπιστράτευσης. Δὲν θὰ τὸ ὑπογράψω».

(Σημ. Τὸ πράσινο φῶς γιὰ τὴν κατάληψη τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὸ βουλγαρικὸ στρατὸ εἶχε δοθεῖ στὸν ἐχθρὸ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν βασιλιά).

Τεκμήριο δεύτερο: Σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ Α' παγκόσμιου (μέχρι ποὺ ἐκθρονίστηκαν) ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Σοφία, πίσω ἀπὸ τὴν πλάτῃ τῆς Κυβέρνησης, διατηροῦσαν μυστικὴ κρυπτογραφικὴ ἀλληλογραφία μὲ τὸν αὐτοκράτορα τῆς (ἐχθρικής) Γερμανίας. Ἐτσι, ἐνῶ ἡ Ἑλλάδα ἄνῃκε στὸ συνασπισμὸ τῆς Ἀντάντ (Αγγλίας - Γαλλίας), ἡ βασιλίσσα Σοφία, ἀσκώντας ρόλο κατασκόπου τοῦ ἐχθροῦ (Γερμανίας - Βουλγαρίας) μετέδιδε πολὺτιμες πληροφορίες στὸν ἀδελφὸ τῆς γιὰ τίς κινήσεις τῶν συμμαχικῶν καὶ ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

(Σημ. Τμήμα τοῦ ἐθνικοῦ ἑδάφους ἀποσπάσθηκε καὶ χιλιάδες ἑλληνικὲς ζωὲς χάθηκαν

χάρη στὶς «κύπρες» τῆς Σοφίας πρὸς τὴ Γερμανία καὶ Βουλγαρία).

Τεκμήριο τρίτο: Αὐγούστος 1916. Μὲ προσωπικὴ διαταγὴ τοῦ Κωνσταντίνου παραδίδεται στοὺς Γερμανοβουλγάρους ὁλόκληρο τὸ Δ' Σῶμα στρατοῦ (τὸ ἕνα τρίτο τοῦ μᾶχμου ἑλληνικοῦ στρατοῦ). Καὶ παραμένει αἰχμάλωτο στὴ Γερμανία ὡς τὴ λήξῃ τοῦ πολέμου. Ὁ Κωνσταντῖνος, μὲ τηλεγράφημα, ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνη του στὸν αὐτοκράτορα γιὰ τὴ «φιλοξενία» τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων. Καὶ τὴν ἴδια ἐποχὴ ὁ Γερμανὸς ταγματάρχης Σβάνιτς, ποὺ εἶχε αἰχμαλωτίσει τὸ ἑλληνικὸ σῶμα στρατοῦ, τηλεγράφησε:

«Εἰμαι ἐντεταλμένος παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου νὰ διαβιβάζω πρὸς τὸν βασιλέα Φερδινάνδο (Βουλγαρίας) τὴν διαβεβαίωση τῆς εὐκρινούς φιλίας του. Ἡ αὐτῆς μεγαλειότης ἡ Βασιλίσσα Σοφία ἐπιθυμεῖ ὅπως πληροφορήσω τὸ γενικὸ ἐπιτελεῖο περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως...» (Σημ. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Σοφία ἔστειλαν τὰ μελιστάλακα τηλεγραφήματα πρὸς τοὺς αὐτοκράτορες Γερμανίας καὶ Βουλγαρίας, βουλγαρικὰ στρατεύματα κατοχῆς ἐμπαιναν στὴν ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ προέβαιναν σὲ μαζικὲς σφαγές, ἡσάπαγες καὶ βιασμούς).

Καὶ τὰ τρία τεκμήρια (ποὺ τὰ πρωτότυπά τους βρίσκονται στὰ ἀρχεῖα τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν) μαρτυροῦν καὶ ἐπικυρώνουν πράξεις ἐσχάτης προδοσίας. Ἀντιστοιχοῦν ἐνέργειες βαραίνουσιν ὅλα τὰ μέλη τῆς δυναστείας (καθὼς καὶ τῆς προηγούμενης) ποὺ μᾶς ἐπέβαλαν οἱ ξένοι «προστάτες» κατὰ τὸν ἐνάμιση αἰῶνα. Καὶ ἡ οὐσία τῆς προδοσίας δὲν βρίσκεται στὰ πρόσωπα, ἀλλὰ στὸ θεσμὸ. Τὴν προσδιόρισε μὲ ἐπιγραμματικὴ λιτότητα ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος γράφοντας ἀργότερα: «...Εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἐξυπηρετεῖτο καλὺτερον ἀπὸ μιὰν Ἑλλάδα μικροτέραν, παρὰ ἀπὸ τὸν κλονισμὸν τῆς θέσεως τῆς Μοναρχίας».

Ἀς ἐλπίζουμε ὅτι οἱ Ἕλληνες βασιλόφρονες δὲν συμπεριζόνταν τίς περὶ «ἐθνικὸν συμφέροντος» προτεραιότητες τῶν γαλαζοαἱμάτων εἰδώλων τους. Καὶ ὅτι τὸ ἱστορικὸ κέντρισμα τῆς μνήμης θὰ τοὺς βάλλει μπροστὰ σ' ἓνα πρόβλημα συνείδησης στὸ δημοψήφισμα τῆς 8 Δεκεμβρίου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΡΗΣ

Τὸ τελευταῖο ἔρεισμα τῆς Μοναρχίας σὰν σύμβολο Ἐνότητας, ἔπεςε τὴν 21 Ἀπριλίου 1967 Τοῦ Π. Τερλεξῆ

Καμιά κοινότητα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβιώσει χωρὶς ἓνα ἐλάχιστο ὄριο συμφωνίας πάνω στους βασικούς πολιτικούς της θεσμούς. Φυσικά καὶ χωρὶς αὐτὴ τὴν προϋπόθεση θὰ ἦταν μάταιο νὰ συζητᾶμε γιὰ δημοκρατικὴ πολιτικὴ ἀνάπτυξη.

Σύμφωνα, λοιπόν, μ' αὐτὴ τὴ γενικὴ διαπίστωση μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι τὸ πολιτικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος ξεκινάει ἀπὸ τὸ ἀρρύθμιστο θέμα τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος καὶ τελειώνει σ' αὐτό. Κάθε μεγάλῃ ἐθνικὴ κρίση στὸ παρελθὸν ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ τὸ ἐρώτημα: «Θὰ μείνει ἢ θὰ φύγει ὁ βασιλιάς;» Αὐτὴ ἡ συνεχὴς ἀμφισβήτηση ἐμπόδισε τὸ θεσμὸ τῆς μοναρχίας νὰ ἀναπτύξει τὶς ρίζες πὺλ παρόμοιοι θεσμοὶ κατὰ φέραν νὰ ἀποκτήσουν σ' ἄλλες χώρες. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἡ ξενικὴ καταγωγὴ τῶν φορέων του καὶ ἡ δυσκολία τους νὰ τροσαρμωθοῦν στὰ ἑλληνικὰ δεδομένα ἔδινε πάντα ἀφορμὴ σ' ἓναν ἐνδεχάμετο καὶ ταλαιπωρημένο λαὸ νὰ στρέφεται ἐναντίον τοῦ βασιλιά παρὰ τὴν παθολογικὴ ἀγάπη του πολλὰς φορὲς ἐξεδήλωνε σ' αὐτόν, ὅταν τοῦ ὑπενθύναν, καὶ συχνά μὲ τρόπο ἐντονο, τὴν αὐτοκρατορικὴ καταγωγὴ του. Ἔτσι, ἡ ξενικὴ προέλευση τῶν βασιλέων καὶ ἡ ἀναποφασιστικὴ τῶν Ἑλλήνων πάνω στὸ θέμα τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος ὀδήγησαν τὴ χώρα σὲ περιπέτειες πὺλ πάντα κατέληκαν σὲ βάρος τῆς ὁμαλῆς δημοκρατικῆς ἐξέλιξης τοῦ πολιτικοῦ συστήματος. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κλίμα τῆς ἀβεβαιότητας καὶ τῶν συνεχῶν κρίσεων, κανένας ἀπὸ τὶς βασιλεῖς δὲν χάρηκε ἀπρόσκοπη καὶ εἰρηνικὴ βασιλεία καὶ οὔτε πέθανε ἀπὸ φυσικὸ θάνατο σὲ ἑλληνικὸ ἔδαφος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν βασιλὶ Παῦλο (1947 - 1964), πατέρα τοῦ Κωνσταντίνου II.

Ὁ πρῶτος βασιλιάς, κάποιος ἄγνωστος μέχρι τότε πρίγκιπας τῆς Βαυαρίας, Ὁθων, ἓνα ἀμούστακο παιδί 17 χρόνων, ἔγκαταστάθηκε στὴ νῆα πρωτεύουσα τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὴν πολυάριθμην βαυαρικὴ ἀκολουθία του, ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας βρίσκονταν τρεῖς ἀντιβασιλεῖς πὺλ προστάθησαν νὰ κυβερνήσουν τὴν Ἑλλάδα σὰν νὰ ἦταν μιά πιστὴ καὶ ἀπάκουη γερμανικὴ κομητεία. Δέκα χρόνια μετὰ τὴν ἐνθρόνιση τοῦ Ὁθωνα, ὕστερα ἀπὸ μιά ἐπιτυχὴ ἐπανάσταση στρατοῦ καὶ λαοῦ ἐναντίον τῆς δεσποτικῆς ξενικῆς δικτατορίας, ὁ βασιλιάς ἀναγκάστηκε νὰ παραχωρήσει τὸ πρῶτο σύνταγμα τῆς

Πτυχιούχος Παντείου. Πτυχιόν Μ.Α. τοῦ πανεπιστημίου τῆς Νέας Ὑόρκης. Διδάκτωρ πολιτικῆς ἐπιστήμης τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, καθηγητῆς τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης τοῦ Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου Νέας Ὑόρκης. ἔχει παρουσιάσει ἀνακοινώσεις σὲ διεθνεῖς συνέδρια καὶ ἔχει συγγράψει μελέτες, βιβλία καὶ ἀρθρα σὲ Ἑλληνικὰ καὶ ἑξῆς περιοδικὰ. Κυριότερα ἔργα του: «Διπλωματία καὶ πολιτικὴ τοῦ Κυπριακοῦ», «Ἀνατομία ἐνὸς λάθους», «Τὸ πολιτικὸ σύστημα: Κοινωνιολογικὴ θεώρηση τῆς πολιτικῆς ζωῆς», «Οἰκονομία καὶ Δημοκρατία: Ἡ κοινωνιολογία τῆς πολιτικῆς ἀναπτύξεως».

Ἑλλάδος. Αὐτὸ βέβαια δὲν ἀπέτρεψε τὴν ἐκθρόνιση καὶ τὴν ἐξορία του τὸ 1862. Ἐνα χρόνον ἀργότερα ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ κάποιον Δανὸ πρίγκιπα πὺλ ἄκουγε στὸ ὄνομα Γουλιέλμ, τῆς δυναστείας τῶν Γλύκσμπουργκ, καὶ πὺλ βαπτίστηκε σὲ Γεώργιο I, γιὰ νὰ γίνῃ ἰδρυτῆς τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς δυναστείας. Μετριοπαθέστερος καὶ πὺλ συνετὸς ἀπὸ τὸν προκάτοχό του, ὁ νέος βασιλιάς βασίλευσε 50 χρόνια, μέχρι τὴ δολοφονία του τὸ 1913. Τὸν διαδέχτηκε στὸ θρόνον ὁ γιὸς του Κωνσταντίνος I, πὺλ ἀναγκάστηκε ὅμως νὰ παραιτηθεῖ, τέσσερα χρόνια ἀργότερα, ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλέξανδρου, ἐπειδὴ, λόγω τῆς φιλογερμανικῆς του πολιτικῆς, ἀντιτάχθηκε μὲ πείσμα στὴν ἐνταξί τῆς Ἑλλάδος στὴ συμμαχία τῆς Ἀντάντ. Μετὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατο τοῦ Ἀλέξανδρου τὸ 1920, γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο κρύβεται ἀρκετὸ μυστήριον, καὶ ὕστερα ἀπὸ δημοψήφισμα πὺλ πρῶτῃ φορὰ συναντοῦμε στὴν πολιτικὴ ἱστορία τῆς νεώτερης Ἑλλάδος, ἐπανερχεται γιὰ νὰ παραχωρήσει καὶ πάλι τὸ θρόνον τοῦ ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια στὸν πρωτότοκο γιὸ του Γεώργιο II. Σὲ διάστημα μικρότερον ἀπὸ δύο χρόνια, τὸ 1924, καὶ ὕστερα ἀπὸ ἄλλο δημοψήφισμα, ἐγκαθιδρύεται στὴν Ἑλλάδα, γιὰ πρῶτῃ φορὰ μετὰ τὸν Καποδίστρια, τὸ πολίτευμα τῆς ἀραιολευντῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ οὔτε καὶ τότε λύνεται τὸ πολιτικὸν πρόβλημα. Ὑστερα ἀπὸ ἑνδεκα χρόνια, τὸ 1935, μὲ ἓνα τρίτον δημοψήφισμα, καταργεῖται τὸ πολίτευμα τῆς Προεδρικῆς Δημοκρατίας καὶ ἐπανεισάγεται ὁ θεσμὸς τῆς Μοναρχίας. Ὁ ἐξόριστος βασιλιάς Γεώργιος ἐπανερχεται στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ ἐγκαθιδρύσει (γιὰ ἄλλους νὰ ἀνεχθεῖ) τὴ δικτατορία τοῦ Μεταξῆ, πὺλ κατέρρευσε μὲ τὴν εἰσβολὴ τῶν Γερμανῶν. Ὁ βασιλιάς καὶ ἡ

Κυβέρνησή του μεταφέρεται στὸ Κάιρο καὶ ἀπὸ κεῖ στὸ Λονδίνο. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀγγλικῆς ἐπιτροπῆς, ἂν ὄχι τῶν ἀγγλικῶν τάνκς, ἓνα καινούργιον δημοψήφισμα, γιὰ τὸ ὁποῖο πολλὰ ἔχουν γραφεῖ, τὸν ἐπαναφέρει τὸ 1946. Τὸν Γεώργιο μετὰ τὸν θάνατό του, τὸ 1947, τὸν διαδέχεται ὁ ἀδελφὸς του Παῦλος, πὺλ πέθανε τὸ 1964, γιὰ νὰ τὸν διαδεχθεῖ στὸ θρόνον ὁ γιὸς του Κωνσταντίνος II. Ὁ νεαρὸς βασιλιάς, ἂν καὶ πολλοὶ εἶπαν ὅτι ἀρχίζει τὴ βασιλικὴ του «καριέρα» μὲ τοὺς καλύτερους οἰωνοὺς, δὲν μπόρεσε, ἐν τούτοις, νὰ δείξει τὴν ὠριμότητα καὶ τὴ διοικητικὴ πὺλ ἐπέβαλλαν οἱ καιροὶ καὶ ἔτσι δὲν ἀπέφυγε τὴ μοίρα τῶν προκατόχων του.

Σπάνια πολιτικὴ ἱστορία χώρας μπορεῖ νὰ παρουσιάσει τόσο καθαρὰ συμπτώματα ἀλλοπροσαλλῆς ἀντίδρασης στὸ βασικὸν θέμα τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος, ὅσο ἡ πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας μας. Ἡ μοναρχικὴ παράδοση, πὺλ ἀντλεῖ τὶς ρίζες τῆς ἀπὸ τὰ σύμβολα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἡ δημοκρατικὴ φιλελευθέρη παράδοση, πὺλ στηρίζεται στὸ τρίπτυχο τοῦ συστήματος τῆς κοινοτικῆς αὐτοκυβέρνησης πὺλ ἴσχυε κατὰ τὴν Ὀθωμανικὴ κατοχὴ (σύστημα millet), τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τὸν ἰδεῶν τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης, ὅπως ἐκφράζεται στὸ σύνταγμα τοῦ Ρήγα Φεραίου (1757 - 1798), δὲν μπόρεσαν σὲ κανένα στάδιο τῆς κοινωνικῆς μας ἐξέλιξης νὰ ἀφομοιωθοῦν καὶ νὰ ἀποτελέσουν μιά νῆα σύνθεση.

Καὶ ἔτσι, ἐνὼ γιὰ πέμπτῃ φορὰ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖται νὰ ἀποφανεῖ γιὰ τὴ μορφή τοῦ πολιτεύματος, δύο βασανιστικὰ ἐρωτήματα ἐρχονται στὸ νοῦ: πρῶτον, «γιατί ὕστερα ἀπὸ τόσες ἀπεγνωσμένες προσπάθειες δὲν μπόρεσαμε νὰ λύσουμε κατὰ πρό-

πο ὀριστικὸν τὸ ζωτικὸν αὐτὸ πρόβλημα;» καὶ δεύτερον, «θὰ εἶναι ἄραγε ἐτούτῃ ἡ τελευταία φορὰ πὺλ μᾶς ἀπασχολεῖ τὸ πολιτικὸν;»

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ἐρώτημα, ἴσως βροῦμε μιά μερικὴ ἀπάντηση ἂν ἀναλογισθοῦμε τὸ κύρος πὺλ εἶχε ὁ θεσμὸς διεθνῶς, τουλάχιστον μέχρι τὸ τέλος τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου, τὰ συμφέροντα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἑλλάδας στὸν ἑλληνικὸν χῶρον καὶ τὶς δυνατότητες εὐχερέστερου ἐλέγχου τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, δυνατότητες πὺλ παρεῖχε ὁ ἑλληνικὸς θρόνος, καθὼς ἐπίσης καὶ τὶς ιδιόρρυθμες συνθήκες κατὰ τὶς ὁποῖες ἦταν ἀναγκασμένο νὰ λειτουργεῖ τὸ ἑλληνικὸν κράτος μέχρι τοῦ ἐπιτύχει τὴν ἐθνικὴν του δολοκλήρωση. Ἐπὶ πλέον, ἡ μετατροπὴ τοῦ καθεστώτος ἀπὸ θεσμικὸν σὲ προσωπικόν, τὸ 1920, ἡ ἀρνησι τῶν φιλομοναρχικῶν δυνάμεων νὰ παραδεχθοῦν τὴν ἥττα τους μετὰ τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1924, τὸ ἐπαναστατικὸν κλίμα πὺλ ἐπικράτησε κατὰ τὸ 1935, ἡ ἀμφισβήτηση τῆς γνησιότητας τοῦ δημοψηφίσματος ἀπὸ μιά προοδευτικὴ μερίδα τὸ 1946 καὶ τὸ δίλημμα «δικτατορία ἢ βασιλεία», ὅπως τέθηκε ἀπὸ τὸν τελευταῖον δικτάτορα, ἦταν παράγοντες πὺλ ὁπωσδήποτε συνέβαλαν στὴν πολιτικὴν ἐκκρεμότητα.

Σήμερα, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς παράγοντες πὺλ στὸ παρελθὸν ἔγιναν αἰτία νὰ διασπασθῇ ἡ πολιτικὴ κρίση τῆς χώρας, δὲν ὑπάρχουν. Ἰσχυρὸν κόμμα πὺλ νὰ ὑποστηρίξει ἀνοικτὰ τὴ Μοναρχία, ὅπως στὸ παρελθόν, δὲν ἔχει ἐμφανισθεῖ. Ὁ στρατός, στυλοβάτης ἄλλοτε τοῦ μοναρχικοῦ καθεστώτος, δὲν φαίνεται νὰ δείχνει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ βασιλιά. Καὶ ἡ κυβέρνηση, μολοντὶ δὲν ἔχει ἐκδηλωθεῖ ἀνοικτὰ κατὰ τῆς Μοναρχίας, ὅπως θὰ τὸ ἤθελαν πολλοί, ἐν τούτοις ἐπιμένει ἐπισήμως νὰ μὴ παίρνῃ θέση στὴ διαμάχῃ. Ἔτσι, εἶναι ἡ πρῶτῃ φορὰ στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδος πὺλ ἡ κυβέρνηση ἡ ὁποία διενεργεῖ τὸν δημοψήφισμα δὲν ἔχει δημοσίᾳ ἐκδηλωθεῖ ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ. Ἐπὶ πλέον, ἡ ἀπομυθοποίηση τοῦ θεσμοῦ ὡς ὑπερασπιστοῦ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητας, ὅπως ἀπέδειξαν τὰ γεγονότα πὺλ ὀδήγησαν στὴ δικτατορία τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἀποστέρησαν ἀπὸ τὴ βασιλεία καὶ τὸ τελευταῖον τῆς ἔρεισμα.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΞΗΣ

ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕΙ Η ΔΗΜΟΥΡΑΤΙΑ;

μια συζήτηση
από

συμπεράσματα

*Τί ήταν αυτό που έκανε
τη Δεξιά να στραφεί
προς την «πραγματική
Δημοκρατία» ;*

Η ανάλυση της κίνησης του καπιταλισμού στην Ελλάδα οδηγεί στο συμπέρασμα πως η βασική αντίθεση της σημερινής ελληνικής κοινωνίας ξεδιπλώνεται ανάμεσα σε δύο πόλους : Από τη μία πλευρά το ντόπιο μονοπωλιακό κεφάλαιο, συγχωνευμένο με το ιμπεριαλιστικό σε μια ένότητα, εξασφαλίζει τους όρους υπεραξίωσης του μόνο έφ' όσον βάσει φραγμό στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και υψώνει το βαθμό εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης, έφ' όσον επιταχύνει τη μετατροπή των άπλών έμπο-

ρευματοπαραγωγών σε μισθωτούς εργάτες και τη διάλυση ή ένσωμάτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον οικονομικό του μηχανισμό. Ταυτόχρονα το αντίστοιχο πολιτικό έποικοδόμημα δεν είναι σε θέση ν' αντιμετώπισει με τη φασιστική βία (όπως απόδειξε η έπταετία 1967 - 1974) την ισχυρή πίεση από τα κάτω για μια ποιοτική ανανέωση των σχέσεων της κοινωνικής συμβίωσης. Από την άλλη πλευρά αναπτύσσεται ένα εργατικό και λαϊκό κίνημα κοινωνικής μεταβολής με καθοριστικά στοιχεία της την κοινωνικοποίηση των μονοπωλιακών και ιμπεριαλιστικών επιχειρήσεων όσο και την ένταξη των μη - μονοπωλιακών σε μια οικονομική σχεδιοποίηση που θα έγγυάται τις συνθήκες επιβίωσης και ανάπτυξης τους.

Αν αυτός ο τρόπος σκέψης είναι σωστός, τότε θα πρέπει κάτω από τουτό το πρίσμα να εξετάσουμε γιατί η Δεξιά (δηλ. επίσης η κεντρώα ποικιλία της) προσχώρησε στην άποψη πως είναι αναγκαία μια «πραγματική Δημοκρατία». Τί όδηγησε τη Δεξιά να αποδεχτεί την καταδίκη όχι μόνο της φασιστικής δικτατορίας, αλλά έμμεσα και της δικής της παλιάς πολιτικής ; Ο Άναστάσιος Πεπονής απαντάει, «ή πίεση από τα κάτω για οδισιαστική και σε βάθος ανανέωση».

Ένας δεύτερος παράγοντας που στρέφει τη Δεξιά να μιλάει για «πραγματική Δημοκρατία» ανάγεται σε σύμφυτες ανάγκες του καπιταλιστικού συστήματος. Στην περίοδο της φασιστικής δικτατορίας το μονοπωλιακό και ιμπεριαλιστικό κεφάλαιο, απαλλαγμένο από την πολιτική πίεση που θα μπορούσαν να ασκούν πάνω του τα μη - μονοπωλιακά στρώματα και έχοντας θέσει το κράτος κάτω από τον συνοπτικό έλεγχο του, προώθησε προς το συμφέρον του βαθιές αναπροσαρμογές και πραγματοποίησε μια χωρίς προηγούμενο απαλλοτρίωση οικονομικών πόρων. Σε αυτό το πλαίσιο εντάθηκε η ιμπεριαλιστική άφομοίωση της ελληνικής οικονομίας και στην ίδια διαδικασία όξυνθηκαν παραπέρα οι ανταγωνισμοί του άμερικανικού και δυτικοευρωπαϊκού ιμπεριαλιστικού κεφάλαιου στη χώρα. Το πρόβλημα των κυρίαρχων ομάδων ήταν λοιπόν —παράλληλα με τη σταθεροποίηση των γενικών όρων της καπιταλιστικής παραγωγής, που η φασιστική δικτατορία δεν μπορούσε να πετύχει— να εξασφαλίσουν και να προωθήσουν ή μια σε βάρος της άλλης τις οικονομικές θέσεις τους, να υποτάξουν πύ όρθολογικά την ελληνική οικονομία στο σύνολό της στις ανάγκες της έπεκτατικής περιφερειακής τους στρατηγικής. Στο στάδιο που αυτές οι αντιθέσεις και ανάγκες διαμόρφωσαν ανάλογες πολιτικές συνθήκες, η Δεξιά έμφανίζει τη διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας του κράτους των μονοπωλίων με την έννοια ποιοτικών μεταβολών στη δομή της «ελεύθερης οικονομίας». Έτσι η αναφορά της σε ένα έκδημοκρατισμό των οικονομικών σχέσεων με φορέα ένα «κράτος εθιμικής» είτε «κοινωνικό κράτος», παίρνει τη σημασία προαναγγελίας μιας «νέας κοινωνίας» που κάνει ένα βήμα πέρα από τον καπιταλισμό.

*Η «έθνική όμοψυχία» αποτελεί την αρχή για την
άλλαγή του πολιτικού-κοινωνικού κατεστημένου ;*

Πρέπει ακόμη να προσεχτεί το γεγονός, πως οι πολιτικές ομάδες που ανάλουν τις οικονομικοκοινωνικές διαδικασίες από την άποψη των συμφερόντων και τάσεων του μη - μονοπωλιακού κεφάλαιου, δίνουν μονόπλευρη βαρύτητα στον αντιμονοπωλιακό - αντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα της βασικής αντίθεσης. Δεν αναγνωρίζουν την αντικειμενική ανάγκη μιας μεταβολής των σχέσεων παραγωγής σ' εκείνο τον κεντρικό τομέα της οικονομίας που σήμερα βρίσκεται κάτω από την κυριαρχία του μονοπωλιακού και ιμπεριαλιστικού κεφάλαιου. Αποδέχονται συνεπώς μια προοπτική καπιταλιστικής ανάπτυξης για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Υποστηρίζουμε τη γνώμη πως αυτή ή θέση ισχύει μόνο μερικά και πως έχει δευτερεύουσα σημασία στην ιστορικά αναγκαία διαδικασία μετασχηματισμού. Μια καπιταλιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα είναι ακόμα δυνατή μόνο στην περιφέρεια μιας οικονομίας που το επίκεντρό της θα αποτελεί ένας τομέας με κοινωνικοποιημένα τα μέσα παραγωγής.

Η κίνηση για πραγματική δημοκρατία διασπάται λοιπόν αντικειμενικά σε μια ιδεολογική και σε μια πραγματική διαδικασία.

Η πρώτη διαφοροποιείται έσωτερικά στις θέσεις των πολιτικών εκπροσώπων του μονοπωλιακού και του μη - μονοπωλιακού κεφαλαίου. Η δεύτερη έχει κοινωνικό φορέα της την εργατική

τάξη, τους άπλους έμπορευματοπαραγωγούς και τα οικονομικά καταστρεφόμενα άστικά στρώματα. Αυτή ή διάσπαση καθρεφτίζεται ήδη στον τρόπο που οι διάφορες κοινωνικές ομάδες κατανοούν τους όρους του ιστορικά αναγκαίου Έκδημοκρατισμού στη σημερινή Ελλάδα.

Ο Άνδρέας Λεντάκης αναφέρει σαν τέτοιους όρους την «έθνική όμοψυχία που διαμορφώθηκε (κατά την έπταετία) τόσο στο λαό όσο κυρίως μέσα στον πολιτικό κόσμο», το ότι «είμαστε χώρα Ευρωπαϊκή... με την κοινωνική και οικονομική (έννοια του όρου)», πράγμα που «μας υποχρεώνει να συντονίσουμε το βήμα μας με το βήμα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών ιδιαίτερα στον πολιτικό χώρο» κλπ. Θα σταθούμε σύντομα σε αυτά τα δύο σημεία :

1. Η «έθνική όμοψυχία», δηλ. η αντιφασιστική ένότητα του λαού, αποτελεί την ιδιαίτερη μορφή έκδήλωσης μιας πλατιάς ένωτικής διαδικασίας στην εργατική και λαϊκή βάση της ελληνικής κοινωνίας, που λαβαίνει χώρα πύ έντονα στα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και στρέφεται είτε ενάντια στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής είτε ενάντια στη δοσμένη δομή της καπιταλιστικής οικονομίας κάτω από την κυριαρχία των μονοπωλίων. Επομένως, σαν προσδιορισμός της αναγκαιότητας του Έκδημοκρατισμού, ή ένότητα του λαού προηγείται ιστορικά από τη στρατιωτική φασιστική δικτατορία.

Ἡ «ἐθνικὴ ὁμοψυχία... μέσα στὸν πολιτικὸ κόσμον», ποὺ ἐκδηλώθηκε στὴν περίοδο 1967 - 1974, ἔχει ἕνα συγκεκριμένο ταξικὸ περιεχόμενο. Στὸ μέτρο ποὺ ἡ φασιστικὴ δικτατορία ἐνεργοῦσε σὰν ἐκτελεστικὸ ὄργανο τῆς πολιτικῆς τοῦ ντόπιου μονοπωλιακοῦ καὶ ἱμπεριαλιστικοῦ κεφάλαιου, στρεφόταν ἐνάντια στὰ συμφέροντα τῆς μὴ - μονοπωλιακῆς ἀστικῆς τάξης. Στὸ μέτρο πάλι ποὺ ἐκφράζε τὴν ἐπικυριαρχία τοῦ ἀμερικανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ἐμπαινε φραγμὸς στὰ συμφέροντα τῶν ἱμπεριαλιστικῶν μητροπόλεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἐτσι ἡ φασιστικὴ δικτατορία ἐφτίασε τοὺς δροὺς ἕνα μὴ πολιτικὴ ἀποσπασμὸς τῆς μὴ - μονοπωλιακῆς ἀστικῆς τάξης μὲ τὶς ντόπιες μονοπωλιακὲς μερίδες ποὺ δένονται μὲ τὸ δυτικοευρωπαϊκὸ ἱμπεριαλιστικὸ κεφάλαιο, ὅσο καὶ μὲ τοῦτο τὸ τελευταίον. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ προσωρινὴ ἀνταγωνιστικὴ συμμαχία

στοὺς κόλπους τῆς ἀστικῆς τάξης πῆρε τὴν ἐκφρασὴ τῆς καὶ στὸ ἐπίπεδο τῶν πολιτικῶν τῆς ἐκπρόσωπων. Τέλος, στὸ μέτρο ποὺ ἡ φασιστικὴ δικτατορία στράφηκε ἐνάντια στὴν ἐργατικὴ τάξη (καὶ αὐτὴ ἦταν ἡ κύρια αἰχμὴ τῆς), δὲν ἀντιμετώπισε καμιά «ἀντίστασιν» ἀπὸ τὴν ἀστικὴν τάξη καὶ τοὺς πολιτικοὺς τῆς φορεῖς. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ἡ συνένωση τοῦ πολιτικοῦ κόσμου εἶχε σὰν βάση τὴν σιωπηρὴ ἔγκριση τῆς ἐργατικῆς πολιτικῆς τῆς φασιστικῆς δικτατορίας — καὶ κατὰ τοῦτο ἦταν πραγματικὰ μιὰ «ἐθνικὴ ὁμοψυχία». Συνοπτικὰ, ἡ «ἐθνικὴ ὁμοψυχία» τοῦ πολιτικοῦ κόσμου δὲν ἀποτελεῖ ἱστορικὸ ὄρο «μὲ τὴν ἐννοία τῆς ἀλλαγῆς τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κατεστημένου» ποὺ ζητᾶται ὁ Ἀνδρέας Λεντάκης.

Ἡ ἔνταξή μας στὴν Κοινὴ Ἀγορὰ τῆς Εὐρώπης μᾶς συνδέει ἢ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ;

2. Ἡ ἄποψη πὼς ἡ Ἑλλάδα εἶναι χώρα εὐρωπαϊκὴ καὶ ἄρα «ἀνήκει» στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη φοβοῦμαστε ὅτι δὲν δίνει τὴν πρέπουσα σημασία στὶς υπάρχουσες ποιτικὲς διαφορές. Ἡ Κοινὴ Εὐρωπαϊκὴ Ἀγορὰ συγκροτεῖται ἀπὸ μιὰ ομάδα ἱμπεριαλιστικῶν μητροπόλεων μ' ἕνα ὑψηλὸ βαθμὸ διεξόδου τοῦ ἀμερικανικοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ κεφάλαιου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὑποανάπτυκτη καπιταλιστικὴ χώρα καὶ ἀκριβῶς ἡ οἰκονομικὴ τῆς ὑποανάπτυξη εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κίνησης τοῦ κεφαλαίου κάτω ἀπὸ τὶς συνθήκες ἱμπεριαλιστικῆς ἀφομοίωσης καὶ συσσώρευσης. Ἐπομένως ἡ ἔνταξή στὴν ΚΕΑ δὲν μᾶς συνδέει πὺλ πολὺ μὲ τὴν «Εὐρώπη». Ἀντίθετα, καθὼς φράζει τὸ δρόμο σὲ κάθε προοπτικὴ ἀπελευθέρωσης καὶ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, μᾶς χωρίζει πὺλ πολὺ ἀπ' τὴν «Εὐρώπη».

Στὸ πολιτικὸ ἐπίπεδο ἡ θέση τοῦ ζητήματος δὲν εἶναι λιγότερο προβληματικὴ. Κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου τὸ πολιτικὸ ἐποικοδόμημα τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν ἔχει ὑποστεί ἕνα βαθμὸ ἐκφασισμοῦ. Σ' αὐτὴ τὴ διαδικασία ἀναφέρεται ὁ Δ. Μαρωνίτης, ὅταν ὑπογραμμίζει πὼς ἡ ἀστικὴ δημοκρατία ἀποτελεῖ ἕνα «ἐξαντλημένο ἄγαθον, ποὺ ἔχει κατὰ κάποιον τρόπο ἐκπονηθεῖ ἤδη στὶς εὐρωπαϊκὲς ἀγορές».

Ὁ Μπάμπης Δρακόπουλος στηρίζει τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ Ἐκδημοκρατισμοῦ σὲ δύο «διαπιστώσεις - συμπεράσματα» : 1) «στὴ συνειδητοποίηση ἀπὸ ὅλες τὶς ἀντιδικτατορικὲς πολιτικὲς δυνάμεις... τῆς χρεωκοπίας... τοῦ παλαιοῦ ἀντικομμουνιστικοῦ ξενόδουλου ἀστυνομικοῦ κράτους» καὶ 2) «στὴ συνειδητοποίηση ἀπὸ εὐρύτερες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς δυνάμεις τῆς ἀνάγκης ὅτι, γιὰ νὰ ὑπάρξει ἐθνικὴ ὀρθοπόδηση... χρειάζεται συγχρονισμένους πολιτικὸς βίος».

Μεθοδολογικὰ ἡ πρώτη διαπίστωση - συμπέρασμα δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει καθοριστικὴ σημασία, ἀπὸ τὸ γεγονός πὼς οἱ πολιτικὲς δυνάμεις γενικὰ ἐκφράζουν τάσεις καὶ στόχους τῆς ταξικῆς ομάδας ποὺ ἐκπροσωποῦν καὶ ἔχουν σὰν τέτοιες δευτερογενὴ χαρακτηριστὰ. Θὰ ἔπρεπε νὰ

πεῖ κανεὶς ἐδῶ λοιπὸν, πὼς ἕνα τμήμα τῆς ἀστικῆς τάξης ἐφτάσε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἀστυνομικὸ κράτος ἔχει χρεωκοπήσει στὴν κοινωνικὴ λειτουργία του γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν δικῶν τῆς συμφερόντων. Μιὰ τέτοια ἀνάλυση θὰ πρέπει νὰ δείξει πὼς τὸ ἀστυνομικὸ κράτος δὲν εἶναι σύμφυτο μὲ τὴ δομὴ τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, ἢ πὼς ἡ δομὴ τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ ἔχει ὑποστεί τέτοιες ἀλλοιώσεις ποὺ κάνουν ἀπαραίτητο ἕνα ἐποικοδόμημα πολιτικῆς δημοκρατίας. Ἀν ὅλα αὐτὰ δὲν συμβαίνουν, τότε θὰ πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺ σκεπτικὸς ἀπέναντι στὴν ἄποψη πὼς ὅλες οἱ δυνάμεις ποὺ στράφηκαν κατὰ τῆς φασιστικῆς δικτατορίας καταδίκασαν ταυτόχρονα τὸ ἀντικομμουνιστικὸ ἀστυνομικὸ κράτος.

Ὡς πρὸς τὴ δευτέρη διαπίστωση - συμπέρασμα, εἶναι ἀλήθεια πὼς πλατιῆς κοινωνικὲς δυνάμεις τῆς χώρας ἔχουν συνειδητοποιήσει τὴν ἀνάγκη νέων πολιτικῶν σχέσεων. Αὐτὲς οἱ δυνάμεις διαφοροποιοῦνται ὅμως σὲ δύο κύριες μερίδες : 1) Ἡ μιὰ μερίδα ἔχει σὰν οἰκονομικὴ βάση τῆς τὸν καπιταλιστικὸν τρόπο παραγωγῆς καὶ ἀνταγωνίζεται τὸ μονοπωλιακὸ κεφάλαιο. Στὴ φασιστικὴ πολιτικὴ τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου ἀντιτάσσει λοιπὸν τὴν ἀνάγκη γιὰ περισσότερη Δημοκρατία. Ἐδῶ ἡ ἀνάγκη μιᾶς μεταβολῆς περιορίζεται στὴ σφαῖρα τῶν πολιτικῶν σχέσεων. 2) Ἡ ἄλλη μερίδα, ποὺ ἔχει σὰν πυρήνα τὴν ἐργατικὴ τάξη, κατανοεῖ τὴ μεταβολὴ τῶν δοσμένων πολιτικῶν σχέσεων σὰν μιὰ πλευρὰ τῆς διαδικασίας μεταβολῆς τῶν συνολικῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Μὲ αὐτὴ τὴν ἐννοία ὁ Μπάμπης Δρακόπουλος ἀναφέρεται μὲ τὴ διατύπωσή του στὶς τάσεις τῆς πρώτης μερίδας, ὅχι στὶς θέσεις τῆς δευτέρας. Ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ οἱ λαϊκὲς δυνάμεις ποὺ κινοῦνται στὰ ὅρια τῆς ἀπλῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς εἴτε πετιοῦνται ἔξω ἀπὸ τὶς καπιταλιστικὲς σχέσεις, δὲν λύνουν τὰ βιοτικά τους προβλήματα μὲ περισσότερη Δημοκρατία. Εἶναι λογικὸ νὰ βλέπουν ἔτσι τὴν «περισσότερη Δημοκρατία» σὰν ἕνα συντελεστὴ ποὺ παίρνει τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ λειτουργία ποὺ ἐκπληρώνει ἀπέναντι στὴ δική του κατάσταση.

Οἱ «δημοκρατικὲς δυνάμεις» ποὺ καταδίκασαν τὴν δικτατορία κινήθηκαν ἀπὸ ταξικὰ συμφέροντα ;

Ὁ Νίκος Καλούδης ἔχει δίκιο πὼς ἡ ἐθνικὴ ὑποτέλεια ἀποτελεῖ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς πολιτικῆς ποὺ ἐφάρμοσαν «οἱ ἄρχουσες τάξεις» στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ δὲν ἔχει δίκιο ὅταν ὑποστηρίζει πὼς ἀποτελεῖ «τὸ κύριο» χαρακτηριστικὸ. Ἡ ἐννοία τῆς ἐθνικῆς ὑποτέλειας ἀφορᾶ τὴν «τυφλὴ ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τοῦ ξένου κεφαλαίου». Δὲν περιλαμβάνει ὅμως τὴν «τυφλὴ ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων... τῆς ντόπιας ὀλιγαρχίας». Μ' ἕνα λόγο, ἡ πολιτικὴ μιᾶς κυρίαρχης ἀστικῆς τάξης γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν δικῶν τῆς συμφερόντων δὲν ἀποτελεῖ πολιτικὴ ἐθνικὴ ὑποτέλεια. Συνακόλουθα ἕνα «πολιτικὸ καθεστὼς» ποὺ δὲν θὰ εἶχε σκοπὸ νὰ υπερασπίζει τὴν πολιτικὴ ἐθνικὴ ὑποτέλεια, θὰ ἦταν πάλι ἕνα τέτοιο «ποὺ νὰ κρατᾷ ὑπόδουλο τὸ λαόν». Ἡ συνάρτηση τοῦ καταπιεστικοῦ κράτους γενικὰ μὲ τὴν ἐθνικὴ ὑποτέλεια καταλήγει ἔτσι νὰ ἔχει ἀπολογητικὸ χαρακτῆρα γιὰ λογαριασμὸ τῆς ντόπιας ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Νίκος Καλούδης κινεῖται μέσα στὸ γενικὸ σχῆμα σκέψης, πὼς ἡ πολιτικὴ τῆς ἐθνικῆς ὑποτέλειας καὶ τὸ ἀντίστοιχο «πολιτικὸ καθεστὼς» ἔχουν ὁδηγήσει στὴ σῶρευση «ἀναριθμητων προβλημάτων», ποὺ ἡ ἀνάγκη τῆς λύσης τους καθορίζει τὴν ἀνάγκη «μιᾶς καινούργιας πολιτικῆς ζωῆς». Αὐτὸ τὸ σχῆμα σκέψης εἶναι ἀφηρημένο, ὥστε νὰ μὴν ἀποτελεῖ προγραμματικὸ σημεῖο ἀφετηρίας γιὰ μιὰ πολιτικὴ πραγματικὸ Ἐκδημοκρατισμοῦ.

Ἀν ὅμως κοιτάξει κανεὶς βαθύτερα, δὲν βλέπει ἀπλὰ τὸ προὐκ μὴς ἀφαίρεσης. Ἡ ἄποψη νὰ ἐπιδείξουν οἱ ἡγεσίες τῶν πολιτικῶν δυνάμεων «ὀριμότητα καὶ εὐθύνη» «στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ καίριου θέματος τῆς ἐγκαθίδρυσης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας» εἶναι ἐδῶ ἐνδεικτικὴ. Οἱ «δημοκρατικὲς δυνάμεις», δηλ. ὅλες ἐκεῖνες ποὺ καταδικάζουν τὴ φασιστικὴ δικτατορία, δὲν κινοῦνται μὲ βάση τὶς ἰδέες ἀλλὰ τὰ ταξικὰ συμφέροντά τους, ποὺ δίνουν περιεχόμενον καὶ χαράζουν ὅρια στὴ γραμμὴ δράσης τους. Οἱ «δημοκρατικὲς δυνάμεις» τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνδιαφέρονται ἔτσι νὰ λύσουν πρὸς ὄφελός τους ὀρισμένους ἀντιθέσεις μέσα στὸ καπιταλιστικὸ σύστημα χωρὶς νὰ θέσουν αὐτὸ τὸ ἴδιο σὲ ἀμφισβήτηση, δηλ. χωρὶς νὰ κάνουν ποιτικὲς παραχωρήσεις στὴν ἐργατικὴ τάξη. Οἱ ἐκλογὲς τῆς 17ης Νοέμβρη ὑποτάχθηκαν ἐπίσης ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους σ' αὐτὴ τὴν ἀνταγωνιστικὴ συνάρτηση. Ἀκριβῶς λοιπὸν ἐπειδὴ οἱ ἡγεσίες τῶν ἀστικῶν πολιτικῶν δυνάμεων ἔχουν «ὀριμότητα καὶ εὐθύνη», ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὄφειλαν νὰ διασφαλίσουν ὥστε νὰ μὴν ἐγκαθιδρυθεῖ εἴτε νὰ γίνεαι σεβαστὴ μιὰ λαϊκὴ κυριαρχία. Λαϊκὴ κυριαρχία σημαίνει κυριαρχία τῶν ἡμεσῶν καὶ ἡμεσῶν δηκόων τοῦ μονοπωλιακοῦ καὶ ἱμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου, κυριαρχία τῶν ἀντίστοιχων ταξικῶν συμφερόντων καὶ ἐπιδιώξεων πάνων στὰ ταξικὰ συμφέροντα καὶ στὶς ταξικὲς ἐπιδιώξεις τοῦ κεφαλαίου, οἰκονομικοπολιτικὴ ἐκφραση μιᾶς ἄλλης

κοινωνικής δομής. Η άποψη επομένως που μετράει την «ωριμότητα και εθούνη» του άστικού πολιτικού κόσμου με κριτήριο τη στάση του στο ζήτημα της λαϊκής κυριαρχίας, ξεκινάει είτε από μια άφηρημένη και άρα ιδεαλιστική έννοια της λαϊκής κυριαρχίας, είτε από την υπόθεση πως η κινητήρια δύναμη των πολιτικών αγώνων είναι αυτές ή εκείνες οι ιδέες. Και στις δυο περιπτώσεις προδίνεται ένας ιδεαλιστικός τρόπος σκέψης.

Η κοινή αντίληψη που διατυπώνουν ο Μπάμπης Δρακόπουλος και ο Νίκος Καλούδης είναι πως απαιτείται μια πολιτική μεταβολή με κύριο περιεχόμενο την εκκαθάριση του φασισμού, έστω σαν άφετηρία για παραπέρα μεταβολές, και πως αυτή μπορεί να γίνει από όλες τις «δημοκρατικές δυνάμεις». Με αυτό τον συλλογισμό θεωρούν αναγκαία, ό ένας μια «άντιδικτατορική - δημοκρατική συσπείρωση», ό άλλος μια ένότητα δράσης «όλων των δημοκρατικών δυνάμεων» στη βάση ενός ελάχιστου προγράμματος, και οι δυο μαζί μια «κυβέρνηση εθνικής ένότητας» από τα πολιτικά κόμματα. Η θεωρητική και πολιτική στάση τους απέναντι στα προβλήματα του Έκδημοκρατισμού παρουσιάζεται έτσι

ριζικά αποξενωμένη απέναντι σε μια έπιστημονική μαρξιστική ανάλυση των ταξικών σχέσεων και αντιθέσεων της ελληνικής κοινωνίας. Όχι μόνο γιατί ή πολιτική και ή οικονομική πλευρά της διαδικασίας Έκδημοκρατισμού παραμένουν στη σκέψη τους και στη γραμμή δράσης τους άποσπασμένες ή μια από την άλλη στην άδστηρή άστική έννοια του όρου. Όυτε έπειδή συζητείται ή δυνατότητα μιας ένότητας και πάλης των δημοκρατικών δυνάμεων ενάντια στα μονοπώλια και τον ιμπεριαλισμό και ενάντια στο φασιστικό έποικοδόμημα. Άλλα γιατί εμφανίζουν σαν τμήμα των δημοκρατικών δυνάμεων τους ίδιους τους πολιτικούς φορείς μονοπωλιακών και ιμπεριαλιστικών συμφερόντων, και γιατί δέν βλέπουν σαν κεντρικό μοχλό όλης της διαδικασίας μετασχηματισμού ένα εργατικό κίνημα σαν άυτοτελή θεωρητική, πολιτική και οργανωτική δύναμη απέναντι στο σύνολο των πολιτικών κινήσεων της άστικής τάξης. Ένας αντίστοιχος τρόπος θεώρησης προϋποθέτει όμως πως βλέπει κανείς τα πράγματα μέσα από το εργατικό κίνημα.

Π. Κ.

ΒΙΒΛΙΑ ΔΕΝΤΡΟ

Έκπτώσεις στους φοιτητές.
Δέν έχουμε όλα τα βιβλία.
Έχουμε τα καλλίτερα βιβλία

Χαρ. Τρικούπη 13 τηλ. 606393

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΦΕΛΟΥΔΗ

ΣΤΙΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΣ
ΤΑ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ
1918 - 1968

Έκδόσεις GUTENBERG

Μια έμπεριστατωμένη μελέτη των αίτιων των τραγικών λαθών, της παρερμηνείας της Μαρξιστικής κοσμοθεωρίας και της παραμορφωμένης των κανόνων δομής και λειτουργίας του κόμματος, που συνθέτουν την κακοδαιμονία του ΚΚΕ, στις ιστορικές καμπές της άνοδικής πορείας του Κομμουνιστικού Κινήματος στην Ελλάδα.

Σελίδες 376. Τιμή Δρχ. 180

ΧΙΟΥ ΤΟΜΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΛΙΔΗΣ
1971

Για να καταλάβεις τί γίνεται σήμερα στην Ισπανία πρέπει να διαβάσεις την ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ του άγγλου ιστορικού ΧΙΟΥ ΤΟΜΑΣ, που είναι άδθεντία στα Ισπανικά ζητήματα. Τόμοι δύο, σελίδες 1.000, με πλούσια εικονογράφηση από τα γεγονότα του 1936 - 1940. Μετάφραση: Τάκη Μενδράνου - Άλκης Γεωργούλη. Έκδόσεις «Αφών Τολίδη», Ήροδότου 11, Τηλ. 727135, 740424. Τιμή έργου: δεμένο 380 άδετο 320.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ

Μιά δυναμική
έκφραση τής
διαπραγματευτικής
ισχύος
τῶν ἐργαζομένων·
θὰ πρέπει
νὰ ἐνταχθεῖ
μέσα στὸ πλαίσιο
τῶν
δημοκρατικῶν
ἐξελίξεων.

Τοῦ Θόδωρου Κατσάνεβα

Πανεπιστημιακοῦ ἐρευνητοῦ
ἐργασιακῶν σχέσεων στὸ
London School of Economics

Ἐνδημικὸ φαινόμενο τῆς κεφαλαιοκρατίας, ἡ ἀπεργία ἀποτελεῖ ἓνα καθιερωμένο τρόπο ζωῆς στὶς περισσότερες δυτικές χώρες. Σὰν ἐκδήλωση τοῦ βιομηχανικοῦ πολιτισμοῦ ἐκφράζει μιὰ δυναμικὴ ἀντίθεση τῶν συγκρονημένων συμφερόντων πὺλ ἐνυπάρχουν στὴ σύγχρονη ὁργάνωση τῆς παραγωγῆς.

Σήμερα πὺλ μπαίνουμε σὲ μιὰ νέα περίοδο πολιτικῶν ἐξελίξεων, ἡ ἀπεργία ἀσφαλῶς θὰ ἀποτελέσει «σημεῖο τῶν καιρῶν», ἀλλὰ καὶ τεκμήριο δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς.

Στὸ χῶρο τῆς ἐργασίας ὁ δημοκρατικὸς τρόπος ζωῆς ἐκφράζεται ἀπὸ τὴν ἰσορροπία τῆς δυναμικῆς συσχέτισης μεταξὺ ἐργασίας καὶ ἐργοδοσίας.

Σὰν πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ θὰ ἦταν ἡ μερική, ἔστω, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ καταπιεστικὸ νομοθετικὸ πλαίσιο τῆς ἐλληνικῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας πὺλ εἰσάγει τὴν κρατικὴ ὑπερεξουσία στὸ χῶρο τῶν ἐργασιακῶν σχέσεων. Ἀπαραίτητη προϋπόθεση εἶναι ἡ λειτουργία ἐλεύθερων συνδικαλιστικῶν ἐνώσεων πὺλ ἡ ἐξουσία τους θὰ στηρίζεται σὲ ὁργανώσεις βάσης, δηλ. ἐργατικά συμβούλια, καὶ πὺλ νὰ ἐκφράζει τὴν πραγματικὴ βούληση τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Σ' ἓνα σύγχρονο κεφαλαιοκρατικὸ σύστημα ἡ λειτουργία τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν δὲν μπορεῖ νὰ διαχωριστεῖ ἀπὸ τὴν ὑπεύθυνη ἐκδήλωση τῆς λεγόμενης ἐλεύθερης «συλλογικῆς βούλησης» τῶν ἐργαζομένων. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἐκφράζεται μὲ διάφορους τρόπους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ συλλογικὴ χρησιμοποίηση τῆς ἰσχύος.

Μέσα στὸ ἴδιο πλαίσιο ἐντάσσεται καὶ ὁ θεσμὸς τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων. Βασικὸ τους στοιχεῖο εἶναι τὸ παιχνίδι ἰσχύος πὺλ βρίσκεται σὲ πλήρη ἐξέλιξη κατὰ τὴ διάρκεια τῶν συνεννοήσεων καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων. Ἐτσι οἱ συνδικαλιστικές ἐνώσεις χρησιμοποιοῦν τὴν ἀπειλὴ τοῦ ὅπλου τῆς ἀπεργίας γιὰ τὴν ἰσχυροποίηση τῆς θέσης τους. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά οἱ ἐργοδότες ἔχουν νὰ ἀντιπαρτάξουν τὴ μεγάλη οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ τους ὑπεροχή, καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα ἐπιβολῆς διάφορων κυρώσεων, σὰν αὐτὸ τοῦ προσωρινοῦ κλεισίματος τοῦ ἐργοστασίου (Lock-out).

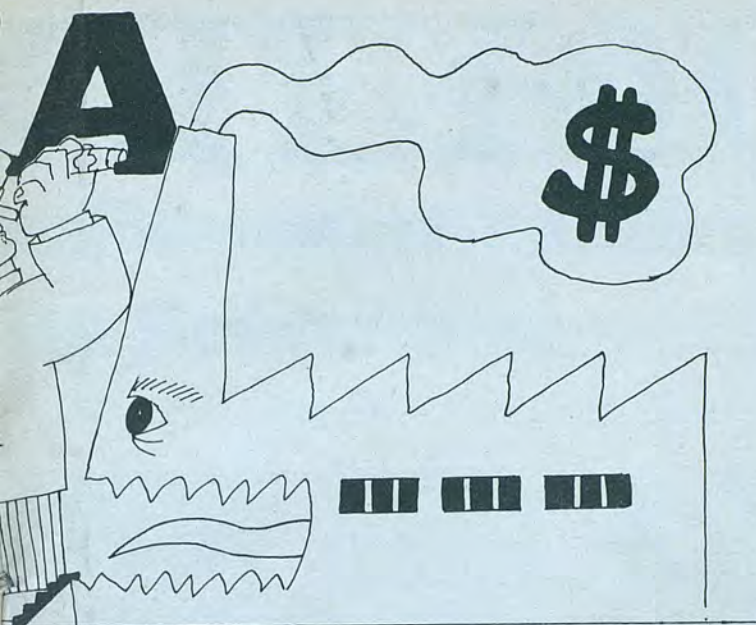
Ἡ δυναμικὴ αὐτὴ ἀναμέτρηση περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴ δυνατότητα τοῦ ἐνὸς μέρους νὰ ἐπιβάλλει τὶς ἀπόψεις του στὸ ἄλλο. Κάτω ἀπὸ δεδομένο δημοκρατικὸ κοινωνικοπολιτικὸ πλαίσιο, ἡ σύναψη συλλογικῶν συμβάσεων ἐκφράζει συμβιβαστικές διευθετήσεις ἀντιτιθέμενων συμφερόντων. Ἐκεῖνο πὺλ κυρίως ἐνδιαφέρει εἶναι τὸ ὅτι ἡ συμφωνία — πὺλ πηγάζει ἀπὸ ἐλεύθερη βούληση καὶ ὄχι ἀπὸ ἐξαναγκασμὸ — εἶναι γενονὸς τετελεσμένο καὶ ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.

Σύμφωνα μὲ τὴν παραπάνω ρεαλιστικὴ ἄποψη οἱ σχέσεις τῶν ἐργαζομένων μὲ τοὺς ἐργοδότες ἐντάσσονται μέσα στὴν ἴδια λογικὴ τῆς φιλελεύθερης οἰκονομίας γιὰ τὴν ὁποία κόπτονται οἱ τελευταῖοι. Ὅπως ἔχει ὑποστηριχθεῖ ἀπὸ τὴ θεωρία τῆς «διαπραγματευτικῆς ἰσχύος» (N. Champselain) οἱ ἐργοδότες πρέπει νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ὑπολογίσουν τὸ κόστος μιᾶς ἀπεργίας προτοῦ διαφανήσουν μὲ τὶς ἀπαιτήσεις τῶν συνδικαλιστικῶν ἐνώσεων καὶ νὰ τὸ συγκρίνουν μὲ τὸ κόστος ἀποδοχῆς τῶν αἰτημάτων τους. Ἐφ' ὅσον τὸ κόστος τῆς ἀπεργίας ὑπολογιστεῖ ὅτι εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἐργαζομένων, αὐτὸ θὰ σημαίνει ὅτι ἡ συνδικαλιστικὴ ὁργάνωση ἔχει μεγαλύτερη «διαπραγματευτικὴ ἰσχύς».

Θὰ μπορούσε ἴσως νὰ λεχθεῖ ὅτι ἡ θεσμοποίηση τῆς ἀπεργίας μέσα στὰ πλαίσια τῆς διαδικασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴ διεύρυνση τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἐργοδοτῶν μὲ τὸ νὰ τοὺς ὑποβάλλει στὴν ἀνάγκη ἀποδοχῆς ἐξωγενῶν παραγόντων. Συγκεκριμένα ἡ ἀποκαλούμενη «ἀγορὰ ἐργασίας τῶν συλλογικῶν διαπραγματεύσεων» συνδέεται μὲ τὴ δυνατότητα ἐπιβολῆς στοὺς ἐργοδότες ἐξωγενῶν πιέσεων, πὺλ ἐκφράζονται μὲ ἀπαιτήσεις γιὰ μεγαλύτερους μισθοὺς, καλύτερες συνθήκες ἐργασίας, συμμετοχὴ στὴ διοίκηση, κ.ἄ. Καὶ τοῦτο κάτω ἀπὸ παρόμοιους ὅρους μὲ τοὺς ὁποίους οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἀποφασίζουν γιὰ ἄλλες πλευρὲς τῶν ἐπιχειρηματικῶν τους δραστηριοτήτων. Κατὰ συνέπεια ἡ διαπραγματευτικὴ ἰσχύς τῶν ἐργαζομένων ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἐπιχειρησιακοῦ κινδύνου πὺλ ἐντάσσεται μέσα στὸ ὅλο κύκλωμα τῆς οἰκονομικῆς συγκυρίας.

Στὴν περίπτωσή ἀκόμη πὺλ ἡ ἐκδήλωση τῆς ἀπεργιακῆς συμπεριφορᾶς ἀστυνόμευται ἀπὸ ἓνα καταπιεστικὸ νομοθετικὸ πλαίσιο, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ταυτόχρονα παραμερίζονται οἱ αἰτίες καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασιακῆς διαφορᾶς. Εἶναι μάλλον βέβαιο ὅτι ἡ ἐργατικὴ δυσἀρέσκεια θὰ τείνει νὰ διοχετευτεῖ σὲ ἄλλες μορφές βιομηχανικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνωμαλίας. Ἡ μείωση τῆς παραγωγικότητας θὰ πρέπει νὰ θεωρεῖται βέβαιη μὲ καὶ εἶναι φυσικὸ ὁ ἐργαζόμενος νὰ ἀποδίδει λιγότερο ὅταν αἰσθάνεται τὴν κἀννη ἐνὸς ὅπλου στραμμένη πάνω του.

Ἀκόμη ἡ ἀπουσία ἀπεργιῶν πὺλ συνδέεται μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴ ἐργατικὴ διατιησία καὶ τὶς αὐθαίρετες κυβερνητικὲς παρεμβάσεις ἔχει κατὰ κανόνα σὰν ἀποτέλεσμα τὴν παράλληλη ἔξαρση πολιτικῆς δραστηριότητος.

Αυτή είναι και η βασική αιτία που το εργατικό κίνημα στη χώρα μας είναι σε μεγάλο βαθμό πολιτικοποιημένο. Η ύποτροφία και άκαμψία των νόμων συνδέεται συνήθως με πολιτική-εργασιακή άκαμψία. Συγκεκριμένα, από 202 συλλογικές συμβάσεις που συνάφθηκαν πριν από το 1958, οι 88 κατέληξαν στην ύποχρεωτική διαιτησία. 'Απ' αυτές ένα ποσοστό 80 % περίπου τροποποιήθηκε από το 'Υπουργείο 'Εργασίας και το ίδιο συνέβη με ποσοστό 27 % από τις υπόλοιπες 118 που υπογράφηκαν χωρίς την επέμβαση των διαιτητικών δικαστηρίων. Καί ούτε λόγος να γίνεται για την περίοδο της χουντικής παντοκρατορίας στόν πολιτικό και συνδικαλιστικό χώρο. Οί εργατικές διεκδικήσεις ήταν οί πρώτες που μπήκαν στόν γύφο.

Πολύ συχνά όρισμένοι «έθνικώς μαινόμενοι» Έλληνες στην επιχειρηματολογία τους κατά των άπεργιών επικαλούνται ένα σοβαροφανές αλλά μάλλον άπροσδιόριστο έπιχείρημα: τό λεγόμενο «έθνικόν συμφέρον».

Τό τελευταίο τουτο ταυτίζεται με την ταχεία οικονομική ανάπτυξη της χώρας, που σύμφωνα με την ίδια επιχειρηματολογία, συνδέεται άμεσα με την ανάγκη συνεχούς εργασιακής ειρήνης και χαμηλού εργατικού κόστους. Πάντα κατά την ίδια λογική, ή επιδίωξη των εργατικών μαζών πρέπει νά περιορίζεται στην ποσοστιαία αύξηση του έθνικου εισοδήματος. Καλούνται δηλαδή οί εργαζόμενοι όπως χάριν του έθνικου συμφέροντος αφήσουν άδιαμφισβήτητη την τρέχουσα άνιση κατανομή του έθνικου προϊόντος. Για τόν ίδιο λόγο όφειλουν νά παραιτηθούν του δικαιώματος της άπεργίας, μοναδικού ίσως πρακτικού όπλου ίκανού νά επιβάλλει μιá δικαιότερη έξισορρόπηση των εισοδηματικών διαφορών.

Άμφισβητήσιμη είναι ακόμη και η λεγόμενη ίση κατανομή της ετήσιας αύξησης της παραγωγικότητας μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου. Καί τουτο γιατί τό εισόδημα του κεφαλαίου, δηλ. τό κέρδος, έχει άντικειμενικές δυνατότητες άπόκρυψης του πραγματικού του μεγέθους, χωρίς νά συμβαίνει τό ίδιο και με την άνταμοιβή του εργατικού μόχθου. Πέρα βέβαια από τό γεγονός πώς ακόμη και ή ίση κατανομή της ετήσιας αύξησης της παραγωγικότητας μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου έπιτρέπει την ήδη ύπάρχουσα εισοδηματική άνισότητα μεταξύ τους. Σε περιόδους μάλιστα ύψηλών πληθωριστικών πιέσεων που συνδέονται με ύπερβολικά ή και παράνομα κέρδη μιá τέτοια διαπίστωση άποτελεί έντονη πραγματικότητα.

Σύμφωνα και με στοιχεία του Ο. Ο. Σ. Α. (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) ή Ελλάδα μετά τό 1972 κατέλαβε σε διεθνές επίπεδο τά θλιβερά πρωτεία στην άνοδο των τιμών. Άντίθετα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1961 - 71 ή χώρα μας βρισκόταν στην τελευταία θέση του ίδιου πίνακα, μιá και ό αντίστοιχος μέσος όρος της ετήσιας αύξησης των τιμών ήταν μόνο 2,2. Σε όλο αυτό τό διάστημα ή ετήσια αύξηση των μισθών δεν ξεπέρασε τό 8 - 12 %, με άποτέλεσμα τη μείωση της άγοραστικής τους άξιας στο 1/3 περίπου.

Κάτω από τις έμπειρίες του παρελθόντος και σάν συνέπεια της σημερινής ώρίμανσης των οικονομικών και πολιτικών δομών του τόπου μας, τόσο τό συνδικαλιστικό κίνημα όσο και οί συλλογικές διαπραγματεύσεις διέρχονται μιá νέα ιστορική καμπή. Η αύξηση της διαπραγματευτικής ισχύος των εργαζομένων άσφαλώς θά ακολουθήσει τις νέες εθνικότερες συνθήκες. Η άπεργία σάν μιá δυναμική έκφραση των άντιτιθεμένων συμφερόντων που ένυπάρχουν στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα δεν μπορεί παρά νά ένταχτεί μέσα στο πλαίσιο των δημοκρατικών εξελίξεων. Η διαζευκτική λύση θά ήταν «ήσυχία, τάνκς και άσφάλεια».

Θόδωρος Κατσάνεβας

ΤΑ ΕΥΤΕΛΗ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ

Στό Μοναστηράκι. Μεσημεράκι, πάει κι έρχεται ό Ρωμιός. Σε μιάν άκρη, μπρός άπ' τό «κατεβασμένο ρολό», ή καινούργια βιτρίνα του μαγαζιού: Κατασκευαί: Ο «Στρατηγός». Δευτέρας διαλογής, λοιπόν, τά «έλατοματικά του θυμόσοφου συμπολίτη μας! Μέσα στο

κάδρο, εϋσταλές και άνεκδιήγητος ό «φυρερίσκος» της 21ης. Συμφωνούμε με την ιδέα. Διαφωνούμε ως πρός τό «έλατοματικά». Όχι τόσο από όρθογραφική άποψη, αλλά μέσα στην έφταετία μάθαμε καλά πώς ό «Δικτάτωρ» έκανε τέλειες τις δουλιές: Άποδιοργάνωσε πλήρως την οικονομία, άστυνόμευσε με έκπληκτική δεξιοότητα τόν Έλληνα, γέμισε όλα τά μουντρούμια, έβγαλε όλα τά νύχια, δεν άφησε τίποτα εκτός γύψου. Έκτός, βέβαια, άν τό «έλατοματικά» πάει άλλου. Γι' αυτό, όμως, πρέπει νά έρωτηθούν τρεις: Ό ίδιος, ό ψυχίατρός του και ή ... Δέσποινα!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ

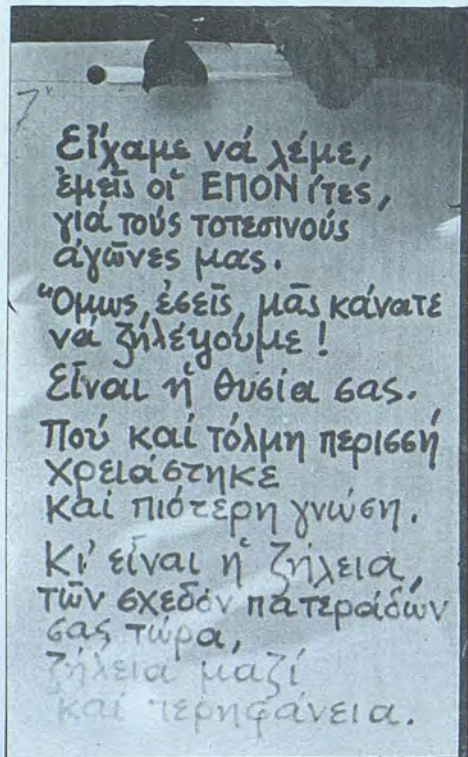
Δέν πάει πολός καιρός που τό καθεστώς του Πινοσέτ, του χασάπη της Χιλής, τύπωσε ένα λεύκωμα με τά πε-

πραγμένα της Χιλιανής φανλοκρατίας, όπως έκανε από την πρώτη ήμέρα και ή 21η Άπριλιου με της Έλλαδικής. Η διαφορά είναι ότι ή δική μας «επανάσταση» τόπωσε άνάποδα την Άκρόπολη, ενώ ή Χιλιανή χούντα άρχισε άνάποδα την προπαγάνδα.

ΠΟΛΥΤΕΧ

ἐκεῖ ποὺ πῆλ
τῆς ἐλευ

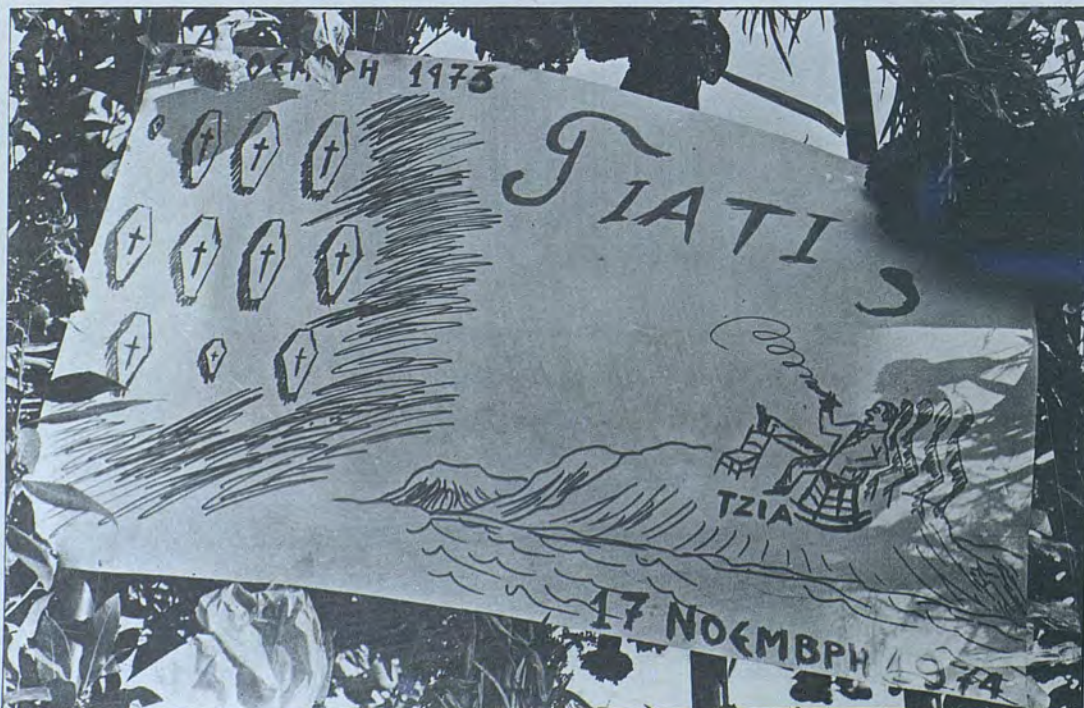
«Ἐκεῖ ποὺ πέσαν οἱ καλύτεροί μας ὁ ἄδης ἔχει τώρα τοὺς μπαξέδες του». Σὲ κάθε στεφάνι καὶ σὲ κάθε μπουκέτο ὑπάρχει καρφισωμένο κι ἓνα σημείω-
μω. Τὰ περισσότερα σὲ κόλλες δια-
γωνισμοῦ. Κομμένα φύλλα ἀπὸ μα-
θητικά τετράδια, γραμμένα πρόχειρα
κι ἄλλα καλλιγραφικά μὲ χρωματιστοὺς
μαρκαδόρους, σὲ χαρτόνια ἀπὸ πακέ-

τα τσιγάρων καὶ πολλὰ δαχτυλογρα-
φημένα προσεχτικά, μὲ πλούσιες ρί-
μες, μὲ ἀνατριχιαστικές ἀφέλειες, μὲ
ρητά, μὲ ἀποσπάσματα ἀρχαίων συγ-
γραφέων, μὲ σπαραγμό, ὅμως, ὅλα,
μὲ στίχους τοῦ Καβάφη, τοῦ Παλαμά,
τοῦ Ἀναγνωστάκη, τοῦ Ρίτσου, ἀνώ-
νυμα τὰ περισσότερα ἢ μόνο μὲ τὰ
ἀρχικά τῶν προσκυνητῶν, μὲ μιὰ
γραφὴ ποὺ τρέμει καὶ ποὺ ὡστόσο
ξαναζωντανεῖ προσκυνήματα ἀπὸ
ἄλλους καιροὺς καὶ μὲ ἄλλους ἀν-
θρώπους.

Σὰν ἐπιτάφιος εἶναι ὅλα ἐτοῦτα καὶ σὰν
μιὰ μαλαματένια Πλατυτέρα πνιγμένη
στὰ τάματα καὶ στὶς προσευχές, μὲ τὰ
καντήλια καὶ τὰ κόκκινα κεριά, τὶς
κορδέλες καὶ τὰ «ὑπομνήματα» στὴ
Δέσποινα τοῦ κόσμου.

Πῶς, λοιπόν, αὐτὸς ὁ λαὸς κρατάει
«ἀλληλογραφία» μὲ τοὺς νεκρούς;
Φαίνεται πῶς ὁ «φόβος» τῆς ἀρχαίας
τραγωδίας δὲν ἦταν μόνο ἡ ἀναζήτη-
ση τοῦ «θείου», ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη τῆς
φυλῆς ν' ἀντέξει τὴ μοῖρα τῆς.

Ξεπερνώντας τὶς ἀδυναμίες τῶν κει-

μένων, παρουσιά-
δειγμάτα ἀπ' αὐτό
μασαν στὰ κάγκε-
οἱ περαστικοὶ δι-
λούς, εἶναι εὐκαί-
τὰ ποιητικὰ ἰνδὲ
λέων. Τί Πολέμ
Παπαρρηγόπουλο
Παιδεία τέλος πάν-
σχολεῖα μας, μέχ
ἀκόμη, ἔτσι ποὺ ε-
νων καὶ τῶν σκα-
τήσει ἡ ἐλληνικὴ
καὶ ζάρια. "Ἄς εἶ-
στοῦμε ἀκόμη πε-
χρόνο τώρα παρ-
Καὶ ἐπὶ ἓνα χρόν-
λόκληρος λαὸς ν-
τῶν θυμάτων. Ε-
ἐκατό, εἶναι δια-
σουμε, ὅμως, πῶς
tureς. "Ἄς ποῦμε
"Ἄς ἐπικαλεστοῦ-
λήθης. "Ἄς ἐπιστ-

ΚΝΕΙΟ 74

ρώθηκε ο τόκος ιδεργίας μας

Φωτογραφίες: Ίνω Ίωαννίδου - Λενιώ Μπαρτζιώτη

δρείες τών μύθων για τις μεγάλες λέξεις και τὰ ιδανικά. "Ας συγχωρήσουμε τὸν ὑπερβάλλοντα ζήλο τῆς ἀστυνομίας. "Ας κλείσουμε τὰ μάτια μας με χριστιανική ἀφέλεια στὶς θηριωδίες τῶν πραιτωριανῶν. Μοιραῖα τὸ θέμα μετατοπίζεται στοὺς ζωντανούς.

Αὐτὰ τὰ παιδιά δὲν εἶχαν γονεῖς; Δὲν εἶχαν δασκάλους, φίλους, συγγενεῖς, γνωστούς, γείτονες, ἐρωτικό σύντροφο, συμμαθητές, συναδέλφους; "Ολοι λοιπὸν ὅσοι τοὺς ἤξεραν πέθαναν κι ἐκεῖνοι ἀπὸ μυστική ἀρρώστια; "Όταν αὐτὰ τὰ παιδιά θὰ γίνουν δέντρα. "Όταν αὐτὰ τὰ παιδιά θὰ γίνουν βροχή. "Όταν ἐμεῖς δὲν θὰ 'μαστε παρὰ ἐκεῖνοι πὺ εἶδαν τὸ κακὸ ὄνειρο αὐτοῦ τοῦ εἴλωτα καιροῦ. Καὶ τ' ὄνομά μας καὶ ἡ ἱστορία μας δὲν θὰ 'ναι παρὰ λίγες λέξεις καὶ μιὰ συλλαβὴ σὲ ἐρείπια τόπων πὺ σβῆσανε σὰν τὸ λυχνάρι. Τότε ἴσως θὰ μαθευτεῖ ἡ ἀλήθεια. "Ό,τι ὁ καιρὸς δὲν ἔχει σκορπίσει.

"Όλος, λοιπὸν, αὐτὸς ὁ κόσμος πὺ συνωστίζεται μπροστὰ στὰ κάγκελα τοῦ Πολυτεχνείου καὶ πὺ διαβάζει

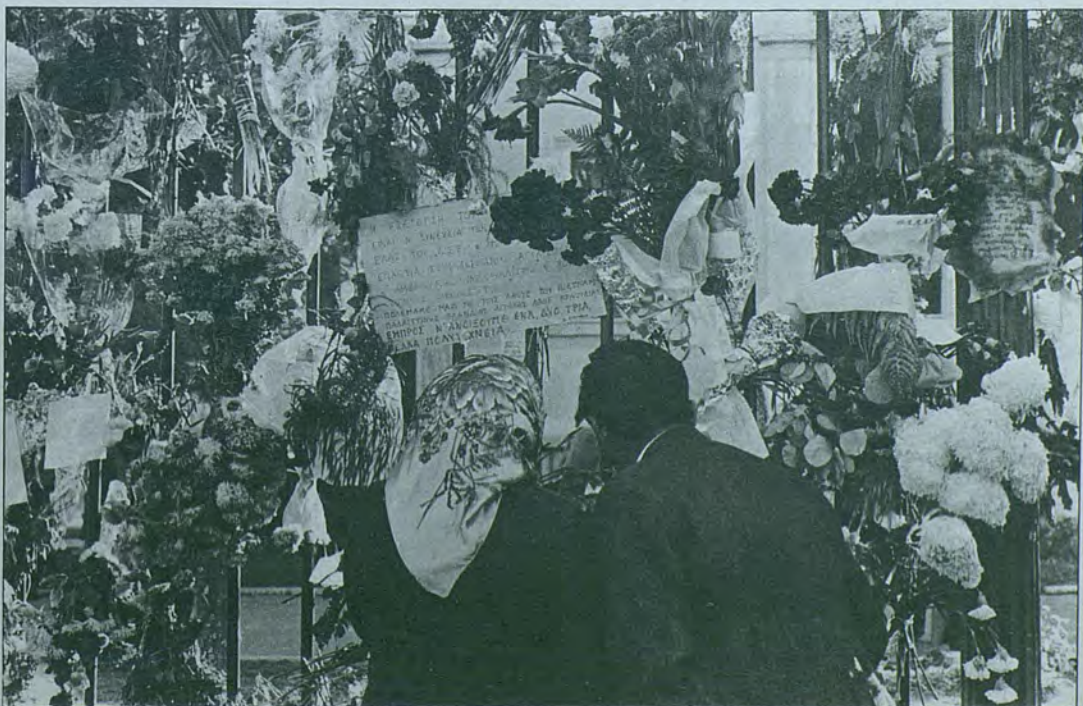

μέ κατάνυξη τὰ μηνύματα στοὺς νεκρούς καὶ τὰ καταγράφει καὶ τὰ φωτογραφίζει, εἶναι δικοί μας ἄνθρωποι. Καὶ εἶναι οἱ ἴδιοι πὺ καταθέτουν τὸν πόνο τους στὴν Τράπεζα τοῦ μέλλοντος.

Γιατὶ ἐκεῖνα τὰ παιδιά ἦταν ὁ τόκος τῆς ἐλευθερίας μας.

Μάνος Ἐλευθερίου

ζουμε σήμερα μερικὰ
τὰ γραφτὰ πὺ κρέ-
λα τοῦ Πολυτεχνείου
αβάτες. Καὶ γιὰ πολ-
να νὰ ἐντοπίσουν καὶ
ματα τῶν ἀποστο-
ς, τί Σοῦτσος, τί
ς, τί Παράσχος, τί
ων διδάσκουμε στὰ
ρι τώρα, μέχρι τώρα
πὰ χέρια τῶν τυράν-
ταδιστῶν νὰ καταν-
γλώσσα τράπουλα
αι. Καὶ ἄς συλλογι-
ς οἱ φονιάδες ἔνα
ραμένουν ἀγνωστοί.
ο πασκίζει ἕνας ὁ-
α μάθει τὸν ἀριθμὸ
ἵναι πενήντα, εἶναι
κόσμοι; "Ας ὑποθέ-
δὲν ὑπάρχουν μάρ-
πὺς ἔγιναν λάθη.
ε τὴν ἀνάγκη τῆς
ατεύσουμε τίς ἐφε-

Ἡ ἀντίθετη φωνὴ δὲν ἀκούσθηκε

ΓΙΑ ΤΟ ΣΑΜΠΟΤΑΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Τὸ ΑΝΤΙ δημοσιεύει τὶς ἀπόψεις κι ἐκείνων
ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ ἀκουστοῦν ἀπὸ τὸν τύπο

“Ὅπως καὶ σὲ τόσες ἄλλες περιπτώσεις, ἐπαναλήφθηκε τὶς τελευταῖες μέρες ἡ ἴδια παλιὰ ἱστορία.

Μὲ ἀφορμὴ ἓνα γεγονός — στὴν περίπτωσή μας, μιὰν ἐπέτειο — δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἀντιπαρατεθοῦν καὶ νὰ προβληθοῦν δυὸ διαφορετικὲς «πολιτικοῖδεολογικὲς» κατευθύνσεις καὶ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ἀντικρουόμενα παραταξιακὰ συμφέροντα. Καὶ αὐτὸ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν καθεαυτὴ σημασίαν τοῦ γεγονότος.

Πιὸ συγκεκριμένα : ὁ προγραμματισμὸς γιὰ τὶς ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴ τῶν θυμάτων τῆς ἐξέγερσης τοῦ Πολυτεχνείου ἀποτελέσκει τὴν αἰτία πάνω στὴν ὁποία στηρίχθηκε ἡ «διαφωνία» γιὰ τὴν ἡμερομηνία ποὺ «ἐπρεπε» νὰ γίνον.

Οἱ ἐκδηλώσεις ποὺ ὀργάνωσαν οἱ ἀντίθετοι πρὸς τὰ ἐπίσημα κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ φοιτητές, ἐργάτες κτλ., εἶχαν, ὅπως φαίνεται, διπλὸ σκοπὸ : α) νὰ τιμηθεῖ ἡ ἐξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου τὴν ἡμέρα ποὺ, κατὰ τὴ γνώμη τους, ἐπρεπε καὶ ὅχι ὅποτε ἤθελαν οἱ «μετριοπαθεῖς» πού, σύμφωνα μὲ τὴν ἀποψή τους, εἶχαν σὰν πολιτικὴ τὴν ἀποφυγὴ τῆς «ὀξυνσης»· β) νὰ ἐκφραστεῖ ἡ παρουσία καὶ ἀντίθεσή τους πρὸς τὴν «ἐπίσημη - παραδοσιακὴ» Ἀριστερά.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν φοιτητῶν καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ διοικητικὰ συμβούλια βρέθηκαν ἀντίθετα μὲ τὴν πραγματοποιήσασθαι τῆς ἐκδήλωσης στὶς 15 Νοεμβρίου. Εἶναι ἐπίσης γεγονός ὅτι ὁρισμένοι ἀπ’ αὐτοὺς ποὺ προχώρησαν στὴν πραγματοποιήσασθαι τῆς εἶχαν τὴν πρόθεση, ἐμφανίζοντας τὸν κυριαρχικὸν τοὺς ρόλο στὴν ἐκδήλωση, νὰ δείξουν, τί, κατὰ τὴ γνώμη τους, σήμαινε «πραγματικὰ» ἡ ἐξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου.

“Ὅμως, μὲ τὸ σημεῖόν μας αὐτό, δὲν στεκόμαστε στὸ πρόβλημα τοῦ πότε ἐπρεπε νὰ γίνῃ ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ καὶ ποιοὶ ἦσαν οἱ κίνδυνοι ποὺ περιέκλεινε ἡ πραγματοποίησή της. Πιστεύουμε ὅτι ἡ ἀπάντηση στὸ πρόβλημα αὐτὸ βρῖσκεται σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὴν ἀποδοχὴ ἢ ὄχι αὐτῆς ἢ τῆς ἄλλης πολιτικῆς γραμμῆς. Ἐμεῖς θέλουμε μόνον νὰ κάνουμε μερικὲς παρατηρήσεις :

α. Καμιά ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες ποὺ ἐκφράζανε τοὺς ἀντιτιθεμένους στὴν ἐκδήλωση δὲν παρουσίασε τὶς ἀπόψεις καὶ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν ποὺ προχώρησαν στὴν πραγματοποίησή της στὶς 15 Νοεμβρίου. Στὶς ἐφημερίδες αὐτὲς εἶχαν θέση μόνον τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν ποὺ ἀντιτάχτηκαν στὴν ἐκδήλωση.

β. Ἀπὸ ὅλους ἀποσιωπήθηκε τὸ γεγονός ὅτι πέρα ἀπὸ τὶς φιλομαοϊκὲς καὶ τροτσκιστικὲς ομάδες πῆραν μέρος καὶ πολλοὶ ἀνεξάρτητοι ἢ διαφωνοῦντες πρὸς τὴν «ἐπίσημη» ἀριστερὰ καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ. Οἱ λόγοι γιὰ τὴν ἀποσιώπηση αὐτὴ εἶναι μᾶλλον εὐνόητοι : ἀποδίδοντας ἓναν κατὰ παράδοση ἀπὸ τὴν ἰστορικὴν χαρακτηρισμὸ γιὰ τὴ σύνθεση καὶ τὶς κατευθύνσεις ἐνὸς συνόλου, σκεπάζεται κάθε πραγματικότητά ποὺ δὲν βρῖσκεται κάτω ἀπὸ τὸν ἑλεγχὸ μας.

γ. Ἐμφανίστηκε, «θεωρητικὰ δικαιολογημένη», ἡ ἀντίληψη ὅτι αὐτὸ ποὺ δὲν ἐξυπηρετεῖ ἢ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐπίσημη γραμμὴ εἶναι καταδικαστέο καὶ πρέπει νὰ πατάσσεται δυναμικά. Μᾶς ἐντυπωσιάζει τὸ γεγονός ὅτι ἔγινε ἀπόπειρα ἢ διατυπώθηκαν ἀπειλὲς γιὰ βίαιη διάλυση τῶν συγκεντρωθέντων στὸ Πολυτεχνεῖο, συγκεντρωθέντων πού, στὸ κάτω τῆς γραφῆς, ἀποφάσιζαν αὐτόβουλα καὶ εἶχαν μιὰ δική τους πολιτικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ὑπόσταση. “Ἄλλο τὸ διαφωνῶ καὶ ἐκφράζω δημοκρατικὰ τὴ διαφωνία μου καὶ ἄλλο τὸ «διαφωνῶ, ἄρα ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνω δυναμικά». Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ δὲν ἀπομακρύνεται καὶ πολὺ ἀπὸ ἐκείνην ποὺ δικαιολογοῦσε θεωρητικὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀντισυγκεντρώσεων τῆς Δεξιᾶς. Καὶ — τὸ ὑπογραμμίζουμε — ὅλα αὐτὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀντισυγκεντρωθέντες ἐκφράζανε στὴ δοσμένη περίπτωσιν τὴν πλειοψηφία.

Μιὰ ομάδα τεχνικῶν ποὺ πῆρε μέρος στὶς ἐκδηλώσεις, ἀπαντᾷ τοὺς ἐπικριτὲς

Εἴμαστε μιὰ ομάδα τεχνικῶν ποὺ συμφωνήσαμε γιὰ τὴν πολιτικὴ σκοπιμότητα τῆς ἐκδήλωσης πρὶν ἀπὸ τὶς ἐκλογές, ποὺ τὴν παρακολουθήσαμε καὶ τὴ βοηθήσαμε ὅσο μπορούσαμε καὶ δὲν ἐξαρτήσαμε τὴ στάση μας ἀπὸ «πλειοψηφίες» καὶ «μειοψηφίες» ποὺ σχηματίστηκαν μὲ χαώδεις διαδικασίες μέσα στὸν φοιτητικὸ χῶρο.

Ἡ ἀντίφαση τῆς μαζικῆς καὶ ἐνεργητικῆς ἀντιπαράταξης τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ (ἐκφρασμένου ἄμεσα μὲ τὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόραση), τοῦ συνόλου τοῦ «ἀντικειμενικοῦ τύπου», καὶ τῶν ὀργανωμένων σὲ κόμματα ἀτόμων, στὶς ἐκδηλώσεις μιᾶς «μικρῆς μειονότητας φοιτητῶν, ἀνεύθυνων καὶ ἐξτρεμιστῶν», δημιούργησε τὴν ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ σημειώματος.

“Ὁργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ προερχόταν ἀπὸ ἐπιτροπὲς φοιτητῶν διαφόρων σχολῶν πραγματοποίησε σειρά ἀπὸ ἐκδηλώσεις στὸ Πολυτεχνεῖο ἀπὸ τὶς 12 ἕως τὶς 15 τοῦ Νοέμβριου — ὅπως ἐκθεσηντοκουμένων, φίλμς, σλάιτς, ἐκθεση παράνομου τύπου — ποὺ κατέληξαν στὴ συγκέντρωση τῆς Παρασκευῆς καὶ τὴν πορεία στὴν Καισαριανή, ὅπου καὶ εἶχε προγραμματιστεῖ καὶ τὸ τέλος τῶν ἐκδηλώσεων. “Ὅμως παρατηρήθηκε τὸ φαινόμενο τοῦ λαοῦ ποὺ συνέχισε νὰ συμμετέχει στὶς ἐκδηλώσεις, τὸ Σάββατο, τὴν Κυριακὴ τῶν ἐκλογῶν, μέχρι καὶ σήμερα (Τρίτη 19 - 11) ποὺ γράφεται αὐτὸ τὸ σημείωμα, ἀναγκάζοντας τὴν ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ νὰ καλύψει ὑπεύθυνα καὶ αὐτὲς τὶς μέρες.

Ο λαός έτσι απόδειξε ότι το Πολυτεχνείο, πέρα από τις όποιες συμφωνίες ειδικότερων φορέων, δεν ήταν δυνατόν να συνδεθεί τεχνικά με τις εκλογές και το κλίμα τους. Η πολιτική υποστήριξη της εκδήλωσης και τα συμπεράσματα είναι έργο της οργανωτικής επιτροπής. Εμείς δημοσιεύουμε μία από τις προκηρύξεις που κυκλοφόρησε και που άπαντά στις βασικές επικρίσεις και που δεν δημοσιεύθηκε ποτέ, όπως και όλα τα άλλα κείμενα των οργανωτών της εκδήλωσης.

ΠΩΣ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΘΗΚΕ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

Πριν αρχίσουν οι εκδηλώσεις, στην κοινή σύσκεψη των πολιτικών κομμάτων τη Δευτέρα 11 - 11 ο ύπουργος κ. Βλάχος υπενθύμισε στα κόμματα τη συμφωνία τους για «ήπιο» εκλογικό κλίμα. Συμφωνήθηκε δε ότι τα «κόμματα θα συστήσουν στους όπαδούς τους να μην συμμετάσχουν στις εκδηλώσεις και ότι θα καταγγείλουν δημόσια τους οργανωτές τους» σαν «έξτρεμιστικά στοιχεία».

(Ακρόπολις 12 - 11, με τίτλο «θα απαγορευθεί κάθε εκδήλωση για το «Πολυτεχνείο»).

Την ίδια μέρα αρχίζει να ένορχηστρώνεται η προσπάθεια ματαίωσης που κινήθηκε βασικά σε δύο επίπεδα.

1. ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ.

Την Τρίτη ή Ε. Α. (Ριζοσπάστης, Αύγη 13 - 11) «αντιτίθεται» κατηγορηματικά στις εκδηλώσεις... η πρωτοβουλία των ανευθύνων ομάδων αποβλέπει να εκμεταλλευτεί τα αισθήματα των φοιτητών. Να τους παγιδεύσει σε εκδηλώσεις αντίθετες με το νόμιμα της θυσίας... να δημιουργήσει εμπόδια στην όμαλη διεξαγωγή των εκλογών...

Την Τετάρτη (Νέα 14 - 11) ακολουθούν οι Ε. Κ. και το ΠΑΣΟΚ που καταδικάζουν τις εκδηλώσεις.

Η Ν. Δημοκρατία δεν έβγαλε ανακοίνωση αναθέτοντας την αστυνόμευση στα ύπόλοιπα κόμματα. Ταυτόχρονα αντιτίθενται στις εκδηλώσεις με ξεχωριστές ανακοινώσεις οι νεολαίες του ΠΑΣΟΚ, ο ΡΗΓΑΣ, η ΕΔΗΝ και η ΚΝΕ. Στην ανακοίνωση της τελευταίας, επισημαίνουμε ότι «καλεί την Έλληνική νεολαία να απομονώσει ένεργητικά τους μαοϊκούς και τροτσκιστές φοιτητές που με την τυχοδιωκτική τους πολιτική απειλούν την εκλογική διαδικασία». Ακόμα και την Παρασκευή η Κ. Ο. Α. καλεί «όλον τον Αθηναϊκό λαό να σταθεί μακριά από τέτοιες τυχοδιωκτικές, έξτρεμιστικές και διασπαστικές ενέργειες στις λίγες ώρες που απομένουν για την εκλογική μάχη για τον θρίαμβο της Ένωμένης Αριστεράς» (Ριζοσπάστης 15 - 11).

Τη Δευτέρα βράδυ 11 - 12 εκδίδεται ανακοίνωση που την υπογράφουν τα έκλεγμένα Δ. Σ. δεκάεξ σχολών που καταδικάζει την ΕΚΔΗΛΩΣΗ (Αύγη 12 - 11). Όσο προχωρά η εκδήλωση η ανακοίνωση εμπλουτίζεται με νέες σχολές, είκοσι στις 13 - 11 (ΝΕΑ, ΒΗΜΑ), είκοσι τρεις στις 14 - 11 (ΝΕΑ, ΑΥΓΗ). Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τη νομιμότητα αυτών των αποφάσεων, αν έχουν κάποια άξια, έχουμε όμως να παρατηρήσουμε ότι πραγματώνονταν κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων και ότι μία τουλάχιστον σχολή (Πάντειος) που συνήλθε νομότυπα σαν Δ. Σ. καταγγέλλει μεμονωμένο μέλος για την πρωτοβουλία του να αντιπροσωπεύσει όλο το Δ. Σ., που εν πάση περιπτώσει δεν είχε πάρει θέση και ούτε παίρνει (ΑΘΗΝΑΪΚΗ 14 - 11).

Οι θέσεις αυτές των κομμάτων ύλοποιήθηκαν μέσω των οργανωμένων μελών τους, σπουδαστών και άλλων, με σχίσμο άφισών που καλούσαν στην εκδήλωση, κόλλημα άρθρων αντιφισών, μαϊκικό μοίρασμα αντιπροκηρύξεων, αντιμεγάφωνο στο Πολυτεχνείο που διάχνει τον κόσμο και μιλάει ταυτόχρονα με το μεγάφωνο των οργανωτών, πανώ μέσα και έξω από το Πολυτεχνείο με αντίθετα συνθήματα, μονάδες μεγαφώνων που είτε σε αυτοκίνητα, είτε στημένα σε στρατηγικά σημεία, γύρω από το Πολυτεχνείο, στα εκλογικά κέντρα ακόμα και κατά τη διάρκεια της πορείας προπαγάνδιζαν και συκοφαντούσαν την εκδήλωση (έξτρεμιστές - κίνδυνος).

Τα ίδια τα κόμματα στις προεκλογικές τους συγκεντρώσεις παίρνουν θέση: Τρίτη, η ΕΚ έμμεσα, με ανακοίνωση ότι το Πολυτεχνείο είναι υπόθεση «όλου του λαού». Τετάρτη, η ΕΑ άμεσα με τον Θεοδωράκη και έμμεσα με τον Φλωράκη, την Πέμπτη το ΠΑΣΟΚ άμεσα με την ανακοίνωση της νεολαίας του, την Παρασκευή η Ν. Δημοκρατία, σε αντίθεση, αναφερομένη για πρώτη φορά στο «Πολυτεχνείο», κρατά ένος λεπτού σιγή.

2. ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

α. Κυριότερη διαστρέβλωση απ' όλο τον τύπο ήταν ότι η εκδήλωση αποδόθηκε κατευθείαν σε μαοϊκούς - τροτσκιστές κλπ. και όχι σε φοιτητικές έπιτροπές. Αιτή η μέθοδος του έκ των προτέρων χαρακτηρισμού είναι η κλασική μέθοδος έφησυχασμού, όπου δεν χρειάζεται να άσχοληθεί κανείς με το ίδιο το πρόβλημα αλλά του άρκει ο Α PRIORI χαρακτηρισμός κάποιων ως «κακών», για να πάρει θέση στο πρόβλημα.

ΤΙ ΕΙΠΑΝ ΟΙ ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Το κείμενο αυτό εκδίδεται για να διαλυθεί η σύγχυση που σπάρθηκε μέσα στο λαό σχετικά με τις εκδηλώσεις για την επέτειο της Λαϊκής Έξέγερσης του Πολυτεχνείου.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΙΝ: ΓΙΑΤΙ πρέπει να δοθεί η εύκαιρία στο λαό πριν να ψηφίσει να ξαναθυμώσει το Νοέμβρη και το άληθινό νόημα του. ΓΙΑΤΙ θέλουμε να ξεκλειδώσουμε την προσπάθεια της κυβέρνησης να διαστρεβλώσει το νόημα του Πολυτεχνείου, που δεν έγινε για κάποιες, κάτω από άποικοβήτοι συνθήκες έκλογες, αλλά σαν έκφραση της έναιας αντίρροιστικής αντιμπεριοιστικής θέλησής του.

ΕΚΛΟΓΕΣ: ΔΕΝ άποσκοπούμε στη ματαίωση των εκλογών.

ΠΟΡΕΙΑ: ΤΟ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ της πορείας (μέσω Λεωφόρου Άλφειας) είναι ανέφάρτο από το χώρο συγκεντρώσεως του Καραμανλή. Η οργανωτική έπιτροπή ΔΕΝ έχει στόχο την κατάληψη του Πολυτεχνείου και θα περιφρουρεί τις εκδηλώσεις από κάθε πρόκληση.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΤΑΙΩΣΗΣ: Η οργανωτική έπιτροπή μπροστά στην οργανωμένη έκστρατη παρέμβασή της εκδήλωσης με αντιδμοκρατικά μέσα (σκισμο άφισών, αντιμεγάφωνα, άπειλες, συκοφαντίες μέσω του τύπου, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, κλπ.) δηλώνει ότι οι φορείς αυτής της έκστρατης πρέπει να αναλάβουν τις ύθύνες τους.

ΠΑΙΣΙΟΦΗΦΙΑ: Η διάδοση ότι οι εκδηλώσεις δεν εκπράζουν την πλειοψηφία του φοιτητικού κόσμου είναι ψεύτικη. Οι Γενικές Συνέλευσεις της πλειοψηφίας των φοιτητικών σχολών έχουν αποφασίσει από τις 7-11-74 το συλλαλητήριο και η μαζική προσωπική συμμετοχή των φοιτητών επιβεβαιώνει κάθε μέρα στην πράξη την άποψη αυτή. Τα Διοικητικά Συμβούλια δεν έχουν το δικαίωμα να καταπατούν (και μάλιστα μέσω σέ λίγες ώρες) αποφάσεις Γενικών Συνελεύσεων.

* ΟΛΟΙ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 5 μ.μ.

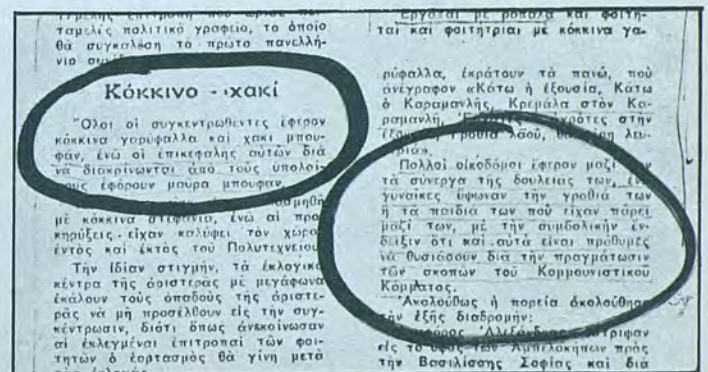
* ΟΛΟΙ ΝΑ ΤΙΜΗΣΟΥΜΕ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ

* ΟΛΟΙ ΣΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΕΙ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Η προκήρυξη της οργανωτικής έπιτροπής με τις θέσεις της πάνω στο θέμα.

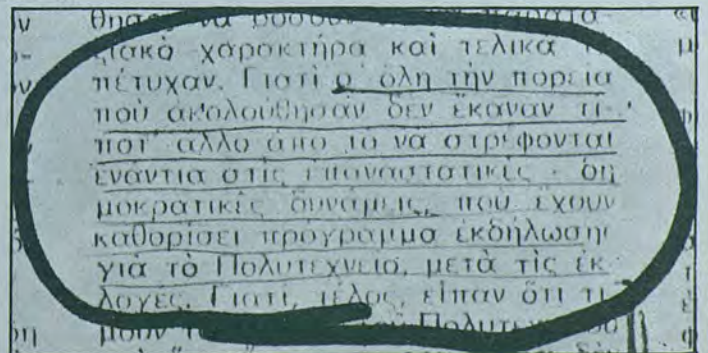
ΤΙ ΕΙΠΕ Ή ΤΙ ΔΕΝ ΕΙΠΕ Ο ΤΥΠΟΣ

Τι έγραφε ο «Ελεύθερος Κόσμος» στις 16 Νοεμβρίου.

Η «Βραδινή» άπόδινε την εκδήλωση στους έξτρεμιστές (13 Νοεμβρίου).

Ο «Ριζοσπάστης» στις 16 λέει ότι οι εκδηλώσεις στρέφονται κατά της Άριστερας.

Σε επόμενο στάδιο, όσοι συμφωνούν με την εκδήλωση χαρακτηρίζονται σαν διασπαστές ή ανεύθυνες μικρο-ομάδες (Ριζοσπάστης 13-11, Αύγη 13-11 κλπ.).

Από εκεί και πέρα άρχισε μια κλιμάκωση χαρακτηρισμών με σκοπό να σκορπίσει τον πανικό στον κόσμο: «Ορισμένες ανεύθυνες ομάδες φοιτητών εγκαταστάθηκαν σε αίθουσες του Πολυτεχνείου... Πρόκειται για ενέργειες που έγκυμονοούν κινδύνους... Η Ένωμένη Αριστερά επισημαίνει ακόμα μία φορά τον κίνδυνο. Αυτή τη στιγμή οι εκδηλώσεις αυτές μονάχα τους νοσταλγούς της ανωμαλίας εξυπηρετούν... Η Ένωμένη Αριστερά επισημαίνει: Να μην παρασυρθούν σε διασπαστικές εκδηλώσεις-παγίδες...» (Αύγη 15-11).

Οι χαρακτηρισμοί αυτοί κορυφώνονται στο «ρεπορτάζ» του Ριζοσπάστη 16-11 για τη διαδήλωση: «... Οι διάφορες αριστερίστικες ομάδες, στην πλειοψηφία τους έξω-Πανεπιστημιακές, οργάνωσαν την εκδήλωση... Δυστυχώς, οι πέρα απ' τους φοιτητές δυνάμεις, που δεν είναι ξένες απ' τα ύποπτα αντιλαϊκά σχέδια, πέτυχαν να γίνει η εκδήλωση...».

β. Αποσιώπησαν πλήρως τις απόψεις των οργανωτών της εκδήλωσης καθώς και γεγονότα. Ελάχιστοι δημοσιογράφοι ήρθαν στην πρέσ-κόνφερανς που έδωσε στις 12-11 στο Πολυτεχνείο η 'Οργανωτική Επιτροπή και σχεδόν τίποτα δεν έγραψαν την επομένη από αυτά που άκουσαν και είδαν, ενώ δημοσίευσαν εκτενέστατα τις ανακοινώσεις όλων των κομματικών νεολαίων. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι κάθε φορά που οι «αντικειμενικές» εφημερίδες αναφέρονταν — κι αυτό με αποσπασματικές μόνο φράσεις — και στις δυο απόψεις, θεωρούσαν χρέος τους πρώτα να χαρακτηρίζουν τους οργανωτές της εκδήλωσης με το τρίπτυχο «μαοϊκοί - τροτσκιστές - εξτρεμιστές» (ΝΕΑ 12-11).

Πάντως η κύρια τακτική που εφαρμόστηκε ήταν η πλήρης απο-

σιώπηση των ανακοινώσεων και προκηρύξεων της 'Οργανωτικής Επιτροπής.

Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι τα συνθήματα που κυριάρχησαν στη διαδήλωση είτε αποσιωπήθηκαν (πχ. από την Αύγη, παρ' όλο που για να είναι «αντικειμενική» δημοσίευσε φωτογραφία της διαδήλωσης, 16-11), είτε διαστρεβλώθηκαν και παρουσιάστηκαν με αθθαίρετη επιλογή και ιεράρχηση (ΒΗΜΑ 16-11, ΕΓΓΙΝΕ Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΣΤΗΝ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ).

γ. Ένας άλλος τρόπος παρουσίασης των γεγονότων που χρησιμοποιήθηκε για να προκαλέσει σύγχυση ήταν ότι διαχωρίστηκε αθθαίρετα η πορεία από το σύνολο των υπολοίπων εκδηλώσεων. Έτσι η πρωτοβουλία της 'Οργανωτικής Επιτροπής ταυτίστηκε με τη διαδήλωση — και γύρω από αυτό κλιμακώθηκε η εκστρατεία σαμποταρίσματος — ενώ οι υπόλοιπες εκδηλώσεις παρουσιάστηκαν σαν ουρανοκατέβατες και χωρίς καμιά σχέση με την 'Επιτροπή που τις οργάνωνε. Είναι χαρακτηριστικό ότι την τακτική αυτή την ακολούθησε πρώτη η «Απογευματινή» που προσπαθεί να παίξει την «αντικειμενική» και «απολιτική». Έτσι, ήδη στις 14-11, κάτω από τον τίτλο «ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΣΑΝ ΧΤΕΣ ΤΟΥΣ ΜΑΟΪΚΟΥΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ», είχε φωτογραφίες από την έκθεση που υπήρχε μέσα στο Πολυτεχνείο, χωρίς φυσικά ν' αναφέρει ποιός την οργανώνει.

Η τακτική αυτή αποκορυφώθηκε στις εφημερίδες της Δευτέρας (18-11), που αναφέρονται όλες εκτενέστατα στο Πολυτεχνείο, ανακαλύπτοντας ξαφνικά τα λουλούδια στην πόρτα, την ώραία έκθεση, το φίλμ κλπ. χωρίς καμιά ν' αναφέρει ποιός είχε οργανώσει αυτές τις εκδηλώσεις και ποιοι τις κάλυπταν οργανωτικά ακόμα και μετά την Παρασκευή.

δ. Πολλές φορές κατέφυγαν σε καθαρή ψευδολογία που δεν χρειάζεται παραπέρα κριτική.

ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Η τεράστια συμμετοχή του λαού της Αθήνας στις εκδηλώσεις για την πρώτη επέτειο του Πολυτεχνείου και στη διαδήλωση μπροστά στο ΕΑΤ-ΕΣΑ, αποτέλεσαν τα εντυπωσιακά γεγονότα της προηγούμενης εβδομάδας. Για πολλούς, τα γεγονότα αυτά επισκίασαν ακόμα και το Πολιτειακό — ζήτημα που από την επίλυσή του θα εξαρτηθεί βασικά και για πολλά χρόνια η μορφή της δημοκρατίας στον τόπο μας.

Χιλιάδες λαού τίμησαν τους νεκρούς και την εξέγερση του Πολυτεχνείου, διαδηλώνοντας μαχητικά την αντίθεσή τους προς κάθε φαλκίδευση της δημοκρατίας, πιστεύοντας ακράδαντα πως η διασφάλιση της ομαλότητας και των δημοκρατικών δικαιωμά-

των περνά υποχρεωτικά μέσα από μια διαδικασία ουσιαστικής και αμετάκλητης αποχουντοποίησης. Αποχουντοποίηση που όπωσδήποτε είναι λάθος να περιορίζεται και να εξαντλείται στην τιμωρία ενός αριθμού «ενόχων». Εξαντλείται μόνο όταν αφανιστούν από τον ελληνικό χώρο οι δυνάμεις που εξέθρεψαν τους καταπιεστικούς μηχανισμούς, τις αντίστοιχες και κατάλληλες γι' αυτούς πολιτικές τάσεις και νοοτροπίες, όλα τα οργανωμένα συμφέροντα (ντόπια και ξένα) που στάθηκαν εμπόδιο στην πρόοδο, την οικονομική και πολιτική, του τόπου.

Χιλιάδες λαού τίμησαν την επέτειο του Πολυτεχνείου, που στάθηκε ακόμα μια αφορμή για τις πολιτικές διεκδικήσεις «εν όνόματι» των νεκρών του.

Ἐγὼ εἰς τὸ προσεχὲς δημοψήφισμα ποὺ θὰ συνβῇ, θὰ ψηφίσω Μοναρχίαν κὲ φαντάζομαι κὲ ὅλη ἡ ἀριστερά, ἀπὸ λόγους ἐβγνομοσήνης. Καὶ ἀφτὴν Μου τὴν ἀπόφασιν, θὰ τὴν διακηρῆξω ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Ὁ βασιλέφς Μας Κωνσταντῖνος, ὅταν ἐπρόκίτο νὰ κἀν τὸ κίνημα τὸν Δεκέμβριον τοῦ '67, εἰς τὸ μνημιόδες Του Βασιλικὸν διάγγελμα ἐβροντοφόνησεν πρὸς τοὺς γαλανοὺς μας ἐθέρας τὰ ἐξῆς : «Καλῶ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, πλὴν τῶν κομμουνιστῶν νὰ ἀνατρέψομαι τὴν Χούνταν κὲ νὰ ἐπαναφέρομαι τὴν Δημοκρατείαν». Δι' ἀφτὴν λοιπὸν τὴν ἱστορικὴν Του φράσιν ἐγὼ θὰ τον ὑποστηρίξω μὲ ὅλας Μου τὰς δυνάμεις, διότι τὸ Βασιλικὸν του ἐνδιαφέρον νὰ μὴν τραβητισθῇ κανεὶς ἀριστερὸς κομμουνιστὴς εἰς τὸν θανάσιμον ἀγὼνα ποὺ θὰ ἤρχιζεν τότε εἰς τὴν Λάρισαν μεταξὺ τῶν ἐθνικοφρόνων παρατάξεων καὶ ἡ ὑψηλὴ Του ἐπιθυμία νὰ μείνουν εἰς τὴν μπάντα καὶ μακρὰν τοῦ λυσαλέου ἐμφηλίου ἡ μεγίστη πλειοψηφία τῶν ταλεπορηθέντων κομμουνιστῶν, ἀφτὸ Μὲ συνεκίνησε κὲ μέσα εἰς τὴν ψυχὴ Μου ἔγινεν μία μεγάλη πάλη ἡ ὁποία τελικὸς ἔκλειεν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Μοναρχείας. Δὲν ἀποκρύπτω ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ὅτι ὅταν τὸ διάγγελμα τῆς Λαρίσης ἔγινεν γνωστὸν εἰς τὴν Γυάρον πολλοὶ ἄφρονες καὶ ἑξαλοὶ κομμουνισταὶ ἐζήτησαν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Βασιλέως ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ πολεμήσουν παρὰ τὸ πλεβρόν Του. Ἐχρίσθη τιτάνειος προσπάθεια τῶν φρουρῶν διὰ νὰ τοὺς πίσουν ὅτι ἐπιθυμία τοῦ Ἀνακτος εἶνε νὰ μὴν λάβουν μέρος εἰς τὴν σύρραξιν ποὺ ἐπρόκίτο νὰ λάβῃ χώραν εἰς τὴν Χώραν, διὰ νὰ μὴν τραβητισθοῦν ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ Ἀβλικοὶ κύκλοι εἶχον μεγάλην συμπάθειαν. Τὰ Ἀνάκτορα, εἰχον διαιρεθῇ εἰς δύο μεγάλας μερίδας. Τὸ Κόμμα τοῦ ἔξωτερικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει ὁ Βασιλέφς, ἡ πρίγκιψ Ἀλεξία κὲ Πρίγκιπες Πάβλος κὲ Νικόλαος, βασιλομήτωρ Φριδερίκη κὲ Ἄννα Μαρία μὲ ἔδραν τὴν Ρώμην, ἦλθεν εἰς μεγάλην ἀντίθεσιν μὲ τὴν ὁμάδα ἐσωτερικοῦ, τῆς ὁποίας ἡγεῖτο ὁ γεν. γραμματέφς Ἀρναούτης, Χοϊδᾶς, κ. ἄλλοι, μὲ θέμα τὴν συμμετοχὴν ἢ ὄχι τῶν ἀριστερῶν εἰς τὸν ἀγὼνα διὰ τὴν Παλινόρθωσιν τοῦ Θρόνου. Ἀπὸ τότε ἱστορικῶς χρονολογεῖται ἡ διάσπασις τῶν Βασιλοφρόνων τῆς ΕἰΔΑ (Ἐνοσις Δημοκρατικῶν Ἀβλικῶν). Τὸ χάσμα δησητηχὸς εἶνε μέγα

κὲ πρέπει νὰ καταβληθῇ μεγάλη προσπάθεια ὥστε ἡ Ἐνωμένη Ἀβλικὴ παράταξις νὰ κατέλθῃ ἐνομένη εἰς ἓν ἰσχυρὸν σῶμα. Βεβέος ἡ ἀκαμψία τοῦ Βασιλέως εἰς τὸ θέμα τῆς μὴ συμμετοχῆς ἐπήγαγεν ἀπὸ ἀνθρωπιστικὰ ἰδεώδη ἀλλὰ κὲ ἡ θέσις τοῦ Γεν. Γραμματέως διὰ τὴν ἀνάμειξιν κὲ ἄλλων ἐθελοντῶν εἰς τὴν θανάσιμον τιτανομαχίαν, ἀπέβλεπεν εἰς ἐσωτερικὴν ἐκαθάρσιν «μιασμάτων» κὲ γεναίαν κάθαρσιν, γνωστοῦ ὄντος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον αἱ ἀριστεραὶ δυνάμεις ρίπτονται εἰς τὴν μάχην διὰ τὴν Ἐλεφθερίαν. Τὴν ἀποψιν ἀφτὴν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Ποταμιᾶνος (ἐς.) ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος (ἐξ.) καὶ ἡ Φρειδερίκη (ἐξ.) εἶναι ἀνένδοτοι καὶ φρονοῦν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ὀλομελείας εἰς τὴν Λάρισαν ἦτο ὀρθή. Ἡ συμπάθεια τοῦ Βασιλικοῦ Μας Οἴκου πρὸς πᾶν τὸ Ρωσσικὸν κὲ ἐπαναστατικὸν εἶνε διεθνῶς πασίγνωστος κὲ συγκινητικὴ. Ἀπόδειξις, ὅτι ἡ πρώτη των σκέψις, ἦσαν οἱ Ρωσόφιλοι κομμουνισταὶ κὲ τὰ κοσμήματα τῶν Ρωμανῶφ, ποὺ ἡ ἀκτινοβολία τῆς Ρωσικῆς των προελεύσεως τοὺς ἠνάγκασε νὰ τὰ διασώσουν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των. Τί ἄλλην ἀποδείξιν θέλωμαι ὅτι διάκεινται ἐβμενῶς πρὸς πᾶν τὸ Σοβιετικόν ; Ὡς ἀληθεῖς προλετάριοι, ἐγκατέλειψαν ἀνάκτορα κὲ κτήματα κὲ μὲ μίαν πενιχρὰν κασετίναν ὑπὸ μάλης, ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν σφύζουσαν ἀπὸ κομμουνισμὸν Ἰταλίαν, περιορισθέντες εἰς μίαν βίλλαν 16 δοματίων. Ἐφτηχὸς τώρα τὰ μαρτήριά των τελιόνουν. Αἱ τελεφεταὶ ἐκλογαὶ ἀπέδειξαν περιτράνος, ὅτι, ἀντιθέτως πρὸς τὰ λεγόμενα ὅτι εἴμεθα χώρα πτοχὴ μὲ κακὴν κατανομὴν κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, τὸ 54,37 % ἐβήμερεὶ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ φεουδάρχας καὶ κοτσαμπάσσηδες ποὺ ποθοῦν «ἡρεμίαν» διὰ νὰ χαροῦν τὰς περιουσίας των, μακρὰν τῶν τάνκς κὲ ἐπικινδύνων ἐθνικοποιήσεων. Δὲν ἡπάρχει δὲ οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἀφτὴ ἡ μᾶζα τῶν φεουδάρχων καὶ τσιφλικᾶδων, θὰ πῖσῃ κὲ πρὸς τὴν κατέφθηνσιν τῆς παλινρθόσεως, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ περισσότερον τὰ ἀγαθὰ Της, δεδομένου ὅτι ὁ Βασιλέφς εἶναι ἐγγύησις σταθερότητος καὶ ασφαλείας τῶν ἰσχυροτέρων τάξεων. Ἐπειδὴ δὲ ὅπος προηγουμένως ἀναλύσαμεν ἡ Μοναρχία ἀπεδείχθη κὲ προστάτης τῶν προοδεφτικῶν κὲ ἀναρχικῶν τάσεων, βλέπομαι ὅτι ἡ Παλινόρθωσις τῆς Μοναρχείας, εἶναι ὑπόθεσις ἐβδομαδῶν διὰ νὰ μὴν ἐπομεν ἡμερῶν. Δὲν χρειάζεται λοιπὸν σκέψις κατὰ τὸ Δημοψήφισμα. Ὅλοι οἱ οἰωνοὶ εἶναι

ὕπὲρ τῆς Μοναρχίας. Κατὰ τὴν γνώμην Μου, οὔτε πανὺ χρειάζονται, οὔτε ἀφίσαι προπαγανδιστικέ. Τὸ ρέβμα πὺ ὑπάρχει εἶναι ἀρκετόν. Ὁ ἐνθουσιασμός πὺ ἐπικρατεῖ με-
ταξὺ τῶν ἀριστερῶν καὶ κουμουνιστῶν, εἶναι κάτι τὸ προ-
τοφανές. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὴν
χαράν των μέσω τῶν ρίζοσπαστικῶν ἐφημερίδων πὺ εἶναι
δέσμια τοῦ «δόγματος», ἀορίστως προβάλουν φορτικῶς τὸ
αἷτημα τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ τῶν προσφύγων, ἐβρόντες ὅτι
ἀφτὴ ἡ φόρμουλα εἶναι ἡ καλητέρα, ὥσὰν ἐμεῖς νὰ εἴμεθα
κουτοὶ κὲ νὰ μὴν διαβλέπομαι κάτω ἀπὸ ἀφτὰς τὰς ἀθῶας
γραμὰς πόση νοσταλγία διὰ τοὺς ἐξορίστους ὑποκρύπτεται.
Ἀχ, ἂν μποροῦσαν ὅλοι οἱ κουμουνισταὶ νὰ ἐξεφράζοντο
ἐλευθέρως κὲ νὰ ἀνοιγαν τὴν καρδιά Των, πόσος χεῖμαρος
ἐβγνομοσύνης δὲν θὰ ἐξεχύνετο. Διστηχὸς τὸ Κόμα μὰς
καταπιέζει κὲ μὰς ἀπαγορέβει νὰ δείξομαι τὰ φιλοβασιλικά
Μας ἐσθήματα. Νὰ γιατί κι ἐγὼ εἴμε τῆς γνώμης ὅτι χρειά-
ζεται ἀνανέωσις. Τὸ Κόμα μὰς τὴν ὑπεσχέθη, ἀλλὰ πρὸς τὸ
παρὸν δὲν βλέπομαι νὰ γίνεταί τίποτε πρὸς ἀφτὴν τὴν κα-
τέφθηνσιν, εἰς σημίον πὺ ἐγὼ λέγω νὰ φήγῃ κὲ νὰ γίνο
ἀβλικός.

Ἐνας λόγος ἐπὶ πλέον πὺ πρέπει ὁ Βασιλέψ νὰ ἐπα-
νέλθῃ, εἶνε πὺ θὰ ἔχομαι καὶ μεγάλην οἰκονομίαν. Ἐὰν
ὁ Βασιλέψ-Ἀετὸς ἐπανέλθῃ, τότε θὰ προσφέρῃ κὲ Βασι-
λικὴν χάριν κὲ ὅλοι οἱ ἐξορίστοι τῆς Τζιάς θὰ ἐπανέλθουν
εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐθνικῆς μας οἰκογενείας. Ἢδὴ ἀφτοὶ
σήμερον μὰς στοιχίζου μινιέως 250.000 δραχμές, διότι
δίδομαι 120 χιλιάδας διὰ ξενοδοχεῖον «Καρθέα», 100.000
διὰ μισθὸν 20 χοροφιλῶν κὲ 30 χιλιάδας διὰ φαγιτόν
κὲ ματαφορικά των ἔξοδα. Δηλαδὴ ἕκαστος ἐξορίστος,
ἐπιβαρύνει τὸ Δημόσειον μὲ 50.000 μινιέως. Ἐὰν δέ, δὲν
δοθῇ βασιλικὴ χάρις κὲ συλλάβομαι χιλίους ὑπεφθύνους
στασιαστάς, βασανιστάς, καταχραστὰς καὶ τραμπούκους κὲ
ἀπερισκέπτως τοὺς ἐξορίσομε κὲ ἀφτούς, ἡ ζήμια διὰ τὸ
Δημόσειον θὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 50 ἑκατομυρίων μιν-
ιέως, ἀνερχόμενον ἐτησίως εἰς τὸ ποσὸν τῶν 600 ἑκατομυ-
ρίων. Εἰς τὸν Βασιλέα ἀφτὴν τὴν στιγμὴν χρεοστοῦμαι 31
ἑκατομύρια, ἄρα ἐὰν ψηφίσομαι ὅλοι νὰ ἐπανέλθῃ θὰ ἔχομαι
κέρδος 569 ὀλόκληρα ἑκατομύρια. Ποῖος ἐχέφρων λοιπὸν
θὰ θελήσῃ νὰ γίνῃ ἐμπόδειον τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθόσεως
τοῦ τόπου; Πιστέβω οὐδεὶς. Δι' ἀφτὸ εἴμε βέβεος ὅτι
οἱ ἡγῶν σκεπτόμενοι θὰ τὸν φέρουν μὲ μεγάλην πλειψη-
φείαν.

Ἐκεῖνο μόνον πὺ μὲ ἀνησυχεῖ εἶνε ὅτι ἡ ἐκστρατεία
τὸν βασιλοφρόνων ομάδων διαδίδει ὅτι τὸ πρόγραμμα τοῦ
Βασιλέως Μας θὰ εἶνε Προοδεφτικὸν κὲ Σκανδιναβικοῦ
Τύπου. Ἀφτὸ δὲν πρέπει νὰ συνβῇ, διότι προσφάτως,
ὅλα τὰ κόματα πὺ εἶχον προοδεφτικὰ προγράμματα, ἔχα-
σαν παταγοδῶς κὲ ἡ Ἐνομένη Ἀριστερὰ κὲ ΠΑΣΟΚ μόλις
συνεκέντροσαν ἓνα ποσοστὸν 23 %. Δι' ἀφτὸ προτίνο ὁ Βα-
σιλέψ νὰ ἔχῃ δεξιὰν ἀπόκλισιν, ὥστε ἡ Βασιλία νὰ εἶνε
ὅσον τὸ δηνατὸν πὺ σπητηριτικὴ. Ὅσον δεξιότερον, τόσο
κὲ καλῆτερον πρεσβέβω ἐγὼ, διὰ νὰ ἔχομαι ἀπόλητον πλιο-
ψηφίαν κὲ ταχίαν ἐπάνοδον. Ὁ κερὸς ἐπίγει κὲ δὲν ἔχομαι
περιθόρια σκανδιναβικῶν πυραμάτων. Ὁ ἀγὼν δὲν δίδεταί
διὰ τὰ χρήματα τοῦ «Νόμπελ», ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξασφαλισθοῦν
καλῆτερον κὲ ἀποδοτικότερον τὰ χρήματα τῶν φορολογου-
μένων πὺ σήμερον σπαταλόνται εἰς ἐκτοπίσεις. Ὁ κ. Σόλων
Γκίκας, κινούμενος εἰς ἀφτὰ τὰ πλέσια, ἤρχισεν ἀγὼνα
ἐπανορθόσεως τῶν ἀδικιῶν κὲ μὲ διστακτικὰ βήματα ἐπα-
ναφέρει ὀρισμένους διοχθέντας βασανιστὰς εἰς τὰς ἀρχικάς
των θέσεις. Ἀς ἐλπίσομαι δὲ ὅτι μὲ τὴν ἐπάνοδον ὅλης τῆς
Βασιλικῆς οἰκογενείας, θὰ λάβῃ ταχῆτερον ρυθμὸν ἡ ἀπο-
κατάστασις τῶν ταλεπορηθέντων κὲ θὰ ἔχομαι ἀπόλητον
«ἡρεμίαν». Τελίωνων τὸ ἄρθρον Μου, ἐπιτρέψατέ Μου νὰ
βροντοφωνήσω πρὸς πᾶσαν κατέφθηνσιν ΖΗΤΩ Η ΜΟ-
ΝΑΡΧΙΑ, ΖΗΤΩ Η ΟΡΙΜΟΤΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΛΑΟΥ.

...με διγν προσοχη

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ
ΚΟΥΤΡΟΥΛΑΡΗ

ΕΧΕΙ ΠΥΓΜΗ!

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΤΟΝ
ΤΡΕΜΟΥΝ!

ΕΙΝΑΙ ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΟΣ!
ΤΡΑΒΑΕΙ ΚΑΙ
ΔΕΚΑΟΧΤΑΡΑ!

ΕΧΕΙ ΔΙΕΘΝΗ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ!

ΟΛΟΙ ΕΙΝΑΙ
ΣΥΜΦΩΝΟΙ ΜΑΖΙ
ΤΟΥ!

ΤΙ ΚΑΛΑ ΘΑ
ΗΤΑΝ ΑΝ ΕΙΧΕ
ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ!

ΤΟ ΟΙ προσφορές του στη δικτατορία ΤΕΧΝΙΚΟ και ο ρόλος του στη ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ δημοκρατία.

Πρέπει να γίνει τεχνικός σύμβουλος του Κράτους

Του Όρεστη Β. Δουμάνη

Όρεστης Β. Δουμάνης. Έκδοτης - διευθυντής των ετήσιων επιθεωρήσεων «Αρχιτεκτονικά Θέματα» και «Θέματα Χώ-

ρου - Τεχνών». Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών (1964-1967). Διευθυντής Τύπου και Έκδόσεων του Τ.Ε.Ε. (1964-1967). Διευθυντής των «Τεχνικών Χρονικών» (1964-1967) και του «Δελτίου Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών» (1962-1967). Μαζί με τον καθηγητή Ρ. Ολίβερ επιμελήθηκε το «Οικισμοί στην Ελλάδα».

Ένα από τα συνθήματα της υποψήφιας Διοίκησης που το 1964 κέρδισε τελικά τις εκλογές του Τ.Ε.Ε. ήταν η απαίτηση να εφαρμοστεί ο ιδρυτικός του νόμος, και το Τεχνικό Επιμελητήριο να ξαναγίνει τεχνικός σύμβουλος του κράτους. Το σύνθημα αυτό εξέφραζε από τότε τη συνειδητοποίηση της ανάγκης να μετέχει στις διαδικασίες αποφάσεων ένα σημαντικό σε αριθμό, κοινωνικοποιημένο σε απόψεις και εξειδικευμένο σε γνώσεις τμήμα του ελληνικού επιστημονικού δυναμικού. Παράλληλα εξέφραζε και την αγανάκτηση του τεχνικού κόσμου, για τη μετατροπή της τότε Διοίκησης του Ν. Παγώνη σε φερέφωνο των από το 1958 κυβερνήσεων και την άρνησή της να μεταφέρει σ' αυτές την αντίθεση των μελών του Επιμελητηρίου για καιρίες κυβερνητικές αποφάσεις που αντιστρατεύονταν τα συμφέροντα του τόπου, όπως η σύμβαση Πεσινέ.

στις κάθε μορφής μειονότητες να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωσή της μπορεί να εξασφαλίσει την ισορροπία της και να εμποδίσει την επιβολή αυτορρχικών καθεστώτων ποικίλων αποχρώσεων. Μια από τις πιο σημαντικές αυτές ομάδες είναι και το Τ.Ε.Ε. Για να μπορέσει όμως να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις ενός τόσο σημαντικού ρόλου θα πρέπει τα διάφορα όργανά του (Διοικούσα Επιτροπή, Αντιπροσωπεία, Επιτροπές Τμημάτων Μελών, Διοικήσεις Περιφερειακών Τμημάτων σύμφωνα με το υφιστάμενο Καταστατικό του που η νέα αίρετη Διοίκηση θα πρέπει να αναμορφώσει ύστερα από πλήρη μελέτη και αφού ακουστούν οι απόψεις όλων των ενδιαφερομένων) να αποτελούνται από ανθρώπους που έχουν ξεκαθαρισμένες θέσεις ένταγμένες σ' ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αρχών και στόχων για τη μορφή της ανάπτυξης της χώρας. Γιατί είναι πια δεδομένο πως δεν υπάρχουν επιμέρους προβλήματα με επιμέρους λύσεις (κι αν υπάρχουν είναι τελείως περιθωριακά και χωρίς σημασία) στην πορεία της χώρας για την ανάπτυξη. Αν δεν έχουν καθοριστεί με σαφήνεια το είδος της ανάπτυξης που θέλουμε να πετύχουμε, οι προτεραιότητες που θα δεχτούμε και οι αξίες που η ανάπτυξη θα προστατεύσει, τότε οι λύσεις που θα προτείνονται θα είναι είτε σπασμωδικές, είτε αντιφατικές, με αποτέλεσμα τη σύγχυση, την έλλειψη αποτελεσματικότητας και τη διατήρηση της κατεστημένης τάξης πραγμάτων που με την ανάπτυξη προσπαθούμε να μεταβάλουμε. Έτσι ένα σαφές πλαίσιο αρχών και στόχων, στη διατύπωση του οποίου θα έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι τάσεις που εκπροσωπούν τα μέλη του, αποτελούν προϋποθέσεις και εγγυήσεις για την άσκηση του ρόλου του Τ.Ε.Ε. στη διαμόρφωση της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, που φυσικά αποτελεί αρμοδιότητα και ευθύνη της υπεύθυνης κυβερνητικής ήγεσίας και των

εκπροσώπων του λαού στο Κοινοβούλιο. Αποτελεί όμως ευθύνη της διοίκησης του Τ.Ε.Ε. η υπεράσπιση της αναπτυξιακής πολιτικής που πιστεύει πως εξυπηρετεί τα συμφέροντα της χώρας και απόδειξη της επιτυχίας της είναι η ικανότητά της να την χαράζει με συνέπεια και να την προβάλλει συστηματικά και υπεύθυνα, τόσο στους άρμόδιους παράγοντες όσο και στην ευρύτερη κοινή γνώμη. Μέτρο επιτυχίας της, ακόμη, αποτελεί και η ικανότητά της να ενεργοποιεί με τη συμπαράσταση των κλαδικών Συλλόγων των τεχνικών το μεγαλύτερο αριθμό των μελών του Τ.Ε.Ε. και να κινητοποιεί άλλες συγκεροτημένες ομάδες επιστημόνων, σπουδαστών και εργαζομένων, την κοινή γνώμη και τους εκπροσώπους της για την προώθηση των θέσεων της για το αναπτυξιακό πρόγραμμα. Φυσικά με το αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας δεν εννοούμε τα διάφορα μακροχρόνια ή «προοπτικά» προγράμματα που πέρα από αδιάρητους στόχους και άοριστα ευχολόγια περιέχουν ελάχιστες ουσιαστικές προτάσεις. Εννοούμε προγράμματα δράσης για συγκεκριμένα προβλήματα που απασχολούν τις παραγωγικές τάξεις, τους φορείς της αυτοδιοίκησης και τις διάφορες οργανωμένες κοινωνικές ομάδες: προτάσεις και αναλύσεις που εκφράζουν έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής, ένα συγκεκριμένο δράμα. Με αυτά τα κριτήρια οι δυο διορισμένες διοικήσεις του Τ.Ε.Ε. στο διάστημα της δικτατορίας (1) αποτελούν τραγικό παράδειγμα εξευτελισμού ενός φορέα με τόσο σημαντική αποστολή. Αποκομμένες από το σύνολο σχεδόν του τεχνικού κόσμου, με εξαίρεση λίγους υποστηρικτές της δικτατορίας (και μερικούς αδιάφορους τεχνοκράτες), περιορίστηκαν στη διοργάνωση ατελείωτης σειράς «επιστημονικών» σεμιναρίων και συνεδρίων, ίσως γιατί αυτός ήταν και ένας καλός τρόπος για να ικανοποιηθεί και οικονομικά

Το αίτημα για τη χρησιμοποίηση του Τ.Ε.Ε. από το κράτος σαν τεχνικού συμβούλου του βασίζεται στο νόμο με τον οποίο ιδρύθηκε το 1923, και που θέσπιζε την επιστημονική μελέτη των προβλημάτων που έχουν σχέση με την τεχνική ανάπτυξη της χώρας. Πράγματι, με τον νόμο εκείνο είχε αναγνωριστεί λίσσημα έδω και 50 χρόνια η σημασία του τρόπου αυτού μελέτης από ένα φορέα που εκπροσωπεί όλους τους τεχνικούς κλάδους, ενώ ταυτόχρονα διαθέτει το κύρος και τις δυνατότητες να χρησιμοποιήσει (όπως και έκανε σε όρισμένες περιπτώσεις, και ιδιαίτερα στην περίοδο 1964-1967) τις υπηρεσίες επιστημόνων από άλλες ειδικότητες, ώστε να παρουσιάζει στην κυβέρνηση και την κοινή γνώμη τεκμηριωμένες απόψεις για τα αναπτυξιακά προβλήματα της χώρας. Σήμερα, πολύ περισσότερο από τότε, είναι φανερό πως τα προγράμματα ανάπτυξης δεν επιτρέπεται να καθορίζονται χωρίς τη συμμετοχή υπεύθυνων και συγκεροτημένων ομάδων που λόγω ειδικής εκπαίδευσης και πείρας, καθώς και ειδικής θέσης στην παραγωγή, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά και στη σύνταξη και στην εφαρμογή τους. Άρκει βέβαια οι ομάδες αυτές να διατυπώνουν με σαφήνεια και τις συνέπειες των προτάσεών τους πάνω στα συμφέροντα τόσο των μελών τους, όσο και του κοινωνικού συνόλου. Γι' αυτό και είναι άπαραίτητο οι διοικήσεις τους να εκφράζουν τις απόψεις της πλειοψηφίας των μελών τους, χωρίς όμως και να καταπιέζουν τη μειοψηφία. Αντίθετα, όφειλουν όχι μόνο να επιτρέπουν σ' αυτή να διατυπώνει ελεύθερα τις απόψεις της, αλλά και να τις αποδέχονται όταν δεν ανατρέπουν τις βασικές θέσεις της πλειοψηφίας. Ζούμε σε μία πλουραλιστική κοινωνία που μόνο η παροχή δυνατότητας

τό πάθος μερικῶν γιὰ τὴν προώθηση τῆς «καθαρῆς» ἐπιστήμης. Φυσικὰ ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα μέτρα πού πῆραν ἦταν ἡ κατάργηση τῆς δημοτικῆς γλώσσας τὴν ὁποία, ξεπερνώντας πολλὰς ἀντιδράσεις, εἶχε πετύχει νὰ καθιερώσει στὰ «Τεχνικὰ Χρονικά» ἡ τελευταία αἰρετὴ Διοίκηση τοῦ Ι. Χριστοδουλίδου (2). Ὅσο γιὰ τὸ πρόγραμμα πού ὑποτίθεται πὼς ἐφαρμόζαν, χαρακτηριστικὸς εἶναι οἱ προσφωνήσεις τοῦ Προέδρου τοῦ Τ.Ε.Ε., Καθηγητοῦ Δ. Κορωναίου πρὸς τὸν δικτάτορα Παπαδόπουλο. Στις 26.3.1968 : «Οἱ Ἕλληνες μηχανικοὶ θέτομεν ὅλας τὰς δυνάμεις μας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Ὑμῶν διὰ τὴν μάχην τὴν ὁποίαν ἀνελάβατε διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Πατρίδος μας. Ἀναμένομεν νὰ ὀρίσετε εἰς ἑκάστον ἐξ ἡμῶν τὴν θέσιν του καὶ τὸν μερικώτερον σκοπὸν του. Θὰ Σᾶς ἀκούσωμεν με ἄκραν προσοχήν» (3). Καὶ ξανά στίς 22.3.1969 : «... ἐπαναλαμβάνω τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Τεχνικοῦ Κόσμου ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν Ὑμῶν ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ τὰς εὐχὰς του διὰ τὴν εὐδωσίαν τοῦ ἔργου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Πατρίδος. Θὰ Σᾶς ἀκούσωμεν με ἄκραν προσοχήν» (4). Τὸ πόσο προσεκτικὰ ἄκουσαν τὰ κελεύσματα τοῦ δικτάτορα τὸ ἀποδεικνύει ἓνα γράμμα τοῦ Παπαδόπουλου στὸν ἐπόμενο Πρόεδρο τοῦ Τ.Ε.Ε. καθηγητὴ Ε.Μ.Π. Α. Σφήκα «... ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν θερμῶς ὑμᾶς διὰ τὴν φιλογενεστάτην προθυμίαν, μεθ' ἧς τὸ Τ.Ε.Ε. συντρέχει τεχνικῶς, καλλιτεχνικῶς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῶς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν» (5). Τὸ θέμα ὅμως τώρα δὲν εἶναι οἱ διάφοροι ἐπιτήδειοι πού δέχτηκαν νὰ παίξουν τὸν ρόλο τῶν «ἐκπροσώπων» τοῦ τεχνικοῦ κόσμου στὴν περίοδο τῆς δικτατορίας. Μὲ αὐτοὺς θὰ πρέπει νὰ ἀσχοληθοῦν καὶ νὰ τοὺς κρίνουν οἱ ἀρμόδιες ἐπιτροπές τῶν Τεχνικῶν Συλλόγων. Τὸ θέμα εἶναι αὐτοὶ πού θὰ θελήσουν νὰ τὸν ἐκπροσωπήσουν στὸ μέλλον. Πὼς θὰ ἀναδειχθοῦν καὶ τί μποροῦν νὰ ὑποσχεθοῦν ὅτι θὰ προσφέρουν. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ δικτατορικὴ διακυβέρνηση πού μετέβηκε παραμορφωτικὰ τὰ χρόνια προβλήματα τῆς χώρας, ἔγινε πιά συνείδηση πὼς ἓνα πρόγραμμα ἀνάπτυξης εἶναι στὴν οὐσία τοῦ ἓνα πρόγραμμα πολιτικό. Τὸ ἀν κατασκευαστοῦν τόσα χιλιόμετρα δρόμοι, τόσες ξενοδοχειακὲς κλίνες, αὐτὲς ἡ ἐκείνες οἱ βιομηχανίες, ἂν δοθοῦν δάνεια γιὰ τὴν κατασκευὴ κατοικιῶν ἢ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη

τῆς γεωργίας εἶναι ἀποφάσεις πού καθορίζουν καὶ τὴ μορφή τῆς κοινωνίας στὴν ὁποία ἐπιθυμοῦμε νὰ ζήσουμε, καὶ τὸν δρόμο ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ φτάσουμε σ' αὐτή, καὶ εἰδικότερα τὸ εἶδος τῆς ἀπασχόλησης καὶ τὸν τρόπο συμμετοχῆς μας στὴ διαμόρφωση τοῦ μέλλοντος τοῦ τόπου. Ἀπρογραμμάτιστη ἐκτέλεση πολλῶν καὶ μεγάλων τεχνικῶν ἔργων γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς εἰκόνας ἀναπτυξιακοῦ ὄρασμοῦ ἢ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων ἐλάχιστων ἰσχυρῶν οἰκονομικῶν ὁμάδων, σημαίνει πιθανὸν πλήρη ἀπασχόληση τῶν μηχανικῶν καὶ ψηλὰς ἀμοιβές, ἀλλὰ καὶ ἀνάπτυξη μεγάλων μονοπωλιακῶν τεχνικῶν μονάδων μελέτης ἢ κατασκευῆς, ὑπαλληλοποίηση τῆς πλειονότητας τῶν τεχνικῶν καὶ τυπικὴ ἐξάσκηση τοῦ «ἐπαγγέλματος». Μπορεῖ ἀκόμη νὰ σημαίνει καὶ καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος, πλήρη οἰκονομικὴ ἐξάρτηση τῆς χώρας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ (ὅπως π. χ. στὴν περίπτωση πού θὰ ὑπάρξει ὑπερτροφικὴ τουριστικὴ ἀνάπτυξη), ὑποταγὴ στὰ ξένα μονοπώλια (ὅπως π. χ. στὴν περίπτωση πού τὴν ἐκμετάλλευση τῶν ἔθνικων παραγωγικῶν πόρων ἀναλάβουν διεθνεῖς ἐταιρίες) καὶ κατασπατάληση πόρων σὲ ἄχρηστα ἢ ἀντιπαραγωγικὰ ἔργα. Κατασκευὴ ἔργων ὅστερα ἀπὸ ἐξαντλητικὴ μελέτη τῆς σκοπιμότητος καὶ τῶν ἐπιπτώσεών τους στὴν κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου σημαίνει καὶ πάλι πλήρη ἀξιοποίηση τοῦ τεχνικοῦ δυναμικοῦ ἀλλὰ σὲ πῶς ἐνεργητικὸ ρόλο πού προϋποθέτει διαφορετικὸ εἶδος δουλειᾶς καὶ ἐκπαίδευσως. Σημαίνει ἀκόμη κοινωνικοποίηση τῆς προσφοράς τῶν τεχνικῶν μέσα ἀπὸ ἓνα γόνιμο διάλογο μετὰ τοὺς ἐνδιαφερόμενους καὶ ὑπεύθυνη συμμετοχὴ στὴ διαδικασία τῶν ἀποφάσεων. Φυσικὰ ἡ πραγματικότητα δὲν εἶναι τόσο ἀπλή. Ὑπάρχουν δεσμεύσεις ἔθνικες καὶ καταναγκασμοὶ λόγῳ «εἰδικῆς» ἐκπαίδευσης, μακροχρόνιας τάσης πρὸς ὑποταγὴ καὶ δυναμικῆς παρουσίας τεράστιων συμφερόντων πού προσπαθοῦν νὰ ἐπιβάλλουν (συνήθως με ἐπιτυχία) τὴ δική τους τάξη πραγμάτων.

Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι στοιχεῖα πού πρέπει νὰ

ληφθοῦν ὑπόψη σ' ἓνα ἀναπτυξιακὸ πρόγραμμα. Καὶ φυσικὰ στὸ πρόγραμμα κάθε Διοικήσεως τοῦ Τ.Ε.Ε., τὸ ὁποῖο θὰ ἐπηρεάζει τὴ διαμόρφωση τοῦ ἔθνικοῦ ἀναπτυξιακοῦ προγράμματος, με προτάσεις καὶ κριτικὴ. Ἴσως σήμερὰ ἡ σύνταξη ἐνὸς τέτοιου προγράμματος νὰ φαίνεται σὰν ἀκατόρθωτο ἔργο λόγῳ ἔλλειψης στοιχείων, πείρας καὶ ἀνάλογων προγραμμάτων στὸ παρελθόν. Σὲ τελευταία ἀνάλυση οὔτε καν τὰ πολιτικὰ κόμματα πού διεκδικοῦν τὴν ἀποφασιστικὴ ἐξουσία δὲν ἔχουν μπορέσει νὰ ἐμφανίσουν ἀνάλογα ἀναλυτικὰ προγράμματα. Κάποτε ὅμως πρέπει νὰ ἀρχίσουμε. Καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση κινοῦνται οἱ Δημοκρατικὲς Παρατάξεις τῶν τεχνικῶν, πού πολλὰ μποροῦν νὰ προσφέρουν μὲν ἀποβάλουν τὴ μορφή τῆς κλειστῆς καὶ περιορισμένης ὁμάδας πού τώρα χαρακτηρίζει τις περισσότερες ἀπὸ αὐτές.

Ἴσως θὰ ἔπρεπε ἐδῶ νὰ ἐπαναληφθεῖ ὅτι : «... ὁ καθορισμὸς μιᾶς πολιτικῆς θέσης (πού δὲν ἔχει καμιά σχέση με τὴν κομματικὴν θέσιν τῶν ἐιαφόρων κομματικῶν παρατάξεων, εἶναι πέρα ἀπὸ αὐτὴ καὶ μπορεῖ νὰ τὴν ἐπηρεάσει) δὲν ἀποτελεῖ προνόμιο μιᾶς εἰδικῆς ὁμάδας (τῶν πολιτικῶν). Ὑποτίθεται πὼς ἀποτελεῖ τὴν ἐκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησης (ἢ τῆς πλειοψηφίας τῆς) καὶ τὴ συνισταμένη τῶν πόθων καὶ τῶν δυνατοτήτων ὄλων (ἢ τῆς πλειοψηφίας) τῶν ἐνδιαφερομένων. Στὴ διαμόρφωση αὐτῆς τῆς πολιτικῆς θέσεως μπορεῖ νὰ συμβάλει μιὰ ἐπιστημονικὴ ὁμάδα μετὰ τὴ διατύπωση ἐνὸς προγράμματος στόχων καὶ μέσων στὸν εἰδικὸ τῆς τομέα (καὶ ξέρουμε πιά πὼς ὅλοι οἱ εἰδικοὶ τομεῖς εἶναι ἀλληλένδετοι), τεκμηριωμένου λόγῳ τῶν εἰδικῶν γνώσεων

(Συνέχεια στὴ σελ. 46)

ΦΡΑΝΚΟ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ
ΦΟΒΑΤΑΙ ΠΙΑ Η ΙΣΠΑΝΙΑ

Άνταπόκριση για τὸ ΑΝΤΙ
τοῦ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΔΡΙΤΗ - Νοέμβριος

ΠΑΝΩ ἀπὸ τὴ φανταχτερὴ τουριστικὴ Ἰσπανία, πλανιέται ἓνα φάντασμα. Ὁ Χεγεμονισμὸς Φρανθίσκο Παουλίνου Ἑρμενιγκίλντο Τουαντέλα Φράνκο Μπαχαμόντε Σαλγκάντο Πάρντο, ἓνας ἀθαφτος μέχρι στιγμῆς νεκρὸς, περιμένει τὸ μοιραῖο τέλος του. Ἕνα τέλος, ποὺ θὰ σημάνει καὶ τὸ ἀναπόφευκτο τέλος τοῦ ὡμοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος του, ποὺ στοίχισε στὴν Ἰσπανία ἓνα ἑκατομμύριο νεκρῶν, δάκρυα, αἷμα, συμφορά.

ΤΙ ΘΑ ἀπομείνει ἀπὸ αὐτὸ τὸ βάνανσο καθεστῶς τὴν ἐπομένη τοῦ θανάτου τοῦ Φράνκο; Τίποτε, ἔξω ἀπὸ τὴ δυστυχία ποὺ σκόρπισε στὰ 35 χρόνια ποὺ κράτησε.

ΚΑΝΕΝΑΣ δὲν ξεγελιέται σήμερα στὴ Μαδρίτη. Τὴν Ἰσπανία δὲν τὴν κυβερνᾷ πιά ὁ Φράνκο. Στὴν Ἰσπανία κυβερνᾷ ξανά ἡ βία καὶ ἡ τρομοκρατία, ποὺ ἔχουν ἐξαπολύσει τὸ περιβάλλον του, ἡ φασιστικὴ φάλαγγα καὶ ἡ μυστικὴ ἀστυνομία, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ συκρατήσουν καὶ νὰ καθυστερήσουν ὅσο γίνεται ἀκόμη τὸ ξήλωμα.

Ὁ Φράνκο ὑποστηρίζει μὲ μετεμψυχωτικὴ μανία τὴ διαδοχὴ του ἀπὸ τὸν Χουάν Κάρλο

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ἀκριβῶς ποὺ πάταγα τὸ πόδι μου στὴ Μαδρίτη:

— 30.000 καὶ περισσότεροι ἐργάτες ἀπεργοῦσαν σ' ὁλόκληρὴ τὴν Ἰσπανία — Συνεχιζόταν πάνω ἀπὸ μιὰ βδομάδα ἡ ἀπεργία 4.000 ἐργατῶν τῆς ΣΕΑΤ, τῆς μεγαλύτερης αὐτοκινητοβιομηχανίας τῆς Ἰσπανίας

— Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἄλλης μεγάλης αὐτοκινητοβιομηχανίας ΦΑΣΑ - ΡΕΝΩ δέχονταν ν' ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν προκειμένου νὰ σταματήσει ἡ πολυήμερη ἀπεργία ποὺ εἶχε νεκρώσει κάθε ἐργασία στὶς ἐγκαταστάσεις τῆς βιομηχανίας. ΤΗΝ ΙΔΙΑ ἐπίσης μέρα, ἡ ἀστυνομία συνελάμβανε:

— 200 ἐργάτες καὶ τρεῖς παπάδες, μέσα στὴν ἐκκλησία ντὲλ Ντοῦλτσε Νόμπρε τῆς Μαδρίτης

— 47 ἐργάτες στὴν ἐκκλησία ντὲ Κρίστο Τραμπαχαντόρ τῆς Βερκελῶνας.

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ἀργότερα, ἡ ἀστυνομία ἀνακοίνωνε τὶς συλλήψεις:

— Τοῦ θεατρικοῦ συγγραφέα Ἀλφόνσο Σάστρε

— Τῆς συζύγου του Γενοβέφα Φόρεστ

— Τῆς καθηγήτριας Μαρία Φερνάντες Ἀλβάρες

— Τῆς τραγουδίστριας Ἐλίθα Σέρνα.

ΤΙΣ ΙΔΙΕΣ ἐκεῖνες μέρες, κατέβαιναν σὲ ἀπεργία πείνας οἱ πολιτικοὶ κρατούμενοι στὶς φυλακές:

— Τῆς Μαδρίτης

- Τῆς Σεγκόβια
- Τῆς Σαραγόσα
- Τοῦ Σάν Σεμπασιάν
- Τοῦ Μπιλμπάο
- Τῆς Παμπλόνα.

«ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ βρίσκεται πλέον σὲ πλήρη ἀποσύνθεση γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐλέγξει τὴν κατάσταση», μοῦ ἔλεγε ὁ καθηγητὴς Τιέρνο Γκαλβάν, ἡγέτης τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος Ἑσωτερικοῦ.

«Ἡ κατάρρευσή του εἶναι ραγδαία καὶ αὐτὸ φάνηκε καθαρὰ στὴ διάρκεια τῆς ἀσθένειας τοῦ Φράνκο».

ΤΟ ΙΔΙΟ μοῦ εἶπαν καὶ ἄλλοι, μέλη τῆς παράνομης ἀντιπολίτευσης ποὺ κατόρθωσα νὰ συναντήσω στὴ Μαδρίτη.

ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ δὲν ὑποστηρίζεται παρὰ μόνο ἀπὸ τὸ στενὸ περιβάλλον τοῦ Φράνκο, τὴν Ἀσφάλεια καὶ τὰ μέλη τῆς φασιστικῆς φάλαγγας ποὺ βρίσκονται στὸν κρατικὸ μηχανισμό.

Ἀκόμη καὶ ὁ Χουάν Κάρλος, ποὺ ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία στὴ διάρκεια τῆς ἀρρώστιας τοῦ Φράνκο, οὐσιαστικά μὲ πραξικόπημα τοῦ Ἀρίας Ναβάρρο, ἄρχισε νὰ βολιδοσκοπεῖ τὴν ἀντιπολίτευση γιὰ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς μεταβατικῆς κυβέρνησης.

Οἱ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ αὐτὲς δὲν ἄρσαν βέβαια στὸ φασιστικὸ μηχανισμό, ποὺ ἀντέδρασε. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Φράνκο ἔφερνε ἐσπευσμένα στὴ Μαδρίτη τὸ ζωντανὸ πτώμα τοῦ δικτάτορα γιὰ νὰ «ξαναπάρει» στὰ ἀνήμπορα πλέον χέρια του τὴν ἐξουσία, ἐνῶ ἡ Ἀσφάλεια σκάρωνε μιὰ προβοκάτσια ποὺ θὰ τῆς ἔδινε τὸ πρόσχημα νὰ χτυπήσει τὴν ἀντιπολίτευση.

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ἐκρηξὴ τίναζε στὸν ἀέρα ἓνα ρεστωρὰν πλάι ἀκριβῶς στὴ Γενικὴ Διεύθυνση Ἀσφαλείας, ὅπου σύχναζαν κυρίως ἀστυνομικοί, σκοτώνοντας 12 ἄτομα. Κατὰ σύμπτωση, κανένας ἀπὸ τοὺς νεκροὺς δὲν ἦταν ἀστυνομικός.

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕ κύμα συλλήψεων καὶ μιὰ ἀνακοίνωση ποὺ ἀπέδιδε τὴν ἐνέργεια στοὺς Βάσκους καὶ στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν Ἀσφάλεια, κανένας ἄλλος δὲν πιστεύει στὸν ἰσχυρισμὸ αὐτό. Οὔτε ἡ ΕΤΑ — ποὺ διέψευσε ἀμέσως ὅτι ἔχει ὅποιαδήποτε σχέση μὲ τὴν ἐκρηξὴ αὐτή — εἶχε συμφέρον νὰ προβεῖ ἐκείνη τὴν περίοδο σὲ μιὰ τέτοια ἐνέργεια, οὔτε

ό,τιδήποτε για τις προσωπικές τους περιπτώσεις :

— 'Υπάρχει πολιτική και οικονομική κρίση στην 'Ισπανία. Ποιες είναι οι επιπτώσεις αυτής της κρίσης στους εργατές ;

● Τη στιγμή αυτή, μεγάλες λαϊκές μάζες εγκαταλείπουν ακόμη και τη «Ρεάλ Μαδρίτης». Πολιτικοποιούνται καθημερινά. Στρέφουν την προσοχή τους στα προβλήματα τους. Τα επίσημα συνδικάτα, τα φασιστικά, εγκαταλείπονται και οι εργατές δημιουργούν και οργανώνουν τα δικά τους συνδικάτα, τις 'Εργατικές 'Επιτροπές, αρχίζοντας από την επιχείρηση, προχωρώντας σε επίπεδο κλαδικό, περιφερειακό και φτάνοντας σε πανεθνικό επίπεδο.

ΟΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

— Ποιες είναι οι κυριότερες απεργίες που γίνονται τη στιγμή αυτή στην 'Ισπανία ;

● Οι απεργίες είναι δεκάδες. Αυτό που είναι το πιο απαγορευμένο και επικίνδυνο πράγμα σήμερα στην 'Ισπανία, έχει γίνει κάτι το συνηθισμένο. 'Εκτός από τις μεγάλες απεργίες στις αυτοκινητοβιομηχανίες της Μπαρτσελόνα, δεκάδες χιλιάδες άτομα απεργούν σ' όλοκληρη τη χώρα. Οι απεργίες δεν περιορίζονται μόνο στις βιομηχανίες. 'Επεκτείνονται και στους αγρότες. Τελευταία, κατέβηκαν σε απεργία ακόμη και οι γαλακτοπαραγωγοί και οι καλλιεργητές πιπεριάς.

— Ποια είναι τα βασικά αιτήματα των απεργών ;

● Το επίπεδο πολιτικοποίησης των εργατών, επιτρέπει σήμερα ν' αρχίσει μια απεργία με αίτημα την αύξηση μίας πεσέτας και να φτάσει στο αίτημα να φύγει η κυβέρνηση. 'Ο κίνδυνος είναι ο ίδιος και στις δύο περιπτώσεις. Οι απεργίες αναπτύσσονται κυρίως γύρω από οικονομικά αιτήματα και προβλήματα συνθηκών εργασίας και γενικεύονται γύρω από πολιτικά αιτήματα, μόλις υπάρξει αντίδραση του καθεστώτος. Σε περίπτωση που μια επιχείρηση διώξει εργατές για τη συνδικαλιστική τους δράση, το αίτημα μίας απεργίας είναι η επαναπρόσληψή τους.

— Τι κερδίζει ένας μέσος εργατής ;

● Με το μισθό που παίρνεις δουλεύοντας οχτάωρο, δεν μπορείς να ζήσεις. Είναι 6.000 περίπου πεσέτες το μήνα (3.000 δραχμές περίπου). 'Αν υπολογίσεις ότι τα ένοικια αυτή τη στιγμή είναι 3—4.000 πεσέτες, καταλαβαίνεις την κατάσταση. Το μίνιμουμ ήμερομίσθιο είναι 225 πεσέτες (110 περίπου δραχμές). 'Ακόμη και οι καθολικοί υποστηρίζουν ότι το μίνιμουμ

ήμερομίσθιο πρέπει ν' αυξηθεί τουλάχιστον στις 350 πεσέτες. Για να τα βγάλει, λοιπόν, πέρα ένας εργατής πρέπει να δουλέψει υπερωρίες, ένα 12ωρο συνολικά. Οι περισσότεροι που δουλεύουν σε μεσαίες επιχειρήσεις δεν ξεπερνούν και με τις υπερωρίες τις 10.000 πεσέτες.

— Για ποιο λόγο διώχεται συνήθως ένας εργατής από τη δουλειά του ;

● Συνήθως, γιατί θεωρείται «ενοχλητικό στοιχείο». Μια εύκαιρία για απολύσεις είναι όταν υπάρχει σε μία επιχείρηση αναταραχή. 'Η κήρυξη μιάς απεργίας θεωρείται νόμιμος λόγος απόλυσης εκείνων που νομίζει η αστυνομία ότι την οργάνωσαν.

ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ

● 'Η αστυνομία κρατάει τις «μαύρες λίστες» με τα ονόματα των εργατών που έχουν πάρει μέρος σε απεργίες, ή που έχουν διωχθεί από μία επιχείρηση για συνδικαλιστικούς λόγους, ή που θεωρούνται «ανάτρεπτικά στοιχεία». Αυτές οι λίστες στέλνονται σ' όλες τις επιχειρήσεις κι αν είσαι γραμμένος σ' αυτές δεν μπορείς να πιάσεις δουλειά. 'Εκτός από τις λίστες, υπάρχουν βέβαια και οι φάκελοι. 'Ακόμη, αν δεν είσαι γραμμένος στη λίστα, ή επιχείρηση ζητάει πληροφορίες για κάποιον που θέλει. 'Ετσι, ακόμη κι αν κάποιος συγγενής σου έστω και μακρινός είναι ύποπτος ή έχει «παρελθόν», ή επιχείρηση δεν σε προσλαμβάνει. — Αυτοί που είναι στις λίστες ή που διώχονται απ' τη δουλειά τους τί απογίνονται ; Τί τους απομένει να κάνουν ;

● 'Εχουν λίγες εύκαιρίες να πιάσουν δουλειά σε μεγάλη επιχείρηση. 'Η θα πάνε σε μικρές επιχειρήσεις, όπου δεν φτάνουν άμέσως οι πληροφορίες της αστυνομίας, ή θα δουλέψουν στις οικοδομές. Τώρα όμως περνάνε κρίση και οι οικοδομές, και δεν είναι εύκολο ούτε κι αυτό.

— 'Ετσι όμως υπάρχει αδιέξοδος. 'Ο ανεπιθύμητος οδηγείται σε εξόντωση ...

● Σήμερα η ανάπτυξη του κινήματος μάς επιτρέπει να υπερασπιζόμαστε αποφασιστικά σε πολλές περιπτώσεις τους συντρόφους μας που αγωνίζονται. Το κίνημα ασκεί ισχυρή πίεση στις επιχειρήσεις που διώχνουν εργατές και πολλές φορές πετυχαίνουμε να σταματάμε τη δίωξη.

— Πόσοι είναι καταδικασμένοι αυτή τη στιγμή για συνδικαλιστικούς λόγους ;

● 'Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να χτυπήσουν το εργατικό κίνημα. 'Ο ένας βέβαια, ή σύλληψη από την αστυνομία. 'Ενας άλλος, είναι το πρόστιμο, που είσαι υποχρεωμένος να το πληρώσεις ή να πās φυλακή. Είναι δύσκολο να υπολογίσουμε ακριβώς τον αριθμό των

καταδικασμένων. Πολλοί συλλαμβάνονται, μπαίνουν φυλακή, βγαίνουν μετά από λίγο, τους ξαναπιάνουν κι αυτό γίνεται συνέχεια. 'Επειτα, είναι δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ κρατουμένων για συνδικαλιστικούς λόγους και για πολιτικούς. Αυτά τα δύο πηγαίνουν μαζί. Συνήθως, ή κατηγορία αρχίζει με το αιτιολογικό ότι προσπάθησες να υποκινήσεις τους συναδέλφους σου σε απεργία, προσπαθώντας να δημιουργήσεις τις κατάλληλες συνθήκες για γενική πολιτική απεργία, την οποία υποκινεί το Κομμουνιστικό Κόμμα, για να ανατρέψει έτσι το κοινωνικό καθεστώς της χώρας... Σ' ΕΝΑ από τα πιο γνωστά δικηγορικά γραφεία της Μαδρίτης που χειρίζεται τις υποθέσεις των αντιπάλων του φρανκικού καθεστώτος, μου διάβασαν πολλές τέτοιες κατηγορίες. 'Ολες ήταν αυτού του τύπου, ομοιόμορφες και στερεότυπες. Το σκεπτικό μου ήταν πολύ γνωστό. Το μόνο που έλλειπε ήταν το κλισέ για την «απόσπαση μέρους ή όλου της επικρατείας»...

ΟΙ ΔΙΩΞΕΙΣ

ΣΤΟ ΙΔΙΟ γραφείο, μου έδωσαν και όρισμένα στοιχεία για τις διώξεις των αντιπάλων του καθεστώτος. Είναι συγκεντρωτικά :

● Το πρώτο εξάμηνο του 74 υπήρχαν 6.000 δικαστικές υποθέσεις

● Στις υποθέσεις αυτές υπήρχαν 1.500 καταστάσεις με 6-7 κατηγορούμενους. Σύνολο δηλαδή, 9.500—10.000 άτομα, εργατές, φοιτητές, διανοούμενοι και μέλη πολιτικών οργανώσεων

● Στο πρώτο τετράμηνο του 74 συνελήφθησαν στη Μαδρίτη 750 άτομα, κατηγορούμενα για συμμετοχή σε πολιτικές οργανώσεις

● Τον περασμένο χρόνο, είχαν περάσει από τη Διεύθυνση 'Ασφαλείας 2 εκατομμύρια άτομα, κατηγορούμενα πάντα για ενέργειες κατά του καθεστώτος.

ΜΙΑ ΜΕΡΑ πριν φύγω από τη Μαδρίτη, οι έφημερίδες και ή τηλεόραση πρόβαλαν τη συνέντευξη που έδωσε ο νέος 'Ισπανός πρεσβευτής στη Βιέννη, δόν Λαουρεάνο Λόπεζ Ροντό.

«Στην 'Ισπανία — είπε ο σεκιόρ Ροντό — υπάρχει πολιτικός πλουραλισμός που εκφράζεται με τη διαφορά απόψεων. Το μόνο κριτήριο για τη συμμετοχή διαφόρων πολιτικών παρατάξεων στην κυβέρνηση και στους άλλους τομείς κρατικής διακυβέρνησης, είναι ή αποδοχή της συνταγματικής νομιμότητας.

Με το κριτήριο αυτό — πρόσθεσε — το μόνο κόμμα που αποκλείεται, είναι το κομμουνιστικό»...

Νικηφόρος 'Αντωνόπουλος

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ

Οι Σπανιόλοι δεν γελιούνται. 'Ανάμεσα στον καταπιεστικό έκτροχιασμό του υπάρχοντος καθεστώτος και την έν δυνάμει αναρχική βία, δεν υπάρχει καμία κεντρική αντικειμενικότητα ούτε καμία λογική σχέση, απ' της «αποκατάστασης» του δημοκρατικού κράτους.

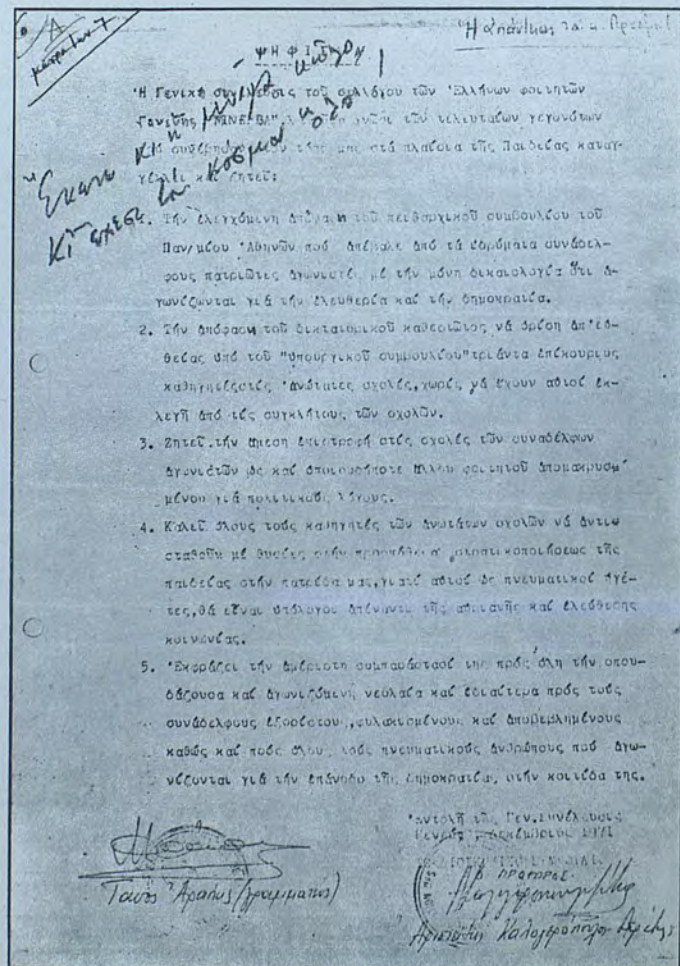
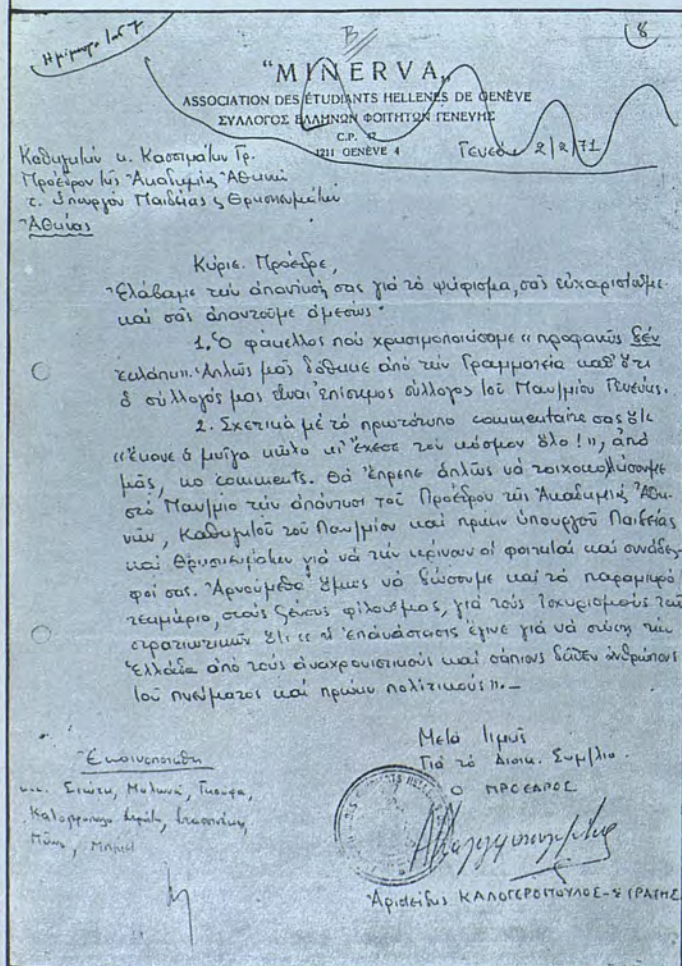
Το ειρηνικό πέρασμα απ' τη δικτατορία στη δημοκρατία είναι μ' όλα αυτά μια σύνθετη και λεπτή ιστορική διαδικασία. Για να το αναλάβει κανείς με σβάρλες και θεμελιωτικές έγνοιες επιτυχίας δεν αρκούν τα ευνόικα αισθήματα ή οι συμπαιθώδες προθέσεις της απέραντης πλειοψηφίας της χώρας, που, περισσότερο από 35 χρόνια δικτατορίας, είναι πολιτικά αποδιοργανωμένη και δίχως

πλήρη συνείδηση της δύναμής της. Για να υπάρχει μια πραγματική δημοκρατική λύση χρειάζονται όρισμένες δημοκρατικές οργανώσεις, όρισμένοι ήγέτες γνωστοί στην κοινή γνώμη, όρισμένα πλαίσια πολιτικά και συνδικαλιστικά, καθώς και ένα πρόγραμμα δράσης για τούτη τη μεταβατική περίοδο, ικανά να κινητοποιήσουν τις μάζες προς αυτή την ειρηνική έξοδο απ' τη δικτατορία.

"Όταν τὰ νιάτα ἀγωνίζονταν ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΗΓΕΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΗΣ ΜΥΓΑΣ!

Του Λούη Δάνου

Σκέφτεται κανείς τί θαύματα θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν ἂν δαπανούσαμε σὲ νέα Πανεπιστήμια καὶ ἐπεκτάσεις τῶν παλιῶν τὸ ἕνα τρίτο, ἔστω, τοῦ κόστους τῆς ἀπόπειρας τοῦ Ἰωαννίδη νὰ δέσει τὴν Κύπρο στὸ ἄρμα τῆς ΕΣΑ, καὶ τοῦ ῥχεται, κυριολεκτικά, τρέλα.

Δεξιά τὸ ἔγγραφο τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν Γενεύης ποὺ ζητοῦσε τὴ συμπαράσταση τοῦ «πνευματικοῦ ἡγέτου», ἔτσι ὅπως τὸ ἔστειλε πίσω στοὺς ἀποστολεῖς του. Στὴ γωνιά ἀριστερὰ ἰδιόχειρος

«ἀπάντηση» τοῦ παραλήπτη μὲ κόκκινο μολύβι. Δίπλα ἡ ψυχραῖμη καὶ πικρὴ διαπίστωση τῶν παιδιῶν. Μὲ τέτοιους ἡγέτες ἡ διχτατορία μποροῦσε νὰ μείνει ἀκόμα στὴν ἐξουσία.

“Ας ελπίσουμε ότι η κυβέρνηση που πήρε την αρχή θα κάνει ό,τι δεν έκαναν οι προηγούμενες — άφοβη, φυσικά, επιστρέψουν στα πύργους, στη δουλειά τους, τα στρατευμένα παιδιά μας.

Θα επιστρέψουν τώρα και τα άλλα παιδιά μας, αυτά που ξενιτεύτηκαν για να σπουδάσουν, όταν βρήκαν τις πόρτες του Πολυτεχνείου και των Πανεπιστημίων έρμητικά κλεισμένες — όχι επειδή είχαν αποτύχει στις εισαγωγικές εξετάσεις, αλλά επειδή ήταν «υπεράριθμοι». Λίγο αργότερα θα έρθει η στιγμή που θα καταργηθούν ολόκληρα οι εισαγωγικές εξετάσεις, όπως συμβαίνει σ’ όλες τις προηγμένες χώρες, όπου το κοσμίσιμα γίνεται στις τμηματικές και, κυρίως, στις πτυχιακές δοκιμασίες.

Κέντρινε τις σκέψεις αυτές ένας φάκελος από τη Γενεύη.

Περιείχε μια ακόμη απόδειξη δύο πασίγνωστων γεγονότων.

Πρώτο γεγονός: η αναγκαστική αποδημία δεν άπομακρυνε ψυχικά ούτε στιγμή τους Έλληνες φοιτητές του εξωτερικού από τους συναδέλφους τους του εσωτερικού. Στάθηκαν κοντά τους, στο πλευρό τους, σ’ όλη τη διάρκεια του αγώνα τους για την αποκατάσταση της δημοκρατικής τάξης τόσο στους ακαδημαϊκούς χώρους, όσο και στο χωράφι που λέγεται Ελλάδα.

Γεγονός Δεύτερο: η πνευματική ήγεςία του χωραφιού όχι μόνο αγνόησε, στή συντριπτική της πλειοψηφία, τον αγώνα αυτόν, αλλά σε πολλές περιπτώσεις τον τορπίλισε, τον έσκούφωσε, τον έχλευσε.

ΛΟΥΙΖΟΣ (ΛΟΥΗΣ) ΔΑΝΟΣ. Γεννήθηκε το 1917 στην Καλαμάτα, σπούδασε νομικά, εργάστηκε το 1936 στα «Νεοελληνικά Γράμματα» του Δ. Φωτιάδη κι από το 1951 επιδόθηκε συστηματικά στη δημοσιογραφία. Διετέλεσε διευθυντής συντάξεως του «Νέου Ανένδοτου» και της «Αθηναϊκής», καθώς και αρχισυντάκτης του «ATHENS NEWS». Στη διάρκεια της δικτατορίας δούλεψε στον παράνομο τύπο, πιάστηκε και καταδικάστηκε σε 15μηνη φυλάκιση.

“Ας μιλήσουν, όμως, τα κείμενα:

Πρὸς τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1971, ὁ Σύλλογος Ἑλλήνων Φοιτητῶν τῆς Γενεύης ἔκανε ὅ,τι ἔκαναν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅλοι οἱ Ἕλληνες σπουδαστὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ: ἔστειλε ἕνα ψήφισμα σὲ διάφορες πνευματικὲς προσωπικότητες τῆς Ἀθήνας. Τὸ παραθέτουμε ὁλόκληρο.

Ἀνάμεσα στοὺς παραλήπτες τοῦ ψηφίσματος ἦταν καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθη-

νῶν, ποῦ, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὰ... εὖοςμα λογάκια ποῦ μετὰ χέρια τοῦ ἔγραψε στὴν ἀριστερὴ γωνία τοῦ, διασκέδασε πολὺ μετὰ τὴν ἀφέλεια τῶν παιδιῶν νὰ τὸν θεωροῦν (αὐτόν, τὸν πρῶν Ὑπουργὸ Παιδείας!) πνευματικὸ ἡγέτη. Ἐβαλε κατόπιν τὸ ψήφισμα στὸν ἴδιο φάκελο καὶ σημείωσε πάνω: «προφανῶς ἐκ κλοπῆς ὁ φάκελος» καὶ τὸν ἐπέστρεψε στίς... μύγες ποῦ τὸν εἶχαν ἐνοχλήσει.

Τὰ παιδιά διατήρησαν τὴν ψυχραιμία τους. Τοῦ ταχυδρόμισαν, στίς 2 Φεβρουαρίου, τὴν ἐπιστολὴ ποῦ παραθέτουμε.

Τὸ καταπληκτικότερο ἴσως ἀπ’ ὅλα εἶναι ὅτι ὁ πνευματικὸς ἡγέτης ποῦ βρέθηκε τόσο μακριὰ ἀπὸ τὰ νιάτα τοῦ τόπου, ὥστε νὰ παρομοιάζοι τὸν αγώνα ποῦ ὁδήγησε στὸ ἔπος τοῦ Πολυτεχνείου μετὰ τὰ προϊόντα τοῦ πεπτικοῦ συστήματος τῆς μύγας, διεκδίκησε, μετὰ τὴ χουντικὴ κατοχὴ, τίτλους ἀντιστασιακοῦς.

Καιρός, μοῦ φαίνεται, εἶναι νὰ στεilioμε μερικοὺς ἀπ’ τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς μας στὰ σπιτάκια τους, ὅπου θὰ μποροῦν μετὰ ὅλη τὴν ἄνεσή τους, νὰ ἀποπατίσουν παραγωγικότερα.

ΠΑΒΛΟ ΝΕΡΟΥΔΑ

Μνημόσυνο γιὰ ποίηση καὶ πάλι τῶν τάξεων

Χρόνος κλείνει ἀπὸ κείνο τὸ ἀνοιξιὰτικο Χιλανὸ χάραμα ποῦ δέχτηκε στὸ ἄπειρό του τὴν πιὸ γενναία ἀνθρώπινη καρδιά τῶν καιρῶν μας, τὴν καρδιά τοῦ Πάβλο Νερούδα.

Ἀπὸ τὸ 1936, ὅταν ὁ Νερούδα ἦταν 36 χρονῶν καὶ Πρόξενος τῆς Χιλῆς στὴ Μαδρίτη, ὁ Γαρθία Λόρκα, 36 χρονῶν, ἱερὴ στιγμή τῆς Ἰσπανίας, εἶπε γι’ αὐτόν: Αὐτὸ ποῦ κάνω τώρα λέγεται, στὸ συμβατικὸ πρωτόκολλο τῶν διαλέξεων καὶ τῶν ἀναγνώσεων, παρ ο υ σ ί α σ η. Μὰ ἐγὼ δὲν παρουσιάζω, γιατί ἕναν ποιητὴ τῆς ποιότητος τοῦ Χιλιανοῦ Πάβλο Νερούδα, δὲ γίνεται νὰ τὸν παρουσιάσουν, ἀλλά, μετὰ κάθε ἀπλότητα καὶ μετὰ τὸ θάρρος τῆς μικρῆς μου ἱστορίας σὰν ποιητῇ, ἐπισημαίνω, δίνω ἕνα ἀβρὸ ἀλλὰ βαθὺ κάλεσμά σὲ προσοχή. Ἐβαλε δηλαδή, οὔτε πολὺ οὔτε λίγο, ὅλο τὸ Πανεπιστήμιο καὶ ὅλους τοὺς ποιητὲς τῆς Ἰσπανίας νὰ στα-

κοινωνία. Ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς λέει: Ποίηση καὶ πάλι τῶν τάξεων, Οἱ στίχοι μου, δὲν ὑποτάσσονται στὸ ἀπογορευτικὸ ὄραμα ἐνὸς κόσμου σὲ παρακμή, οὔτε στὴν ἀφρημένη καὶ βασανιστικὴ λατρεία γιὰ ὅ,τι δὲ σημαίνει τίποτα τὸ ζωντανό».

Ὑπῆρξε ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐνεργητικῆς ἀντίστασης ἐναντίον σὲ κάθε δικτατορία, καὶ ξέχωρα τοῦ 1945 - 1950 τῆς Χιλῆς, μετὰ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἀλλὰ καὶ στὴ φριχτότερη δικτατορία, τοῦ 1973, πάλι στὴν ὁμορφὴ πατρίδα του, μετὰ τοὺς στερνοὺς τοῦ στίχους τοῦ ἀδύναμου ἀλλὰ ψυχωμένου χειριοῦ του, καὶ τελικὰ μετὰ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ.

Γιὰ μᾶς τοὺς πολλοὺς, ὅπως καὶ γιὰ κάποιους λίγους — ἐλάχιστους — ποῦ δὲν τὸν θέλουνε, ὅπως δὲ θέλουνε καὶ τὴν Εἰρήνη τῶν Λαῶν, ποῦ γι’ αὐτοὺς εἶναι ὁ χαμός τους, αἰώνια θά εἶναι ἡ μνήμη του.

Ἡ μοναδικὴ φωτογραφία τοῦ τάφου ὅπου ἀναπαύεται ὁ μεγάλος Χιλανὸς ποιητῇ.

θοῦνε προσοχή μπροστὰ στὸ νεαρὸ ποιητῇ. Αὐτὰ δὲ γίνονται συχνά.

Ὁ Νερούδα, ὁ μέγας αὐτὸς «μηχανικὸς τῆς ψυχῆς», ἡ μεγαλόπρεπη φωνὴ τοῦ λαοῦ, ἔχει ἀποδείξει μέχρι

ποῖο σημεῖο καὶ πόσο βαθιὰ ἀποχαιρέτησε τὸν ἀδιέξοδο κόσμον τοῦ ἄγχους μετὰ τὴν ποίησή του, πῶς ὀρθώθηκε τολμηρὸς καὶ γενναῖος βάρδος γιὰ μιὰ νέα κοινωνία, τὴν κοινωνία τοῦ μέλλοντος, τὴ σοσιαλιστικὴ

βάσεις του ΝΑΤΟ ΕΝΤΟΣ 'Ελλάδας, 'Ελλάδα ΕΚΤΟΣ του ΝΑΤΟ καὶ ἐξάρτησή μας ΕΠΙ ΤΑ ΑΥΤΑ!

Καὶ νέες ἀπορίες δεξιού...

Τὸ κρι - κρι εἶναι ἓνα ζῶο πὺν μοιάζει μὲ κατσίκι, χωρὶς νὰ εἶναι. Περήφανο, τὴν αἰχμαλωσία δὲν τὴν μπορεῖ αἰχμάλωτο πεθαίνει. Τὰ σκαμμένα φαράγγια τοῦ Ψηλορείτη εἶναι ἡ μόνη του πατρίδα. Στὴν Κρήτη γεννιέται, στὴν Κρήτη πεθαίνει.

Τὸ κρι-κρι μὲ τὴν παρουσία του στολίζει τὸ ἔμβλημα τοῦ Πεδίου Βολῆς Κρήτης. Στὴ μέση ἑνας πύραυλος πὺν κοιτᾷ ψηλά, ἀριστερὰ τὸ κρι-κρι καὶ δεξιὰ τὸ σῆμα τοῦ ΝΑΤΟ.

Τί ἀκριβῶς εἶναι τὸ Π.Β.Κ.; Λίγα πράγματα εἶναι γνωστά γι' αὐτό. Ἡ ἐπίσημη ὀνομασία του στὰ Ἀγγλικά εἶναι Nato Missiles Firing Installations, δηλαδή Ἐγκαταστάσεις Ἐκτοξεύσεως Πυραύλων τοῦ ΝΑΤΟ. Ἀποτελεῖ τὸ κέντρο ἐκπαιδεύσεως τῶν χωρῶν - μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ, καὶ ἡ Ἀμερική, τὸ Βέλγιο, ἡ Ὁλλανδία καὶ ἡ Δυτικὴ Γερμανία εἶναι οἱ τακτικοὶ του πελάτες. Παρόμοια βάση, στὸ δυτικὸ κόσμο, ὑπάρχει μόνο μία, στὴ Νεβάδα τῶν ΗΠΑ.

Τὸ ἀρχηγεῖο τοῦ ΝΑΤΟ, ἔξω ἀπὸ τὸ Casteau τῶν Βρυξελλῶν, καλύπτει οἰκονομικῶς τὴ λειτουργία τοῦ Π.Β.Κ., ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῶν ἐξόδων καλύπτεται ἀπὸ τὴ χώρα μας.

Ὁ διοικητὴς — σήμερα Ἀντιστράτηγος Πυροβολικοῦ, ἑφεδρὸς ἐκ μονίμων — εἶναι Ἑλληνας καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ πὺν ὑπηρετοῦν ἐκεῖ. Οἱ ξένες χώρες ἔχουν μόνιμο προσωπικὸ, πὺν παίξει ρόλο συνδέσμων. Οἱ μονάδες πὺν ἔρχονται στὸ Π.Β.Κ. ἔχουν ἤδη τελειώσει τὴ θεωρητικὴ τους κατάρτιση καὶ δὲν τοὺς μένει παρὰ τὸ πρακτικὸ μέρος. Οἱ ἀφίξεις κι οἱ ἀναχωρήσεις τῶν μονάδων γίνονται συνήθως τὰ σαββατοκύριακα. Ὅταν φθάνουν, τοὺς ὑποδέχεται ἓνας ἀγγλομαθὴς ἀξιωματικὸς — καὶ ἐκεῖ οἱ περισσότεροι ξέρουν τουλάχιστον Ἀγγλικά — πὺν κάνει τὴν ἐνημέρωση — Briefing — στὸ Διοικητὴ τῆς Μονάδος καὶ τοῦ δίνει γιὰ τὸν ἴδιο καὶ τοὺς ἄνδρες του ἄδειες μὲ τίς ὁποῖες μποροῦν νὰ μπαينوβαίνουν στὶς ἐγκαταστάσεις.

Ἡ ἐκπαίδευση γίνεται σὲ πυραύλους ἐδάφους - ἀέρος (Νίκη καὶ Χῶκ) καὶ ἐδάφους - ἐδάφους (Σάρτζεντ). Στὴν πρώτη περίπτωση ἡ ἐκπαίδευση διαρκεῖ δέκα περίπου μέρες καὶ στὴ δεύτερη πάνω ἀπὸ δέκα πέντε.

Οἱ ἐγκαταστάσεις τοῦ Π.Β.Κ. ἀπέχουν ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Χανίων ἓνα τέταρτο. Τὸ

Διοικητήριό βρίσκεται σὲ χώρο κοινὸ μὲ τὴν 115 Πτέρυγα Μάχης, ἀπὸ τίς ἐπιλεκτές μονάδες τῆς Ἀεροπορίας μας, πὺν χρησιμοποιεῖ τὸ πολιτικὸ ἀεροδρόμιό τῶν Χανίων. Οἱ ἐγκαταστάσεις τοῦ Στρατωνισμοῦ βρίσκονται τρία χιλιόμετρα πρὶν, στὸ δρόμο πρὸς τὸ Διοικητήριό. Ἐκεῖ, σὲ ὠραιότατα οἰκήματα γιὰ τὸ μέτρο τοῦ Ἑλληνα φαντάρου, στεγάζονται οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες καὶ οἱ ἐργένηδες (καὶ ... μὴ ζωηροὶ) ἀξιωματικοί, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ ἐκπαιδευόμενοι ἄλλοδαποί.

Ὁ Στρατωνισμὸς περιλαμβάνει ἀκόμη τὸ ἐστιατόριο, μὲ κουζίνα ἐκλεκτὴ — ἡ μιὰ αἴθουσα εἶναι γιὰ τοὺς ὑπαξιωματικούς καὶ ὀπλίτες, Ἕλληνες καὶ ξένους, καὶ ἡ ἄλλη γιὰ τοὺς ἀξιωματικούς. Ὑπάρχει ἀκόμη ἓνα μικρὸ κατάστημα γιὰ ἀφορολόγητα εἶδη, ἀποκλειστικὰ γιὰ τοὺς ξένους, καὶ ἓνα τουριστικὸ περίπτερο πὺν ἐγκαινίασε τὸ 1969 ὁ Μπαλόπουλος.

Σὲ ἀδρές γραμμές, αὐτὸ εἶναι τὸ Π.Β.Κ., πὺν ἐπανεργάζεται ἀπὸ τὴν καλύτερη πᾶστα τῶν Ἑλλήνων Ἀξιωματικῶν, μὲ ἐπικεφαλὴς τὸν Διοικητὴ πὺν εἶναι Κύριος. Τὸ θέμα ὅμως εἶναι πὼς ἡ μονάδα αὐτὴ ἀποτελεῖ βάση τοῦ ΝΑΤΟ στὴν Ἑλλάδα καὶ βρίσκεται σὲ τέτοιο σημεῖο τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου πὺν μπορεῖ ἀμέσως νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὲ περίπτωση πολέμου μὲ τεράστιες δυνατότητες ἀποτελεσματικότητας. Πολὺ θὰ ἤθελα νὰ ξέρω τί ἀκριβῶς σημαίνει ἡ ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ μέρος τῆς Ἀτλαντικῆς Συμμαχίας. Δηλαδή ἂν ἐμπλακοῦν οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες σὲ πόλεμο — π. χ. γιὰ τὸ θέμα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς — καὶ αὐτὲς παρασύρουν στὴ σύρραξη τὸ ΝΑΤΟ, τὸ Πεδίον Βολῆς Κρήτης τί θὰ κάνει; Θὰ ἐνταχθῇ στὶς δυνάμεις κρούσεως παίρνοντας ἐνεργὸ μέρος στὸν πόλεμο ἡ μὴπως ἡ Ἑλλάδα θὰ μπορέσει νὰ τὸ κρατήσει ἀμέτοχο, ἀντιπα-

ρατάσσοντας τὸ ἐπιχείρημα τῆς ἐδαφικῆς κυριαρχίας; Μὰ ἂν ἡ πατρίδα μας εἶχε τέτοια δύναμη, τότε πρώτη ἡ Ἀμερικὴ θὰ ζήτηγε τὴ μεταφορὰ τῆς βάσης στὴν Ἰταλία ἢ στὴν Τουρκία, ἀκριβῶς γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ κατοχυρώσει τὴ δυνατότητα ἐλιγμῶν της στὶς διπλωματικὲς Γερμανοεβραϊκὲς διελκυστίνδες της.

Δύο λοιπὸν πιθανότητες ὑπάρχουν. Ἡ μία εἶναι τὸ Π.Β.Κ. νὰ ἔχει γίνοι τὸ μέσο διὰ τοῦ ὁποῖου μπορεῖ ἡ Ἑλλάδα νὰ ἀσκεῖ πίεση στὶς ΗΠΑ γιὰ τὴ διευθέτηση τοῦ Κυπριακοῦ βραχυχρόνια, καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιώσεων τοῦ Τούρκων πάνω στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο (ὀφθαλοκρηπίδα Αἰγαίου, Θρακικὴ μειονότης, βλῆψεις στὴ Χίο, Σάμο καὶ Μυτιλήνη) μακροχρόνια. Ἡ ἄλλη πιθανότης εἶναι ὁ κ. Μαῦρος, ὡς Ὑπουργὸς τότε Ἐσωτερικῶν, νὰ ἔχει ἀφήσει νὰ διαφανεῖ ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιστρέψει σὲ μιὰ Δυτικὴ Συμμαχία ἂν αὐτὴ μπορεῖ νὰ τῆς ἐγγυηθεῖ ὅτι τὰ δικαιώματα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεία της θὰ ἐκτιμῶνται ἀνάλογα μὲ τίς ὑποχρεώσεις καὶ τίς θυσίες της.

Ἀσχετα μὲ τίς ἐντυπώσεις πὺν ὅπως ὅποτε θὰ προκαλέσει μιὰ τυχόν ἐπανεκτίμηση τῆς χώρας μας στὸ ΝΑΤΟ, τὴν ἀντίδραση πὺν θὰ ὑπάρξει ἀπὸ τὴ συναισθησι τῆς ἀπάτης στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τῆς ἀνυποληψίας στὸ ἐξωτερικὸ, ὑποψιάζομαι ὅτι ἡ ἀνάγκη θὰ εἶναι ἐκείνη πὺν τελικὰ θὰ ὑπαγορεύει τὸ πρίσμα κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ ληφθοῦν οἱ ἀποφάσεις. Στὴν ἐποχὴ μας, κακὰ τὰ ψέμματα, εἶναι ὅχι ἀπλῶς δύσκολο ἀλλὰ συχνὰ καὶ ἐπικίνδυνο νὰ παριστάνει ἓνα Κράτος τὸ ἀδέσμευτο. Μακριὰ ἀπὸ τὴν πλύση ἐγκε-

Christos 94.

φάλου που μᾶς γίνεται ἀπὸ νηπιακῆς ἡλικίας γιὰ τὴν «ἀναγκαιότητα» τῆς ἐνταξίης μας στὴ Βορειοατλαντικὴ κοινότητα, τὸ πρόβλημα, τραγικὰ δυσεπίλυτο, θὰ ἀπασχολήσει πολὺ τὴν οἰαδήποτε μετεκλογικὴ κυβέρνηση. Τὸ θέμα εἶναι ἀπλό : τὸ NATO ἀπὸ τί θὰ μπορούσε νὰ ἀντικατασταθεῖ ;

Κατ' ἀρχὴν μία «ἀντικατάσταση» τοῦ εἶδους τῆς λεοντίου ἐταιρίας που ἀπὸ πάντα ὑπῆρξε τὸ NATO, καλύτερα νὰ λείπει. Ὁ μέσος Ἕλληνας δὲν βλέπει γιὰτί θὰ πρέπει νὰ ὑφίσταται θυσίες, ὅταν αὐτὲς δὲν ἀντισταθμίζονται ἀπὸ ἀναγνώριση καὶ ἴσες παροχὲς καὶ ἐγγυήσεις. Στὴν περίπτωση τῶν σχέσεων Ἑλλάδος-NATO στὸ 1974, τὸ θέμα τῆς Κύπρου πρέπει νὰ ἐξεταστεῖ μὲ τὴν ἄδεια καλλιέργειας τῆς παπαρούνας που ἔδωσε ὁ Ἑτσεβίτ, καὶ τὶς τουρκικὲς ἀξιώσεις που κατ'ὸ πῖν προβλήθηκαν γιὰ τὰ πετρέλαια τῆς Θάσου καὶ τὸ Κυπριακὸ θέμα. Θὰ ἤθελα νὰ ἤξερα ἐὰν θὰ μπορούσαμε νὰ κινηθούμε στὸ διπλωματικὸ πεδίο ἀνετώτερα καὶ μὲ περισσότερες ἐλπίδες γιὰ ἀπόδοση δικαιოსύνης ἐὰν ἤμεθα ἀδέσμευτοι.

Δὲν βλέπω που ἄλλοι θὰ μπορούσαμε νὰ στραφοῦμε, ἂν ἀποξενωθούμε τελεσίδικα ἀπὸ τὸ NATO, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἡ Εὐρώπη, στὴν ὁποία ἀναμφισβήτητα ἀνήκουμε ὀργανικά, θὰ μπορούσε νὰ μᾶς προσφέρει μὴν ἀγκαλιὰ ὅπου ἐραστὴς καὶ ἐρωμένη θὰ εἶχαν ἴσα δικαιώματα. Κατὰ ποῖο τρόπο ὅμως θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ἐπιτύχουμε, χωρὶς κάθε φορὰ τὸ NATO νὰ ρίχνει τὴ σκιά του στὶς μελλοντικὲς διαπραγματεύσεις, τὴ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποία οἱ περισσότεροι ἰσχυρὲς χώρες τῆς Ἡπείρου μας ἀνή-

κουν ἢ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ NATO ; Ἡ ὑπόθεση πὼς ἡ Ἀμερικὴ, διὰ τοῦ NATO ἢ ὄχι, δὲν θὰ ἐπιδράσει ἀποφασιστικὰ σὲ λήψη οἰασδήποτε ἀπόφασης, ἀποτελεῖ οὐτοπία.

Ἐνα ἄλλο γεγονός που πρέπει κατὰφαστα νὰ ἀντιμετωπίσουμε, ἂν θέλουμε νὰ εἴμαστε ρεαλιστές, εἶναι ἡ ἐξάρτησή μας ἀπὸ τὶς Η.Π.Α., θέλοντας ἢ μὴ. Τὰ πολυβόλα μας θέλουν σφαῖρες καὶ τὰ φάντομς ἀνταλλακτικά : αὐτὰ εἶναι ὅλα Made in U.S.A. ... Τί πιὸ εὐκολο γιὰ τὴν Ἀμερικὴ ἀπὸ τὸ νὰ σταματήσει τὴ χορήγηση αὐτῶν τῶν ὀλικῶν γιὰ νὰ ὑποστῇ ὁ ἑλληνικὸς στρατιωτικὸς μηχανισμὸς ἓνα πλῆγμα που δὲν θὰ διορθωθεῖ εὐκολα. Καὶ τοὺς τελευταίους μῆνες ὅλοι καταλάβαμε πόσο ἀπαραίτητο εἶναι νὰ ἔχουμε Ἑνοπλεις Δυνάμεις ἀξιώμαχες.

Τὸ θέμα δὲν εἶναι ἀπλῶς ὅτι πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ γεγονός ὅτι περιβαλλόμεστε ἀπὸ χώρες που κυβερνῶνται μὲ σύστημα διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δικό μας. Εἶναι καὶ ἡ ἔως χθὲς «ἀσπονδος φίλη» Τουρκία. Ὁ sui generis κομμουνισμὸς τῆς γειτονικῆς ἀδέσμευτης Γιουγκοσλαβίας εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ δοκιμαστεῖ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἡδὴ ἀρκετὰ ἡλικιωμένου Τίτο καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ ζυγαριὰ θὰ χάσῃ τὴν ἰσορροπία της· ἢ οἱ ἐπόμενοι ἡγήτορες θὰ τὴν ὀδηγήσουν Δυτικὰ καὶ Εὐρωπαϊκὰ ἢ τὸ αἶσχος τῆς Τσεχοσλοβακίας θὰ κοπιारιστεῖ. Στὴ μιά ἢ στὴν ἄλλη περίπτωση, δὲν ξέρω ἂν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς δὲν θελήσουν νὰ παίξῃ ἡ Ἑλλάδα τὸν ρόλο τοῦ ἀντίβαρου.

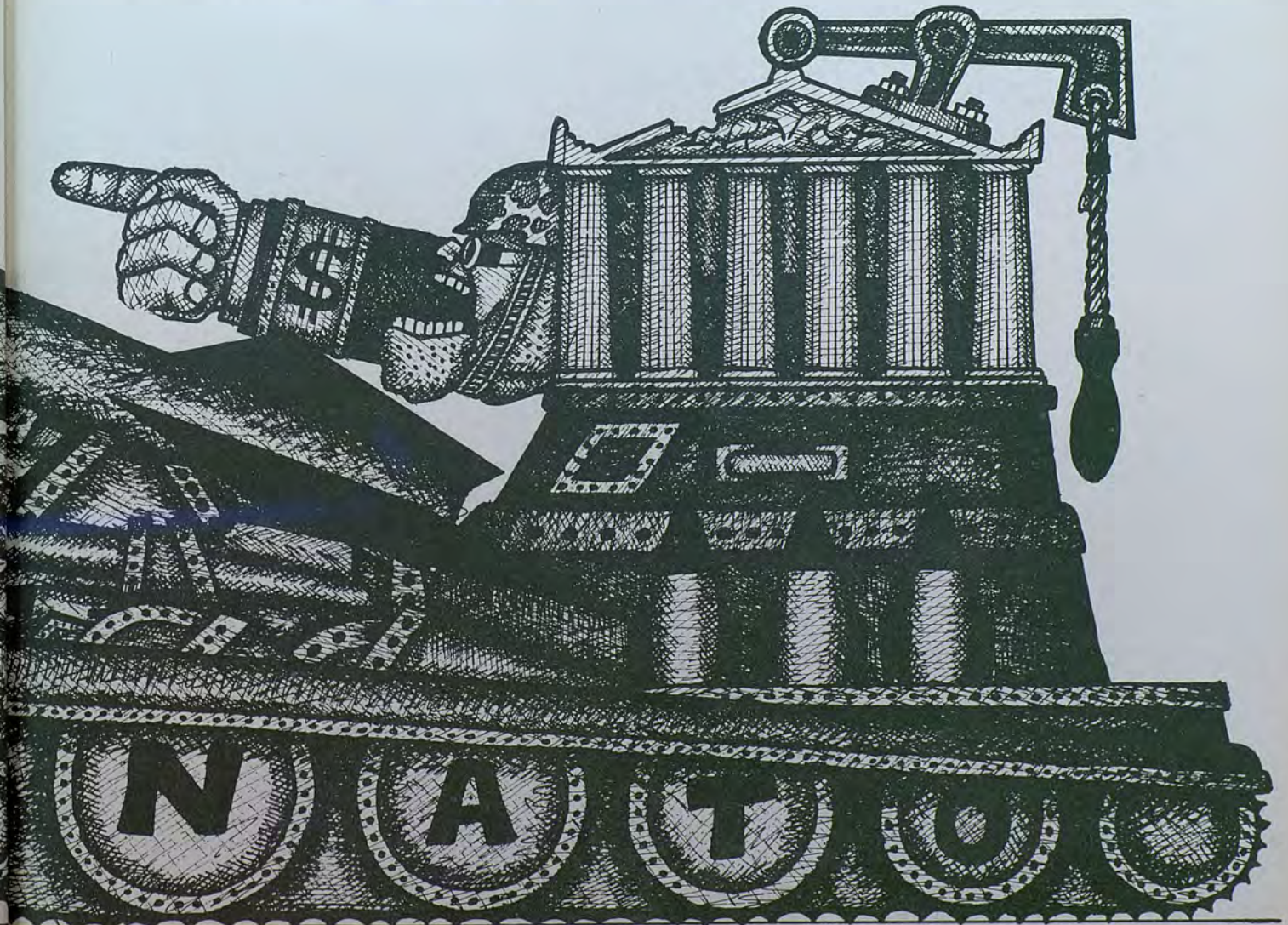
Οἱ Ἕλληνες ἔχουν βαρεθεῖ νὰ ἀκοῦν ὅτι τὰ προβλήματα τῆς χώρας τοὺς θὰ τὰ ἐπιλύουν οἱ ἐκάστοτε Μεγάλοι. Ἡ κατὰ τὸ

μέτρο τοῦ δυνατοῦ αὐτάρκεια πρέπει νὰ εἶναι ὁ γνώμονας στὸν ὁποῖο κάθε πρόβλημα θὰ στοιχίζεται. Ἀλλιῶς οἱ ἐννοίες τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας καὶ κυριαρχίας ἀντηχοῦν σὰν κούφια βεγγαλικά ψεύτικης γιορτῆς.

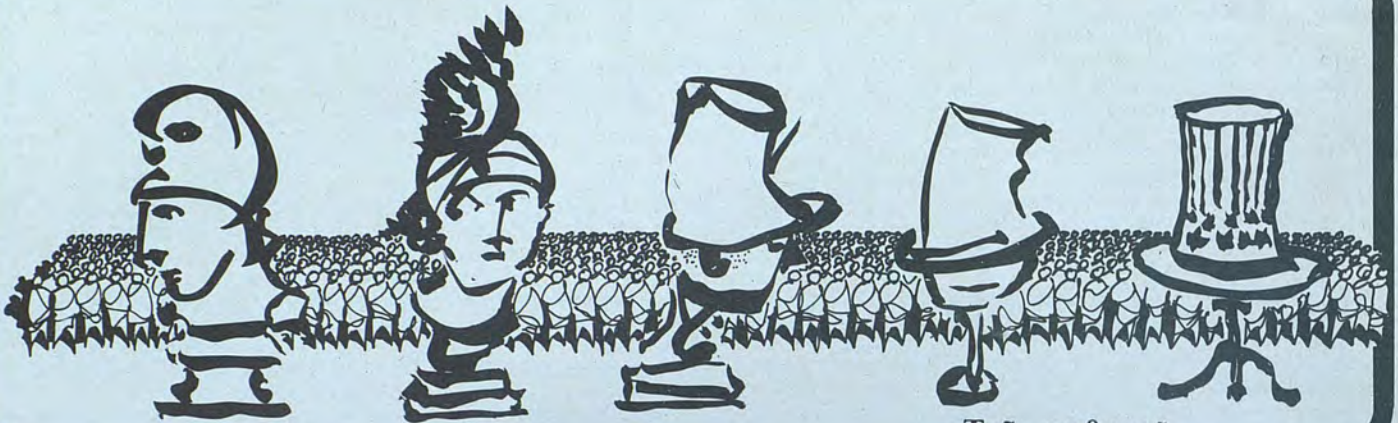
Ἀπὸ τέτοια ὅμως ἔχουμε χορτάσει. Αὐτὸ που περιμένουμε ἀπὸ τὴ νέα κυβέρνηση, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτή, εἶναι μιά πολιτικὴ ἐθνικὴ καὶ ρεαλιστικὴ.

Ὁ κ. Καραμανλῆς, μετὰ τὴν ἀπρόσμενη ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ NATO, προβάλλεται ἀπὸ τὸ φιλικὸ του τύπο σὰν ἡ μετενάρκωση τοῦ Ντὲ Γκῶλ. Ὅσο κι ἂν δὲν μπορούμε νὰ ἀποδώσουμε στὸν ἴδιο τὴν πατρότητα τοῦ κωμικοῦ παραλληλισμοῦ, δὲν μπορούμε νὰ λησμονήσουμε ὅτι ὁ Ντὲ Γκῶλ, ἐκτὸς ἀπὸ ἥρωας τῆς Γαλλικῆς Ἀντίστασης καὶ θεμελιωτῆς τοῦ δράματος τοῦ Γαλλικοῦ μεγαλείου, ἦταν ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος που διέταξε τὸ διοικητὴ τῶν Τεθωρακισμένων στρατηγὸ Μασσὺ νὰ περιχαράκῃ μὲ τάνκς τὸ Παρίσι γιὰ νὰ περιφρουρήσῃ τὸ Γαλλικὸ κατεστημένο ἀπὸ τὴν ὀργὴ τῶν φοιτητῶν τοῦ Ντανιέλ Κὼν - Μπεντίτ, τὸν Μάιο τοῦ 1968. Ἀκόμη ἦταν ἐκεῖνος ὁ ἡγέτης ὁ ὁποῖος δημιούργησε εἰδικὸ ἀστυνομικὸ σῶμα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καὶ πάταξη τῶν διαδηλώσεων.

Μακριὰ λοιπὸν ἀπὸ ταυτίσεις που κυμαίνονται ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ ἀπαράδεκτου ὡς τοῦ γελοίου, καλὸ θὰ ἦταν ὁ ἐπόμενος Ἕλληνας Πρωθυπουργός, ἀσχέτως ὀνόματος, νὰ μοχθήσῃ γιὰ νὰ προσφέρει στὸ δοκιμασμένο Λαὸ τὴν ἀνεξαρτησία του, τὴ λευτεριά του, καὶ τὸ συναίσθημα πὼς εἶναι στὸ σπίτι του κυρίαρχος. Διάβολε, τὸ ἀξίζει.

Τὸ Ἀμερικανικὸ μοντέλο πολιτικῆς ὀργάνωσης στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ ρόλοι Δεξιᾶς καὶ Κέντρου

Τοῦ καθηγητῆ
Ἡλίας Θερμοῦ

Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΜΟΝΤΕΛΟΥ» ΤΗΣ «ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗΣ» ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Καὶ ὁ νέος ρόλος τῆς μοναρχίας. Β' μέρος, τελευταῖο

Στὸ προηγούμενο τεῦχος δημοσιεύσαμε σύντομη περίληψη τοῦ πρώτου μέρους καὶ δλόκληρο τὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης τοῦ καθηγητῆ Η. Θερμοῦ γιὰ τὴ βασικὴ σύγκρουση στὴ νεώτερη Ἑλληνικὴ κοινωνία καὶ γιὰ τὸ καινούργιο μοντέλο ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ Ἀμερικανοὶ γιὰ νὰ ἐλέγχουν τὴ χώρα μας. Τώρα, δημοσιεύουμε τὸ τελευταῖο μέρος τῆς μελέτης — τὸ δημοσιεύουμε τὴ στιγμὴ ποὺ τὰ γεγονότα ἀπέδειξαν τὴν ὀρθότητα τῶν βασικῶν προβλέψεων τῆς.

Σ' ὅλη τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς ἐπικίνδυνης φάσης τῆς σύγκρουσης, ἡ στρατηγικὴ τοῦ Ἀνένδοτου Ἀγώνα εἶναι νὰ μὴν κάνει οὔτε εἰρήνη οὔτε πόλεμο. Προφανῶς εἶναι ἐντελῶς ἄσχετη καὶ ἐξωπραγματικὴ. Κυριαρχεῖται ἀπὸ συναισθηματισμὸ, πάθος καὶ ἀδικαιολόγητη αἰσιοδοξία. Τῆς λείπει σοβαρὴ ἀνάλυση, κατανόηση καὶ ἀξιολόγηση τοῦ μοντέλου τῆς Κατευθυνόμενης Δημοκρατίας. Ἀντικατοπτρίζει διαφωνίες, δυσἀρέσκειες, πολιτικὲς φιλοδοξίες καὶ ἀνικανότητα μέσα στὴν ἡγεσία τοῦ Ἀνένδοτου Ἀγώνα. Ἡ ἀντίφαση καὶ ἡ σύγχυση στὴ δραστηριότητα τοῦ Ἀνένδοτου Ἀγώνα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κρίσιμης περιόδου, βρίσκεται στὴν τακτικὴ. Ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ἐνθαρρύνονταν ὁ δυναμικὸς ψυχολογικὸς πόλεμος ἐνάντια στὸ κατεστημένο καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη οὔτε μιὰ μυστικὴ ὀργάνωση, τουλάχιστο γιὰ τὴ συλλογὴ πληροφοριῶν, δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρχε. Ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου εἰδικά, ἔθεσε σοβαρὰ ἐρωτήματα σχετικὰ μὲ τὴν ἔλλειψη πρωτοβουλίας στὴ διαμόρφωση καὶ τὴν ἀσκηση ἐθνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Στις 23 Αὐγούστου 1966 δήλωσε ὅτι: 1) ἡ δεξιὰ ἔχει παζαρέψει τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος. 2) Ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ συμπεριφέρεται σὰν πραγματικὴ σύμμαχος καὶ ὄχι σὰν δορυφόρος τοῦ ὁποῖου ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ὑποτάσσεται σ' ἐκεῖνην ἑνὸς ἄλλου ἔθνους.

Δὲν εἶναι τελείως σαφὲς σὲ τί ἀπέβλεπαν οἱ δηλώσεις τοῦ Ἀνδρέα γιὰ ἐξωτερικὰ πολιτικὰ θέματα ὅσον ἀφορᾷ τὴ μάχη τῆς Ἑνώσεως Κέντρου κατὰ τῆς δεξιᾶς. Ἀσχετα μὲ τὸ ἂν αὐτὲς οἱ δηλώσεις σκόπευαν νὰ προειδοποιήσουν τὴν ντόπια καὶ ξένη συμμαχία τῆς Κατευθυνόμενης Δημοκρατίας, ἢ νὰ γίνουν ὁ καταλύτης γιὰ περαιτέρω ριζοσπαστικοποίηση τῆς ἀντιπολίτευσης, τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ ἐπιτάχυνση τῆς διαδικασίας τῆς ἀναμέτρησης. Ὁ Λένιν συμβουλεύει «μὴν παίζεις ποτὲ μὲ τὴν ἀνταρσία». Ὁ Μάο προειδοποιεῖ «μὴ μπλέκεσαι μὲ μάχη χωρὶς νὰ εἶσαι σίγουρος πὼς θὰ τὴν κερδίσεις». Ἔτσι φαίνεται ὅτι οἱ χειριστὲς τοῦ Ἀνένδοτου Ἀγώνα παραβίασαν συστηματικὰ τοὺς θεμελιώδεις κανόνες καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου καὶ τῆς διπλωματίας.

ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Τὶς πρωινὲς ὥρες τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, εἶχε μιὰ δυσἀρεστη ἐκπληξη, πληροφορούμενος ἀπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν, ΚΥΠ, ὅτι χρειάζονταν τὴν ἄμεση ἐπιδοκιμασία καὶ ὑποστήριξή του γιὰ τὸ πραξικόπημα ποὺ εἶχαν κιόλας ἐκτελέσει. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα ὁ νεαρὸς Μονάρχης καὶ ἡ ἀνώτερη ἡγεσία τοῦ Στρατοῦ εἶχαν καταπιαστεῖ μὲ τὴ στρατηγικὴ μιάς

Βασιλικής δεξιάς στρατιωτικής επέμβασης που θα εμποδίζει να ξαναγυρίσει στην εξουσία το φιλελεύθερο Κόμμα της Ένωσης Κέντρου, του Γ. Παπανδρέου, στις προερχείς εκλογές της 28ης Μαΐου 1967, όπου αναμενόταν νίκη για το Κέντρο. Σύμφωνα με το Σάββα Κωνσταντόπουλο, κορυφαίο θεωρητικό των Έλληνικών Στρατιωτικών καθεστώτων, υπήρχαν τέσσερες πιθανές στρατιωτικές εναλλακτικές λύσεις για μια στρατιωτική επέμβαση. Η πρώτη θεωρία ήταν υπέρ ενός πραξικοπήματος μια δεδομένη στιγμή κατά τη διάρκεια της εκλογικής εκστρατείας από της 21 'Απριλίου μέχρι της 28 Μαΐου, η δεύτερη θεωρία τοποθετούσε την επέμβαση των ενόπλων δυνάμεων τη νύχτα των εκλογών, Κυριακή 28 Μαΐου. Η τρίτη εναλλακτική λύση θα επέτρεπε στον Γεώργιο Παπανδρέου να σχηματίσει κυβέρνηση, αν το κόμμα του κέρδιζε τις εκλογές, αλλά τότε οι 'Αρχηγοί των 'Ενόπλων Δυνάμεων θα καλούσαν τον Πρωθυπουργό και θα του 'διναν ένα τελεσίγραφο που θα 'λεγε πως η κυβέρνηση θα παύονταν άμεσα αν προσπαθούσε να αλλάξει την παρούσα σύνθεση και ήγηση των ενόπλων δυνάμεων. Τελικώς, η τέταρτη θεωρία υποστήριζε τη στρατιωτική επέμβαση πριν αρχίσει η προεκλογική εκστρατεία, με την 21 'Απριλίου σαν την τελευταία πιθανή μέρα που ήταν δυνατόν να γίνει το πραξικόπημα. Η τέταρτη θεωρία, η οποία ήταν, προφανώς, άγνωστη στο Βασιλιά και στους ανωτέρους στρατιωτικούς και πολιτικούς αρχηγούς της δεξιάς, απέρριψε τις άλλες θεωρίες σαν άφελεις και επιπόλαιες, χωρίς σοβαρή πιθανότητα να σταματήσουν το λαϊκό ρεύμα που θα ξεχύνονταν στους δρόμους, συνδεδεμένες με τη μεγάλη Χούντα που συμπεριελάμβανε το Βασιλιά και τους εμπιστούς φίλους του κατεστημένου. Η τέταρτη αυτή θεωρία άφορούσε μικρή Χούντα, άγνωστη στο Βασιλιά.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΑΙ Η 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ο Συναγματούρχης Παπαδόπουλος, δημιουργός της μικρής Χούντας, που είχε σχεδιάσει από το 1958 να αρπάξει την εξουσία στην κατάλληλη ευκαιρία, ήξερε καλά τη σύνθεση και τα σχέδια της Βασιλικής Χούντας. Ο αϊφνιδισμός από τη μικρή Χούντα, στις 21 'Απριλίου, έκαμε τον Βασιλιά να πληροφορηθεί με πίκρα ότι ο μηχανισμός της κάθαρσης είχε μπλοκαριστεί και ότι μια σοβαρή ανταρσία είχε συμβεί μέσα στο Κράτος. Αντιμετώπιζε τώρα το δίλημμα να προχωρήσει σε άμεσο ή μελλοντικό αντιπραξικόπημα για να καταβάλει την ανταρσία, ή να υποταγεί. Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, αρχηγός της ΕΡΕ και Πρωθυπουργός της 'Ελλάδος, συμβούλευε το Μονάρχη να κινηθεί άμεσα ενάντια στους στασιαστές, διατάσσοντάς τους να καταθέσουν τα όπλα. «Εάν δεν το κάνετε τώρα, δεν θα είσθε για πολύ ο Βασιλεύς της 'Ελλάδος», λέγεται πως είπε ο Κανελλόπουλος στον τρομοκρατημένο Βασιλιά. Ο Κωνσταντίνος αποφάσισε να παίξει για λίγο με το καινούργιο καθεστώς, ελπίζοντας ότι το 'Ελληνικό κατεστημένο και η υποστήριξη της Ιεραρχίας των ενόπλων δυνάμεων, του ΝΑΤΟ και της Κυβερνήσεως των ΗΠΑ θα κατάφεραν τελικά τους στασιαστές να παραδώσουν την εξουσία στο Παλάτι. Καθώς οι μήνες περνούσαν, το καθεστώς παγίωνε τη δύναμή του, μειώνοντας τη δύναμη του Βασιλιά μέσα στις 'Ενοπλες Δυνάμεις. Η μακρόχρονη συνεργασία των μοναρχικών με τους υπερενδοφρόνες αντικαταστάθηκε, ξαφνικά, από μια πικρή ανάμειξη που κορυφώθηκε με το μοναρχικό αντιπραξικόπημα, στις 13 Δεκεμβρίου 1967. Η αναχώρηση του Βασιλιά για τη Ρώμη και η ανατροπή της Βασιλείας άφησαν στα χέρια των συνταγματάρχων τον πλήρη έλεγχο του Κράτους.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Παίρνοντας θάρρος από την επιτυχία τους και έχοντας εμπιστοσύνη στη δύναμή τους, δεν δίστασαν να αποκαλύψουν τη μυστική τους οργάνωση. Ο συναγματούρχης Παπαδόπουλος, αρχηγός του πραξικοπήματος, προωθήθηκε στην κορυφή της καινούργιας δυναμικής δομής. Ο συναγματούρχης Πατακός, αρχηγός των τεθωρακισμένων του πραξικοπήματος, κατέλαβε τη δεύτερη θέση, ενώ ο στρατηγός Ζωϊτάκης, ο ασθενέστερος κρίκος στη Χούντα του Κωνσταντίνου, διορίστηκε Αντιβασιλιάς. Από τις πρώτες ώρες του πραξικοπήματος της 21 'Απριλίου η καινούργια ήγηση απέκλεισε το κατόρθωμά της «Επανάσταση». Για τους Βασιλικούς, αυτή η πράξη του μεσαίου στρώματος του Στρατού ήταν μια ανταρσία και όχι μια επανάσταση. Για την Ένωση Κέντρου και την Αριστερά, το πραξικόπημα ήταν μια ανταρσία μέσα στην επανάσταση. Παρ' όλα αυτά, το καινούργιο καθεστώς συνέχιζε να διατυμπανίζει την πίστη του σε μια επαναστατική αναμόρφωση της 'Ελληνικής Πολιτικής διαδικασίας. Η ενέργεια της μικρής Χούντας της 21 'Απριλίου φανέρωσε την έλλειψη ιδεολογικής ομοιογένειας, την έτερογενή ταξική προέλευση και κοულτούρα, και την ύπαρξη σοβαρής σύγκρουσης μέσα στο αμερικάνικο μοντέλο. Πράγματι, το πραξικόπημα της μικρής Χούντας έκανε κομμάτια την Κατευθυνόμενη Δημοκρατία και δημιούργησε μια κατάσταση ένεργου εμφύλιου πολέμου μέσα στη δεξιά, με την κατώτερη τάξη και τα αγροτικής καταγωγής Ιθαγενή Έλληνικά στοιχεία στη μια πλευρά, και το παλάτι, την ανώτερη τάξη

και τις διεθνείς συμμαχίες, στην άλλη.

Ο εμφύλιος πόλεμος, ο Διεθνισμός και ο Έθνικισμός προκάλεσαν μια βαθιά ιδεολογική ρωγμή στους αγρότες και το αστικό προλεταριάτο.

Ένα τμήμα της αγροτικής τάξης υποστήριξε τη Δεξιά, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα του βιομηχανικού προλεταριάτου και ένα αξιόλογο τμήμα της αγροτιάς που ποίκιλλε από περιοχή σε περιοχή, ακολούθησε την Αριστερά. Η επιτυχία του πραξικοπήματος των συνταγματάρχων και η άμεση ανάμειξη τους με το παλάτι έφερε το Υπουργείο Εξωτερικών της Αμερικής σε δύσκολη θέση. Το γεγονός ότι το πραξικόπημα σταμάτησε την άνοδο της Ένωσης Κέντρου και των αριστερών πολιτικών δυνάμεων, και εμποδισε την ήγηση της Ένωσης Κέντρου να κυβερνήσει νόμιμα, ήταν ένα όριστικό βήμα στην κατεύθυνση μιάς καινούργιας σταθεροποίησης της Κατευθυνόμενης Δημοκρατίας. Ο Βασιλιάς έχασε άμεσα την ήγηση και τον έλεγχο του μοντέλου στην τρούκα - ήγηση της μικρής Χούντας. Το γεγονός αυτό δυσαρέστησε προφανώς την ήγηση των ΗΠΑ, επειδή αποτελούσε μια αίρεση και μια παρέκκλιση από την προδιαγραφμένη τροχιά της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ έναντι της 'Ελλάδος.

Αυτή η πολιτική ήθελε το Βασιλιά συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ελλάδα. Το Παλάτι έγγυόταν αδιαμφισβήτητη και αδιάκοπη αφοσίωση της 'Ελλάδος στην Ατλαντική συμμαχία και στις ΗΠΑ. Επομένως, η κυριαρχία και ο πλήρης έλεγχος του Παλατιού στην ελληνική πολιτική ζωή ήταν κάτι πολύ επιθυμητό στους Αμερικανούς.

ΠΩΣ ΧΑΛΑΣΕ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Ιστορικά, και η αγγλική και η αμερικανική επέμβαση στην Ελλάδα, το 1944 και το '47, αντίστοιχως, θεώρησαν τον κυριαρχικό ρόλο της Μοναρχίας στην ελληνική πολιτική ζωή σαν τη βασική προϋπόθεση για το σύνδεσμο της 'Ελλάδος με την αγγλοαμερικανική συμμαχία, όπως προέβλεπε η συμφωνία της Γιάλας.

Ο ρόλος της αντιεπαναστατικής οργάνωσης μέσα στις ένοπλες δυνάμεις, στις παραστρατιωτικές οργανώσεις και την ΚΥΠ ήταν να αξάνει τον έλεγχο της μοναρχίας και της ΕΡΕ πάνω στο Πολιτικό σύστημα, χωρίς οι ίδιες να διεκδικούν εξουσία. Παραδόξως, η στρατιωτική επέμβαση της 21 'Απριλίου αναποδογύρισε το μοντέλο, υποτάσσοντας την παραδοσιακή ήγηση σε μια μυστική υπηρεσία πληροφοριών. Από της 21 'Απριλίου 1967 η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ υποστήριζε ταυτόχρονα και το καινούργιο καθεστώς και την παλιά ήγηση, ελπίζοντας να επανακαθιδρύσει την παραδοσιακή δεξιά συμμαχία. Αν το πραξικόπημα του Κωνσταντίνου είχε επιτύχει και ο νεαρός μονάρχης έπαιρνε τον έλεγχο του Κράτους από τα χέρια των στρατιωτικών, η θέση των ΗΠΑ στην Ελλάδα θα είχε παγωθεί και το Στέμμα θα είχε περιβληθεί με νομιμότητα, αξιοπρέπεια και σεβασμό. Θα ήταν τότε δυνατόν να αναδιοργανώσει την Κατευθυνόμενη Δημοκρατία με προοδευτική ελαστικότητα και σύγχρονη οργάνωση, επιτρέποντας στους συντηρητικούς και τους μετριοπαθείς να μουν στο μοντέλο, πραγματοποιώντας έτσι ένα βαθμιαίο άνοιγμα προς το συντηρητικό Κέντρο. Χωρίς αμφιβολία μια τέτοια μηχανορραφία θα ήταν άριστο έργο στην τέχνη της αντεπανάστασης και πιθανόν η επικίνδυνη σύγκρουση στην 'Ελληνική Πολιτική να μειωνόταν άποτελεσματικά.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΤΑΛΑΝΤΕΥΟΝΤΑΙ

Όταν το πραξικόπημα του Βασιλιά αποδείχτηκε μια γελοία παράσταση σε οργάνωση και εκτέλεση, το Στέιτ Ντεπάρτμεντ είχε δύο επιλογές: Η να πάρει δυναμική θέση, ρίχνοντας την κυβέρνηση Παπαδόπουλου και φέρνοντας πίσω τον εξόριστο Βασιλιά, ρισκώντας ακόμη και στρατιωτική ανάμειξη, ή να ακολουθήσει μια μακροχρόνια φιλοβασιλική πολιτική, παίζοντας με το καθεστώς, με προοπτική να το υποχρεώσει να υποταχθεί στην πριν από το πραξικόπημα ήγηση της δεξιάς.

Ἐπειδὴ ἡ στρατηγικὴ θέση τῆς Ἑλλάδος εἶναι κρίσιμη γιὰ τὰ ἀμερικανικὰ συμφέροντα στὴν Ἑγγὺς Ἀνατολή, οἱ ΗΠΑ ἀπέφυγαν δυναμικὴ ἀναμέτρηση. Τὸ καθεστῶς ἐπρεπε νὰ μείνει, νὰ ἀναγνωρισθεῖ πλήρως καὶ νὰ τοῦ παρασχεθεῖ στρατιωτικὴ βοήθεια ἱκανὴ μὲν νὰ τοῦ ἐξασφαλίζει τὸν ἐσωτερικὸ ἐλεγχό, ὅχι ὅμως καὶ τὴ δυνατότητα ἐνοπλῆς ἀναμέτρησης μὲ τοὺς παραδοσιακοὺς ἐχθροὺς τῆς χώρας, σὰν τὴν Τουρκία. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς, ἡ στρατιωτικὴ κυβέρνησις ἐπρεπε νὰ ὑποστηρίξει τὴ μοναρχία, νὰ ἐπιδιώξει συμβιβασμὸ μὲ τὸ βασιλιά καὶ νὰ φτιάξει ἕνα πολιτικὸ σύστημα πού νὰ φαίνεται σεβαστὸ καὶ δημοκρατικόν.

Διεθνῶς, ἡ Κυβέρνησις ἐπρεπε νὰ μείνει πιστὴ στὸ ΝΑΤΟ, νὰ ὑποστηρίξει καὶ νὰ αὐξήσει τὶς ἀμερικανικὲς βάσεις στὴν Ἑλλάδα. Μὲ λίγα λόγια, ἡ ἑλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐπρεπε νὰ παραμείνει σταθερὰ φιλοαμερικανικὴ. Ἐνῶ οἱ ΗΠΑ τήρησαν τὶς ὑποσχέσεις τοὺς ὅσον ἀφορᾷ τὴ δυνατότητα τοῦ καθεστῶτος νὰ ἀσκέι ἐλεγχό στὸ ἐσωτερικόν, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔγινε βαθμιαίᾳ ἀνεξάρτητη στὴν ἐσωτερικὴ τῆς πολιτικὴ, στὴν ἀρχή, καὶ ἔδειξε ἀνάλογες τάσεις στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, ἀργότερα. Ὁ συμβιβασμὸς μὲ τὴ Μοναρχία ἀπέτυχε καὶ ἡ Βασιλεία καταργήθηκε ἐπίσημα τὴν 1ῃ Ἰουνίου τοῦ 1973. Ἄν καὶ οἱ Ἀμερικάνοι διατηροῦσαν μιὰ βάση ἑλλημενισμοῦ γιὰ τὸν Ἐκτο Στόλο, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις φάνηκε ἀπόρθημη γιὰ μιὰ ἐπίσημη διατύπωση τῆς συμφωνίας καὶ γιὰ πρόσθετες ἐναέριες βάσεις στὴν Ἑλευσίνα καὶ τὴν Κρήτη. Ἀκόμα, ἡ Κυβέρνησις ἐμπόδισε τὰ ἀμερικανικὰ ἀεροπλάνα νὰ περάσουν πάνω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἰορδανικῆς κρίσεως τὸ 1970 καὶ τοῦ ἀραβοϊσραηλινοῦ πολέμου στὶς 6 Ὀκτώβρη τοῦ 1973.

ΝΟΕΜΒΡΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Στὶς 17 τοῦ Νοέμβρη ὁ Παπαδόπουλος—Πρόεδρος πιά—κήρυξε στρατιωτικὸ νόμο. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ 1967 τὸ καθεστῶς ἀντιμετώπιζε μαζικὴ ἀντίδραση. Οἱ φοιτητές, πού ἦταν ἀνήσυχοι ἀπὸ τὸ Φεβρουάριο, ἐξεγέρθηκαν, συμμαχῆσαν μὲ τοὺς ἐργάτες, ζήτησαν τὴ λαϊκὴ υποστήριξη καὶ ἀξίωσαν νὰ πᾶσι ἡ Κυβέρνησις καὶ νὰ ἐκδιωχθοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα οἱ βάσεις τοῦ ΝΑΤΟ.

Στὶς 25 Νοεμβρίου τοῦ 1973 ἡ Κυβέρνησις τοῦ Παπαδόπουλου ἔπρεπε μὲ ἕνα πραξικόπημα πού ἡ ψυχὴ του ἦταν ὁ ἀρχηγός τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας (ΕΣΑ), ταξίαρχος Ἰωαννίδης. Φήμες γιὰ τὸ πραξικόπημα εἶχαν φθάσει στὴν Οὐάσιγκτον τὸ περασμένον καλοκαίρι. Σύμφωνα μὲ Ἀμερικανὸ ἐπίσημο οἱ Ἕλληνες στρατιωτικοὶ κινήθηκαν ἐναντίον τοῦ Παπαδόπουλου ἐπειδὴ φοβήθηκαν ὅτι θὰ ἔχανε τὸν ἐλεγχό τῆς κατάστασης. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη στὴν πρώτη τῆς διακήρυξη στὸ Ἔθνος κατηγοροῦσε τὸν Παπαδόπουλο ὅτι ὀργάνωσε νοθευμένα δημοψηφίσματα γιὰ καὶνούργιο σύνταγμα τὸ 1968 καὶ γιὰ τὴν ἀντικατάσταση τῆς Μοναρχίας μὲ Δημοκρατίαν τὸ 1973. Βασικὸ σημεῖο τῆς διακήρυξης ἦταν ὅτι τὸ Ἔθνος δὲν εἶχε νόμιμο σύνταγμα. Ἐδῶ ἴσως βρίσκονταν τὸ κλειδί τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν σχεδίων τοῦ νέου καθεστῶτος. Μετὰ ἑπτὰ χρόνια στρατιωτικῆς κυριαρχίας ἡ κατάσταση τῆς σύγκρουσης, ἂν καὶ δύσκολο νὰ ἐκτιμηθεῖ ἐμπειρικά, φαίνεται νὰ εἶχε φτάσει πάλι σὲ ἐπικίνδυνη φάση, ὁδηγώντας σὲ παρόμοια ἀναμέτρηση, ὅπως στὸ παρελθόν.

Οἱ πολιτικὲς δυνάμεις πού ὑπάρχουν στὴ χώρα (ὁρατὲς ἢ ἀόρατες) εἶναι οἱ στρατιωτικοί, οἱ μοναρχικοί, ἡ Προοδευτικὴ Δεξιὰ, ἡ Ἐνωση Κέντρου, ἡ παραδοσιακὴ Ἀριστερά καὶ ἡ Νέα Ἀριστερά.

ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Εἶναι γεγονός ὅτι τὸ πραξικόπημα τοῦ 1967 δημιούργησε δύο καινούργιες πολιτικὲς δυνάμεις: τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τὴ Νέα Ἀριστερά. Ἀμέσως μετὰ τὴ στρατιωτικὴ ἐπέμβαση τοῦ 67 τὰ παραδοσιακὰ κόμματα καὶ εἰδικὰ τὸ Κέντρο καὶ ἡ ΕΔΑ ἀντιμετώπισαν σοβαρὴ κρίση. Ἡ νεολαία αὐτῶν τῶν κομμάτων, βαθιὰ ἀπογοητευμένη ἀπὸ τὰ σφάλματα τῆς παλιότερης γενιᾶς, ἐγκατέλειψε τὶς δομὲς τῶν κομμάτων καὶ ὁργανωμένη σὲ πληθώρα ἐπιτροπῶν καὶ ἀντιστασιακῶν ὁμάδων προβληματίστηκε πάνω στὴ μελλοντικὴ πορεία τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτικῆς. Εἶδε τὴν κατάστασι στὴν Ἑλλάδα σὰν φούρνο πού ἔλαινε τὶς παλιὲς δομὲς καὶ σὰν πηγὴ ἀπ' ὅπου θὰ ζεπηδήσει ἡ ριζικὴ ἀλλαγὴ.

Ἄν καὶ ἡ Νέα Ἀριστερά δὲν ἔχει ἀποκρυσταλλωθεῖ σὲ μιὰ ἐνιαία δομὴ καὶ ἡ ἰδεολογία τῆς παραμένει κάπως ἀόριστη, τέσσαρες εἶναι οὐσιαστικὰ οἱ κύριοι στόχοι τῆς: Ἀπερίοριστη ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία, δημοκρατία χωρὶς μοναρχία, σοσιαλισμὸς καὶ πολιτιστικὴ ἐπανάστασι. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δὲν ἐνδιαφέρει τὴν νέα ἀριστερά, ἐπειδὴ ἡ κίνησις ὑποστηρίζει τὸ σύνδεσμό τῆς μὲ τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Τὰ γεγονότα τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1973 δείχνουν ὅτι οἱ Ἕλληνες φοιτητὲς εἶναι τώρα ἡ ἡγεσία τῶν ριζοσπαστικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Οἱ οἰκοδόμοι, τὰ περισσότερα μαχητικὰ στοιχεῖα πρὶν ἀπὸ τὸ 1967, συμμαχῆσαν μὲ τοὺς φοιτητὲς καὶ δέχθηκαν τὴν ἡγεσίαν τους. Αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν ὁριμότητα τοῦ ἑλληνικοῦ φοιτητικοῦ κινήματος πού ξεπερνάει τὰ ἀμερικανικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ κινήματα τοῦ 1960.

Ἀντιμετωπίζοντας τὴ γρήγορη ἐπιδείνωση τῆς κατάστασης στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐπικίνδυνον ἀνύψωσι τοῦ ἐπιπέδου τῆς σύγκρουσης, τὸ καθεστῶς τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς

Πολιτικῆς φαίνεται πὼς σχεδίαζε νὰ συμφιλώσῃ μελλοντικὰ τοὺς στρατιωτικοὺς μὲ τὴ δεξιὰ καὶ τὴ Μοναρχία. Πραγματικά, ἡ λύσι αὐτὴ εἶναι ἡ καλουμένη «Δεύτερη Φάση». Νωρὶς τὸ Δεκέμβριο τοῦ '68 ἔγινε γνωστὸ ὅτι καὶ ὁ Βασιλιάς σχεδίαζε νὰ προχωρήσῃ στρατηγικὰ μὲ τὴ «Δεύτερη Φάση» ἂν πετύχαινε νὰ ρίξει τὴν Κυβέρνησις τοῦ Παπαδόπουλου.

ΤΑ ΝΕΑ ΣΧΕΔΙΑ

Σύμφωνα μ' αὐτὸ τὸ σχέδιο, μετὰ τὴν ἀποχώρησι τῶν στρατιωτικῶν, θὰ σχηματίζονταν παραδοσιακὴ πολιτικὴ κυβέρνησις μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Καραμανλὴ ἢ τὸν Κανελλόπουλο, πού θὰ κυβερνοῦσε τὴ χώρα δυὸ χρόνια, ἐτοιμάζοντας τὸ λαὸ γιὰ ἐκλογές. Ἡ Ἀριστερά καὶ ἡ Κέντρο-ἀριστερά τοῦ Παπανδρέου θὰ ἀποκλείονταν ἀπὸ τὶς ἐκλογές. Θὰ μετείχε τὸ μετριοπαθὲς καὶ συντηρητικὸ Κέντρο, ἡ ΕΡΕ καὶ οἱ Προοδευτικοὶ τοῦ Μαρκεζίνη. Κατὰ τὰ φαινόμενα ἡ Μοναρχία θὰ ξαναγύριζε τὴν κατὰλληλὴ στιγμὴ.

Ἄν αὐτὸ τὸ σχέδιο εἶχε στεφθεῖ μὲ ἐπιτυχία, τὸ μοντέλο τοῦ πολιτικοῦ ἐλέγχου θὰ ἦταν αὐτὸ βελτιωμένη μορφή τῆς πρὶν ἀπὸ τὸ 1967 Κατευθυνόμενης Δημοκρατίας. Ἡ κύρια διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ προηγούμενον μοντέλο καὶ τὸ καινούργιο θὰ ἦταν συμμετοχὴ τοῦ συντηρητικοῦ Κέντρου στὴν ἐξουσία, σημαντικὴ ἐλαστικότητα πρὸς τὴν Κέντρο-ἀριστερά, ἐκσυγχρονισμένη τεχνικὴ ἐλέγχου μὲ τὴ χρησιμοποίησι τῆς ψυχολογίας καὶ δημόσιες σχέσεις περισσότερο παρὰ κατευθεῖαν καταπιεστικὲς μέθοδοι καὶ περιορισμοὶ στὴ βασιλικὴ δραστηριότητα. Ἡ σύνθεσις τῆς κατ' ἐξοχὴν πολιτικῆς κυβέρνησης τῆς 26ης Νοεμβρίου τοῦ 1973 περιελάμβανε μερικoὺς παραδοσιακοὺς πολιτικοὺς, ὅπως τὸν Κώστα Ράλλη. Σύμφωνα μὲ δημοσιογραφικὲς πληροφορίες, ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης, ὁ καινούργιος Πρόεδρος, εἶναι παραδοσιακὸς καὶ φιλοβασιλικός. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φιλοβασιλικὲς προσωπικότητες τοῦ καθεστῶτος, ἀρκετὲς νόμιμες καὶ συνταγματικὲς ἐνέργειες σὰν τὴ δημόσια ἀπόρριψις τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ Παπαδόπουλου, τὴ δήλωσι ὅτι ἡ χώρα δὲν εἶχε ἐνεργὸ Σύνταγμα καὶ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ ἀποφασίζει μὲ συντακτικὲς πράξεις, φαίνεται νὰ ἀφήνουν ἀνοιχτὸ τὸ θέμα τῆς ἐπαναεισαγωγῆς τοῦ συντάγματος τοῦ '52 καὶ πιθανὸν τὴν ἐπαναφορὰ τῆς Μοναρχίας. Στὶς ΗΠΑ ἕνα σημαντικό τμήμα τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἡγεσίας θεωροῦσε τὰ στρατιωτικὰ καθεστῶτα στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὸ ἄπώτερο μέλλον ἀναξιοπιστα σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ. Συμφωνοῦσε ὅτι ἡ στρατιωτικὴ κυριαρχία εἶχε ἀποτύχει νὰ μειώσῃ αἰσθητὰ τὴν ἀντιαμερικανικὴ καὶ φιλο-ἀριστερὴ τάσι, νὰ προβληθεῖ στὴν κοινὴ γνώμη καὶ νὰ δημιουργήσει ἕνα εἶδος δημοκρατικῆς διαδικασίας πού θὰ δικαίωνε κάπως τὰ πραξικοπήματα.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

Ἡ κυριακὴ κρίσις πού ξέσπασε μὲ τὸ πραξικόπημα τῆς στρατιωτικῆς Χούντας τῆς Ἀθήνας ἐναντία στὸν Μακάριο στὶς 15 Ἰουλίου 1974, ἡ τουρκικὴ εἰσβολὴ πού ἀκολούθησε στὶς 20 Ἰουλίου, τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἀμερικάνοι ἐγκατέλειψαν στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ τοὺς φίλους τους στρατιωτικοὺς στὴν Ἀθήνα καὶ τήρησαν στάσι καθαρά φιλοτουρκικὴ, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἀπειλὴ μιᾶς ὁλόθριας ἑλληνοτουρκικῆς σύρραξης, εἶχαν σοβαρὲς συνέπειες καὶ προκάλεσαν ραγδαίως ἐξελίξεις.

Στὶς 23 Ἰουλίου 1974 ἡ ἡγεσία τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἀνάθεσε στὸν Κωνσταντῖνο Καραμανλὴ τὸ σχηματισμὸ πολιτικῆς κυβέρνησης. Ὑστερα ἀπὸ δυὸ μῆνες ἐξουσίας, ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῆς καινούργιας κυβέρνησης ἀπόβλεπε στὴ συνεργασία τῶν πολιτικῶν δυνάμεων καὶ τὸ Στρατοῦ. Ἐπιδιώκει ἴσως τὴν ἐξομάλυνσι τῶν ἀντιθέσεων στὸ χώρα τῆς Δεξιᾶς καὶ τὴ διεύρυνσι τῆς μὲ συμμετοχὴ τῆς συντηρητικῆς Δεξιᾶς, τῆς Κεντροδεξιᾶς καὶ τῶν Βασιλοφρόνων. Ἐνδεχόμενως ἀποσκοπεῖ στὴν πολιτικοποίησι τῶν προσκεκμένων στὶς στρατιωτικὲς κυβερνήσεις τῆς ἐπταετίας. Ἡ ψυχολογία τῆς Ἀκρας Δεξιᾶς σήμερα στὴν Ἑλλάδα εἶναι σταθερὰ προσηλωμένη στὴν ἐξουσία, παραγκωνίζοντας τὶς κεντροαριστερὲς καὶ ἀριστερὲς δυνάμεις. Αὐτὴ ἡ τάσι θὰ μπορούσε νὰ ἐκφραστεῖ λακωνικά: ἡ Δεξιὰ ἢ τάνκε.

Κι ἔτσι φαίνεται ὅτι σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη καμπὴ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτικῆς Ἱστορίας, τὸ Ἔθνος ἀντιμετωπίζει δύο ἐνδεχόμενα: ἢ τὴ συνέχισι τῆς στρατιωτικῆς κυριαρχίας ἢ ἐκσυγχρονισμένη Κατευθυνόμενη Δημοκρατία. Ἡ προηγηθεῖσα ἀνάλυσι κλίνει πρὸς τὸ δεύτερο ἐνδεχόμενο.

Ἐν τούτοις, τὸ φαινόμενο τῆς μακροχρόνιας κατάστασης σύγκρουσης στὴν Ἑλλάδα δείχνει καθαρά τὴν ἀπελπιστικὴ ἀνάγκη γιὰ μιὰ πραγματικὴ λύσι πού θὰ ἀποσοβήσῃ τὴ διαρκὴ κρίσι. Ἡ ἀνικανότητα τῆς σύγχρονης Ἑλληνικῆς Πολιτικῆς διαδικασίας νὰ δημιουργήσει ἕνα πολιτικὸ σύστημα γνήσια ἑλληνικόν, δημοκρατικόν καὶ ἀνταποκρινόμενον στὶς ἀνάγκες τῆς κοινωνίας πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ στὶς διαδοχικὲς κρίσεις πού ὑποθάλλονταν ἀπὸ τὴ σύγκρουσι ἀνάμεσα στὰ παραδοσιακὰ καὶ σύγχρονα κινήματα.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ

Ἡ σύγκρουσι τῆς Μοναρχίας μὲ τὴ Δημοκρατία εἶναι τὸ βασικὸ πρόβλημα. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ποτὲ ἡ Μοναρχία δὲν κατάφερε νὰ ριζώσει στὸ ἑλληνικὸ ἔδαφος. Πιθανὸν αὐτὸ δὲν τὴν ἐνδιέφερε πραγματικά. Πιθανὸν δὲν μπορούσε. Δὲν ἔχει σημασίαν. Τὸ τελικόν

αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Τα άλλα θέματα του Έθνους δημιουργήσαν μια φιλελεύθερη αντίθεση με διαρκώς αυξανόμενη λαϊκή υποστήριξη. Το δίλημμα που πρέπει να βγει απ' αυτή την κατάσταση είναι ότι, αν πρόκειται να γίνει ουσιαστικός πολιτικός εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα, δεν μπορεί να υπάρξει κανένας τύπος ή σχήμα τέτοιου μοντέλου έλέγχου σαν εκείνο της Κατευθυνόμενης Δημοκρατίας. Μετά τη νίκη των Βρεττανών και φιλοβασιλικών το 1945 ενάντια στο ΕΑΜ, πολιτικός εκσυγχρονισμός έπρεπε να είχε συμβεί με την παραχώρηση της παραδοσιακής μοναρχικής δύναμης στο λαό. Δυστυχώς, όταν η Μοναρχία επέστρεψε το 1946, προσπάθησε να εδραιωθεί πάση θυσία, σταθερά προσκολλημένη στην εξουσία, και παρέβλεψε έντελώς όλα τα αίτήματα για σοβαρές πολιτικές τροποποιήσεις με αυξανόμενη λαϊκή συμμετοχή. Όταν οι Αμερικάνοι επενέβησαν στην Ελλάδα το 1947 για να αντικαταστήσουν την εξαντλημένη Βρετανία, η θέση της Μοναρχίας ενισχύθηκε σημαντικά. Η μονοδιάστατη αμερικανική συμπεριφορά προς τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας, υπογραμμισμένη από την αποκλειστική υποστήριξη της Δεξιάς, συνετέλεσε ουσιαστικά στην κατάπιξη της διαδικασίας του ειρηνικού πολιτικού εκσυγχρονισμού. Για την αμερικανική εξωτερική πολιτική το δίλημμα είναι σαφές. Η Ελλάδα ανήκει στην ευρωπαϊκή κοινότητα και έχει παραδοσιακούς δεσμούς με τα Βαλκάνια και την Έγγυς Ανατολή. Το Έθνος πρέπει να μπορεί να έχει την ίδια ελευθερία στην εσωτερική ανάπτυξη και την εξωτερική πολιτική όπως η Ιταλία, η Γαλλία ή άλλα ευρωπαϊκά έθνη με δυνατά φιλελεύθερα και άριστερά κινήματα.

Η συνεχιζόμενη επικίνδυνη κατάσταση σύγκρουσης από το 1935 δείχνει ότι η ανεξαρτησία της χώρας και η υγιής συνεργασία με τη Δύση προϋποθέτουν φιλελεύθερο δημοκρατικό σύστημα. Όσο δεν υπάρχει τέτοιο σύστημα, η σύγκρουση θα εξακολουθεί. Η γενιά μετά τον εμφύλιο πόλεμο έχει τώρα ωριμάσει στην Ελλάδα. Αυτοί οι νέοι άνθρωποι έχουν σοβαρή μόρφωση και συνείδηση της εθνικής για τη μοναδική τους παράδοση που έθεσε τα θεμέλια του Δυτικού Πολιτισμού, προβληματίζονται με τις δυνατότητες της κληρονομιάς τους στον νέο πολιτισμό της μεταβιομηχανικής κοινωνίας. Δεν είναι έντυπωσιασμένοι από τα τεχνολογικά επιτεύγματα της Δύσης και τον πολιτισμό της ντόπιας ανώτερης τάξης. Βλέπουν τις διεθνείς ιδεολογίες και τους πολιτικούς συνασπισμούς με αξιοσημείωτη αντικειμενικότητα και συνεπώς έχουν απαλλαγεί από τις άμφιταλαντεύσεις και ψυχώσεις των γονιών τους. Ο εμφύλιος πόλεμος είναι γι' αυτούς μια τραγωδία και όχι μια σταυροφορία. Είναι αποφασισμένοι να φτιάξουν μια καινούργια κοινωνία με δημοκρατία και ελευθερία. Επομένως κάθε δομή σχεδιασμένη να κατευθύνει το Έθνος σε μια προγραμματισμένη πορεία αντίθετη προς τις καινούργιες αντιλήψεις του, θα συναντήσει σοβαρή αντίδραση από το λαό με πρωτοβουλία των νέων. Το δημοκρατικό σύστημα στην Ελλάδα θα απαιτήσει πολλή δουλειά για να εγκαθιδρυθεί. Δεν μπορεί να εφαρμοσθεί χωρίς να πέσουν τα οδοφράγματα που στήνει η παραδοσιακή σύγκρουση.

H. ΘΕΡΜΟΣ

Μικρός οδηγός του δημοψηφίσματος

ΠΩΣ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΑΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΤΗΝ «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ» ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

Του Τάσου Βουρνά

Με ανέντιμες συναλλαγές, μηχανορραφίες και ιδιοτελείς πολιτικούς έλιγμούς, παραδόθηκε το 1863 το ελληνικό στέμμα στα χέρια των Άγγλων δανειστών της Ελλάδας και των πρακτόρων τους Γκλύκσμπουργκ.

Ο Τάσος Βουρνάς γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και ειδικεύτηκε στη νεοελληνική ιστορία και φιλολογία. Εμφανίστηκε στα γράμματα το 1933 από τις στήλες της «φιλολογικής Καθημερινής», με μικρές μελέτες νεοελληνικής έρευνας. Το 1939 κυκλοφόρησε στη βιβλιοθήκη «Αρχαίων Συγγράφων» Ζαχαροπούλου κριτική έκδοσή του των «Επιστολών» του Ιουλιανού σε δύο τόμους. Από τότε έχει γράψει πάνω από 20 βιβλία γύρω από τη νεοελληνική ιστορία και φιλολογία. Από το 1971 διευθύνει τον εκδοτικό Οίκο Αφών Τολίδη, όπου έχει παρουσιάσει σειρά ιστορικών έργων, καθώς και έργα ξένων περιηγητών στον ελληνικό χώρο. Το τελευταίο του έργο είναι «Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδας» (1821 - 1909) που μόλις κυκλοφόρησε.

Διετέλεσε επίσης φιλολογικός κριτικός πολλών εφημερίδων της άριστερας, του περιοδικού «Ελεύθερα γράμματα», «Αιώνας μας», και «Επιθεώρηση Τέχνης».

Κατά τον εμφύλιο πόλεμο εξορίστηκε στον Αη-Στράτη και την 21η Απριλίου 1967 στη Γνάρο και στο Παρθένι Λέρον.

Τώρα εργάζεται και πάλι στην Αθήνη.

κατησχυμένος, ύστερα από τον τριακονταετή αντιβασιρικό και αντιμοναρχικό αγώνα του λαού και από τα συντριπτικά πλήγματα της εξέγερσης του 1862, που τον ανάγκασε να επιβιβαστεί στο αγγλικό πολεμικό «Σκύλλα», μαζί με τη γυναίκα του Αμαλία, και να πάρει το δρόμο της εξορίας. Στην εξέγερση του 1862 πήρε μέρος έναντιον του Όθωνα ο λαός και ο στρατός. Η δεσποτική του συμπεριφορά, η περιφρόνησή του στο ανάπηρο σύνταγμα του 1844, ξεσήκωσαν έναντιον του όλο το λαό, με επικεφαλής τους διανοούμενους:

«Αν μās όρίζεις δείξε μας, ό Βαβαρέ, τον χάρτην/με τον όποιον έλαβες ως δούλην σου την Σπάρτην/και ως θεραπεινίδα σου κατέχεις τās Αθήνας», έγραφε το 1836 ό Άλεξ. Σούτσος, ενώ ό λαός τραγουδούσε νύχτα μέρα στους δρόμους:

Έως πότε ή ξένη άκρίδα,
έως πότε κουφός Βαβαρός
θα βυζαίνει ή δόλια πατρίδα;
Σηκωθείτε άδέρφια, Έμπρός!

Τέλος, μετά σκληρών λαϊκών αγώνων τριάντα ολόκληρων χρόνων ό θρόνος του Όθωνος ανετράπη στις 12 Οκτωβρίου 1862.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΙΝΩΝ

Τά δεινά της Ελλάδας και μετά την εκθρόνιση όμως του Όθωνος δεν έπαψαν. Η Αγγλία, ή όποια τότε έβγαζε κατ' απόλυτη πρωτοβουλία της το ελληνικό στέμμα στο σφυρί, άρχισε να προπαγανδίζει την άναρρηση στον ελληνικό θρόνο ενός πρίγκιπα βγαλμένου μέσα από τους κόλπους της αγγλικής δυναστείας.

Ός υποψήφιος για το θρόνο της Ελλάδας

καρίτη Γεωργίου Βλάχου, σαν βασιλευόμενο παρακράτος των Γκοτζαμάνηδων και του άλλου έσμου των δολοφόνων του Λαμπράκη με τον εύθη έμφυλιοπολεμικό Παύλο τον Α' και σαν βασιλευόμενο «τσιμπουνό-όγλασμον» με τον νεαρό Κωνσταντίνο τον τελευταίο. Όμολογουμένως ή δύστηνη Ελλάδα δεν διαθέτει άλλο σκαλοπάτι για να κατέβει ως τα τάρταρα του πολιτειακού έξευτελισμού με τους κατά καιρούς ξένους, αλλά και ξενοκίνητους βασιλιάδες της...

Ο «ΚΟΥΦΟΣ ΒΑΒΑΡΟΣ»

Ο Πρώτος μονάρχης της Ελλάδας, ό Βαβαρός Όθων Βίτελτσβαχ, που τον επέβαλαν στη χώρα οι περιβόητες «Προστάτιδες δυνάμεις» το 1833, έφυγε από την Ελλάδα

Η κληρονομική βασιλεία, θεσμός άναχρονιστικός και έντελως βάρβαρος σαν πολιτεύμα για την εποχή μας, έδειξε την αντιδραστικότητα της ειδικά στην Ελλάδα, σταυροδρόμι ξένων συμφερόντων στα εκατόν πενήντα χρόνια του ελεύθερου έθνικου βίου μας. Η χώρα μας την ύπστην σε όλες τις μορφές της: σαν «έλέφ θεού» μοναρχία και σαν συνταγματική μοναρχία με τον Όθωνα, σαν βασιλευόμενη μοναρχία με τον Όθωνα, σαν βασιλευόμενη δημοκρατία με τον Γεώργιο τον Α' με τις άνάλογες έκτροπές της, σαν βασιλευόμενο τραμπουκισμό με τον Κωνσταντίνο τον παππού του σημερινού έπλημένου νεανία διεκδικητή του θρόνου, σαν βασιλευόμενο φασισμό με τον στυγνό και άγέλαστο θείο του Γεώργιο Β', τον «έστεμμένο φελλό» του μα-

και μόλις έξη (6) ψήφους πήρε ο κατοπινός βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος Γ' κλυδισμούργη!

Η ΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

Η Άγγιλια, ύστερα από τόσες μηχανορραφίες και τόσες διαπάνες, πετυχαίνοντας εκείνο που ήθελε, δήλωσε με το στόμα του εκτάκτου άπεσταλμένου της στην Ελλάδα Έλλιοτ, ότι «ο πρίγκιψ Άλφρέδος ούτε δύναται να δεχθεί, ούτε ήδύνατο να φέρει το στέμμα της Ελλάδος». Ωστόσο είχε επιτύχει, με τον εκβιασμό της λαϊκής κατάφασης στα σχέδιά της, να λυθούν τα χέρια της στο ζήτημα του ελληνικού θρόνου και από ευρωπαϊκό πρόβλημα να το μετατρέψει σε αποκλειστικά άγγλική υπόθεση, που ή λύση του ανετίθετο στον Άγγλο πρωθυπουργό Πάλμερστον.

Υστερα από τη διαμορφωμένη νέα κατάσταση στο πρόβλημα του ελληνικού θρόνου, ο Πάλμερστον έφριξε όλο το βάρος του να βρει κάποιο πρίγκιπα που να είναι εύπειθής οργανό του και να θέλει να κοσμήσει το κεφάλι του με το στέμμα της Ελλάδας. Την προσφορά του συνόδεψε με τη δήλωση ότι «ή συντήρηση στρατού και στόλου» απέβαιναν επίζημια και επιβλαβείς διά την Ελλάδα, διότι θα έnéβαλε το κράτος εις περιπλοκάς, ως ο μέλλων βασιλεύς δεν θα ήδύνατο να άντιμετωπίσει ακινδύνως έσωτερικώς και δι-εθνώς. Η Έλλάς —έδήλωνε— έχρηζε προπαντός αξιολόγων δυνάμεων χωροφυλακής».

ΕΠΙΜΟΝΕΣ ΑΡΝΗΣΕΙΣ

Το ελληνικό στέμμα άρχισε να περιφέρεται ανά τις μικρές ευρωπαϊκές αλές, τις υποτελείς της άγγλικής δυναστείας, αλλά συναντούσε έπιμονη άρνηση άποδοχής του. Αρχικά προσφέρθηκε στον Έρνέστο, δούκα του Σάξ-Κοβούργου, όμως αυτός το άπέκρουσε. Προσφέρθηκε κατόπι στον κόμητα του Πινάνξ, αλλά κι εκεί συνάντησε άρνηση ή προσφορά. Ο Φερδινάνδος της Πορτογαλίας προς τον όποιο προσφέρθηκε επίσης το ελληνικό στέμμα, ατιολόγησε την άρνησή του με τη δήλωση: «Η άγγλική κυβέρνηση θέλει γοργούς και εύπειθεις άποφάσεις και έπιθυμεί να εγκαταστήσει εντός ολίγων έβδομάδων νέον έν Αθήναις βασιλέα, ως συμβαίνει με τους τοπάρχες της Βεγγάλης, ότε άναχωρούντος του ένός πέμπεται εύθυσ έτερος!» Την τηρουμένη στην Ελλάδα γραμμή της άγγλικής πολιτικής είχε έπιβεβαιώσει και ο λόρδος Λοντόντερου με την κυνική του δήλωση στη βουλή ότι: «ή Έλλάς δέν να γίνει όσο το δυνατόν ολιγότερον επικίνδυνος και ο λαός της μικρόψυχος, όπως τά έθνη του Ίνδο-στάν». Υστερα άπ' όλη αυτή την άλυσιδα άποτυχιών γύρω στο ελληνικό στέμμα, ο Πάλμερστον κατέφυγε στην τελευταία λύση που του άπέμεινε και δέχτηκε τις προτάσεις του δανικής καταγωγής Άγγλου μεγαλοστραπέζτη του Σίτυ Χάμπερ, ο όποιος συνδεόταν με την αλή της Δανίας. Προκρίθηκε, λοιπόν, ως βασιλεύς της Ελλάδας ο δευτερότοκος γιός του Δανού βασιλιά, ο νεαρός Γουλιέλμος-Χριστιανός - Φερδινάνδος - Άδολφός - Γεώργιος, το γένος Γκλύκσμπουργκ - Σόντεμπουργκ - Σλέσβινγκ - Χόλσταϊν, ο όποιος και άποδέχτηκε τις άγγλικές προτάσεις και τους όρους του Πάλμερστον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

Στις 8 Μαρτίου 1863 (π. ήμερολόγιο) ή Έθνοσυνέλευση αναγόρευσε παμψηφεί ως βασιλέα της Ελλάδας τον προαθνήτα από τους Άγγλους Δανό πρίγκιπα, υπό το μοναδικό όρο ότι οι νόμμοι διάδοχοι του θ' άσπάζονταν το όρθόδοξο δόγμα. Ο τίτλος του νέου βασιλιά διάτυπώθηκε ως έξής: «Γεώργιος ο Α΄, βασιλεύς των Έλλήνων» και όχι όπως το Όθωνα «βασιλεύς της Ελλάδος». Με τη φόρμουλα αυτή ή Έθνοσυνέλευση ήθελε να καταστήσει τον θρόνο, κατά κάποιο τρόπο, σύμβολο ενότητας όλων των Έλλήνων, ελεύθερων και αλύτρωτων.

Τα έξοδα του νέου βασιλιά καθορίστηκαν ως έξής από τους Άγγλους, με βάση μυστική συμφωνία τους με την αλή της Κοπεγχάγης. Με τους όρους της ίδιας συμφωνίας εξασφαλιζόταν και ή άπόδοση της Έπτανήσου στην Ελλάδα, όμως ή χώρα άκινητοποιούνταν στις εθνικές της διεκδικήσεις προς την κατεύθυνση Ήπειρου, Θεσσαλίας και Κρήτης, ώστε ν' αποκλειστεί κάθε πιθανότητα δημιουργίας προστριβών με την εύνοούμενη των Άγγλων Τουρκία.

Πέρα από τη βασιλική έπιχορήγηση, που ο νέος βασιλιάς θα έπαιρνε από το ελληνικό θησαυροφυλάκιο, δικαιούνταν επίσης και ισόβια χορηγία από 12.000 χρυσές λίρες το χρόνο, τις όποιες θα κατέβαλλε το ελληνικό δημόσιο στο βασιλικό ταμείο έναντι των τοκοχρεωλυστών των άγγλικών δανείων προς την Ελλάδα από την έποχή της επανάστασης του '21. Στην ίδια συμφωνία είχε καταχωρηθεί όρος με τον όποιο προβλεπόταν και ή καταβολή μιās άλλης έτήσιας έπιχορήγησης προς το βασιλέα εκ μέρους της Έπτανησιακής πολιτείας από 10.000 λίρες το χρόνο!

ΤΟ ΔΟΛΙΟ «ΔΩΡΟ»

Ενώ ο νέος βασιλιάς περιόδευε τις ξένες αλές συντελούνταν ή ένωση της Έπτανήσου με την Ελλάδα. Στις 19 Σεπτεμβρίου 1863 (π. ήμ.) συνήλθε ή προκύψασα από πρόσφατες τότε εκλογές Ίονιος βουλή και σε πανηγυρική συνεδρία της ο Άγγλος άρμοστής διάβασε διάγγελμα του στέμματος της Μ. Βρεταννίας, στο όποιο διακηρυσσόταν ότι ή Άγγιλια συναινούσε ν' άποσύρει την «προστασία» της από τά Ίόνια νησιά. Στις 23 Σεπτεμβρίου 1863 ή Ίονιοςβουλή ψήφισε την ένωση της Έπτανήσου με την Ελλάδα.

Παρά το κοινωνικά και πολιτικά δυσμάχητο, το οικονομικά ασύμφορο και το στρατιωτικά άχρηστο της περαιτέρω παραμονής των Άγγλων στην Έπτανήσο, ή ένωση δέν πραγματωποιήθηκε δίχως όρους εκ μέρους των Άγγλων. Με το πρωτόκολλο της παράδοσης της Έπτανήσου έπιβλήθηκε ή άποστρατιωτικοποίηση των νησιών και ή κατεδάφιση όλων των φρουριών της Κερκύρας, τά όποια και ισοπέδωσαν πριν φύγουν, άγγλικά στρατιωτικά τμήματα.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ»

Πριν περάσει μήνας από την ένωση της Έπτανήσου με τη μητέρα πατρίδα, ο νέος βασιλιάς έφτασε στην Ελλάδα. Στις 17 Οκτωβρίου 1863 (π. ήμ.) πάτησε για πρώτη φορά το χώμα της στον Πειραιά και στις 19 έφανίστηκε μπροστά στην Έθνοσυνέλευση κι έδωσε το βασιλικό όρκο. Στο σχετικό διάγγελμα του ύποσχόταν σεβασμό του συντάγματος (δέν το ήήρησε ποτέ!) και εκλογή των άρίστων στη διακυβέρνηση της χώρας (πάντοτε διάλεγε τους χειρότερους, αυτούς που θά τους είχε εύκολότερα ύποχείριους!).

Στις 25 Οκτωβρίου 1863 όρκίστηκε μπροστά του ή νέα κυβέρνηση υπό το Δημήτρη Βούλαρη (πόν Έδραίο φαυλοκράτη κοτζάμπαση, που ο λαός τον φώναζε «τζουμπέ»), από το μεγάλο, τουρλωτό άρβανίτικο φέσι του), που άποτελούνταν από στελέχη προσκείμενα άπόλυτα στην άγγλική πολιτική.

Έτσι, με την άνάρρηση στο θρόνο του Γεωργίου του Α' και τον έκπληστηρισμό του ελληνικού στέμματος ύπέρ της χρηματιστικής ολιγαρχίας του Σίτυ, θεμελιωνόταν άτράνταχτη ή άγγλική έπιρροή στην Ελλάδα και ή κυβέρνηση της αυτής αυτοκρατορικής μεγαλειότητος, της Βικτωρίας της Άγγιλιας, καθίστατο πλέον ή ρυθμιστρια των τυχών του άνάπνου πολιτικά και πολιτειακά ελληνικού κράτους έπι όγδόντα συναπτά έτη, με άσημαντα διαλείμματα, ως ότου, με το δόγμα Τρούμαν, ή άμερικάνικη έπιρροή άντικατέστησε την άγγλική, σε μιιά έποχή που ο γηραιός και νωδός πλέον άγγλικός λέων άρχισε να τρέφεται με άμερικανικές κονσέρβες...

Τάσος Βουρνάς

προβλήθηκε ο δευτερότοκος γιός της βασιλίσσας Βικτωρίας της Άγγιλιας, ο πρίγκιπας Άλφρέδος. Στην προπαγάνδα ύπέρ της ύποψηφιότητάς του οι Άγγλοι έφριξαν το περιβόητο «ίππικό του Αγίου Γεωργίου» (δηλαδή τις χρυσές λίρες τους, με την παράσταση του έφιππου στρατιωτικού αγίου στην πίσω όψη τους), σε συνδυασμό με την υπόσχεση της ένωσης της επτανήσου με την Ελλάδα. Το άγγλικό θησαυροφυλάκιο άνοιξε διάπλατα τα χρηματοκιβώτιά του για την έπιτυχία της υπόθεσης, και οργανώθηκαν πληρωμένες διαδηλώσεις στην Αθήνα ύπέρ του Άλφρέδου, ενώ εικόνες του ύποψηφιού σε χαρτιά, σε πιάτα, σε ποτήρια και σε άλλα άπιθανά άντικείμενα, τυπώνονταν κατά χιλιάδες και πλημμύριζαν την Ελλάδα.

ΜΕ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

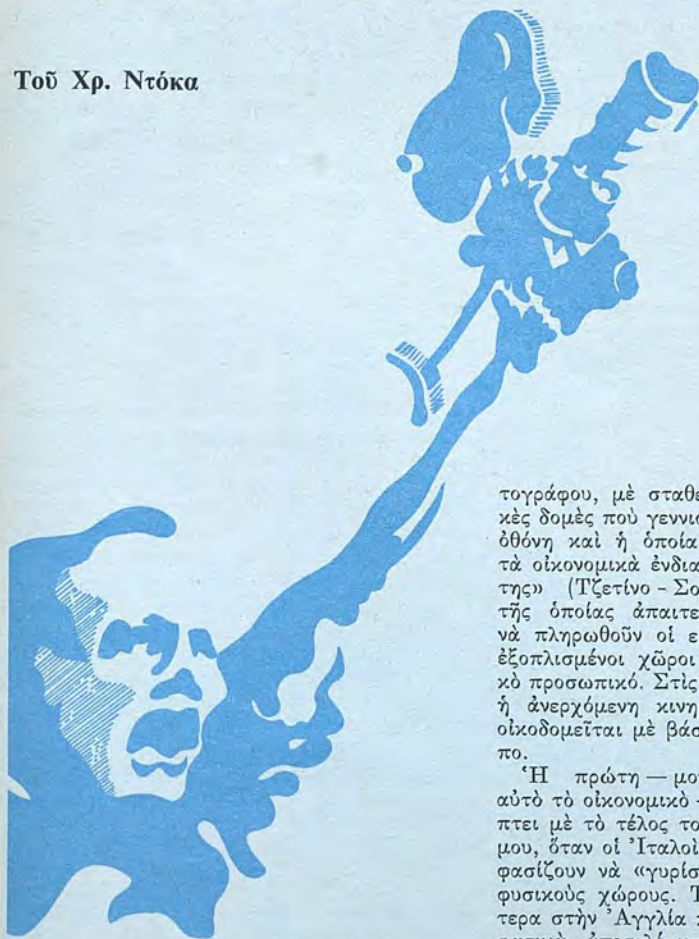
Σάν πιό τελεσφόρο μέσο για την έπιτυχία του σκοπού τους οι Άγγλοι, σε συνεργασία με την κυβέρνηση Βούλαρη, όργάνωσαν δημοψήφισμα για να έπιτευχθεί ή εκλογή του Άλφρέδου. Η άγγλική διπλωματία όμως ήξερε πως και αν έκλεγόταν ο Άλφρέδος, έλάχιστες πιθανότητες είχε να βασιλεύσει, γιατί με τη συνθήκη κατοχύρωσης της ανεαρτησίας της Ελλάδας του 1830, δέν έπιτρεπόταν ή άνάρρηση στον ελληνικό θρόνο βλαστού από τις δυναστείες των τριών «προστάτιδων δυνάμεων» Γαλλίας, Ρωσίας και Άγγιλιας. Η ρωσική αντίδραση ιδίως ήταν πολύ σθεναρή και από πλευράς ρωσικής αλής ύποστηριζόταν ή ύποψηφιότητα του όρθόδοξου το θρησκευμα πρίγκιπα Λάιχτεμπεργκ, έγγονου του τσάρου Νικολάου του Α', και από πλευράς μητριακής, έγγονου του Εύγενίου Μπαρναλί, γιού της συζύγου του Ναπολέοντος Ίωσηφίνας από τον πρώτο της γάμο. Ο Λάιχτεμπεργκ ύποστηριζόταν επίσης και από τη Γαλλία και έπομένως ή διάσταση των μεγάλων δυνάμεων στο θέμα των ύποψηφιότητων για τον ελληνικό θρόνο ήταν κεφαλαιώδης.

Σκοπός, ωστόσο, της άγγλικής πολιτικής, δέν ήταν ή άνάρρηση στον ελληνικό θρόνο ενός Άγγλου πρίγκιπα, αλλά ο έξαναγκασμός του ελληνικού λαού να δώσει καταφατική ψήφο στην πολιτική της Άγγιλιας στον ελληνικό χώρο και να ισχυροποιηθεί, με πάνδημη και καθολική άναγνώριση, ή προστασία της Άγγιλιας στα μάτια Έλλήνων και ξένων. Και ενώ οι Άγγλοι συμφωνούσαν με την κυβέρνηση Βούλαρη στην άνάγκη της ταχείας διεξαγωγής του δημοψηφίσματος, παράλληλα άποδέχονταν συμφωνία με τις άλλες δύο δυνάμεις, με την όποια κηρυσσόταν σε ισχύ το πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830.

Το δημοψήφισμα έγινε ταυτόχρονα με τις εκλογές για άνάδειξη έθνοσυνέλευσης. Ψήφισαν 230.433 Έλληνες από έσωτερικό της χώρας και 19.583 στο έξωτερικό. Ο Άλφρέδος πήρε τη συντριπτική πλειοψηφία, συγκεντρώνοντας 240.016 ψήφους ένός 2.460 ο Λάιχτεμπεργκ. Ένενόντα τρείς ψήφοι ρίχθηκαν στην κάλπη ύπέρ της άβασίλειυτης δημοκρατίας και άσήμαντες μονάδες πήραν ο ήρωας των άστικοδημοκρατικών και έθνικονεωτικών έξεγέρσεων της Ίταλίας Ίωσηφ Γαριβάλδι, ο διαβόητος Έλβετός Τραπεζίτης Έυνάρδος

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Του Χρ. Ντόκα

“Ένα αντίρτικο

Γεννήθηκε το 1945.
Σπούδασε Θέατρο και
Κινηματογράφο στην
Αθήνα. Το 1973 απο-
φοίτησε από το «Lon-
don Film School».

τογράφου, με σταθερή διάρκεια και έρμητι-
κές δομές που γεννιούνται και πεθαίνουν στην
όθονη και ή οποία πρέπει να ικανοποιήσει
τά οικονομικά ενδιαφέροντα των παραγωγών
της» (Τζετίνο - Σολάνας), ή πραγμάτωση
της οποίας απαιτεί μεγάλο κεφάλαιο για
να πληρωθούν οι ειδικά διαμορφωμένοι και
έξοπλισμένοι χώροι (Studio) και το τεχνι-
κό προσωπικό. Στις άλλες χώρες του κόσμου,
ή ανερχόμενη κινηματογραφική βιομηχανία
οικοδομείται με βάση το αμερικάνικο πρότυ-
πο.

Η πρώτη — μονομερής — αντίδραση σ'
αυτό το οικονομικό - τεχνικό πρότυπο συμπί-
πτει με το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέ-
μου, όταν οι Ίταλοι κινηματογραφιστές απο-
φασίζουν να «γυρίσουν» τις ταινίες τους σε
φυσικούς χώρους. Το ίδιο θα συμβεί αργό-
τερα στην Αγγλία και αλλού. Από τα αντι-
φατικά αποτελέσματα και τις διαμετρικά
αντίθετες αντιδράσεις που προκάλεσαν ται-
νίες θεματολογικά πολιτικές που δανείζον-
ται τα γνωστά, καθιερωμένα σχήματα του
ψυχαγωγικού κινηματογράφου για να εκ-
φράσουν τα — πολιτικά στην περίπτωση μας
— περιεχόμενα, έγινε φανερό πως το περιε-
χόμενο πρέπει να δημιουργεί τη δική του μορφή.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την αναζήτηση
νέων μορφών έκφρασης των πολιτικών θε-
μάτων.

Τα νέα «έργα», στην καλύτερη περίπτωση,
αποτελέσαν την αντιμαχόμενη «προοδευτι-
κή» πλευρά του καθιερωμένου κινηματογρά-
φου. Το «σύστημα» όχι μονάχα ανέχθηκε
τις νέες ταινίες, αλλά βρήκε σ' αυτές μια
λύση κάλυψης του εισοδηματικού ελλείμμα-
τος που άφηνε η εξαπλώση της τηλεόρασης
από τη μία μεριά και γεφύρωσης του ποιο-
τικού κενού που δημιουργούσαν οι απαιτή-
σεις ενός κοινού, νεανικού στην πλειοψηφία
του.

Οι νέες μορφές αφομοιώθηκαν. Και οι
κινηματογραφιστές στην προσπάθειά τους
να κατακτήσουν τον χώρο της επίσημης
παραγωγής «βρέθηκαν εγκλωβισμένοι στο
φρούριό της», όπως χαρακτηριστικά δήλωνε
ο Γκοντάρ. Οι πρώτες αυθόρμητες αντιδρά-
σεις υλοποιήθηκαν με τη σύσταση — στις
Η.Π.Α. και την Ευρώπη — ομάδων κινη-
ματογραφικών κατά βάση χωρίς ξεκαθαρι-
σμένη ιδεολογία ή μη πολιτικοποιημένων
που θα εργάζονταν έξω από το «σύστημα».
(Οι αντίστοιχες δραστηριότητες στη Λατι-
νική Αμερική θα μελετηθούν πιο κάτω).

Λίγα χρόνια μετά, ένας μεγάλος αριθμός

των ταινιών αυτών περνούσε στην επίσημη
παραγωγή και εκμετάλλευση ενώ οι αμερι-
κάνικες ταινίες «Αντεργκράουντ» έκαναν
το γύρο του κόσμου μέσω των πρεσβειών
τους, με τους μορφωτικούς ακόλουθους να
φροντίζουν για την παρουσίασή τους. Έμεινε
πάλι στην Ιστορία με την κρίση θεσμών και
καθιερωμένων τρόπων σκέψης που επέφερε
το ξεσίκωμα του Μάη '68 στη Γαλλία, να
επιβάλει μια νέα θεώρηση της σχέσης ται-
νίας - ιδεολογίας και, ειδικότερα, της φύσης
του πολιτικού κινηματογράφου. Έτσι, κι-
νηματογραφιστές και στοχαστές του κινη-
ματογράφου ανακαλύπτουν ξανά τους Ρώ-
σους συναδέλφους τους της δεκαετίας του
'20. «Οι κοινωνικές και ταξικές διακρίσεις
που χαρακτηρίζουν ένα προϊόν τέχνης δε
θα πρέπει ν' αναζητηθούν μέσα στο ίδιο
το προϊόν τέχνης — βρίσκονται στο εξωτερι-
κό αυτού, τοποθετημένες στις μεθόδους πα-
ραγωγής και κατανάλωσής του». (Novy
Left No 3, 1928).

Απ' αυτό βγαίνει πως «κάθε ταινία είναι
προϊόν μιας ιδεολογίας μέσα στην οποία
παράγεται και κατανalώνεται» και «κάθε
ταινία είναι πολιτική στο μέτρο που προσδιο-
ρίζεται από την ιδεολογία που την παράγει»
(Ναρμτονι - Κομολί, 1969).

Μια πολιτική ταινία με βάση τ' ακόλουθα
στοιχεία καθορισμού της

- α. θεματολογικό περιεχόμενο
 - β. μορφή
 - γ. τρόπος παραγωγής — εκμετάλλευσης —
διάθεσης
- μπορεί να 'ναι: φασιστική, άστικο - δημο-
κρατική, ύλιστική, ταξική κ.ο.κ.

Τούτο διαπιστώνοντας ο Γκοντάρ, θα
πεί: αν προσπαθείς να κάνεις επαναστατικές
ταινίες πάνω σε αντιδραστικά τραπέζια
μοντάζ, θα μπερδεύεις». Κοινά χαρακτη-
ριστικό των νέων κινηματογραφικών ομάδων
στη Γαλλία που ιδρύθηκαν μετά το Μάη
'68 είναι η ιδεολογική τοποθέτηση στο χώρο
της άριστερας. Πέρα από την άρνηση οποιασ-
δήποτε σχέσης με την οργανωμένη παραγω-
γή, δηλώνουν ακόμη πως οι ταινίες τους
«προορίζονται για μικρές ομάδες, πολιτικά
και ταξικά συνειδητοποιημένες». Τα μέλη
των ομάδων αυτών αποτελούν επαγγελματίες
κινηματογραφιστές, φωτογράφους, δημο-
σιογράφους, διανοούμενους, φοιτητές και
εργάτες. Τους τελευταίους εκπαιδεύουν οι
επαγγελματίες για να κάνουν ταινίες τα θέ-
ματά τους χωρίς τη βοήθεια της «πνευμα-
τικής έμπροσθοφυλακής».

Παρόμοια εργασία άρχισε να γίνεται και

Το πλήθος των ταινιών με πολιτικό πε-
ριεχόμενο σ' όλο τον κόσμο από τα μέσα της
περασμένης δεκαετίας και ή ανάλογη δρα-
στηριότητα των νέων κινηματογραφιστών
στον τόπο μας, καθώς και ή χαρακτηρας που
πήρε το τελευταίο φεστιβάλ κινηματογράφου
στη Θεσσαλονίκη, θέτουν το θέμα καθορι-
σμού του όρου «πολιτικός κινηματογράφος»,
αναδρομικής παρακολούθησης των εξελικτι-
κών διαδικασιών και της λειτουργίας του.

Γενέτειρα του πολιτικού κινηματογράφου
είναι ή Ρωσία της δεύτερης δεκαετίας του
αιώνα μας. Το έργο των Ρώσων κλασι-
κών — Αϊζενστάιν, Πουντόβκιν, Ντοβζέν-
κο — συνδέθηκε επίσης με τη γέννηση της
νέας Τέχνης. Η εργασία της ομάδας του
Ντζίγκα Βερτόφ — φορέας μιας διαφορε-
τικής αντίληψης και πρακτικής του κινημα-
τογράφου — έγινε και αυτή αντικείμενα αι-
σθητικής μελέτης.

Έτσι, στη θέση ενός επαναστατικού —
σε μορφή και περιεχόμενο — και ιδεολογικά
καθορισμένου κινηματογράφου μιας συγκεκρι-
μένης ιστορικής περιόδου, έμεινε — σαν
χώρος αναφοράς και σύγκρισης των ταινιών
στα χρόνια που ακολούθησαν — ή εικόνα
ενός «κινηματογράφου — Τέχνης», άοριστα
πολιτικού.

Ο πειραματισμός εγκαταλείπεται στη
Ρωσία από τις αρχές της τρίτης δεκαετίας
και, αργότερα, με την κυριαρχία του αμερι-
κάνικου κινηματογράφου σ' όλο τον κόσμο
και την εξάλειψη των εθνικών σχολών, ή
μορφή του θα διαμορφωθεί σύμφωνα με το
χολιγουντιανό μοντέλο: «Ταινία - θέαμα
προς έκθεση στις αίθουσες προβολής κινημα-

στις άλλες χώρες της Εύρώπης, στην 'Ιαπωνία και στις Η.Π.Α.

Η εμφάνιση και ανάπτυξη από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας του κινηματογράφου στη Λατινική 'Αμερική — κινηματογράφος του Τρίτου Κόσμου — δε θά 'πρεπε να ιδωθεί έξω από τις επαναστατικές διαδικασίες που ακολουθήσαν την επιτυχία της επανάστασης στην Κούβα.

Ο άγων είναι διττός: πολιτιστικός και πολιτικός.

Τοποθετημένες στο πρώτο επίπεδο πάλης, οι ταινίες του Κλάουμπερ Ρόχα αποτελούν την πιο ολοκληρωμένη έκφραση αντίδρασης στον ξενόφερτο και επιβαλλόμενο πολιτισμό και αναζήτησης εθνικής ταυτότητας.

Οι ανάγκες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ επαναστατικών ομάδων, έφερε κινηματογραφιστές και διανοούμενους να έρξαστον ανάμεσά τους. 'Ο κινηματογραφιστής — επαναστάτης με τη «μηχανή» — όπλο» μοιράζεται τους κινδύνους του αντάρτη. Για την επιβίωση και λειτουργία μιας τέτοιας ομάδας επιβάλλεται η συγκρότησή της κατά το πρότυπο των αντίστοιχων αντάρτικων.

Η ταινία δεν παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο «έργο» προς θέαση και συζήτηση, αλλά, τοποθετώντας ένα θέμα στον ιστορικό-κοινωνικό του χώρο με τις υπάρχουσες αντιθέσεις του, γίνεται σημείο εκκίνησης διερεύνησής του και έκφρασης απόψεων, για την πρακτική επίλυσή του: «'Η ώρα των φούρνων» των Τζετίνο-Σολάνας είναι το χαρακτηριστικότερο και πιο επιτυχημένο παράδειγμα του είδους αυτού.

Οι ίδιες ταινίες φτάνοντας στην Εύρωπη και 'Αμερική γίνονται αντικείμενα εξωτικής περιέργειας, συζητήσεων περί αισθητικής ή, όπως αυτό συμβαίνει στην πλειοψηφία τους, αφήνουν αδιάφορους τους θεατές.

Στην Ελλάδα, οι πρώτες προσπάθειες ταινιών πολιτικού περιεχομένου συμπίπτουν με την ομαδική παρουσία — στα 1963 — των ταινιών μικρού μήκους 'Ανεξάρτητης Παραγωγής. Στα επόμενα χρόνια, έχουμε ανάπτυξη και καθιέρωση των ταινιών με-

γάλου μήκους στην ίδια βάση — σ' αντίθεση με τις μεμονωμένες περιπτώσεις ταινιών «αδέσμευτων οικονομικά» σκηνοθετών της προηγούμενης δεκαετίας. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι ο «πολιτικός κινηματογράφος» γίνεται συνώνυμο του «ανεξάρτητος κινηματογράφος». 'Ανάμεσα στις ταινίες που θεωρήθηκαν πολιτικές, ανήκουν αυτές με εμφανές το πολιτικό τους περιεχόμενο και κείνες που επιχειρούν κριτική ανάλυση ή επισκόπηση του κοινωνικού χώρου ή δοκιμάζουν ένα «νέο είδος κινηματογραφικής γραφής».

Με την αύξηση των ταινιών αυτών και τη σταθερή μείωση των εισπράξεων των ταινιών βιομηχανίας, που είχε σαν αποτέλεσμα την ελάττωση της παραγωγής τους, καθιερώθηκε και στην Ελλάδα η θέση του σκηνοθέτη — έκφραστή προσωπικών θεμάτων (του έαυτού του) σ' αντίθεση με το σκηνοθέτη — εκτελεστή παραγγελιών. Θεωρητικά τα «προσωπικά θέματα» — από την άποψη που μάς ενδιαφέρει εδώ — είναι σχετικά με την πολιτικοποίηση και ιδεολογική τοποθέτηση του σκηνοθέτη. Στην πρακτική τους έκφραση (ταινία) και στο μέτρο που έρχονται σε αντίθεση με το κράτος — καθεστώς, καθορίζονται «από το βαθμό ανοχής και απορροφητικής ικανότητας του τελευταίου, που είναι και ο βαθμός ανοχής τους» (Δ. Πεπονής, Μεγάλη 'Επικοινωνία).

Στην περίπτωση που ο σκηνοθέτης αρνείται τη συνδιαλλαγή με τη λογοκρισία ή την εξαπατά με την υποβολή ενός άλλου σεναρίου — όπως έγινε κυρίως κατά τη διάρκεια της δικτατορίας — ή παράνομη ή ημι-παράνομη πραγμάτωση της ταινίας αποτελεί πολιτική πράξη του σκηνοθέτη — παραγωγού της, αλλά η ταινία δεν λειτουργεί — σε ό,τι αφορά το χώρο παραγωγής της — έφ' όσον δεν προβάλλεται (ή παρουσία της σ' έναν άλλο χώρο — σημαντική και ουσιαστική από άλλη άποψη και για άλλους λόγους — είναι έξω από το θέμα που εξετάζουμε εδώ: σχέση ταινίας ενός χώρου — θεατή του ίδιου χώρου).

Τρεις από τις παράνομα «γυρισμένες» ελληνικές ταινίες που φυγαδεύτηκαν στο ξέω-

τερικό: «Κιέριον» του Δ. Θεού, «'Ελλάς 'Ελλήνων Χριστιανών» του Κ. Χρονόπουλου και «Μέγαροι» των Μανιάτη-Τσεμπερόπουλου (ή αναφορά τους δεν σημαίνει αξιολόγηση) μετά την Ιουλιανή αλλαγή υποβάλλονται στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, γίνονται δεκτές και, στις δύο από τις τρεις, απόνεμονται βραβεία.

Σαν προϊόντα προς κατανάλωση στο χώρο προέλευσής τους, οι ταινίες αυτές μοιράζονται με την — έστω ανεξάρτητη — υπόλοιπη παραγωγή, τις δυνατότητες αλλά και τις συνέπειες αποδοχής του «συστήματος», στην εκμετάλλευση, διανομή και παρουσίαση — έκθεσή τους (προβολή) στις εμπορικές αίθουσες κινηματογράφου. Καί, στο στάδιο οργάνωσης που βρίσκεται σήμερα το νέο «κύκλωμα», έχουν ακόμα να αντιπαραβούν τα προϊόντα της ξένης βιομηχανίας.

'Ο πολιτικοποιημένος λοιπόν σκηνοθέτης παρουσιάζοντας το έργο του στο κοινό με την κρατική συγκατάθεση — α. άδεια γυρίσματος, β. άδεια προβολής — συμπράττει ή συμμαχεί με το δεύτερο. — 'Η ταινία σε ό,τι αφορά τη μετάδοση στο θεατή κινηματογραφικών μηνυμάτων και επιμεριών συναγωνίζεται το σύνολο των άλλων ταινιών και στο επίπεδο ενημέρωσης και πληροφόρησης συνυπάρχει με τα υπόλοιπα μέσα 'Επικοινωνίας τα οποία κατέχουν προνομιακή θέση.

'Εχοντας εκθέσει τις αντιθέσεις και αντινομίες μέσα από τις οποίες δοκιμάζει να «έκφραστεί» ο πολιτικοποιημένος 'Ελληνας σκηνοθέτης, μένει στο μέλλον να διαπιστωθεί ο βαθμός πρακτικής αποτελεσματικότητας των ταινιών στα διαδοχικά στάδια διαφοροποιήσεων και εξέλιξεων του όλου έγχγειρήματος.

Το επόμενο βήμα από το «έγώ» του σκηνοθέτη — έκφραστή του έαυτού του στο «έμεις» των κοινωνικών ομάδων με ταξική συνείδηση, είναι σχετικό τόσο των πολιτικών — επαναστατικών διαδικασιών, όσο και του πολιτιστικού επιπέδου των πολιτών.

Χρ. Ντόκας

ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

(Συνέχεια από τη σελίδα 32)

και της ειδικής θέσης της ομάδας μέσα στο εθνικό κοινωνικό σύνολο» (6).

'Ετσι η εξασφάλιση των δημοκρατικών διαδικασιών στην ανάδειξη μιας διοίκησης του Τ.Ε.Ε., ή όποια με ένα σαφές πρόγραμμα στόχων και μέσων που θα θεμελιώνεται σε βασικές πολιτικές θέσεις αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για να μεταβληθεί το Τ.Ε.Ε. με τα 18.000 μέλη του σε δυναμικό παράγοντα ενημέρωσης του κοινωνικού συνόλου και διαμόρφωσης της εθνικής πολιτικής ανάπτυξης.

*Υποσημειώσεις

1. (α) Δ. Κορωνάιος, Πρύτανης Ε.Μ.Π.,

Α. Σφήκας, καθηγητής Ε.Μ.Π., Α. Καραβασιλής, πολιτικός μηχανικός, Η. Σουρσος, πολιτικός μηχανικός, Ε. Βουρέκας, αρχιτέκτων, Δ. Νικολάου μηχανολόγος - ηλεκτρολόγος, Σ. Πικούλης, χημικός μηχανικός, αναπληρωματικοί Ν. 'Αραχωβίτης, πολιτικός μηχανικός, Γ. Μπόγδανος, αρχιτέκτων, Κ. Βαφειόπουλος, χημικός μηχανικός. (β) Α. Σφήκας, καθηγητής Ε.Μ.Π., Ι. 'Αλεξίου, πολιτικός μηχανικός, Τ. Βισβίλης, αρχιτέκτων - τοπογράφος, Ι. Βικέλας, αρχιτέκτων, Κ. Μαλάμης, χημικός μηχανικός, Ε. Μπάδρας, μηχανολόγος - ηλεκτρολόγος, Α. Καραβασιλής, πολιτικός μηχανικός, αναπληρωματικοί Γ. Μπόγδανος, αρχιτέκτων, Γ. Κανελλόπου-

λος, μεταλλειολόγος μηχανικός, Α. Σάσσαλος, πολιτικός μηχανικός.

2. «Γλώσσα των μελετών ορίζεται ή απλή καθαρεύουσα». «Τεχνικά Χρονικά»: «'Οδηγίαι διά τούς αποστέλλοντας μελέτας προς δημοσίευσιν».

3. 'Ενημερωτικό Δελτίο του Τ.Ε.Ε. 469 / 30.3.1968.

4. Ε.Α. του Τ.Ε.Ε. 520 / 22.3.1969.

5. Ε.Α. του Τ.Ε.Ε. 752 / 1.9.1973.

6. Δουμάνης, Ο. «'Ο ρόλος των Συλλόγων και του Τ.Ε.Ε. και η πολιτική». Δελτίο Συλλόγου Πολιτικών Μηχανικών 'Ελλάδος, 'Αρ. 61, Σεπτέμβριος - 'Οκτώβριος 1974.

*Ορ. Δουμάνης

ΠΛΕΙΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ο.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 34, ΑΘΗΝΑ 143, ΤΗΛ 32 48 630

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

• ΑΛΕΞΗ ΣΟΛΟΜΟΥ, «Τό Κρητικό Θέατρο, από τή φιλολογία στή σκηνή»: Ή ανατομία του Κρητικού Δράματος που τό αντιμετώπιζει σάν ζωντανό σώμα, όχι σάν κειμήλιο. 150 δρχ.

• ΑΙΣΧΥΛΟΥ, «Τραγωδίες», μετάφραση ΤΑΣΟΥ ΡΟΥΣΣΟΥ: Γιά πρώτη φορά 35 χρόνια μετά τόν Γρυπάρη ολοκληρωμένος ό Αισχύλος σέ νηφάλια δημοτική γλώσσα. Μετάφραση δοκιμασμένη στήν Έπίδαυρο καί τό Ήρώδειο. 180 δρχ.

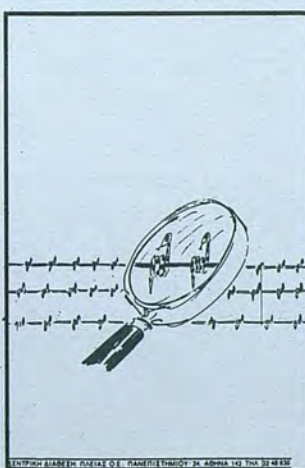
ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΤΑΣΟΥ ΡΟΥΣΣΟΥ

• ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, «Τό τραγούδι του Νεκρού Άδελφού»: Ένας μεγάλος μουσικός, ένας οικουμενικός συνθέτης ξεκινώντας από τήν «έθνική έλληνική μυθολογία» δημιούργησε μιά σύγχρονη Μουσική Λαϊκή Τραγωδία. Όλόκληρο τό θεατρικό έργο μέ τίς πάρτες τών τραγουδιών του σέ έκδοση τσέπης ποιότητας μόνον 60 δρχ.

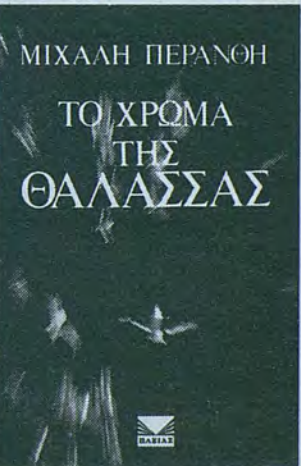
• ΣΟΛΩΝΑ ΜΑΚΡΗ, «Οι Πόρτες»: Οι νουθέλες πού καθιέρωσαν τόν Μακρή σάν συγγραφέα πρώτου μεγέθους. Τό βιβλίο όπου τό «παράλογο» συναρμολογεί καί δέν καταλύει τό διασπασμένο πνεύμα τών νέων καιρών 150 δρχ.

• ΜΙΧΑΛΗ ΜΕΪΜΑΡΗ, «Η Σφυρίχτρα»: Χωρίς εύκαιρακή επικαιρότητα, τά πιο πρόσφατα γεγονότα μέσα από μιά σκληρή σύγχρονη ποιητική γραφή. 50 δρχ.

• ΜΙΧΑΛΗ ΠΕΡΑΝΘΗ, «Τό χρώμα της θάλασσας»: Στο μεταίχμιο της παραδοσιακής μά καί τής πιο μοντέρνας γραμμής ένα μυθιστόρημα μέ τή σφραγίδα τής τρυφερότητας του Περάνθη. 150 δρχ.

ΜΙΝΟΥ ΑΡΓΥΡΑΚΗ, «Η πολιτεία έπλεε εις τήν μελανόλευκον»: Σ' ένα διαρκές πανόραμα «έπετειών» οι «μελανόλευκες δυνάμεις» προσπαθούν νά κρατούν τούς λαούς, από παλιά. Κι αυτές οι δυνάμεις είναι πού απομυθοποιούνται μέ τά σκίτσα του Άργυράκη. 90 δρχ.

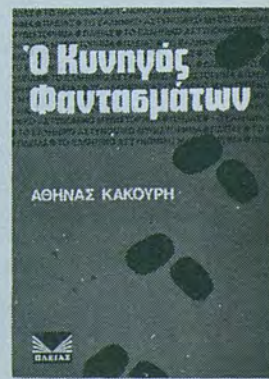
• ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, «Τό τραγούδι του Νεκρού Άδελφού»: Ένας μεγάλος μουσικός, ένας οικουμενικός συνθέτης ξεκινώντας από τήν «έθνική έλληνική μυθολογία» δημιούργησε μιά σύγχρονη Μουσική Λαϊκή Τραγωδία. Όλόκληρο τό θεατρικό έργο μέ τίς πάρτες τών τραγουδιών του σέ έκδοση τσέπης ποιότητας μόνον 60 δρχ.

• ΣΟΛΩΝΑ ΜΑΚΡΗ, «Οι Πόρτες»: Οι νουθέλες πού καθιέρωσαν τόν Μακρή σάν συγγραφέα πρώτου μεγέθους. Τό βιβλίο όπου τό «παράλογο» συναρμολογεί καί δέν καταλύει τό διασπασμένο πνεύμα τών νέων καιρών 150 δρχ.

• ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ, «Αινείαδα»: μετάφρ., ΘΟΔΩΡΟΥ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ: Ή μοναδική συνολική απόδοση στά νεοελληνικά του σπουδαιότερου έπους τής λατινικής φιλολογίας. 270 δρχ.

• ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ, «Ο κυνηγός φαντασμάτων»: Τήν είπαν έλληνίδα Άγκαθα Κρίστι, μά είναι κάτι πολύ πιο καινούριο καί συναρπαστικό πού ανεβάζει τό έλληνικό άστυνομικό μυθιστόρημα σέ διεθνή επίπεδα. Τσέπης ποιότητας μόνον 40 δρχ.

DOMINIQUE EUDES

ΟΙ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΙ

ὁ ἑλληνικὸς
ἐμφύλιος πόλεμος
1943-1949

ἐξάντας